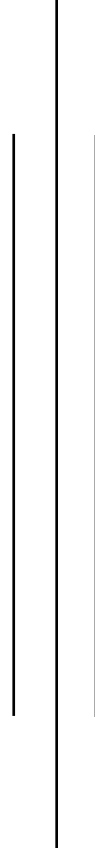

विद्यालय शिक्षा गुणस्तर अनुसन्धान
प्रतिवेदन
टेम्केमैयुङ गाउँपालिका, अन्नपूर्ण, भोजपुर
कोशी प्रदेश, नेपाल

प्रस्तुतकर्ता
सगरमाथा विकास संस्था
ओख्रे, भोजपुर
२०८३

अनुसन्धानकर्ता तथा प्रतिवेदन लेखन बिज्ञ समूह

हेमन्त राई - मुख्य अनुसन्धान कर्ता

ज्ञानमणि अधिकारी - सदस्य

सुनित श्रेष्ठ - सदस्य

सुरेन्द्र कार्की - सदस्य

हरि ढकाल - सदस्य

हेमन्त राई - (M.Phil) उप प्राध्यापक, पाटन संयुक्त क्याम्पस

ज्ञानमणि अधिकारी - M.Phil, P.H.D Scholar, सह प्राध्यापक, व्यवस्थापन केन्द्रिय विभाग

सुनित श्रेष्ठ - M.A Economics, अनुसन्धान सहयोगी, पाटन संयुक्त क्याम्पस

सुरेन्द्र कार्की - भोजपुर बहुमुखी क्याम्पस, सदस्य

हरि ढकाल - भोजपुर बहुमुखी क्याम्पस, सदस्य

कृतज्ञता

विद्यालय शैक्षिक गुणस्तर अनुसन्धान प्रतिवेदन भोजपुर जिल्ला टेम्केमैयुङ गाउँपालिका विद्यालयहरुको शैक्षिक गुणस्तर सुधारमा एउटा कोरो ढुंगा सावित हुने हामीले विश्वास लिएका छौं। यो अनुसन्धानले सुरुदेखि प्रतिवेदन लेखिसम्म अईपुग्न विभिन्न चरणहरु पार गरेको छ। सर्वप्रथम त यस पालिकामा पालिका प्रमुखको पदमा निर्वाचित भए देखिनै पालिकाको विभिन्न समस्याहरुलाई जरैबाट कसरी समाधान गर्न सकिन्छ भनेर चिन्तन गरि छलफल अगाडी बढाउनु हुने पालिका प्रमुख ज्यु जसले यस सन्धर्भमा हामीलाई विश्वास गरि शैक्षिक क्षेत्रको समस्या पहिचान गरि सुधारको अपेक्षा सहित यो योजना बनाउनुभयो। तेसैले पालिका प्रमुख सरोज बस्नेत, उपप्रमुख रमा देवी राई, प्रसासकिय प्रमुख अदित दाहाल, शिक्षा साखाका राजन ढकाल, योजना साखाका लिला पराजुली लगाएर सम्पूर्ण पालिका परिवार प्रति हामी हार्दिक कृतज्ञता व्यक्त गर्न चाहन्छौं।

यस पालिका भित्रक नौ वटा माध्यमिक विद्यालयहरु का प्रधानाध्यापक ज्युहरु, विद्यार्थी व्यवस्थापन समिति, शिक्षकहरु ज्युहरु, विद्यार्थी वर्ग, अभिभावक ज्युहरु प्रति पनि हामी हृदय नै कृतिय छौं। उहाहरुले हाम्रो अनुसन्धान कार्य मा चाहिने तथयनक हरु उपलब्ध गराई दिनु भइ सहयोग गर्नु भएको छ। उहाहरुको सहयोग बिना यो अनुसन्धान कल्पना पनि गर्न सकिदैन। यसै गरि यस पालिका भित्रका नौ वटा वडाका वडा अधक्क्ष ज्युहरु लगायत सम्पूर्ण वडाका वडा सदस्य ज्युहरु उहाहरुलाई पनि उहाहरुले यस अनुसन्धानमा गर्नुभएका सहयोगको लागि हार्दिक धन्यावाद व्यक्त गर्दछौं। सर्वेक्षण प्रतिक्रियाहरुबाट डाटा प्रविष्टिमा सहयोगका लागि, हामी सहयोगी सुमित श्रेष्ठलाई उनको लगनशील समर्थनका लागि धन्यवाद व्यक्त गर्दछौं।

टेम्केमैयुङ गाउँपालिका गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

अन्नपूर्ण, भोजपुर
कोशी प्रदेश, नेपाल

विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर अनुसन्धान कार्य सम्बन्धी सझौता पत्र

आज मिति २०८२/०७/०२ गतेका दिन यस टेम्केमैयुङ गाउँपालिका भोजपुर (यसपछि पहिलो पक्ष भनिने) र सगरमाथा विकास संस्था रामप्रसाद राई गाउँपालिका १ ओख्रे भोजपुर (यसपछि दोस्रो पक्ष भनिने) बीच प्रचलित कानून अनुसार विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर अनुसन्धान कार्यका लागि कार्यालय बीच निम्न लिखित शर्तहरू पालना गर्ने विषयमा दुवै पक्ष सहमत भई यो सम्झौता पत्रमा हस्ताक्षर गरि एक एक प्रति लियौं दियो।

शर्तहरू

१. दोस्रो पक्षले टेम्केमैयुङ गाउँपालिका भित्रका ९ वटै वडाका माध्यमिक विद्यालयमा शिक्षण-सिकाइ, व्यवस्थापन, विद्यार्थी उपलब्धि मूल्याङ्कन, शिक्षण सिकाइ कृयाकलापसंग सम्बन्धित एवं विद्यार्थीको अध्ययनको बारेमा अभिभावक, शिक्षक तथा विद्यार्थीहरूसँग तथ्याङ्क लिने र समग्रमा विद्यालयको भौतिक तथा शैक्षिक अवस्थाको वस्तुगत मूल्याङ्कन गरी देखिएका समस्या समाधानका लागि सुधारात्मक सुझाव समेत राखी विज्ञ (Expert) द्वारा अनुसन्धान गरि प्रथम पक्षलाई कम्तिमा १०० पेज भन्दा माथिको अनुसन्धान तथा मूल्याङ्कन तयार गरि विस्तृत प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्नेछ।
२. विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर अनुसन्धान गरे वापत प्रथम पक्षले दोस्रो पक्षबाट पेश गरेको प्रस्तावना अनुसार बजेट रु २९०,४७७.८६/- (अक्षरेपी दुइ लाख नव्वे हजार चार सय सतहत्तर दशमलव छयासी मात्र /-) मात्र भ्याट सहित भुक्तानी गर्ने छ। उक्त रकममा नियमानुसार कर कट्टी गरि भुक्तानी गरिनेछ।
३. पहिलो पक्षले दोस्रो पक्षलाई पेशकी रकम उपलब्ध गराइनेछैन।
४. तोकिए बमोजिमको कार्य नगरेमा भुक्तानि हुने छैन साथै सम्झौतामा उल्लेख भए भन्दा बढि, रकमको दावि दोस्रो पक्षले गर्न पाउने छैन।
५. माथि उल्लेखित दोस्रो पक्षले गरेका कार्यको पहिलो पक्षबाट अनुगमन गरिनेछ।
६. मिति २०८३ साल असार २० गते भित्र सर्त नं. १ मा तोकिए बमोजिमको कार्यसम्पादन गरिसक्नु पर्नेछ।
७. प्रथम पक्ष र द्वितीय पक्ष बीच विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर अनुसन्धानमा कुनै किसिमको विवाद अथवा समस्या उठेमा आपसी समझदारीबाट विवादको समाधान गरिनेछ।
८. सबै विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर अनुसन्धान गरिसकेपछि दोस्रो पक्षले पहिलो पक्ष समक्ष कार्य सम्पन्न विस्तृत प्रतिवेदनका साथ बिल भरपाई सहित निवेदन पेश गरिसकेपछि मात्र भुक्तानि दिईनेछ।
९. कानून विपरीत कार्य गर्न पाइने छैन। प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ। साथै गाउँपालिकाको निर्णय अन्तिम हुनेछ।

दोस्रो पक्षको तर्फबाट

दस्तखत -

नाम, थर - बलराम राई

पद - कार्यालय प्रमुख

संस्था : सगरमाथा विकास संस्था ओख्रे भोजपुर

प्रथम पक्षको तर्फबाट

दस्तखत -

नाम, थर - अदित दाहाल

पद - प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

कार्यालय : टेम्केमैयुङ गाउँपालिका भोजपुर

विषय सूची

कार्यकारी सारांश.....	1
भाग-1: परिचय.....	5
1.1 पृष्ठभूमि.....	5
1.2 अनुसन्धान प्रश्न.....	5
1.3 अनुसन्धान उद्देश्य.....	6
भाग 2: पद्धति.....	7
2.1 प्राथमिक डेटा.....	7
2.2 अध्ययन नमूना.....	7
2.2.1 शिक्षक सर्वेक्षण नमूना.....	7
2.2.2 अभिभावक सर्वेक्षण नमूना.....	8
2.2.3 विद्यार्थी पृष्ठभूमि कक्षा ५ र कक्षा ८ नमूना.....	8
2.2.4 विद्यार्थी मूल्यांकन नमूना.....	8
2.2.5 इनपुट मूल्यांकन नमूना.....	8
2.2.6 विद्यालय व्यवस्थापन समिति, अभिभावक समिति र प्रमुख सर्वेक्षण नमूना.....	9
2.3 डेटा विश्लेषण.....	9
इनपुट मूल्यांकन:.....	10
2.4 डाटा प्रोसेसिंग उपकरण:.....	11
भाग 3: परिणाम.....	13
3.1 छात्र मूल्यांकन परिणाम.....	13
3.1.1 ग्रेड 5 विद्यार्थी मूल्यांकन परिणाम.....	13
3.1.11 ग्रेड 5 गणित परिणाम.....	14
3.1.12 ग्रेड 5 विज्ञान परिणाम.....	14
3.1.14 ग्रेड 5 पालिका तीन विषयबाट औसत स्कोर.....	16
3.1.2 विद्यार्थी मूल्याङ्कनबाट कक्षा 8 को परिणाम.....	16
3.1.21 ग्रेड ८ गणित परिणाम.....	17
3.1.22 ग्रेड ८ विज्ञान परिणाम.....	18
3.1.23 ग्रेड 8 अंग्रेजी परिणाम.....	18
3.1.24 कक्षा ८ तीन विषयको मूल्याङ्कनबाट गणपालिका औसत.....	19
3.1.3 ग्रेड 5 र 8 मा स्कोर फरक लागि दुई पुच्छर परीक्षण.....	20
3.2.1 विद्यालय-वार इनपुट स्कोर र गुणस्तर वर्गीकरण.....	21

3.2.2 पालिका स्तर औसत र समग्र गुणस्तर.....	21
3.2.3 निष्कर्ष र इनपुट मूल्यांकनबाट सिफारिसहरू	22
विद्यार्थी पृष्ठभूमि सर्वेक्षणबाट प्राप्त परिणामहरू	23
3.3 कक्षा ५ सर्वेक्षणको परिणाम	23
3.3.1 विद्यार्थी जनसांख्यिकी: लिंग, जाति र उमेर.....	23
विषय-विशिष्ट निष्कर्षहरू	30
3.3.10 गणित विषय निष्कर्ष.....	32
3.3.11 अंग्रेजी विषय निष्कर्ष.....	34
3.3.15 कक्षा ५ विद्यार्थी पृष्ठभूमि सर्वेक्षणबाट निष्कर्ष	39
3.4 कक्षा ८ का विद्यार्थी सर्वेक्षणको परिणाम.....	41
विषय-विशिष्ट निष्कर्षहरू	48
3.4.9 विज्ञान विषय.....	48
3.4.10 गणित विषय	50
3.4.11 अंग्रेजी विषय	53
3.5 शिक्षक सर्वेक्षण परिणाम.....	59
कक्षा ५ शिक्षक सर्वेक्षण परिणाम	59
3.5.1 अंग्रेजी शिक्षक (ग्रेड ५).....	59
3.5.2 गणित शिक्षक (ग्रेड 5).....	64
3.5.3 विज्ञान शिक्षक (ग्रेड 5).....	69
3.6 कक्षा ८ शिक्षक सर्वेक्षण	75
3.6.1 अंग्रेजी शिक्षक सर्वेक्षण परिणाम	75
3.7 अभिभावक सर्वेक्षण परिणाम.....	91
3.8 विद्यालय व्यवस्थापन समिति (एसएमसी) अभिभावक समिति (पीसी) र विद्यालय प्रिन्सिपल सर्वेक्षणको परिणाम	99
B. शिक्षक शिक्षा र अध्यापनमा परिणामहरू	104
C. सामुदायिक सहभागिता र लगानीका परिणामहरू	111
भाग 4: निष्कर्ष र नीतिगत सिफारिसहरू	116
4.1 निष्कर्ष.....	116
4.2 सुझाव	118
4.2.1 विद्यार्थी मूल्यांकनका लागि सिफारिस	118
4.2.2 इनपुट मूल्यांकनबाट सिफारिसहरू	119
4.2.3 कक्षा 5 विद्यार्थी पृष्ठभूमि सर्वेक्षणबाट सिफारिसहरू	120

4.2.4 कक्षा 8 विद्यार्थी पृष्ठभूमि सर्वेक्षणबाट सिफारिसहरू	120
4.2.5 कक्षा 5 शिक्षक सर्वेक्षणबाट सिफारिसहरू	121
4.2.6 कक्षा 8 शिक्षक सर्वेक्षणका लागि सिफारिस	123
4.2.7 अभिभावक सर्वेक्षणबाट सिफारिसहरू	124
4.2.8 विद्यालय व्यवस्थापन समिति, अभिभावक समिति र प्रिन्सिपल सर्वेक्षणको सिफारिस.....	125
4.2.9 अतिरिक्त सिफारिसहरू.....	126
सन्दर्भहरू.....	128

तालिकाको सुची

Table 1: शिक्षक सर्वेक्षण नमूना वितरण.....	7
Table 2: विद्यार्थी सिकाई मूल्यांकन नमूना	8
Table 3: स्कूल इनपुट मूल्यांकन उपकरण	10
Table 4: प्रत्येक विषयको लागि औसत स्कोर र गौन्यालिका औसत	13
Table 5: ग्रेड ८ विद्यार्थीको मूल्यांकन परिणामहरू	17
Table 6: दुई पुच्छ परीक्षण परिणामहरू	20
Table 7: स्कूल इनपुट स्कोर र गुणवत्ता	21
Table 8: इनपुट स्कोर र गुणवत्ताको लागि पालिका औसत.....	22
Table 9: ग्रेड ५ उमेर तथ्यांक	23
Table 10: स्कूल पछि समय खर्च.....	24
Table 11: ग्रेड ५ आमाहरू र बुवा शिक्षा	26
Table 12: ग्रेड ५ आमाहरू र बुबाहरूको पेशा.....	27
Table 13: ग्रेड ५ विद्यार्थी परिवारका सदस्यहरू.....	28
Table 14: इन्टरनेट र कम्प्युटर सुविधा	29
Table 15: पदार्थहरूको खपत.....	29
Table 16: ग्रेड ५ विज्ञान शिक्षक गृहकार्य प्रतिक्रिया.....	31
Table 17: ग्रेड ५ विद्यार्थी गणित शिक्षक प्रतिक्रिया	33
Table 18: अंग्रेजी शिक्षक होमवर्क प्रतिक्रिया र स्कोर	34
Table 19: ग्रेड ८ का विद्यार्थीको उमेर तथ्याङ्क.....	41
Table 20: ग्रेड ८ का विद्यार्थीले स्कूल समय पछि बिताएको विषयवस्तु	43
Table 21: ग्रेड ८ आमा र बुबाको शिक्षा	44
Table 22: ग्रेड ८ आमा र बुबाको पेशा.....	45
Table 23: ग्रेड ८ परिवारका सदस्यहरू.....	46
Table 25: पदार्थको सेवन.....	47
Table 26: विज्ञान शिक्षकको प्रतिक्रिया	48
Table 27: गणित शिक्षकको प्रतिक्रिया.....	51
Table 28: अंग्रेजी शिक्षकको प्रतिक्रिया.....	53
Table 29: कार्यहरू र मूल्यांकन	60
Table 30: विद्यार्थीहरूले अंग्रेजी विषयमा पददर्शन कारण.....	63

Table 31: ग्रेड ५ गणित शिक्षक मूल्याङ्कन	64
Table 32: विद्यार्थीहरू गणितमा राम्रो प्रदर्शन नगरेको कारण.....	68
Table 33: ग्रेड ५ विज्ञान शिक्षक मूल्यांकन.....	69
Table 34: विद्यार्थीहरूको विज्ञान विषयमा प्रदर्शनका कारण	73
Table 35: ग्रेड ८ अंग्रेजी शिक्षक मूल्यांकन.....	77
Table 36: ग्रेड ८ गणित शिक्षक मूल्यांकन	81
Table 37: विज्ञान शिक्षक मूल्यांकन.....	85
Table 38: उमेर तथ्यांक	91
Table 39: प्रयोग गरेर र इन्टरनेट प्रयोग नगरेको औसत स्कोर.....	92
Table 40: सम्बन्धित विद्यार्थीहरूको औसत स्कोर	93
Table 41: अभिभावकको आय स्तर अनुसार औसत स्कोर.....	93
Table 42: विद्यार्थीले नराम्रो प्रदर्शन गरे आमाबाबुलाई बोलाउँदा अनुसार स्कोर	94
Table 43: स्कूल शिक्षा विकासको बारेमा अभिभावकहरूको सुझाव	96
Table 44: स्कूल सुविधाहरू	100
Table 45: पूर्वाधारमा समस्याहरू	101
Table 46: भौतिक पूर्वाधार समस्याहरू समाधान गर्न सरोकारवालाहरूले गरेका कार्यहरू	102
Table 47: सुधारका लागि सुझावहरू	103
Table 48: Principals, SMC & (PC) कक्षा कोठा अवलोकन	104
Table 49: शिक्षक द्वारा वार्षिक र दैनिक योजनाहरू	105
Table 50: शिक्षकहरू द्वारा ICT प्रयोग.....	105
Table 51: शिक्षकहरूले कसरी परिणाम प्रस्तुत गर्छन्?.....	106
Table 52: शिक्षक व्यावसायिक विकास अवसरहरू	107
Table 53: राम्रो शिक्षणको लागि पुरस्कार	107
Table 54: शिक्षण सामग्री	108
Table 55: शिक्षक शिक्षणका लागि प्रमुख समस्याहरू	108
Table 56: कार्यहरू शिक्षण समस्याहरूको सम्बोधन गर्न लिइएको	110
Table 57: शिक्षक शिक्षण सुधार गर्नका लागि सुझावहरू	110
Table 58: स्कूलहरूमा सामुदायिक लगानीको स्तर.....	111
Table 59: निर्णय र योजनाहरूको छलफलमा अभिभावकको संलग्नता.....	112
Table 60: समुदाय संलग्नतामा लगानी मा समस्या	112
Table 61: समुदाय संलग्नता समस्याहरूलाई सम्बोधन गर्न कार्यहरू	114

Table 62: समुदायको संलग्नता र लगानीमा सुधारको लागि सुझावहरू	114
Table 63: गौन्पालिका-स्तर सिफारिसहरूको सारांश	127

चित्रको सुची

Chart 1: कक्षा ५ गणित औसत	14	
Chart 2: ग्रेड 5 विज्ञान औसत	15	
Chart 3: ग्रेड 5 अंग्रेजी औसत	15	
Chart 4: ग्रेड ५ गौनपालिका औसत ३ विषयबाट	16	
Chart 5: ग्रेड ८ गणित औसत स्कोर	17	
Chart 6: ग्रेड ८ विज्ञान औसत स्कोर	18	
Chart 7: ग्रेड ८ अंग्रेजी औसत स्कोर	19	
Chart 8: ग्रेड ८ पालिका औसत ३ विषयहरूको स्कोर	19	
Chart 9: ग्रेड ८ विद्यार्थी लिङ्ग	23	
Chart 10: ग्रेड ५ विद्यार्थीको जाति	24	
Chart 11: ग्रेड Student विद्यार्थी औसत स्कोर खर्च गरिएको समय अनुसार	25	
Chart 12: स्कूल पुग्न समय	26	
Chart 13: ग्रेड ५ विद्यार्थी आमाहरू शिक्षा	Chart 14: ग्रेड ५ विद्यार्थी बुबा शिक्षा	27
Chart 15: ग्रेड ५ विद्यार्थी आमाहरू पेशा	Chart 16: ग्रेड ५ विद्यार्थी बुबा पेशा	28
Chart 17: ग्रेड ५ विद्यार्थी परिवारका सदस्यहरू	28	
Chart 18: ग्रेड ५ विद्यार्थी इन्टरनेट सुविधा	Chart 19: ग्रेड ५ विद्यार्थी कम्प्युटर सुविधा	29
Chart 20: ग्रेड ५ विद्यार्थी अभिभावक विषाक्त पदार्थ खपत	30	
Chart 21: ग्रेड ५ विद्यार्थी विज्ञान शिक्षक गृहकार्य	30	
Chart 22: ग्रेड ५ विद्यार्थी विज्ञान महत्त्व	31	
Chart 23: ग्रेड ५ विज्ञान विषय प्रति विद्यार्थी धारणा	32	
Chart 24: ग्रेड ५ विद्यार्थी गणित होमवर्क	33	
Chart 25: ग्रेड ५ विद्यार्थी गणित महत्त्व	33	
Chart 26: ग्रेड ५ विद्यार्थी गणित धारणा	34	
Chart 27: अंग्रेजी शिक्षक गृहकार्य	Chart 28: अंग्रेजी शिक्षक प्रतिक्रिया	35

Chart 29: ग्रेड ५ विद्यार्थी अंग्रेजी विषय महत्व	35
Chart 30: ग्रेड ५ विद्यार्थी अंग्रेजी विषय धारणा	36
Chart 31: ग्रेड ५ विद्यार्थी चोरी र बदमाशी	37
Chart 32: ग्रेड ५ शिक्षकहरूप्रति विद्यार्थी धारणा.....	38
Chart 33: ग्रेड ५ Student Perception of school.....	39
Chart 34: ग्रेड ५ विद्यार्थी ECA	Chart 35: ग्रेड ५ विद्यार्थी ECA सहभागिता..... 39
Chart 36: ग्रेड ८ का विद्यार्थीको लिङ्ग	Chart 37: ग्रेड ८ का विद्यार्थी जाति
Chart 38: ग्रेड ८ का विद्यार्थीको औसत अङ्क र बिताएको समय.....	41
Chart 39: ग्रेड ८ का विद्यार्थीको स्कूल जाने समय र सम्बन्धित अङ्क	42
Chart 40: ग्रेड ८ आमाको शिक्षा	Chart 41: ग्रेड ८ बुबाको शिक्षा
Chart 42: ग्रेड ८ आमाहरूको पेशा	Chart 43: ग्रेड ८ बुबाको पेशा.....
Chart 44: ग्रेड ८ इन्टरनेट सुविधा	Chart 45: ग्रेड ८ कम्प्युटर सुविधा
Chart 46: पदार्थको सेवन.....	47
Chart 47: ग्रेड ८ विद्यार्थी विज्ञान शिक्षकको गृहकार्य.....	47
Chart 48: ग्रेड ८ विद्यार्थी विज्ञानको महत्व	48
Chart 49: ग्रेड ८ विद्यार्थीको विज्ञान धारणा	49
Chart 50: ग्रेड ८ गणित शिक्षकको गृहकार्य	50
Chart 51: ग्रेड ८ विद्यार्थी गणितको महत्व.....	51
Chart 52: ग्रेड ८ विद्यार्थी गणित सिद्धान्त.....	51
Chart 53: ग्रेड ८ अंग्रेजी शिक्षक गृहकार्य.....	52
Chart 54: ग्रेड ८ अंग्रेजीको महत्व.....	53
Chart 55: ग्रेड ८ अंग्रेजी विषयमा विद्यार्थीको धारणा.....	53
Chart 56: ग्रेड ८ विद्यार्थी चोरी र धम्की.....	54
Chart 57: ग्रेड ८ विद्यार्थीहरूको शिक्षक धारणा.....	55
Chart 58: ग्रेड ८ विद्यालयप्रति विद्यार्थीको धारणा	56
Chart 59: ग्रेड ८ विद्यार्थी ECA	Chart 60: ग्रेड ८ विद्यार्थी ECA सहभागिता
Chart 61: ग्रेड ५ अंग्रेजी शिक्षक लिङ्ग	58
Chart 62: ग्रेड ५ अंग्रेजी शिक्षक शिक्षा	Chart 63: ग्रेड ५ अंग्रेजी शिक्षक शिक्षण अनुभव .
Chart 64: स्थानीय शिक्षा अधिकारी अवलोकन	Chart 65: स्कूल प्रमुख अवलोकन.....
	60

Chart 66: स्कूल प्रमुख बैठक बाट मद्दत	Chart 67: शिक्षकहरू बैठकबाट मद्दत.....	61
Chart 68: शिक्षण पेशा सन्तुष्टि	Chart 69: अंग्रेजी शिक्षक अभिभावक संलग्नता	61
Chart 70: ग्रेड ५ अंग्रेजी शिक्षक होमवर्क मूल्यांकन र प्रतिक्रिया.....		61
Chart 71: ग्रेड ५ स्कूलहरूमा समस्याहरूको अंग्रेजी शिक्षक धारणा		62
Chart 72: ग्रेड ५ अंग्रेजी शिक्षक इन्टरनेट प्रयोग		63
Chart 73: ग्रेड ५ गणित शिक्षक शिक्षा	Chart 74: ग्रेड ५ गणित शिक्षक तालिम.....	64
Chart 75: स्थानीय शिक्षा अधिकारी अवलोकन	Chart 76: स्कूल प्रमुख अवलोकन.....	65
Chart 77: स्कूल प्रमुख बैठक बाट मद्दत	Chart 78: शिक्षकहरू बैठकबाट मद्दत.....	65
Chart 79: गणित शिक्षक पेशा सन्तुष्टि	Chart 80: गणित शिक्षक अभिभावकको संलग्नता	66
Chart 81: ग्रेड ५ गणित शिक्षक होमवर्क प्रतिक्रिया र सल्लाह.....		66
Chart 82: ग्रेड ५ गणित शिक्षक समस्याहरू		67
Chart 83: ग्रेड ५ गणित शिक्षक इन्टरनेट प्रयोग		68
Chart 84: ग्रेड ५ विज्ञान शिक्षक लिङ्ग.....		69
Chart 85: ग्रेड ५ विज्ञान शिक्षक शिक्षा	Chart 86: ग्रेड ५ विज्ञान शिक्षक प्रशिक्षण.....	69
Chart 87: स्थानीय शिक्षा अधिकारी अवलोकन	Chart 88: स्कूल प्रमुख अवलोकन.....	70
Chart 89: स्कूल प्रमुख बैठक बाट मद्दत	Chart 90: शिक्षकहरू बैठकबाट मद्दत.....	70
Chart 91: विज्ञान शिक्षण पेशा सन्तुष्टि	Chart 92: विज्ञान शिक्षक अभिभावकको संलग्नता.....	71
Chart 93: ग्रेड ५ विज्ञान शिक्षक गृह कार्य मूल्यांकन र प्रतिक्रिया.....		71
Chart 94: ग्रेड ५ विज्ञान शिक्षक स्कूलमा समस्याहरू		72
Chart 95: ग्रेड ५ विज्ञान शिक्षक इन्टरनेट प्रयोग.....		73
Chart 96: ग्रेड ८ अंग्रेजी शिक्षक लिङ्ग		75
Chart 97: ग्रेड ८ अंग्रेजी शिक्षक शिक्षा	Chart 98: ग्रेड ८ अंग्रेजी शिक्षक अनुभव.....	75
Chart 99: स्थानीय शिक्षा अधिकारी अवलोकन	Chart 100: स्कूल प्रमुख अवलोकन.....	76
Chart 101: अंग्रेजी शिक्षक प्रिन्सिपल बैठक मद्दत	Chart 102: शिक्षक बैठक सहयोग	76
Chart 103: अंग्रेजी शिक्षण सन्तुष्टि.....	Chart 104:अभिभावक संलग्नतामा अंग्रेजी शिक्षक	77
Chart 105: ग्रेड ८ अंग्रेजी शिक्षक शिक्षक प्राथमिकता		78
Chart 106: ग्रेड ८ अंग्रेजी शिक्षक स्कूल समस्या.....		78
Chart 107: ग्रेड ८ अंग्रेजी शिक्षक इन्टरनेट प्रयोग.....		79
Chart 108: ग्रेड ८ गणित शिक्षक लिङ्ग		80

Chart 109: ग्रेड ८ गणित शिक्षक शिक्षा	Chart 110: ग्रेड ८ गणित शिक्षक अनुभव	80
Chart 111: शिक्षा अधिकारी कक्षा कोठा अवलोकन	Chart 112: स्कूल प्रमुख कक्षा कोठा अवलोकन...	80
Chart 113: प्रिन्सिपल बैठक बाट मद्दत	Chart 114: शिक्षक बैठक बाट मद्दत	81
Chart 115: गणित शिक्षक सन्तुष्टि	Chart 116: गणित शिक्षक अभिभावक संलग्नता	81
Chart 117: ग्रेड ८ गणित शिक्षक प्राथमिकता.....		82
Chart 118: ग्रेड ८ गणित शिक्षक स्कूल समस्या.....		83
Chart 119: ग्रेड ८ गणित शिक्षक इन्टरनेट प्रयोग		83
Chart 120: ग्रेड ८ विज्ञान शिक्षक लिङ्ग		84
Chart 121: ग्रेड ८ विज्ञान शिक्षक शिक्षा	Chart 122: ग्रेड ८ विज्ञान शिक्षक अनुभव	84
Chart 123: स्थानीय शिक्षा अधिकारी कक्षा कोठा अवलोकन.....		85
Chart 126: विज्ञान शिक्षक शिक्षण सन्तुष्टि	Chart 127: विज्ञान शिक्षक अभिभावक संलग्नता	86
Chart 128: ग्रेड ८ विज्ञान शिक्षक प्राथमिकता		87
Chart 129: ग्रेड ८ विज्ञान शिक्षक स्कूल समस्याहरू		88
Chart 130: ग्रेड ८ विज्ञान शिक्षक इन्टरनेट प्रयोग.....		89
Chart 131: लिङ्ग उमेर.....	Chart 132: अभिभावकको	94
Chart 133: इन्टरनेट सुविधा		92
Chart 134: पदार्थ प्रयोग गर्ने अभिभावकहरू		93
Chart 135: सुविधा मा अभिभावकको धारणा.....		95
Chart 136: अपर्याप्तताको कारण		96

कार्यकारी सारांश

विद्यालय शैक्षिक गुणस्तर अनुसन्धान टेम्केमैयुङ गाउँपालिका, भोजपुर

परिचय

यो प्रतिवेदन भोजपुर जिल्ला टेम्केमैयुङ गाउँपालिकाको ९ वटा माध्यमिक विद्यालयको अध्यानमा आधारित छ। यस अध्यान मा कक्षा ५ र ८ को शैक्षिक गुणस्तर मुल्यांकन १२४ जाना विद्यार्थीहरू, पृष्ठभूमि सर्वेक्षण ८८ जाना विद्यार्थीहरू, ५१ विषयगत शिक्षकहरू, ९७ जाना अभिभावक र ६ जाना प्रधानाध्यापक, ५ जाना अभिभावक समिति सदस्य र ४ जाना विद्यालय व्यवस्थापन समिति सदस्यसहरु बाट तथ्यांक संकलन गरिएको छ। निस्कर्षहरूले यस गाउँपालिकामा शैक्षिक गुणस्तरमा गम्भीर सङ्कट देखाएको छ। साथै धेरै सकारत्मक पक्ष र सुधारको व्यवहारिक बाटो पनि सुझावको रूपमा प्रस्तुत गर्दछ।

मुख्य निष्कर्षहरू

- शैक्षिक गुणस्तर: यस पालिका भित्रको विद्यालयहरूको शैक्षिक गुणस्तर ज्यादै कमजोर देखिन्छ कक्षा ५ को तिनोटा मुख्य विषयहरू गणित, बिज्ञान, र अंग्रेजी मा विद्यार्थीहरू को सिकाई प्रतिसत औसत मा जम्मा २८.१२ देखिन्छ तेस्तै कक्षा ८ मा सो प्रतिसत घटेर जम्मा १७.१० रहेको छ। अंग्रेजीमा सबैभन्दा धेरै ३६.४४ बाट खस्केर १२.६९ मा झरेको नतिजाले कक्षा ५ भन्दा ८ मा विद्यार्थीहरूको अंग्रेजी विषयको सिकाई स्तरमा कमजोरी देखिन्छ।
- शिक्षण सिकाईको दृष्टिकोणबाट: विद्यालयहरू बीच ठुलो भिन्नता रहेको देखिन्छ कक्षा ५ मा टिममा मा. वि को नतिजा १७.५८ र पशुपति मा. वि को नतिजा ४२.८९ रहेको छ। कक्षा ८ को अन्तर अझ फराकिलो रहेको छ।
- विद्यालयहरूको लगानी (Input): ERO को उपकरण मार्फत विद्यालयहरूको लगानी मुल्यांकन गर्दा सबै विद्यालयहरू औसत भन्दा तलको गुणस्तर मा रहेको देखिन्छ। भौतिक पूर्वाधारले उच्च अंक प्राप्त गरेपनि अझ सुधारको आवश्यकता छ भन्ने देखिन्छ। सिक्ष्यखरुको गुणस्तर वा उपलब्धतामा विध्यलाहरूमा भिन्नता देखिन्छ। समुदायको विद्यालयमा संलग्नता ज्यादै कमजोर रहेको देखिन्छ यसले विद्यालयहरूले अभिभावक द्वारा समुदायको पर्याप्त सहयोग पाई रहेको छैन भन्ने देखिन्छ।
- कम्प्युटर प्रयोगशालाहरू र आईसीटी सुविधाहरूको सबैभन्दा धेरै अभाव छ, सबै प्रधानाध्यापक हरूले तिनीहरूलाई अपर्याप्तको रूपमा रिपोर्ट गरे। खेलकुद सुविधाहरू पनि एक प्रमुख चिन्ताको विषय देखिन्छ आर्थिक अभाव सबै भन्दा मुख्य समस्या को रूपमा देखिन्छ।
- विद्यार्थी पृष्ठभूमि: विद्यालय बाहिर विद्यार्थीहरू के गर्छन, सामाजिक, पारिवारिक परिवेश कस्तो छ भन्ने कुराले सिकाई मा धेरै महतो राख्छ यस अध्ययनमा कक्षा ५ मा, श्रममा समावेश भएका विद्यार्थीहरूले १२.६७ प्रतिसत कम सिकिरहेको छ र कक्षा ८ मा, पाँच मध्ये एक विद्यार्थीले श्रम मा सामेल भएको विद्यार्थी ले ९.४ प्रतिसत कम सिकने कुरा यस अध्ययन देखिन्छ। बाल श्रमले शिक्षा गुणस्तरलाई प्रत्यक्ष नकारात्मक असर पुर्याउने देखिन्छ।
- लामो यात्राले सिकाइमा चोट पुऱ्याउँछ। एक घण्टाभन्दा बढी यात्रा गर्ने विद्यार्थीहरूले नजिक बस्नेहरूको तुलनामा धेरै कम अङ्क प्राप्त गर्छन्। आमाको शिक्षाले बच्चाहरूको अङ्कमा ठुलो असर पाछै। कक्षा ५ मा, कक्षा १२ पास गर्ने आमाका बच्चाहरूले ३१.७ स्कोर गर्छन्, अशिक्षित आमाका बच्चाहरू भन्दा लगभग १० अङ्क बढी। कक्षा ८ मा, अन्तर अझ ठुलो छ।

- घरमा अभिभावकले विद्यार्थीको अगाडी मादक पदार्थ सेवन गर्दा विद्यार्थीहरुको सिकाईमा प्रतक्ष्य प्रभाव पर्ने कुरा यस अध्ययनले देखेछ। जो अभिभावकहरुले विद्यार्थीको अगाडी मादक पदार्थ सेवन गर्छन उहाका बच्चाेले औसत भन्दा १६ प्रतिशत कम सिक्न सक्छ भन्ने देखिन्छ ।
- धेरै विद्यार्थीहरुले सिक्न सकिन्छ भन्ने विश्वास त्यागेका छन्। विज्ञानमा, कक्षा ५ का ४० प्रतिशत विद्यार्थी र कक्षा ८ का एक तिहाइ विद्यार्थीहरुले आफूले सिक्न नसक्ने महसुस गर्छन्। गणितमा, कक्षा ५ का लगभग आधा विद्यार्थीहरुले यस्तो महसुस गर्छन्। तर पनि अधिकांश विद्यार्थीहरु विद्यालयमा सिक्न र रमाइलो गर्न चाहन्छन्। सिक्न चाहने र उनीहरुले सिक्न सक्छन् भन्ने विश्वास बिचको यो अन्तर विद्यालयहरुले सम्बोधन गर्नुपर्ने समस्या हो।
- यी चुनौतिहरुको बावजुद, विद्यार्थीहरुले स्कूलको बारेमा धेरै सकारात्मक महसुस गर्छन्। ९० प्रतिशत भन्दा बढी भन्छन् कि उनीहरु स्कूलमा बस्न मन पराउँछन् र शिक्षकहरुले उनीहरुको ख्याल राख्छन्। यो राम्रो विद्यालय वातावरणको अर्थ विद्यार्थीहरु सिक्न तयार छन् भन्ने हो।
- शिक्षक: अङ्ग्रेजी शिक्षकहरु सबैभन्दा योग्य र अनुभवी देखिन्छन । गणितका शिक्षकहरु राम्ररी योग्य छन् तर गम्भीर आईसीटी चुनौतिहरुको सामना गरिरहेका छन्। विज्ञान शिक्षकहरु प्रायः प्रारम्भिक-क्यारियर र अनुभवहीन छन्, औसत कक्षा ५ मा ३ वर्ष र कक्षा ८ मा ४.५ वर्ष। केहीले गृहकार्यको प्रतिक्रिया कहिल्यै दिँदैनन्, र तिनीहरुले व्यापक चुनौतीहरुको रिपोर्ट गर्छन्।
- शिक्षकहरुको, बाह्य पर्यवेक्षण दुर्लभ छ, र शिक्षकहरु सबैले अभिभावकको संलग्नता कम छ भन्छन्। व्यावसायिक विकासका अवसरहरु केही शिक्षकहरुमा मात्र सीमित छन्। सबैभन्दा चिन्ताजनक कुरा, दुई तिहाइ प्रिन्सिपलहरुले शिक्षकहरूसँग कुनै पनि शिक्षण सामग्री नभएको बताउँछन्।
- आमाबाबुको दृष्टिकोण: गरिबी व्यापक छ, दुई तिहाइ परिवारले प्रति वर्ष एक लाख रुपैयाँभन्दा कम कमाउँछन्। ४१ प्रतिशत घरपरिवारमा मात्रै इन्टरनेटको पहुँच छ। शिक्षक-अभिभावकको सञ्चार कमजोर छ, बच्चाहरुले खराब प्रदर्शन गर्दा लगभग एक तिहाइ अभिभावकहरु मात्र सम्पर्क हुन्छन्।
- सुझावहरु सोध्दा, एक तिहाइभन्दा बढी अभिभावकहरु नियमित विद्यार्थी मूल्याङ्कन चाहन्छन्। लगभग एक चौथाइ शिक्षकको जवाफदेहिता र समयनिष्ठामा केन्द्रित छ। लगभग १७ प्रतिशत विद्यार्थी राम्रो अनुशासन चाहन्छन्। करिब १४ प्रतिशतले मात्रै पूर्वाधारको उल्लेख गरेका छन्।
- समुदाएको दृष्टिकोण: विद्यालयहरुमा सामुदायिक लगानी धेरै कम छ। अधिकांश विद्यालयहरुले आफ्नो आम्दानीको १० प्रतिशतभन्दा कम सामुदायिक स्रोतबाट प्राप्त गर्छन्। विद्यालय निर्णयहरुमा अभिभावकको संलग्नता पनि धेरै कम छ, जसमा एक चौथाई भन्दा कम अभिभावकहरुले भाग लिरहेको देखिन्छ।

समग्र मा भन्नुपर्दा यस पालिकाको शैक्षिक गुणस्तरको द्रिस्तिकों बाट हेर्दा अपत्कल्को अवस्था छ विद्यार्थीहरुले सिक्नु पर्ने भन्दा ज्यादै कम सिकिरहेको छ। विद्यालयहरुले समुदायको विश्वास गुमिरहेको जस्तो देखिन्छ विद्यालयहरु को अन्तर ठुलो देखिन्छ शिक्षकहरु को समस्या विशेष गरि विज्ञान विषयमा गम्भीर देखिन्छ अभिभावक हरु गरिबी संग संगर्षित र प्राय सूचना तथा संचारबाट टाडा छन्। यति हुदाहुदै पनि विद्यार्थी हरु विद्यालयमा सुरक्षित र सुखी छन्। शिक्षकहरु योग्य र प्रतिवाद देखिन्छन केहि विद्यालयहरु ले अझ राम्रो परिणाम हरि सम्भव छ भन्ने देखेछ। शिक्षा र बालबालिका को सिकाई बीच को सकारात्मक सम्बन्धले आज शिक्षामा गरिएको लगानीले भोलिको पुस्तालाई सक्षम बनाउछ भन्ने स्पष्ट छ।

सिफारिसहरू

- समग्र शैक्षिक प्रक्रियाको मुख्य चालक शिक्षकहरू भएकोले उहाहरुको समाजमा मर्यादा स्थापित गर्न सरोकारवाला सबैलाई प्रेरित गर्नु पर्छ। सम्मानित र संतुस्ता शिक्षकले मात्र सहि ढंगले शिक्षा प्रदान गर्न सक्छ। शिक्षकहरुको सामुहिक प्रयास ले मात्र विद्यालयको सहि योजना निर्माण र कार्यान्वयन हुन्छ तेसैले प्रध्यन्धापकहरुले यस प्रति पनि ध्यान दिन जरुरी छ।
- गणितका लागि शिक्षकहरूले दैनिक, मानसिक अभ्यास गर्नुपर्छ। विज्ञानका लागि, शिक्षकहरूले स्थानीय सामग्रीहरू प्रयोग गरेर हप्तामा कम्तिमा एउटा प्रयोग गर्नुपर्छ। गाँपालिकाले विज्ञान प्रयोगशाला निर्माण गर्नुपर्छ। अङ्ग्रेजीका लागि, प्रत्येक विद्यालयमा अङ्ग्रेजी बोल्ने क्षेत्र हुनुपर्छ। विज्ञान र गणित शिक्षकहरुले अपर्याप्तता लै पुरा गर्न पालिकाले यस पालिका भित्रका काठमाडौंमा विद्यालय र क्याम्पस हरु संचालन गरेर बस्नु भएका कलेग संचालाखारुलाई अनुरोध गरि यस पालिकाबाट सम्भावित विद्यार्थीहरुलाई छात्रवृत्तिमा पठाउनु अनुरोध गरि विज्ञान र गणित शिक्षकहरु उत्पादन गर्न सकिने छ।
- शिक्षकहरुले आफ्नो पेसालाई मर्यादित र सम्मानजनक बनाउन आफ्नो अचारंमा पर्याप्त ध्यान दिनुपर्ने अवध्यकता छ जसलाई पालिकाले प्रोत्साहन र अनुगमन गरि राम्रो गर्नेलाई पुरस्कार र गल्ति गर्नेलाई सचेत गराउने सहितको व्यवस्था सिर्जना गर्नु पर्ने देखिन्छ।
- शिक्षकको गुणस्तर र समर्थन: एक मार्गनिर्देशन कार्यक्रमले अनुभवी शिक्षकहरूलाई नयाँ शिक्षकहरूसँग जोड्नु पर्छ, विशेष गरी विज्ञानमा। सबै शिक्षकहरूले विषय-विशिष्ट तालिम लिनुपर्छ। प्रत्येक शिक्षकलाई वर्षमा कम्तिमा एक पटक लिखित प्रतिक्रिया सहित शिक्षा अधिकारीद्वारा अवलोकन गरिनु पर्छ।
- विज्ञान शिक्षकहरूका लागि, आपतकालीन समर्थन कार्यक्रमले गहन मार्गदर्शन, मासिक कार्यशालाहरू, र पूर्ण शिक्षण किटहरू प्रदान गर्नुपर्छ। गणित शिक्षकहरूका लागि दैनिक प्रतिक्रिया ५५ देखि ८० प्रतिशतसम्म बढाउनुपर्छ। अङ्ग्रेजी शिक्षकहरूका लागि, तिनीहरूको प्राविधिक शक्तिले अन्य विषयहरूलाई मार्गनिर्देशन गर्नुपर्छ।
- अभिभावक संलग्नता: प्रत्येक विद्यालयले मासिक लिखित प्रगति प्रतिवेदन पठाउनु पर्छ। ४० प्रतिशतभन्दा कम अङ्क प्राप्त गर्ने कुनै पनि विद्यार्थीले एक हप्ताभित्र अभिभावकको सम्पर्क सुरु गर्नुपर्छ। विद्यालयहरूमा त्रैमासिक अभिभावक-शिक्षक सम्मेलनहरू हुनुपर्छ।
- आवश्यकता-आधारित छात्रवृत्ति कार्यक्रमले वार्षिक एक लाखभन्दा कम कमाउने परिवारका विद्यार्थीहरूलाई सहयोग गर्नुपर्छ। विद्यालय भोजन कार्यक्रमले पोषणमा सहयोग गर्नेछ। गाउँपालिकाले सुविधाविहीन विद्यार्थीहरूलाई सहरी क्षेत्रमा अध्ययन गर्न छात्रवृत्तिमा विचार गर्नुपर्छ।
- ICT पूर्वाधार: प्राविधिक आवश्यकताको पूर्ण लेखापरीक्षण गरिनु पर्छ। तिन वर्षे योजनाले भरपर्दो इन्टरनेट, प्रति माध्यमिक विद्यालय कम्तिमा १० वटा कम्प्युटर, र विद्यालयहरू बिच साझेदारी गरिएको प्राविधिक सहयोगलाई प्राथमिकता दिनुपर्छ। अहिलेको संचार क्षेत्र को तिब्र विकास को चापलाई पछ्याउन संचार (इत) र ई लै बुझ्न र प्रयोग गर्न कम्प्युटर को ज्ञान हुन जरुरी छ। तेसैले यस्तो मानव सीप स्रोत विकासमा पनि पालिकाले विज्ञान र गणितको मोड्युल फेला गर्न सक्नेछन् र प्रत्येक विद्यालयमा प्रधानध्यापक तह देखि नै एसको ज्ञान वृद्धि गर्दै लैजान ठोस योजना बनाउनु पर्ने छ।
- टाडा बाट आउने विद्यार्थीहरु र श्रम गर्नु पर्ने विद्यार्थीहरुको सिकाई उपबल्थी कम्जोर देखिएकाले तेस्ता विद्यार्थीहरुलाई सहयोग गर्न ठोस योजना बनाई सहयोग गर्नु पर्ने देखिन्छ।
- गृह वातावरणलाई सम्बोधन गर्ने: मादक पदार्थको प्रयोगमा जागरूकता अभियानहरूका लागि स्वास्थ्य पोस्टहरू सँग साझेदार। शिक्षकहरूलाई प्रभावित विद्यार्थीहरूको पहिचान गर्न र परिवारहरूलाई समर्थन सेवाहरूमा जोड्न तालिम दिनुहोस्। विद्यालय-आधारित परामर्श स्थापना गर्नुहोस्।
- सामुदायिक सहभागिता: विद्यालयहरू समुदायमा जानुपर्छ, आमाहरूको समूह र बाल क्लबहरूमा जानुपर्छ। सभाहरूमा वित्तीय पारदर्शिता देखाउनुहोस्। "श्रम दान" कार्यक्रम सुरु गर्नुहोस् जहाँ आमाबाबुले फेन्सिङ,

कक्षाकोठा मर्मत र चित्रकलाका लागि श्रम र स्थानीय सामग्रीहरू स्वेच्छिक रूपमा प्रयोग गर्छन्। यसले सुविधा र सामुदायिक स्वामित्व दुवै निर्माण गर्छ।

- विद्यालय उत्तरदायित्व: प्रत्येक विद्यालयको नतिजा वार्षिक रूपमा प्रकाशित गर्नुहोस्। सबैभन्दा कम प्रदर्शन गर्ने २० प्रतिशत विद्यालयलाई अतिरिक्त सहयोग दिनुहोस्। उच्च-प्रदर्शन गर्ने विद्यालयहरू र शिक्षकहरूलाई उनीहरूको राम्रो अभ्यासहरू साझा गर्दै पहिचान र पुरस्कृत गर्नुहोस्।

अगाडी को बाटो

यस पालिका भित्र सबै विद्यालयहरूले सबै पक्षलाई लिएर सहभागी गराउदै विद्यालयको समग्र विकासको १ वर्ष तथा बहुवर्षे योजनाहरू बनाउनुपर्छ जसमा मुख्य गरि भौतिक मानवश्रोत व्यवस्थापन र शिक्षक सिकाई क्रियाकलापलाई सहयोग गरि सिकाई उपलब्धतामा सुधार केन्द्रित गर्ने योजना बनाई कार्यान्वयन गर्नुपर्छ। जस्तै विद्यालयको सर सफाई, बगैचा निर्माण, सेरोफेरो, विद्यार्थीको घरको वातावरण सुधार, प्रयोगशाला निर्माण, समुदायको सहभागिता, विद्यालय क्षेत्रको समग्र शिक्षक उपलब्धि बहुआयमिक विषय र निरन्तर प्रक्रिया हो। शैक्षिक गुणस्तर सुधारमा शिक्षक विद्यार्थी अभिभावक समुदाय विभिन्न तहका सरकारहरू राजनीतिक दल सामाजिक संस्था सबैको भूमिका अपरिधाय हुन्छ तेसैले यस अभियान मा सबैलाई सम्बोधन गरि अगाडी बढ्न स्थानीय सरकारले यो वर्षलाई शैक्षिक सुधार वर्ष कार्यक्रम घोषणा गर्दा राम्रो हुन्छ। पालिकाले पालिका भित्र र पालिका बाहिर रहनु भएका माथि उल्लेखित सबै पक्षहरूलाई शैक्षिक सुधार वर्ष कार्यक्रमको जानकारी दिदै सबैलाई यसमा सहयोग गर्न र समावेश हुन आवाहन गर्नुपर्छ।

भाग-1: परिचय

1.1 पृष्ठभूमि

शिक्षालाई व्यापक रूपमा मानव पूँजी निर्माणको सबैभन्दा महत्वपूर्ण चालकको रूपमा मान्यता दिइएको छ, जसले विश्वव्यापी रूपमा नवीनता, आर्थिक वृद्धि र दिगो विकासका लागि आधारभूत इनपुटको रूपमा सेवा गर्दछ (हनुसेक र वोसम्यान, 2008) उन्नत अर्थतन्त्रहरूले ऐतिहासिक रूपमा बलियो शिक्षा प्रणालीहरूमा आफ्नो समृद्धि निर्माण गरेका छन्, यो पाठ अब विकासशील र अल्पविकसित देशहरू (LDC) द्वारा बढ्दो रूपमा अँगालिएको छ किनकि उनीहरूले गरिबी र अविकसितबाट बाहिर निस्कने बाटो खोज्छन् (World Bank, 2018)

राणा र निरंकुश शासनको समयमा ऐतिहासिक रूपमा जन शिक्षामा प्रतिबन्ध लगाउने एलडिसी नेपालले विगत दुई दशकमा उल्लेखनीय प्रगति गरेको छ। यो प्रगति सार्वजनिक र निजी दुवै शैक्षिक संस्थाहरूको विस्तारसँगै साक्षरता र भर्ना दरमा उल्लेखनीय सुधारबाट प्रमाणित भएको छ (Moest, 2019) यसले भविष्यको आर्थिक उत्पादकत्वका लागि मानव पूँजी विकास गर्ने राष्ट्रिय प्रतिबद्धतालाई प्रतिबिम्बित गर्दछ।

यद्यपि, यो विकास गहिरो रूपमा असमान भएको छ। भूगोल, जाति, लिङ्ग र सामाजिक-आर्थिक स्थितिसँग सम्बन्धित सिक्ने परिणामहरूमा निरन्तर असमानता नेपालको शैक्षिक परिदृश्यको विशेषता हो (युनेस्को, 2020) विशेष गरी ग्रामीण विद्यार्थीहरूले न्यून गुणस्तरको शिक्षा, अपर्याप्त पूर्वाधार, र घरेलु आर्थिक अवरोधहरू लगायत चुनौतीहरूको अभिसरणको सामना गर्छन्, जसले सामूहिक रूपमा सिक्ने उपलब्धिमा बाधा पुर्याउँछ। विद्यार्थी उपलब्धिको राष्ट्रिय मूल्याङ्कन (NASA)(CHERD, 2019) जस्ता राष्ट्रिय मूल्याङ्कनहरूमा ग्रामीण विद्यालयहरूको लगातार कम प्रदर्शनले यो वास्तविकतालाई स्पष्ट रूपमा चित्रण गरेको छ।

यी असमानतालाई आधार बनाउने एउटा महत्वपूर्ण कारक ग्रामीण नगरपालिकाहरूमा विद्यालय विकासका लागि स्रोतहरूको दीर्घकालीन कम रकम र अकुशल आवंटन हो। सामाजिक-आर्थिक र पूर्वाधारका बाधाहरूलाई सम्बोधन गर्न लक्षित बजटीय हस्तक्षेपहरू बिना, यी क्षेत्रका विद्यालयहरू व्यक्तिगत क्षमता र क्षेत्रीय विकास दुवैलाई दबाउँदै, कम प्रदर्शनको चक्रमा फसेका छन्।

यस अध्ययनले नेपालको पूर्वी पाहाडमा नौवटा सार्वजनिक विद्यालयहरू समावेश भएको एउटा प्रतिनिधि ग्रामीण नगरपालिका, भोजपुर जिल्लाको त्यागके मैयुम गाँपालिकामा केन्द्रित छ। प्रारम्भिक अवलोकनहरूले भौतिक स्रोतहरूबाट शिक्षण गुणस्तरमा आवश्यक शैक्षिक इनपुटहरूमा गम्भीर कमीहरू देखाउँछन् जुन विद्यार्थीहरूको सिकाइमा प्रतिकूल असर पार्ने अनुमान गरिएको छ। यो अनुसन्धानले यी अवस्थाहरू र तिनीहरूको प्रभावहरूको व्यवस्थित रूपमा अनुसन्धान गरेको छ।

1.2 अनुसन्धान प्रश्न

- i. गाँपालिकाका सार्वजनिक विद्यालयहरूमा पूर्वाधार, शिक्षण सामग्री, योग्य कर्मचारी, र प्रशासनिक सहयोग लगायत प्रमुख शैक्षिक इनपुटहरूको हालको अवस्था के छ?
- ii. यी विद्यालयहरूमा विद्यार्थी सिक्ने उपलब्धिको स्तर के हो, र NASA नतिजाद्वारा बेन्चमार्क गरिएको राष्ट्रिय औसतसँग कसरी तुलना गरिन्छ?
- iii. वडा अध्यक्षहरू, नगरपालिका अधिकारीहरू र सामुदायिक सङ्घहरू लगायत प्रमुख हितधारकहरूले गाँपालिकाभित्र शैक्षिक विकास र स्रोत बाँडफाँडमा कसरी भाग लिन्छन् र प्रभाव पार्छन्?

iv. शैक्षिक इनपुट सुधार गर्न र पछि यी विद्यालयहरूमा विद्यार्थी सिक्ने उपलब्धि बढाउनका लागि कुन प्रमाण-आधारित रणनीति र नीतिगत हस्तक्षेपहरू प्रस्ताव गर्न सकिन्छ?

1.3 अनुसन्धान उद्देश्य

i. एक मानकीकृत इनपुट मूल्यांकन उपकरण (e.g., शैक्षिक समीक्षा कार्यालय-ERO फ्रेमवर्कबाट अनुकूलित) प्रयोग गरेर सार्वजनिक विद्यालयहरूमा शैक्षिक इनपुटहरूको उपलब्धता र गुणस्तरको मूल्यांकन गर्न।

ii. विद्यमान नासा (NASA) डेटा र पूरक मूल्यांकनहरू प्रयोग गरेर विद्यार्थीहरूको सिक्ने उपलब्धि स्तरहरूको मूल्यांकन र तुलना गर्न।

iii. शैक्षिक शासनमा स्थानीय हितधारकहरूको भूमिका र धारणाहरूको विश्लेषण गर्ने र गुणात्मक विधिहरू मार्फत समर्थन गर्ने, त्रिकोण र विषयगत विश्लेषण प्रयोग गर्ने।

iv. गौपालिका सार्वजनिक विद्यालयहरूमा विद्यार्थी सिक्ने परिणामहरू उत्थान गर्न स्रोत, शिक्षाको गुणस्तर, र सामुदायिक संलग्नता सुधार गर्ने उद्देश्यले लक्षित नीति सिफारिसहरू तयार गर्ने।

भाग 2: पद्धति

यो अध्ययन मङ्गसिरमा हाम्रो अनुसन्धान टोलीले गरेको शिक्षा सर्वेक्षणमा आधारित छ। अध्ययनको प्रकृतिको कारण यसमा प्रयोग गरिएका सबै डेटा प्राथमिक डेटा हुन् जसबाट हामीले गुणात्मक विश्लेषणको साथसाथै मात्रात्मक विश्लेषण प्रयोग गर्यौं। हाम्रो सर्वेक्षणमा यस गाँपालिकाका ९ वटा विभिन्न वडाबाट ९ वटा सार्वजनिक विद्यालयहरू समावेश थिए साथै सर्वेक्षणमा कक्षा ५ र ८ का शिक्षकहरू, विद्यार्थीहरू र उनीहरूका सम्बन्धित अभिभावकहरू साथै वडा प्रमुखहरू, शिक्षा अधिकारीहरू, पिटिए सदस्यहरू र स्कूलका प्रिन्सिपलहरूका लागि उनीहरूको प्रतिक्रिया र प्राथमिक डाटा प्राप्त गर्न प्रश्नावलीहरू समावेश थिए।

2.1 प्राथमिक डेटा

डेटाका लागि हामीले यस गाँपालिकामा विद्यार्थी, अभिभावक, शिक्षक र विभिन्न हितधारकहरूका लागि प्रश्नावलीका विभिन्न सेटहरू प्रदान गर्यौं। विद्यार्थीहरूका लागि प्रश्नावलीमा प्रत्येक विद्यार्थीका लागि पृष्ठभूमि प्रश्नावलीसहित कक्षा ५ र ८ का लागि विषयगत मूल्याङ्कन प्रश्नावलीहरू समावेश छन्। शिक्षकहरूका लागि हामीले कक्षा ५ र ८ का शिक्षकहरूका लागि विषयगत प्रश्नावलीहरू प्रदान गर्यौं। यसबाहेक हामीले यस अध्ययनका लागि प्राथमिक डेटा निकाल्न अन्य सबै हितधारकहरूलाई दिइएको समान प्रश्नावलीका साथ स्कूल प्रिन्सिपललाई इनपुट मूल्याङ्कन प्रश्नावली प्रदान गर्यौं।

2.2 अध्ययन नमूना

यस खण्डले अध्ययनको प्रत्येक घटकका लागि नमूना दृष्टिकोण र उत्तरदाता संरचनाको वर्णन गर्दछ। समग्र नमूनामा शिक्षक, अभिभावक, विद्यार्थी, विद्यालयका प्रिन्सिपल र त्यामके मयुम गौपालिकाभित्रका सबै नौवटा सार्वजनिक विद्यालयका अन्य हितधारकहरू समावेश छन्। निम्न उपविभागहरूले नमूना आकार, प्रतिक्रिया दरहरू, र प्रत्येक डाटा सङ्कलन विधिका लागि कुनै पनि सीमितताहरू विस्तृत रूपमा वर्णन गर्दछ।

2.2.1 शिक्षक सर्वेक्षण नमूना

शिक्षक सर्वेक्षणका लागि कक्षा ५ र ९ मा कक्षा ५ र ९ मा गणित, विज्ञान र अङ्ग्रेजी पढाउने सबै विषयका शिक्षकहरूलाई प्रश्नावली वितरण गरिएको थियो। लक्षित नमूना ५४ जाना शिक्षकहरू थिए, जसमा प्रति विद्यालय प्रत्येक ग्रेड स्तरमा प्रत्येक विषयका लागि एक शिक्षक थिए (९ विद्यालय × ३ विषय × २ ग्रेड = ५४) यद्यपि, दुवै ग्रेड स्तरमा एउटै विषय सम्हाल्ने केही शिक्षकहरूका कारण सर्वेक्षण गरिएका शिक्षकहरूको कुल सङ्ख्या ५१ रहेको छ।

Table 1: शिक्षक सर्वेक्षण नमूना वितरण

Grade	Science	Math	English
Grade 5	9(8)	9(9)	9(7)
Grade 8	9(9)	9(9)	9(9)
Total	17	18	16
Grand total teachers	51		

**Figures in parentheses indicate actual responses received where different from target.*

हामीले प्रत्येक विद्यालयका प्रत्येक विषयका शिक्षकका लागि सर्वेक्षण प्रश्नावली उपलब्ध गराउँदा प्रत्येक ग्रेडमा प्रत्येक विषयका लागि शिक्षकहरूको कुल सङ्ख्या ९ हुन्छ र यसरी हाम्रो सर्वेक्षणमा कुल शिक्षकहरू ५४ छन्, यद्यपि एउटै शिक्षकले एउटै विषय विभिन्न स्तरमा पढाउँदा सर्वेक्षण गरिएको इचरहरूको कुल सङ्ख्या ५१ छ।

2.2.2 अभिभावक सर्वेक्षण नमूना

अभिभावक सर्वेक्षणका लागि सिकाइ मूल्याङ्कनमा सहभागी सबै १२४ जना विद्यार्थी (कक्षा ५ का ६० जना विद्यार्थी र कक्षा ८ का ६४ जना विद्यार्थी) का अभिभावक वा अभिभावकमा प्रश्नावली वितरण गरिएको थियो। कुल ९७ पूरा अभिभावक प्रश्नावलीहरू प्राप्त गरियो, लगभग ७९% को प्रतिक्रिया दर प्राप्त गर्दै। घरको पृष्ठभूमि र विद्यार्थी उपलब्धि बिचको सहसंबंध विश्लेषण सक्षम गर्न, प्रत्येक अभिभावक प्रतिक्रिया सम्बन्धित विद्यार्थीको मूल्याङ्कन स्कोरसँग मिल्दोजुल्दो थियो। त्यसैले अभिभावकको दृष्टिकोणको विश्लेषण यी ७५ वटा मेल खाने प्रतिक्रियाहरूमा आधारित छ।

2.2.3 विद्यार्थी पृष्ठभूमि कक्षा ५ र कक्षा ८ नमूना

सिकाइ मूल्याङ्कनको अतिरिक्त, घरको वातावरण, अध्ययन बानी, र जनसांख्यिकीय विशेषताहरूबारे जानकारी सङ्कलन गर्न विद्यार्थी पृष्ठभूमि प्रश्नावली व्यवस्थित गरिएको थियो। यो प्रश्नावली मूल्याङ्कनमा सहभागी सबै १२४ जना विद्यार्थीमा वितरण गरिएको थियो। कक्षा ५ का ४५ जना विद्यार्थी र कक्षा ८ का ४३ जना विद्यार्थीबाट पूर्ण पृष्ठभूमि सर्वेक्षण प्राप्त भएको थियो, जसमा कुल ८८ वटा प्रतिक्रियाहरू प्राप्त भएका थिए। विद्यार्थी पृष्ठभूमि विशेषताहरूको विश्लेषण त्यसैले ८८ जना विद्यार्थीहरूको यस नमूनामा आधारित छ।

2.2.4 विद्यार्थी मूल्यांकन नमूना

कक्षा ५ र ८ का विद्यार्थीहरूलाई लिएर सबै ९ वटा स्कुलमा विद्यार्थी सिक्ने मूल्याङ्कन गरिएको थियो। मूल्याङ्कनको दिनमा प्रत्येक ग्रेड स्तरमा सबै उपलब्ध विद्यार्थीहरू समावेश गर्न नमूना खिचिएको थियो, जसको परिणामस्वरूप कुल १२४ जना सहभागीहरू थिए। विद्यालय र ग्रेडद्वारा विद्यार्थीहरूको वितरण तालिका २ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

Table 2: विद्यार्थी सिकाइ मूल्यांकन नमूना

School Name	Students Grade 5	Students Grade 8
Chandeswori SecondarySchool, Nagi	5	5
Bidheswori SecondarySchool, Gogane	13	12
Pashupati SecondarySchool, Rimchim	4	4
Singhadevi SecondarySchool, Lekharka	4	12
Annapurna Baghdhan Ranadipa Sec. School	7	7
Timma Secondary school, Timma	4	4
Tribhuwan Dharmodaya Sec. School, Chhinamakhu	7	7
Pashupati Secondary school, Khawa	5	6
Janodaya Secondary school, Kot	11	7
Total	60	64

2.2.5 इनपुट मूल्यांकन नमूना

विद्यालय इनपुट मूल्याङ्कनका लागि, इआरओ विद्यालय प्रदर्शन मूल्याङ्कन मूल्याङ्कन उपकरण सबै नौ विद्यालयका प्रिन्सिपलहरूलाई प्रशासित गरियो। बारम्बार प्रयासका बावजूद, पूर्ण इनपुट मूल्याङ्कन प्रश्नावलीहरू केवल चारवटा विद्यालयहरूबाट प्राप्त भएका थिए। यस रिपोर्टमा प्रस्तुत शैक्षिक इनपुटहरूको विश्लेषण यसैले यी चार प्रतिक्रिया दिने विद्यालयहरूमा आधारित छ। इनपुट मूल्याङ्कन निष्कर्षहरूको व्याख्या गर्दा यो सीमालाई विचार गर्नुपर्छ, किनकि तिनीहरूले गौँपालिकाका सबै नौवटा विद्यालयहरूमा अवस्थाहरू पूर्ण रूपमा प्रतिनिधित्व नगर्न सक्छन्।

2.2.6 विद्यालय व्यवस्थापन समिति, अभिभावक समिति र प्रमुख सर्वेक्षण नमुना

विद्यालय व्यवस्थापन समिति, अभिभावक समिति र प्रिन्सिपल सर्वेक्षणका लागि हामीले शिक्षा हितधारकहरूलाई समान प्रश्नावलीहरू प्रदान गर्दछौं, हामीलाई ६ प्रिन्सिपलहरू, ५ विद्यालय समिति सदस्यहरू र ४ अभिभावक समिति सदस्यहरूले जवाफ दिएका थिए।

2.3 डेटा विश्लेषण

विद्यार्थी, अभिभावक, शिक्षक र हितधारकहरूबाट सङ्कलन गरिएको डेटा प्रश्नावली-विशिष्ट एक्सेल टेम्प्लेटहरूमा व्यवस्थित रूपमा व्यवस्थित गरिएको थियो। निष्कर्षहरूको मजबुतता र त्रिकोण सुनिश्चित गर्न दुवै मात्रात्मक प्रविधिहरू (एक्सेल र पाइथन मार्फत) र गुणात्मक विधिहरू एकीकृत गर्दै मिश्रित-विधि दृष्टिकोण प्रयोग गरेर विश्लेषण गरिएको थियो।

गुणात्मक विश्लेषण

यस अध्ययनको गुणात्मक घटकले अन्तर्दृष्टिको वैधता र गहिराई बढाउन त्रिभुज डिजाइनलाई रोजगार दिन्छ, बोस्टन परामर्श समूह (बीसीजी) सार्वजनिक सेवा वितरणको मूल्याङ्कन जस्ता मूल्याङ्कनहरूमा प्रयोग गरिएको पद्धतिगत दृष्टिकोणहरूमा रेखाङ्कन गर्दछ।

पद्धतिगत त्रिकोण:

विभिन्न हितधारक समूहहरू (विद्यार्थी, अभिभावक, शिक्षक, र स्थानीय अधिकारीहरू) को प्रतिक्रियाहरू मुख्य विषयवस्तुहरूमा स्थिरता र विचलनका लागि तुलना गरिएको थियो। उदाहरणका लागि, ढाँचा र विरोधाभासहरू पहिचान गर्न विद्यालय पूर्वाधार, शिक्षाको गुणस्तर, र अभिभावकको संलग्नताको धारणा समूहहरूमा क्रस-प्रमाणित गरियो।

वर्णनात्मक मान्यता:

संरचित सर्वेक्षण वस्तुहरूबाट वर्णनात्मक तथ्याङ्कहरू प्रयोग गरेर प्रारम्भिक गुणात्मक निष्कर्षहरूको थप जाँच गरियो। यसले मात्रात्मक प्रतिक्रिया वितरणको बिरूद्ध "स्रोत अभाव" वा "सामुदायिक संलग्नता" जस्ता उदीयमान विषयवस्तुहरूको मान्यताको लागि अनुमति दियो।

विषयगत विश्लेषण:

खुला-अन्त प्रतिक्रियाहरू एक प्रेरक विषयगत विश्लेषण दृष्टिकोण प्रयोग गरेर विश्लेषण गरिएको थियो:

a. कोडिङ: प्रतिक्रियाहरू आवर्ती कुञ्जी शब्दहरू र वाक्यांशहरू पहिचान गर्न व्यवस्थित रूपमा कोड गरिएका थिए।

b. विषयवस्तु विकास: कोडहरूलाई व्यापक विषयवस्तुहरूमा समूहबद्ध गरिएको थियो (e.g., "पूर्वाधार अन्तरालहरू", "शिक्षक प्रेरणा", "वित्तीय अवरोधहरू")

c. Cross-Validation: गुणात्मक डेटाबाट व्युत्पन्न विषयवस्तुहरू मात्रात्मक प्रवृत्तिहरूसँग तुलना गरिएको थियो (e.g., उल्लेखित मुद्दाहरूको आवृत्ति बनाम सर्वेक्षण मूल्याङ्कन) व्याख्यात्मक विश्वसनीयता सुनिश्चित गर्न। यस स्तरित दृष्टिकोणले यो सुनिश्चित गर्दछ कि निष्कर्षहरू केवल व्याख्यात्मक मात्र होइन तर मापनयोग्य प्रतिक्रिया ढाँचाहरूद्वारा प्रमाणित हुन्छन्।

यसमा समावेश छ

- i. आमाबाबुका लागि प्रश्नावली
- ii. विद्यार्थी पृष्ठभूमि प्रश्नावली (कक्षा ५ र ८)
- iii. शिक्षकहरूका लागि प्रश्नावली (विषय अनुसार कक्षा ५ र ८ का शिक्षकहरू)
- iv. सबैका लागि प्रश्नावली (प्रिन्सिपल, अभिभावक समिति, एसएमसी सदस्यहरू)

मात्रात्मक विश्लेषण

मात्रात्मक विश्लेषण दुई प्राथमिक स्ट्र्यान्डहरूमा सञ्चालन गरिएको थियो:

- (1) एक मानकीकृत उपकरण प्रयोग गरेर इनपुट मूल्याङ्कन, र
- (2) विद्यार्थी उपलब्धि डेटाको सांख्यिकीय विश्लेषण।

इनपुट मूल्यांकन:

यस अध्ययनले नेपाल सरकारको शैक्षिक समीक्षा कार्यालय (इआरओ) (इआरओ, 2075बिएस) द्वारा विकसित स्कुल प्रदर्शन मूल्याङ्कन उपकरण प्रयोग गरी त्याम्के मयुम गौपालिकाका नौ सार्वजनिक विद्यालयहरूमा शैक्षिक इनपुटहरूको मूल्याङ्कन गरेको थियो। यो मानकीकृत र व्यापक रूपमा मान्यता प्राप्त उपकरण विद्यालय स्तरमा शैक्षिक इनपुटको गुणस्तर र पर्याप्तताको मूल्याङ्कन गर्न डिजाइन गरिएको हो, संस्थागत क्षमता र स्रोतको उपलब्धताको मूल्याङ्कन गर्न विस्तृत ढाँचा प्रदान गर्दछ।

Table 3: स्कुल इनपुट मूल्यांकन उपकरण

Assessments	Total score	achieved score	Threshold	Quality
School physical infrastructure	48		0-16	weak
			17-32	common
			33-41	medium
			42-48	good
Teacher	21		0-7	weak
			8 to 14	common
			15 to 18	medium
			19 to 21	good
Community involvement and investment	12		0 to 4	weak
			5 to 8	common
			9 to 10	medium
			11 to 12	good
Total	81		0 to 27	weak
			28 to 54	common
			55 to 69	medium
			70 to 81	good

Source: School Performance Appraisal Evaluation Tool (ER0, 2075)

मूल्याङ्कन उपकरणमा तिनवटा मुख्य आयामहरू समावेश छन्: विद्यालय भौतिक पूर्वाधार, शिक्षकको गुणस्तर र उपलब्धता, र सामुदायिक संलग्नता र लगानी। समग्रमा, यी आयामहरूले समग्र विद्यालय गुणस्तरमा योगदान दिन प्रत्येक क्षेत्रको सापेक्ष महत्त्व प्रतिबिम्बित गर्न वितरण गरिएको ८१ अङ्कको कुल सम्भावित अङ्क बोक्छन्। सुरक्षित र पर्याप्त सुविधाहरूको आधारभूत भूमिकालाई मान्यता दिँदै भौतिक पूर्वाधारलाई ४८ अङ्क छुट्याइएको छ। शैक्षिक वितरणमा मानव संसाधनको केन्द्रीयतालाई जोड दिँदै शिक्षकको गुणस्तर र उपलब्धताले २१ अङ्क बोक्छ। सामुदायिक संलग्नता र लगानीले १२ अङ्क प्राप्त गर्दछ, जसले विद्यालय विकासलाई सहयोग गर्न स्थानीय हितधारकहरूको महत्वपूर्ण भूमिकालाई स्वीकार गर्दछ।

प्रत्येक आयामलाई सूचकहरूको संरचित सेट मार्फत मूल्याङ्कन गरिन्छ, जसमा विद्यालयहरूलाई प्रत्यक्ष अवलोकन, आधिकारिक अभिलेखहरूको प्रमाणिकरण, र विद्यालय प्रिन्सिपलहरू र विद्यालय व्यवस्थापन समिति (एसएमसी) सदस्यहरूसँग अन्तर्वार्ताको आधारमा अङ्कहरू तोकिएको हुन्छ। त्यसपछि प्राप्त अङ्कहरूलाई चार-स्तरीय गुणस्तर वर्गीकरण प्रणालीमा म्याप गरिन्छ। भौतिक पूर्वाधारका लागि, ० देखि १६ सम्मका अङ्कहरूलाई निम्न, १७ देखि ३२ लाई औसत, ३३ देखि ४१ लाई मध्यम र ४२ देखि ४८ लाई उच्चका रूपमा वर्गीकृत गरिएको छ। त्यसैगरी, शिक्षकको गुणस्तरको अङ्क ० देखि ७ ले कम प्रदर्शन, ८ देखि १४ औसत, १५ देखि १८ मध्यम र १९ देखि २१ उच्चलाई सङ्केत गर्दछ। सामुदायिक संलग्नताका लागि, ० देखि ४ को स्कोर कम, ५ देखि ८ औसत, ९ देखि १० मध्यम, र ११ देखि १२ उच्च मानिन्छ। समग्र विद्यालय इनपुट स्कोर, सबै तीन आयामहरू जम्मा गर्दै, एक तुलनात्मक वर्गीकरण पछ्याउँछ: ० देखि २७ अङ्कहरूले कम समग्र इनपुट पर्याप्तता, २८ देखि ५४ अङ्कहरू औसत, ५५ देखि ६९ अङ्कहरू मध्यम, र ७० देखि ८१ अङ्कहरू उच्चलाई जनाउँछ।

विद्यार्थी उपलब्धि विश्लेषण:

विद्यार्थी उपलब्धिको राष्ट्रिय मूल्याङ्कन (नासा) र/वा स्थानीय मूल्याङ्कनहरूबाट प्राप्त डेटालाई सिक्ने परिणामहरूको मूल्याङ्कन र तुलना गर्न विश्लेषण गरिएको थियो।

तुलनात्मक तथ्याङ्क:

गौँपालिकाका लागि विषय-वार औसत अङ्कहरू प्रदर्शन अन्तर निर्धारण गर्न राष्ट्रिय औसतसँग तुलना गरिएको थियो। कक्षा ५ र ८ का विद्यार्थीहरू बिचको उपलब्धि तुलना गर्न स्वतन्त्र नमूना टी-परीक्षणहरू प्रयोग गरियो, दुवै विद्यालय भित्र र भर, प्रदर्शन प्रक्षेपवक्रहरूमा भिन्नताहरू पहिचान गर्न।

वर्णनात्मक र अनुमानित विश्लेषण:

केन्द्रीय प्रवृत्ति र अङ्कहरूमा परिवर्तनशीलता वर्णन गर्न साधन, मानक विचलन, र क्वार्टाइलहरू गणना गरिएको थियो। उपसमूह विश्लेषण निम्नसँग सम्बन्धित असमानताहरू जाँचका लागि गरिएको थियो:

1 स्कुलको प्रकार/स्थान

2 विद्यार्थी जातीयता

3 सामाजिक आर्थिक स्थिति (अभिभावक आय स्तर)

4 लिङ्ग (जहाँ डेटा अनुमति दिइएको छ)

2.4 डाटा प्रोसेसिंग उपकरण:

सबै सांख्यिकीय गणनाहरू प्रारम्भिक वर्णनात्मक सारांश र दृश्यका लागि पाइथन र एक्सेल प्रयोग गरेर गरिएको थियो। त्याम्के मैयुम गौँपालिकामा शैक्षिक गुणस्तरलाई प्रभाव पार्ने कारकहरूको विस्तृत समझ प्रदान गर्न गुणात्मक र मात्रात्मक दुवै विश्लेषणका परिणामहरू संश्लेषित गरिएको थियो। यो मिश्रित-विधि दृष्टिकोणले संख्यात्मक

प्रवृत्तिहरू (e.g., गणितमा कम स्कोरहरू) कथा अन्तर्दृष्टि (e.g., अपर्याप्त सिक्ने सामग्रीहरूको शिक्षक रिपोर्टहरू) द्वारा सान्दर्भिक छन् भनेर सुनिश्चित गर्दछ जसले गर्दा अधिक सूक्ष्म र कार्ययोग्य नीति सिफारिसहरूलाई समर्थन गर्दछ।

भाग 3: परिणाम

3.1 छात्र मूल्यांकन परिणाम

यस खण्डमा हामी अङ्ग्रेजी गणित र विज्ञान विषयको विद्यार्थी मूल्याङ्कनको नतिजाहरू प्रस्तुत गर्दछौं। यी तिन विषयको विद्यार्थी मूल्याङ्कनका लागि नमूना गरिएका कुल विद्यार्थीहरू कक्षा ८ का लागि ६४ र कक्षा ५ का लागि ६० जाना छन्, यसरी विद्यार्थी मूल्याङ्कनमा कुल १२४ जाना विद्यार्थीहरू छन्। तलको पहिलो खण्डमा हामी प्रत्येक विद्यालय र प्रत्येक विषयका लागि ग्रेड ५ र ८ परिणामहरू छुट्टै प्रदान गर्दछौं त्यसपछि हामी प्रत्येक विषयका लागि र समग्र रूपमा गौन्पालिका औसत स्कोर देखाउँछौं। अन्तमा हामी कक्षा ५ र ८ का विद्यार्थीहरूको सिकाइमा भिन्नता पनि दुई पुच्छर भिन्नता परीक्षण (टी-टेस्ट) प्रयोग गरेर कक्षा ५ र ८ बीचको प्रत्येक विषय अनुसार कुन ग्रेडले राम्रो प्रदर्शन गरिरहेको छ भनेर जाँच देखाउँछ।

3.1.1 ग्रेड 5 विद्यार्थी मूल्यांकन परिणाम

तथ्याङ्कले गौपालिकामा कक्षा ५ (६० जाना विद्यार्थी) मा सिक्ने गम्भीर सङ्कट देखिएको छ। १०० मध्ये केवल २८.१२ को समग्र औसत स्कोरका साथ, विद्यार्थीहरूले अपेक्षित पाठ्यक्रमको एक तिहाइ भन्दा कममा निपुणता प्रदर्शन गरिरहेका छन्। विज्ञानको औसत २२.५४ र गणितको औसत २५.३८ रहेको छ। अङ्ग्रेजी ३६.४४ मा सापेक्ष शक्ति हो, तर यो अङ्क गम्भीर रूपमा कम रहेको छ, जसले सबै क्षेत्रहरूमा आधारभूत साक्षरता र संख्यात्मकताको तत्काल अभाव रहेको सङ्केत गर्दछ।

Table 4: कक्षा ५ प्रत्येक विषयको लागि औसत स्कोर र गौन्पालिका औसत

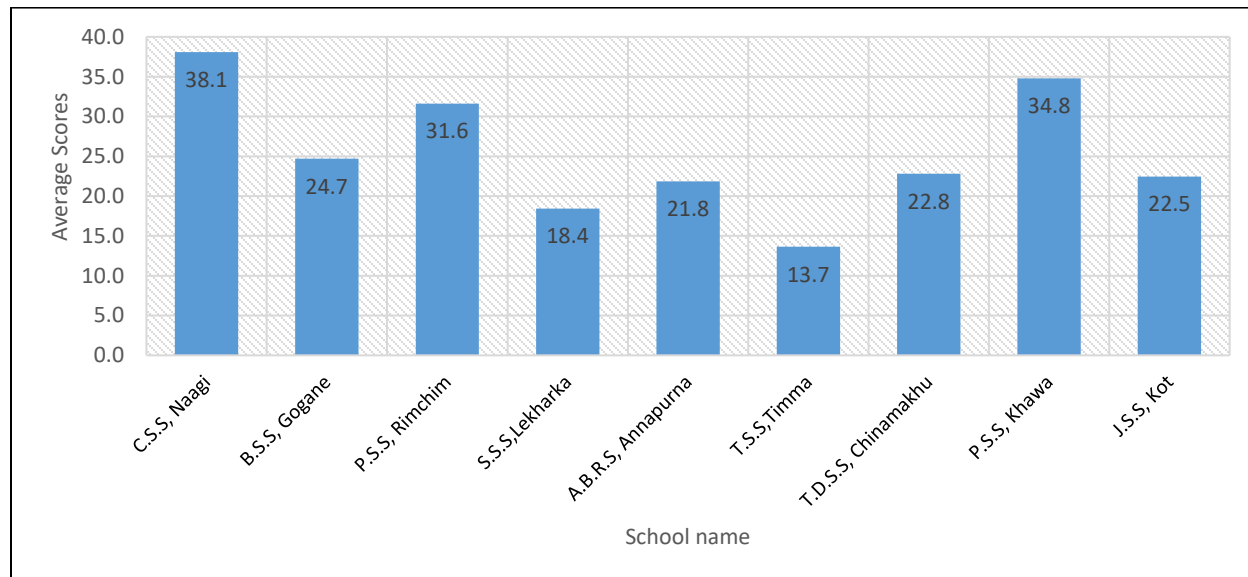
Grade 5	Math	Science	English	Average
Chandeshwori Secondary School, Naagi	38.09	36.66	9.5	28.08
Bidheswori Secondary School, Gogane	24.70	20.32	36.96	27.33
Pashupati Secondary School, Rimchim	31.63	30.35	48.61	36.86
Singhadevi Secondary School, Lekharka	18.43	14.88	35.41	22.91
Annapurna Bagdhan Ranadeepa Sec. School	21.83	13.60	36.90	24.11
Timma Secondary school, Timma	13.65	11.30	27.77	17.58
Tribhuwan Dharmodaya Sec. School, Chhinamakhu	22.81	16.66	39.28	26.25
Pashupati Secondary school, Khawa	34.79	40	53.88	42.89
Janodaya Secondary school, Kot	22.45	19.04	39.64	27.04
Subject wise averages for Palika	25.38	22.54	36.44	28.12

यसबाहेक, परिणामहरूले विद्यालयहरू बिचको चरम र असमान असमानता उजागर गर्दछ। खावाको पशुपति माध्यमिक विद्यालयले उल्लेखनीय रूपमा ४२.८९ अंक प्राप्त गरेको छ भने १७.५८ मा टिम्मा माध्यमिक विद्यालय जस्ता धेरै विद्यालयहरू तीव्र शैक्षिक आपतकालिन अवस्थामा छन्। यस व्यापक प्रदर्शन अन्तरले सुझाव दिन्छ कि शिक्षाको गुणस्तर र स्रोत आवंटन जस्ता कारकहरू नाटकीय रूपमा भिन्न हुन्छन्। यस सङ्कटलाई सम्बोधन गर्न गणित र विज्ञानमा सबैभन्दा कम प्रदर्शन गर्ने विद्यालयहरूका लागि तत्काल, लक्षित हस्तक्षेपहरू आवश्यक छ, साथै गौपालिकाभरि उच्च-प्राप्त गर्ने संस्थाहरूको अभ्यासहरू व्यवस्थित रूपमा नक्कल गर्ने प्रयासहरू आवश्यक छ।

3.1.11 ग्रेड 5 गणित परिणाम

पालिकामा कक्षा ५ का लागि औसत गणित स्कोर १०० मध्ये २५.३८ छ, जसले आधारभूत संख्यात्मकतामा गम्भीर घाटालाई सङ्केत गर्दछ। टिम्मा माध्यमिक विद्यालय (१३.७) र सिंहदेवी माध्यमिक विद्यालय (१८.४) संकटको स्तरमा रहेका छन्। केवल दुई विद्यालय चन्देश्वरी (३८.१) र पशुपति खवा (३४.८) ले ३० भन्दा माथि स्कोर गरे, अन्यथा निराशाजनक परिदृश्यमा सापेक्ष उच्च बिन्दुको रूपमा सेवा गर्दै। यस व्यापक कमजोरीले देखाउँछ कि धेरैजसो विद्यार्थीहरूमा उच्च-स्तरको सिकाइका लागि आवश्यक आधारभूत मात्रात्मक र समस्या समाधान गर्ने सीपहरूको अभाव छ, जसले पालिकामा संख्यात्मकताका लागि तत्काल र केन्द्रित उपचारात्मक रणनीतिको माग गर्दछ।

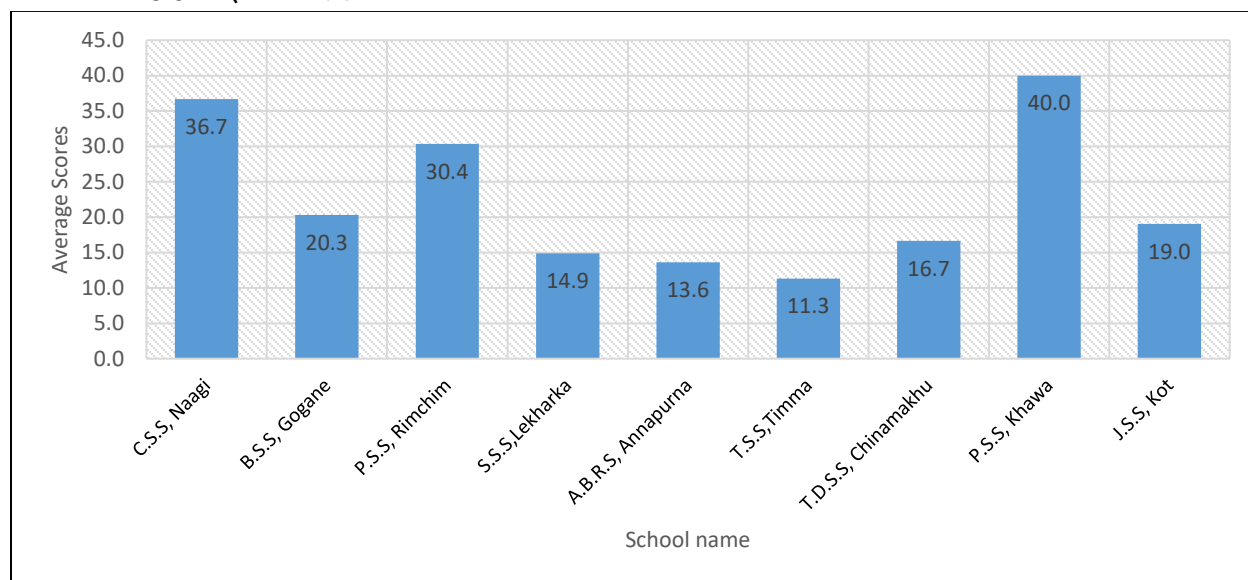
Chart 1: कक्षा ५ गणित औसत

3.1.12 ग्रेड 5 विज्ञान परिणाम

विज्ञान समग्रमा सबैभन्दा कमजोर विषय हो, जसको पालिका औसत २२.५४ मात्र छ। अङ्कहरूले आधारभूत वैज्ञानिक अवधारणाहरू बुझ्नमा गहिरो सङ्केत प्रकट गर्दछ, नौ मध्ये पाँचवटा विद्यालयहरूले २० भन्दा कम अङ्क प्राप्त गरेका छन्। टिम्मा माध्यमिक विद्यालय (११.३) र अन्नपूर्णा विद्यालय (१३.६) ले विशेष गरी चिन्ताजनक अन्तर देखाउँछन्। एकमात्र स्ट्यान्डआउट पशुपति खवा (४०) हो जसले आफ्ना साथीहरू भन्दा उल्लेखनीय रूपमा राम्रो प्रदर्शन गर्दछ, यसले सुझाव दिन्छ कि प्रभावकारी विज्ञान शिक्षा सम्भव छ तर व्यापक छैन। यो तथ्याङ्कले प्राथमिक स्तरमा वैज्ञानिक साक्षरताको पूर्ण क्षरण रोकन विज्ञान अध्यापन र स्रोत बाँडफाँडलाई सुधार गर्ने तत्काल आवश्यकतालाई औँल्याउँछ।

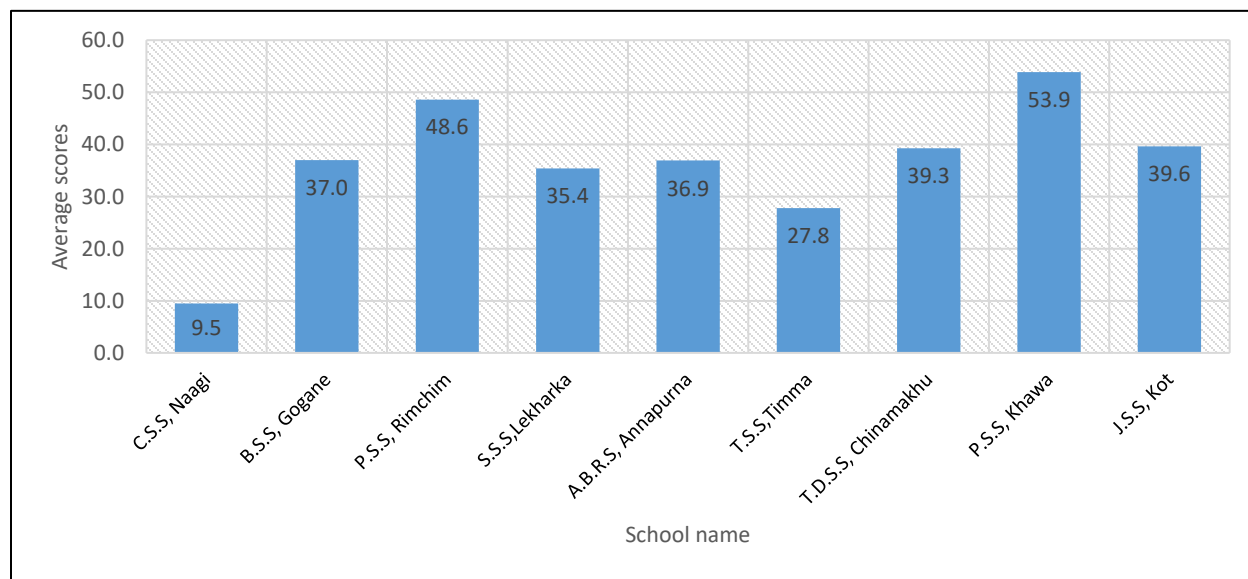
Chart 2: ग्रेड 5 विज्ञान औसत

3.1.13 ग्रेड 5 अंग्रेजी परिणाम

३६.४४ को पालिका औसतका साथ, अङ्ग्रेजी अपेक्षाकृत बलियो विषय हो, यद्यपि यो अङ्कले अझै पनि प्रमुख प्रवीणता अन्तरलाई प्रतिबिम्बित गर्दछ। प्रदर्शन अत्यधिक ध्रुवीकृत छ: पशुपति खवा (५३.९) र पशुपति रिमचिम (४८.६) ले तुलनात्मक रूपमा बलियो परिणामहरू देखाउँछन्, जबकि चन्देश्वरी स्कूल (९.५) ले चरम र चिन्ताजनक आउटलायर प्रस्तुत गर्दछ जसले औसतलाई गम्भीर रूपमा निराश गर्दछ। धेरैजसो अन्य विद्यालयहरूका लागि, ३० को दशकमा अङ्कहरू जम्मा हुन्छन्, जसले भाषाको आधारभूत तर कमजोर धारणालाई सङ्केत गर्दछ। यो सापेक्ष शक्तिलाई साक्षरता निर्माणका लागि प्रयोग गर्न सकिन्छ, तर विद्यालयहरू बिचको नाटकीय असङ्गतिले प्रभावकारी भाषा शिक्षामा असमान पहुँचलाई प्रकाश पार्छ जसलाई सम्बोधन गर्नुपर्दछ।

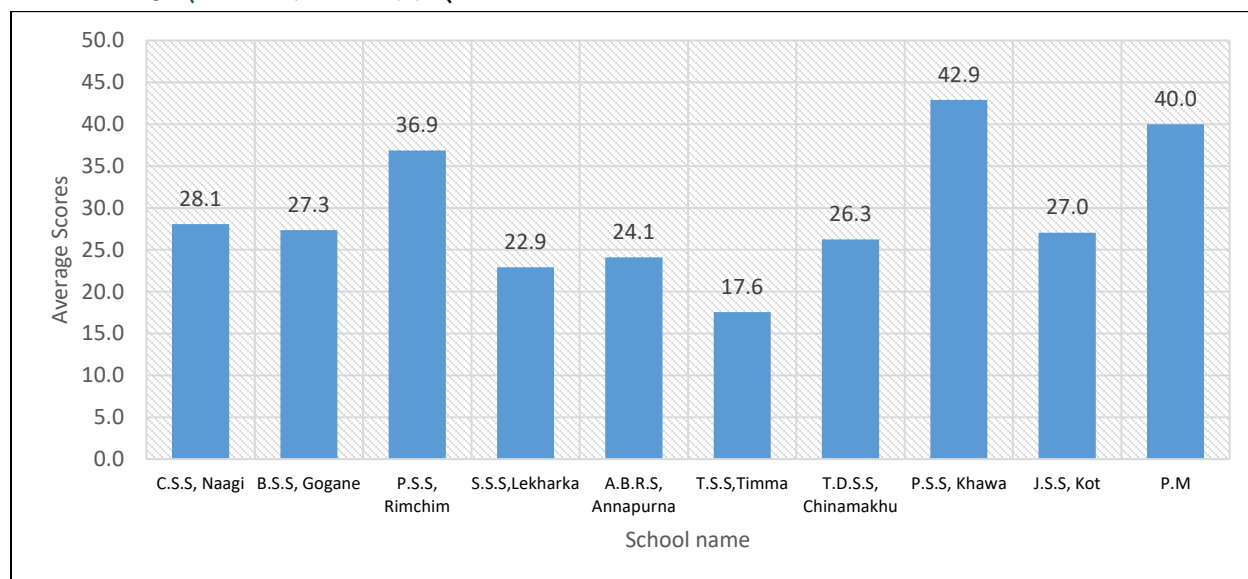
Chart 3: ग्रेड 5 अंग्रेजी औसत

3.1.14 ग्रेड 5 गनपालिका तीन विषयबाट औसत स्कोर

कक्षा ५ को समग्र परिणाम, १०० मध्ये २८.१२ को पालिका औसतको साथ, एक गम्भीर प्रणाली-व्यापी सिक्ने संकटको पर्दाफास गर्दछ जहाँ विद्यार्थीहरूको पाठ्यक्रमको एक तिहाइ भन्दा कम कमान्ड हुन्छ। जबकि पशुपति खवा (४२.९) र पशुपति रिमचिम (३६.९) उच्च प्रदर्शन गर्ने आउटलेयरको रूपमा उभिएका छन्, २० को दशकमा टिम्मा स्कूल (१७.६) सँग धेरै विद्यालयहरू क्लस्टरले तीव्र शैक्षिक आपतकालिन अवस्थाको संकेत गर्दछ। उच्च र निम्न विद्यालयहरू बिचको यो नाटकीय २५-पोइन्ट प्रदर्शन अन्तरले नगरपालिकाभरि शैक्षिक गुणस्तर र विद्यार्थी तयारीमा गहिरो असमानतालाई जोड दिन्छ, जसले यी घाटाहरू अपरिवर्तनीय हुनु अघि आधारभूत कौशल हस्तक्षेपको तत्काल आवश्यकतालाई सङ्केत गर्दछ।

Chart 4: ग्रेड ५ गौनपालिका औसत ३ विषयबाट

3.1.2 विद्यार्थी मूल्याङ्कनबाट कक्षा 8 को परिणाम

कक्षा 8 को नतिजाले गहिरो र बिग्रँदै गएको सिकाइ सङ्कट प्रकट गर्दछ। केवल १७.१० को १०० को एक समग्र औसत संग, विद्यार्थी प्रदर्शन २८.१२ को पहिले नै कम ग्रेड ५ औसत बाट विनाशकारी गिरावट आएको छ। तथ्याङ्कले अंग्रेजीमा लगभग कुल पतन देखाउँदछ, जुन अहिले १२.७९ मा कमजोर विषय हो, जबकि विज्ञान (१६.९४) र गणित (२१.५८) पनि गम्भीर कमीको स्तरमा रहेको छ। यसले संकेत गर्दछ कि विद्यार्थीहरू नयाँ अवधारणाहरू सिक्न मात्र असफल भइरहेका छैनन् तर उनीहरूले प्रगति गर्दा आधारभूत ज्ञान पनि गुमाउँदैछन्, यो प्रणालीगत निर्देशात्मक असफलताको सूचक घटना हो।

विद्यालयहरू बिचको चिन्ताजनक असमानताहरूले गम्भीर असमानतालाई उजागर गर्दछ। टिम्मा माध्यमिक विद्यालय १०.४३ को औसतको साथ चरम आपतकालिन अवस्थामा छ, ०.८३३ को शून्य अंग्रेजी स्कोर द्वारा संचालित। विशेष गरी, कक्षा ५ मा शीर्ष प्रदर्शन गर्ने पशुपति खवा कक्षा ८ मा १५.७५ मा झरेको छ, यसले संकटले पहिलेका प्रभावकारी विद्यालयहरूलाई पनि पराजित गरेको सुझाव दिन्छ। केवल चन्देश्वरी स्कूल (२४.२१) र जनोदय स्कूल (२२.८२) ले २० भन्दा माथि स्कोर गरेका छन्, जसले तिनीहरूलाई सापेक्ष लचिलोपनको पृथक उदाहरण बनाउँछ। यो चरम भिन्नताले आधारभूत सीपहरूमा केन्द्रित तत्काल, गहन र मानकीकृत हस्तक्षेपबिना शैक्षिक परिणामहरू बिग्रँदै जाने कुरामा जोड दिन्छ।

Table 5: ग्रेड ८ विद्यार्थीको मूल्यांकन परिणामहरू

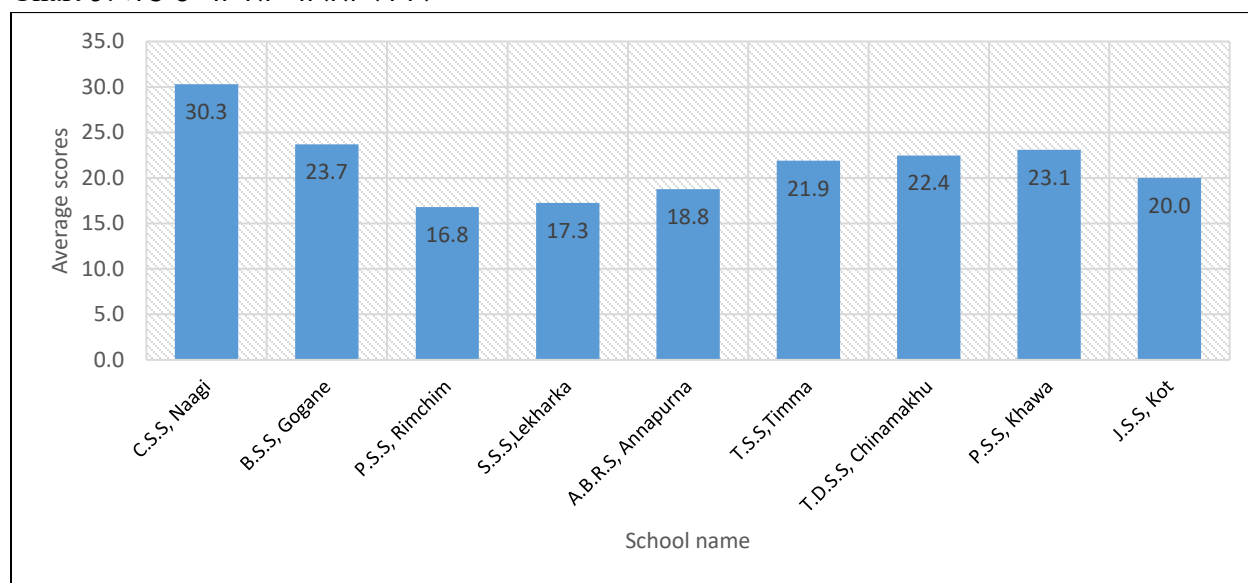
Grade 8	Math	Science	English	Average
Chandeshwori Secondary School, Naagi	30.28	26.85	15.5	24.21
Bidheswori Secondary School, Gogane	23.69	22.26	10.72	18.89
Pashupati Secondary School, Rimchim	16.785	14.642	10	13.80
Singhadevi Secondary School, Lekharka	17.26	17.97	10.10	15.11
Annapurna Bagdhan Ranadeepa Sec. School	18.77	13.061	10.35	14.06
Timma Secondary school, Timma	21.90	8.57	0.833	10.43
Tribhuwan Dharmodaya Sec. School, Chhinamakhu	22.44	21.63	12.5	18.86
Pashupati Secondary school, Khawa	23.09	8.333	15.83	15.75
Janodaya Secondary school, Kot	20	19.183	29.285	22.82
Subject wise averages for Palika	21.58	16.94	12.79	17.10

Note: Subject wise scores are the averages for each school

3.1.21 ग्रेड ८ गणित परिणाम

कक्षा ८ को गणितको नतिजाले कक्षा ५ बाट महत्वपूर्ण गिरावट देखाएको छ, जसमा पालिका औसत २१.५८ मा झरेको छ। यद्यपि यो अपेक्षाकृत बलियो विषय बनेको छ, गिरावट गम्भीर र विश्वव्यापी छ। कुनै पनि विद्यालयले ३१ भन्दा माथि स्कोर कायम राख्दैन, र अधिल्लो शीर्ष प्रदर्शनकर्ताहरूले उल्लेखनीय गिरावट देखेका छन्; उदाहरणका लागि, पशुपति रिमचिम ३१.६ बाट १६.८ मा झरेको छ।

Chart 5: ग्रेड ८ गणित औसत स्कोर

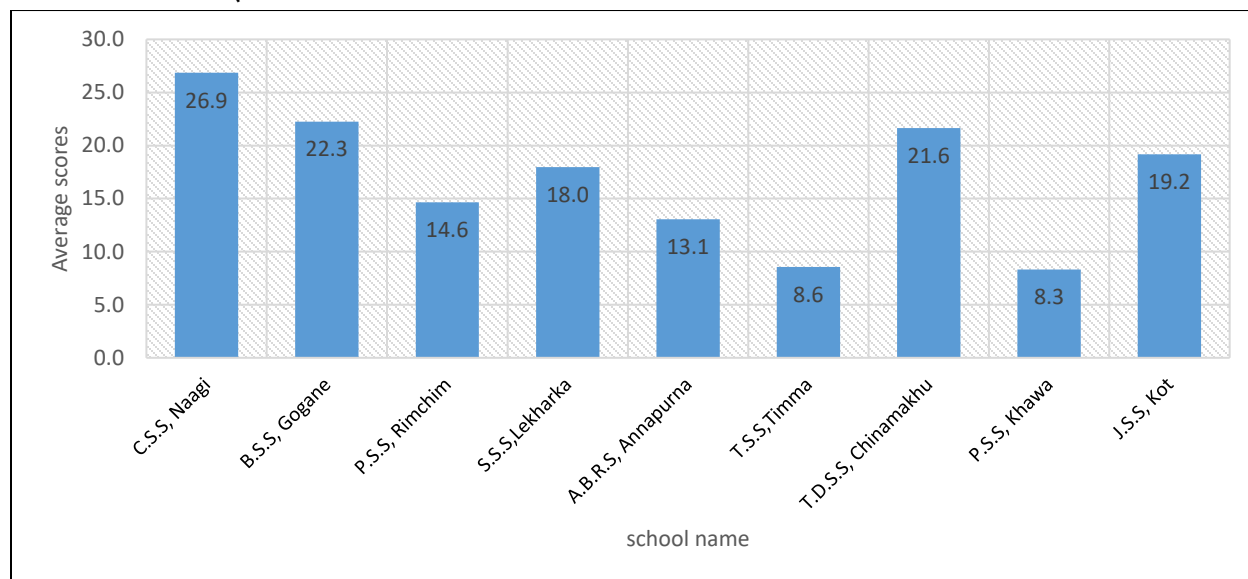

अङ्कहरू अहिले खतरनाक रूपमा कम छन्, नौ मध्ये पाँचवटा विद्यालयहरू २० भन्दा कम छन्। यसले संकेत गर्दछ कि विद्यार्थीहरूले उनीहरूको पहिले नै कमजोर ग्रेड ५ संख्यात्मक आधारमा निर्माण गरिरहेका छैनन्, र आवश्यक बीजगणितीय र उन्नत अंकगणितीय अवधारणाहरूमा महारत हासिल गरिरहेका छैनन्, जसले भविष्यको शैक्षिक प्रगतिलाई जोखिममा पार्छ।

3.1.22 ग्रेड ८ विज्ञान परिणाम

कक्षा ८ मा विज्ञानले सिकाइ गरिबीको सबैभन्दा गहिरो क्षेत्रलाई प्रतिनिधित्व गर्दछ, जसको औसत १६.९५ मा झरेको छ। अङ्कहरूले माध्यमिक स्तरमा वैज्ञानिक समझमा लगभग पूर्ण विच्छेद प्रकट गर्दछ। चार विद्यालय तिम्मा (८.६), पशुपती खवा (८.३), अन्नपूर्णा (१३.१) र पशुपति रिमचिम (१४.६) एक अंक वा कम किशोरावस्थामा स्कोर गर्दै चरम सङ्कटको अवस्थामा छन्। कक्षा ५ मा ४०.० बाट कक्षा ८ मा ८.३ मा पशुपति खावाको नाटकीय गिरावट विशेष गरी कडा छ र यसले विद्यार्थीहरूलाई अधिक अमूर्त विज्ञान पाठ्यक्रममा रूपान्तरण गर्न प्रणालीगत असफलताको सुझाव दिन्छ। यस स्तरको कमीले संकेत गर्दछ कि अधिकांश विद्यार्थीहरूमा कुनै पनि थप स्टेम शिक्षाका लागि आवश्यक आधारभूत ज्ञानको अभाव छ।

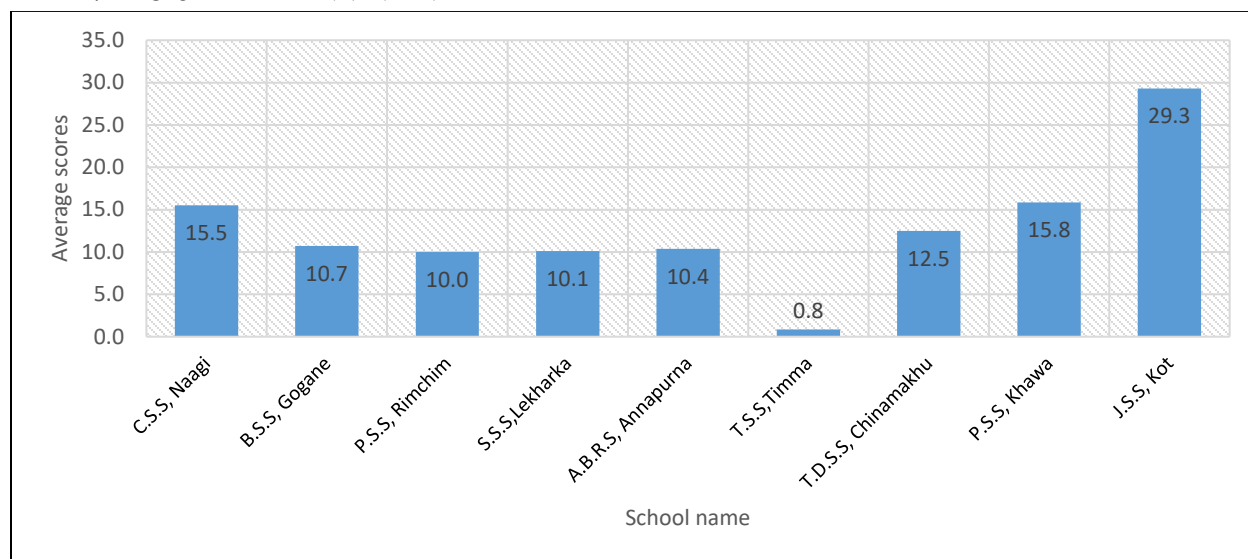
Chart 6: ग्रेड ८ विज्ञान औसत स्कोर

3.1.23 ग्रेड ८ अंग्रेजी परिणाम

सबैभन्दा खतरनाक गिरावट अङ्ग्रेजीमा देखिएको छ, जहाँ पालिका औसत ३६.४४ बाट १२.७९ मा झरेको छ, जसले यसलाई कक्षा ८ मा सबैभन्दा कमजोर विषय बनाएको छ। यसले भाषा क्षमताको विनाशकारी नोक्सानलाई सङ्केत गर्दछ। तिम्मा माध्यमिक विद्यालय को ०.८ को स्कोर पूर्ण निर्देशात्मक विफलता वा गम्भीर गैर-सहभागिता को एक स्तब्ध सूचक हो। जबकि जनोदय विद्यालय (२९.३) ले सापेक्ष लचिलोपन देखाउँदछ, यो परिदृश्यमा एकदम बाहिरी छ जहाँ नौ मध्ये सात विद्यालयहरूले १५.८ वा कम स्कोर गर्छन्। यस कठोर प्रतिगमनले सुझाव दिन्छ कि प्रारम्भिक कक्षाको साक्षरता लाभ निरन्तर छैन, र विद्यार्थीहरूले मध्य विद्यालय पाठ्यक्रमको पठन बोध र भाषाको मागहरू सामना गर्न असमर्थ छन्, जसले अन्य सबै विषयहरूमा सिक्नका लागि गम्भीर प्रभाव पार्छ।

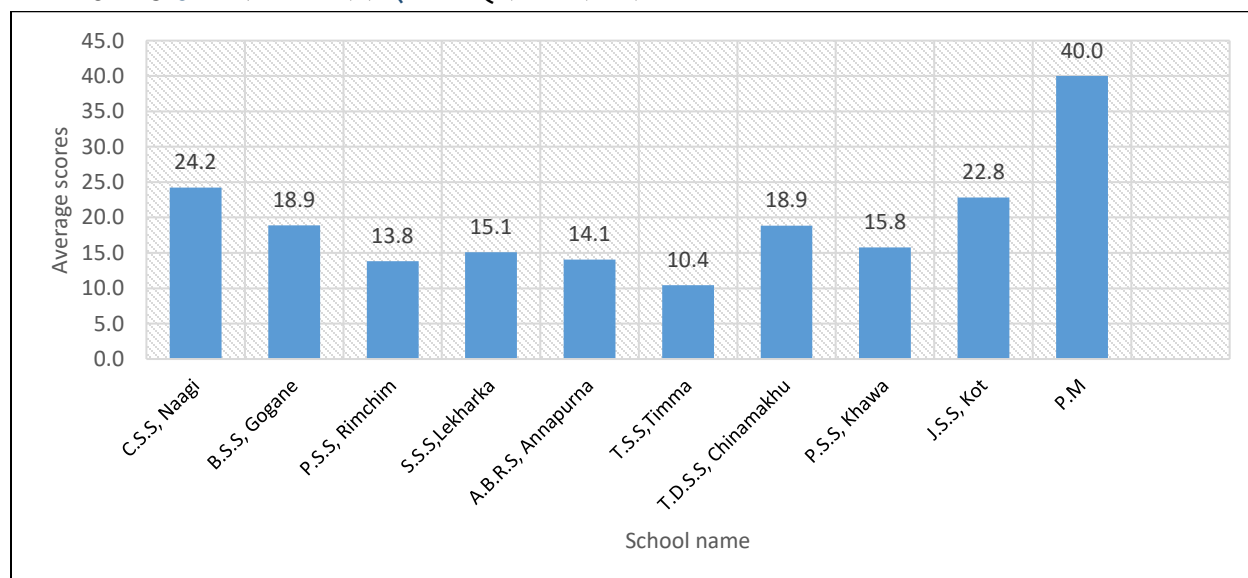
Chart 7: ग्रेड ८ अंग्रेजी औसत स्कोर

3.1.24 कक्षा ८ तीन विषयको मूल्याङ्कनबाट गणपालिका औसत

कक्षा ८ को समग्र परिणाम, १०० मध्ये केवल १७.१ को पालिका औसतको साथ, एक विनाशकारी र प्रणालीगत सिक्ने पतन प्रदर्शन गर्दछ, जसले विद्यार्थीहरूले अपेक्षित ज्ञानको सानो अंश मात्र कायम राखेको सङ्केत गर्दछ। विद्यालयहरू बीचको चरम भिन्नता, २४.२ (C.S.S.) को उच्चबाट। नगी) १०.४ (टिम्मा) को एक चौकाउने कममा गहिरो शैक्षिक असमानता प्रकट गर्दछ, धेरै विद्यालयहरूले १३-१५ बिन्दु दायरामा स्कोर गर्दें। बोर्डभरि यी विनाशकारी रूपमा कम औसतहरूले संकेत गर्दछ कि विद्यार्थीहरूको विशाल बहुमत थप शिक्षाको लागि शैक्षिक रूपमा तयार छैन, आधारभूत कौशल अन्तरलाई सम्बोधन गर्न माध्यमिक स्तरमा तत्काल र व्यापक हस्तक्षेपको माग गर्दें।

Chart 8: ग्रेड ८ पालिका औसत ३ विषयहरूको स्कोर

3.1.3 ग्रेड 5 र 8 मा स्कोर फरक लागि दुई पुच्छर परीक्षण

प्रदान गरिएको टी-टेस्ट विश्लेषणले कक्षा ५ र कक्षा ८ बीचको विद्यार्थी उपलब्धिमा महत्वपूर्ण ढाँचा प्रकट गर्दछ। परिणामहरूले गणित र विज्ञानका लागि प्रदर्शनमा कुनै सांख्यिकीय रूपमा महत्वपूर्ण भिन्नता देखाउँदैन, यसको अर्थ यी विषयहरूमा खतरनाक रूपमा कम अङ्कहरू दुवै ग्रेड स्तरहरूमा लगातार कमजोर छन्; स्थिरता, सुधार होइन, सामान्य हो। यद्यपि, अङ्ग्रेजीमा अत्यधिक उल्लेखनीय गिरावट आएको छ, जसले कक्षा ५ मा पहिले नै कमजोर भाषा सीपहरू कक्षा ८ सम्ममा तीव्र रूपमा बिग्रन्छन् भन्ने सङ्केत गर्दछ। फलस्वरूप, कक्षा ८ मा समग्र सिक्ने परिणाम उल्लेखनीय रूपमा खराब छ, जसले देखाउँछ कि शैक्षिक प्रणालीले आधारभूत क्षमताहरू निर्माण गर्न असफल हुन्छ र यसको सट्टा विद्यार्थीहरूको शिक्षाको मापनयोग्य क्षरण देख्दछ जब तिनीहरू स्कूल मार्फत प्रगति गर्छन्।

Table 6: दुई पुच्छर परीक्षण परिणामहरू

Subject	t test	T stat significance
Math	0.134	greater than 0.05 no significant difference
Science	0.192	greater than 0.05 no significant difference
English	0.0008***	less than 0.05 significant difference, showing grade 5 English teaching better than 8
Overall	0.0039***	less than 0.05 significant difference, showing grade 5 teaching and learning better than 8

Note: T test was calculated using Excel

3.1.4 विद्यार्थी मूल्याङ्कनबाट निष्कर्ष

विद्यार्थी मूल्याङ्कनको नतिजाले त्याम्के मैयुम गौन्यालिकामा गम्भीर र प्रणालीगत सिकाइ सङ्कट प्रकट गर्दछ। कक्षा ५ का विद्यार्थीहरूले अपेक्षित पाठ्यक्रमको एक तिहाइभन्दा कममा निपुणता प्रदर्शन गर्दै १०० मध्ये २८.१२ को समग्र औसत हासिल गरे। कक्षा ८ सम्म, स्थिति विनाशकारी रूपमा १०० मध्ये केवल १७.१० को औसतमा बिग्रिएको छ, यसले संकेत गर्दछ कि विद्यार्थीहरू नयाँ ज्ञान प्राप्त गर्न मात्र असफल भएका छैनन् तर स्कूलको माध्यमबाट प्रगति गर्दा सक्रिय रूपमा आधारभूत सीपहरू हराउँदैछन्। विषय-विशिष्ट निष्कर्षहरू गहिरो चिन्ताजनक छन्। गणितले स्थिरता देखाउँदछ, ग्रेड ५ (२५.३८) र ग्रेड ८ (२१.५८) बीच कुनै महत्वपूर्ण भिन्नता छैन जसले विद्यार्थीहरू तीन वर्षको अतिरिक्त स्कूल शिक्षामा संख्यात्मक क्षमता निर्माण गर्न असफल भएको सङ्केत गर्दछ। विज्ञान ग्रेड ५ (२२.५४) मा कमजोर विषय हो र ग्रेड ८ (१६.९४) मा आलोचनात्मक रूपमा कम रहन्छ टी-टेस्टले कुनै महत्वपूर्ण सुधारको पुष्टि गर्दैन। अङ्ग्रेजीले सबैभन्दा खतरनाक ढाँचा प्रस्तुत गर्दछ, ग्रेड ५ मा ३६.४४ बाट ग्रेड ८ मा मात्र १२.७९ मा झरेको छ जुन सांख्यिकीय रूपमा महत्वपूर्ण गिरावट हो जसले भाषा क्षमताको निकट-कुल पतनलाई प्रतिनिधित्व गर्दछ।

विद्यालयहरू बिचको प्रदर्शन अन्तर चरम र असमान छ। कक्षा ५ मा तिम्मा माध्यमिक विद्यालयमा १७.५८ र खावास्थित पशुपति माध्यमिक विद्यालयमा ४२.८९ को स्कोर रहेको छ। कक्षा ८ सम्ममा, असमानता अझ फराकिलो हुन्छ, टिम्माले १०.४३ र चन्देश्वरी माध्यमिक विद्यालयले २४.२१ स्कोर गरेको छ। माध्यमिक स्तरमा यो १४-अङ्कको अन्तरले देखाउँछ कि शैक्षिक गुणस्तर असङ्गत मात्र होइन तर गौँपालिकामा गहिरो रूपमा असमान छ। सबैभन्दा आलोचनात्मक रूपमा, टी-टेस्ट विश्लेषणले पुष्टि गर्दछ कि समग्र सिक्ने परिणामहरू ग्रेड ५ भन्दा ग्रेड ८ मा उल्लेखनीय रूपमा खराब छन्। यो नकारात्मक सिक्ने प्रक्षेपवक्र जहाँ स्कूलको अतिरिक्त वर्षहरू घट्टो उपलब्धिसँग मेल खान्छ यसले समयसँगै ज्ञान र सीप निर्माण गर्ने आफ्नो मुख्य वाचा पूरा गर्न शैक्षिक प्रणालीको मौलिक असफलतालाई प्रतिनिधित्व गर्दछ।

3.2 विद्यालयहरूको इनपुट मूल्याङ्कनको परिणाम

3.2.1 विद्यालय-वार इनपुट स्कोर र गुणस्तर वर्गीकरण

ERO इनपुट मूल्याङ्कन उपकरणहरूबाट विद्यालयहरूले प्राप्त गर्ने अङ्कहरूमा आधारित ४ वटा विभिन्न गुणस्तरहरू छन् (कम, सामान्य, औसत र राम्रो) मूल्यांकन गरिएका विद्यालयहरूले प्राप्त गरेको अङ्क अनुसार औसत गुणस्तरभन्दा कम हुने साझा श्रेणीमा झर्छन्। सबै चार मूल्याङ्कन गरिएका विद्यालयहरू ८१ मध्ये ४१ देखि ५३ सम्मको कुल अङ्कका साथ "साझा" गुणस्तरको श्रेणीमा पर्छन्। जबकि कुनै पनि "औसत" वा "राम्रो" बेन्चमार्कमा पुगेको छैन, तिनीहरूको स्कोरले तिनीहरूलाई सामान्य श्रेणी (२८-५४) को माथिल्लो-मध्य दायरामा राख्छ जुन लक्षित सुधारहरूको साथ, तिनीहरू सम्भावित रूपमा "औसत" कोटीमा पुग्न सक्छन् भन्ने सङ्केत गर्दछ। त्रिभुवन धर्मोदय माध्यमिक विद्यालयले "औसत" श्रेणी श्रेसहोल्ड (५५) भन्दा केवल २ अङ्क तल उच्चतम कुल स्कोर (५३) हासिल गरेको छ। यो शिक्षक घटक (१६/२१) मा यसको अपेक्षाकृत बलियो प्रदर्शन द्वारा संचालित थियो सबै विद्यालयहरू मध्ये उच्चतम। यद्यपि, यसले सामुदायिक लगानी (५/१२) मा सबैभन्दा कम स्कोर गर्यो जुन एक महत्वपूर्ण कमजोरी प्रकट गर्दछ जुन यसलाई उच्च समग्र वर्गीकरण प्राप्त गर्नबाट रोक्न सक्छ।

पशुपति माध्यमिक विद्यालयले स्कूल फिजिकल इन्फ्रास्ट्रक्चर (३३/४८) मा तुलनात्मक रूपमा राम्रो सुविधाहरूको सुझाव दिँदै उच्चतम स्कोर गरेको छ, तैपनि यसको शिक्षक स्कोर (११/२१) कम रहेको छ, जसले पूर्वाधार र शिक्षाको गुणस्तर बीचको असंतुलनलाई सङ्केत गर्दछ। टिममा माध्यमिक विद्यालयले सबै तिन इनपुट क्षेत्रहरूमा लगातार कम प्रदर्शनको साथ सबैभन्दा कम समग्र स्कोर (४१) रेकर्ड गर्यो, जसले तत्काल र व्यापक हस्तक्षेपको आवश्यकतालाई सङ्केत गर्दछ। १२ मध्ये ५ देखि ८ सम्मका सबै विद्यालयहरूमा सामुदायिक लगानी अङ्कहरू समान रूपमा कम छन्। यसले गौपालिकाभिन्न शिक्षाका लागि सामुदायिक संलग्नता र स्रोत परिचालनलाई बढावा दिन प्रणालीगत चुनौतीको सुझाव दिन्छ।

Table 7: स्कूल इनपुट स्कोर र गुणवत्ता

School Name	School physical infrastructure	Teacher	Community investment	Total	Quality
Timma Secondary school, Timma	24	11	6	41	Common
Singhadevi Secondary School, Lekharka	30	12	8	50	Common
Pashupati Secondary School, Rimchim	33	11	7	51	Common
Tribhuwan Dharmodaya Sec. School, Chhinamakhu	32	16	5	53	Common

3.2.2 पालिका स्तर औसत र समग्र गुणस्तर

गौपालिकको लागि समग्र औसत इनपुट स्कोर ८१ मध्ये ४८.५ (५९.९%) छ जसले सम्पूर्ण विद्यालय प्रणालीलाई "साझा" गुणस्तरको श्रेणीमा राख्छ। यसले सङ्केत गर्दछ कि, औसतमा, विद्यालयहरू "औसत" गुणस्तर मानकभन्दा तल सञ्चालन भइरहेका छन् तर "निम्न" श्रेणीको सीमा पार गरिसकेका छन्। स्कूल भौतिक पूर्वाधार (औसत: २९.७५/४८) यो कम्पोनेन्टले सबैभन्दा बलियो सापेक्ष प्रदर्शन देखाउँदछ, अधिकतम स्कोरको ६२.०% प्राप्त गर्दछ। यद्यपि अझै पनि "सामान्य" को रूपमा वर्गीकृत गरिएको छ, यसले सुझाव दिन्छ कि आधारभूत भौतिक सुविधाहरू अन्य क्षेत्रहरूको तुलनामा अपेक्षाकृत बढी पर्याप्त छन्, यद्यपि गुणस्तर र पूर्णतामा महत्वपूर्ण अन्तर रहन्छ।

Table 8: इनपुट स्कोर र गुणवत्ताको लागि पालिका औसत

Input headings	Palika average	Quality
School physical infrastructure	29.75	Common
Teacher	12.5	Common
Community involvement and investment	6.5	Common
average	48.5	Common

शिक्षक गुणस्तर (औसत): १२.५/२१ अधिकतम स्कोरको ५९.५% मा, योग्यता, प्रशिक्षण पर्याप्तता, र निर्देशात्मक क्षमता सहित शिक्षक-सम्बन्धित इनपुटहरू एक मध्यम चिन्ताको विषय हो। यो खोज शिक्षकको उपस्थिति र प्रभावकारितासम्बन्धी अभिभावक र विद्यार्थीहरूको गुणात्मक प्रतिक्रियासँग मेल खान्छ। सामुदायिक संलग्नता र लगानी (औसत: ६.५/१२) यो कमजोर क्षेत्र हो, अधिकतम सम्भावित स्कोरको ५४.२% मात्र प्राप्त गर्दै। न्यून औसतले विद्यालय विकासमा संरचित सामुदायिक सहभागिता, अभिभावकको संलग्नता र स्थानीय स्रोत परिचालनको उल्लेखनीय अभावलाई सङ्केत गर्दछ। यो खोज पहिलेको विषयगत विश्लेषणसँग अनुरूप छ जहाँ आमाबाबुले आफैले कम संलग्नता स्वीकार गरे।

3.2.3 निष्कर्ष र इनपुट मूल्यांकनबाट सिफारिसहरू

ERO विद्यालय प्रदर्शन मूल्याङ्कन उपकरण प्रयोग गरेर चारवटा विद्यालयहरूको इनपुट मूल्याङ्कनले सबै मूल्याङ्कन गरिएका संस्थानहरू ८१ मध्ये ४१ देखि ५३ सम्मको कुल अङ्कका साथ साझा गुणस्तरको श्रेणीमा पर्छन् भन्ने कुरा प्रकट गर्दछ। अधिकतम सम्भावित अङ्कको ५९.९ प्रतिशत प्रतिनिधित्व गर्ने ४८.५ को गौँपालिकाको औसतले सम्पूर्ण विद्यालय प्रणालीलाई ५५ र सोभन्दा माथिको औसत गुणस्तरको मापदण्डभन्दा तल राख्छ, जसले शैक्षिक इनपुटमा प्रणालीगत अपर्याप्ततालाई सङ्केत गर्दछ। विद्यालय भौतिक पूर्वाधार, ४८ मध्ये २९.७५ को औसतको साथ, सबैभन्दा बलियो घटक हो तर सामान्यको रूपमा वर्गीकृत गरिएको छ। धेरैजसो विद्यालयहरूमा आधारभूत सुविधाहरू अवस्थित भए पनि, पूर्वाधारको गुणस्तर र पूर्णता उल्लेखनीय रूपमा भिन्न हुन्छ, केही विद्यालयहरूमा पर्याप्त कक्षाकोठाको फर्निचर, सुरक्षित पिउने पानी, वा कार्यात्मक सरसफाइ सुविधाहरूको अभाव छ। शिक्षकको गुणस्तर, २१ मध्ये १२.५ को औसत, शिक्षक योग्यता, प्रशिक्षण पर्याप्तता, र विद्यालयहरूमा असङ्गत शैक्षिक क्षमताका साथ मध्यम चिन्ताहरू प्रकट गर्दछ। त्रिभुवन धर्मोदय माध्यमिक विद्यालयको १६ को तुलनात्मक रूपमा बलियो शिक्षक स्कोरले गुणस्तरीय शिक्षा सम्भव छ भनेर देखाउँछ, जबकि रिमचिमको पशुपति माध्यमिक विद्यालयको ११ को कम शिक्षक स्कोर र ३३ को अपेक्षाकृत राम्रो पूर्वाधारले भौतिक र मानव संसाधन बीचको महत्वपूर्ण असंतुलनलाई प्रकाश पार्छ।

सामुदायिक संलग्नता र लगानी, १२ मध्ये ६.५ को औसत, सबैभन्दा कमजोर आयाम हो, अधिकतम सम्भावित स्कोरको ५४.२ प्रतिशत मात्र प्राप्त गर्दै। सामुदायिक लगानीमा मात्र ५ अङ्क प्राप्त गर्ने सबैभन्दा उच्च समग्र प्रदर्शनकर्ता भए तापनि त्रिभुवन धर्मोदयसहित सबै चार विद्यालयहरूले ५ र ८ को बिचमा अङ्क प्राप्त गरे। यसले एउटा आधारभूत प्रणालीगत कमजोरीलाई प्रतिनिधित्व गर्दछ जहाँ विद्यालयहरूले अर्थपूर्ण सामुदायिक साझेदारी, अभिभावकको संलग्नता, वा स्थानीय स्रोत परिचालन बिना काम गर्ने प्रयास गरिरहेका छन्। इनपुट मूल्याङ्कनले पुष्टि गर्दछ कि त्याम्के मैयुमका विद्यालयहरूले पृथक कमीहरू होइन तर पूर्वाधार, शिक्षाको गुणस्तर र सामुदायिक समर्थनमा एकअर्कासँग जोडिएको स्रोतको खाडलको सामना गर्छन्। कुनै पनि विद्यालयले सबै आयामहरूमा शक्ति प्रदर्शन गर्दैन, र समान रूपमा कम सामुदायिक लगानी स्कोरले यो विद्यालय-विशिष्ट समस्या होइन तर व्यापक हस्तक्षेप आवश्यक पर्ने गौपालिका-व्यापी सांस्कृतिक र प्रणालीगत चुनौती हो भन्ने देखाउँछ।

विद्यार्थी पृष्ठभूमि सर्वेक्षणबाट प्राप्त परिणामहरू

3.3 कक्षा ५ सर्वेक्षणको परिणाम

3.3.1 विद्यार्थी जनसांख्यिकी: लिंग, जाति र उमेर

सर्वेक्षणमा गौँपालिकाभरका कक्षा ५ का ४५ जना विद्यार्थीहरू समावेश थिए। तीमध्ये २४ जना विद्यार्थी (५३.३ प्रतिशत) पुरुष र २१ जना विद्यार्थी (४६.७ प्रतिशत) महिला थिए। यसले नमूनामा दुवै लिंगको अपेक्षाकृत सन्तुलित प्रतिनिधित्व देखाउँछ। विद्यार्थी जनसङ्ख्याले गौँपालिकाको विविधतालाई प्रतिबिम्बित गर्दछ। आधाभन्दा बढी विद्यार्थी (५३.३ प्रतिशत) जनजाति समूहका छन्। ब्रह्मिन र छेत्री विद्यार्थी २२.२ प्रतिशत छन्। दलित विद्यार्थी १५.६ प्रतिशत छन् भने अन्य जातका विद्यार्थी ८.९ प्रतिशत छन्। यस विविधताको अर्थ यो हो कि विद्यालयहरूले सबै विद्यार्थीहरूलाई उनीहरूको पृष्ठभूमि जस्तोसुकै भए पनि समावेश र सम्मान महसुस गराउनुपर्छ।

Chart 9: ग्रेड ५ विद्यार्थीको लिंग

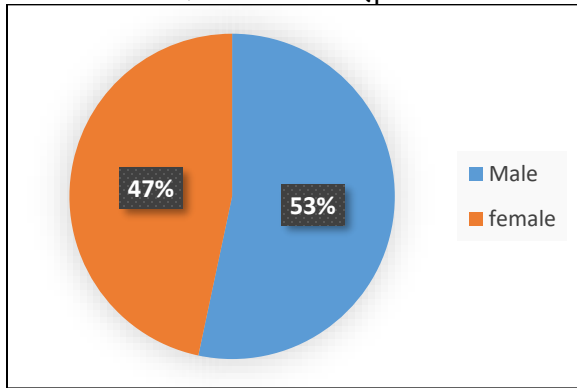

Chart 10: ग्रेड ५ विद्यार्थीको जाति

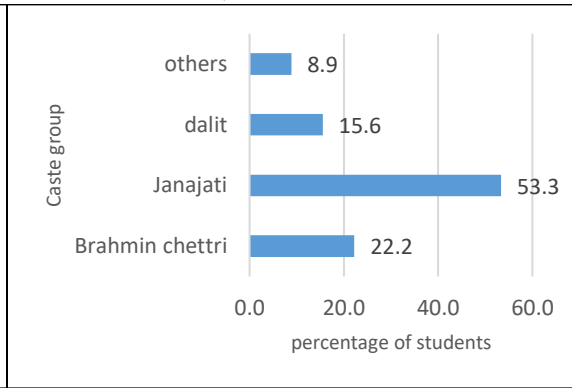

Table 9: ग्रेड ५ उमेर तथ्यांक

Statistics	Figures
Average	11.17
max	14
min	9
s.d	1.07

Note: s.d is the standard deviation, min refers to the minimum and max refers to maximum age

कक्षा ५ का विद्यार्थीहरूको औसत उमेर ११.२ वर्ष छ, जुन यस ग्रेडका लागि १० देखि ११ वर्षको अपेक्षित उमेर भन्दा अलि बढी छ। यसले के सुझाउ दिन्छ भने केही विद्यार्थीहरूले विद्यालय ढिलो सुरु गरेका हुन सक्छन् वा ग्रेड दोहोर्‍याएका हुन सक्छन्। सबैभन्दा कान्छो विद्यार्थी ९ वर्ष र सबैभन्दा जेठो १४ वर्षको छ। ५ वर्षको यो उमेर दायराको अर्थ शिक्षकहरूको एउटै कक्षाकोठामा विकासको धेरै फरक चरणहरूमा विद्यार्थीहरू छन्, जसले अध्यापनलाई अझ गाह्रो बनाउँछ।

3.3.2 विद्यार्थीहरूले स्कूलको समयपछि समय प्रयोग गर्छन्

विद्यार्थीहरूले विद्यालय बाहिर आफ्नो समय कसरी बिताउँछन् भन्ने बुझ्नु शैक्षिक उपलब्धीलाई समर्थन गर्ने वा बाधा पुर्याउने कारकहरू पहिचान गर्न महत्त्वपूर्ण छ। सर्वेक्षणले विद्यालयपछिको गतिविधिहरूको सातवटा कोटीहरू र औसत विद्यार्थी स्कोरसँग तिनीहरूको सम्बन्धको जाँच गर्‍यो।

अध्ययन र गृहकार्य: लगभग सबै विद्यार्थीहरू (९३ प्रतिशत) भन्छन् कि तिनीहरू घरमा पढ्छन् र गृहकार्य गर्छन्। उनीहरू प्रत्येक दिन लगभग २.४ घण्टा यसमा खर्च गर्छन्। घर मा अध्ययन गर्ने विद्यार्थीहरू उच्च स्कोर (२५.६) जो छैन भन्दा (१९.४) यसले के देखाउँछ भने विद्यालयमा राम्रो प्रदर्शन गर्नाका लागि घरको अध्ययन महत्त्वपूर्ण छ। घरायसी काम: विद्यार्थीहरूको एक धेरै ठूलो संख्या (९१ प्रतिशत) हरेक दिन लगभग १.८ घण्टा घरायसी काममा मद्दत गर्दछ। चाखलाग्दो कुरा के छ भने, घरायसी काम गर्ने विद्यार्थीहरूले घरको काम नगर्नेहरूको तुलनामा धेरै उच्च (२५.९) स्कोर गर्छन् (१७.८) यो ८ अङ्कभन्दा बढीको फरक हो। यसको अर्थ यो हुन सक्छ कि घरायसी जिम्मेवारीहरूले बच्चाहरूलाई अनुशासन र उनीहरूको समय कसरी राम्रोसँग व्यवस्थापन गर्ने भनेर सिकाउँछ। यसको अर्थ यो पनि हुन सक्छ कि शिक्षाको बढी ख्याल राख्ने परिवारहरूले पनि आफ्ना बच्चाहरूलाई घरमा उचित कामहरू दिन्छन्।

Table 10: स्कूल पछि समय खर्च

Description	No of students	Percent	Hours given	Average scores
Tv, internet, mobile and computer	27	60	1.18	23.57
No tv, internet, mobile and computer	18	40	no	27.56
Playing and chatting with friends	26	57.8	1.38	23.8
No playing and chatting with friends	19	42.2	no	27.04
Sports	33	73.3	1.33	23.2
No Sports	12	26.7	no	30.58
Household work	41	91.1	1.78	25.89
No household work	4	8.9	no	17.77
Labour daily wage work	5	11.1	2	12.67
No labour daily wage work	40	88.9	no	26.73
Reading books	32	71.1	1.84	23.55
No reading books	13	28.9	no	29.17
Study and homework	42	93.3	2.35	25.58
No study and homework	3	6.7	no	19.36

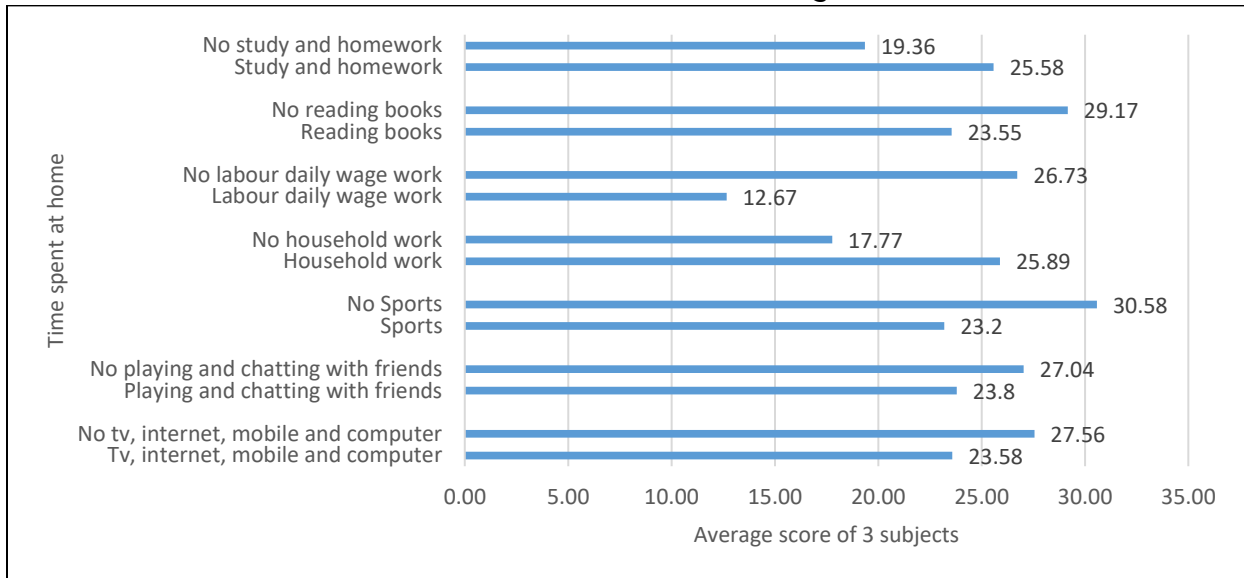
श्रम र दैनिक ज्याला काम: यो सबैभन्दा चिन्ताजनक खोज हो। पाँच जाना विद्यार्थी (११ प्रतिशत) ले प्रत्येक दिन लगभग २ घण्टा श्रम वा दैनिक ज्याला काम गर्छन्। यी विद्यार्थीहरूले औसतमा १२.७ मात्र स्कोर गर्छन्, जुन काम नगर्ने विद्यार्थीहरूको तुलनामा १४ अङ्क कम हुन्छ। यो ठूलो अन्तर हो। बालश्रमले बालबालिकाको शिक्षामा प्रत्यक्ष र गम्भीर क्षति पुऱ्याउँछ। यी केटाकेटीहरूले अध्ययनका लागि समय गुमाउँछन् र थकित भएर स्कूल जान्छन्। यो एउटा गम्भीर समस्या हो जसमा तत्काल ध्यान दिन आवश्यक छ।

स्क्रिन समय: आधा भन्दा बढी विद्यार्थीहरू (६० प्रतिशत) हरेक दिन लगभग १.२ घण्टा टिभी हेर्ने, मोबाइल फोन प्रयोग गर्ने वा इन्टरनेटमा समय खर्च गर्छन्। यी विद्यार्थीहरूले २३.६ स्कोर गर्छन्, जुन स्क्रिनहरू प्रयोग नगर्ने विद्यार्थीहरू भन्दा ४ पोइन्ट कम छ (२७.६) यसले सुझाव दिन्छ कि स्क्रिन समयले अध्ययन वा पढाइ जस्ता थप उपयोगी गतिविधिहरूबाट टाढा लिन सक्छ। विद्यार्थीहरूले सिकाइका सट्टा मनोरञ्जनका लागि फोन र इन्टरनेट प्रयोग गरिरहेका हुन सक्छन्।

खेलकुद: विद्यार्थीहरूको एक ठूलो बहुमत (७३ प्रतिशत) हरेक दिन लगभग १.३ घण्टा खेल खेल्छन्। यद्यपि, खेलकुद खेल्ने विद्यार्थीहरूले खेलकुद खेल्नेहरू भन्दा धेरै कम (२३.२) खेल खेल्दैनन् (३०.६) यो ७ अङ्कभन्दा बढीको अन्तर

हो। यसको अर्थ खेलकुदले अध्ययनबाट समय निकाल्छ भन्ने हुन सक्छ। यो पनि हुन सक्छ कि अध्ययनमा राम्रो प्रदर्शन नगर्ने विद्यार्थीहरूले सफल महसुस गर्ने अर्को तरिकाको रूपमा खेलकुदमा बढी ध्यान केन्द्रित गर्छन्।

Chart 11: ग्रेड Student विद्यार्थी औसत स्कोर खर्च गरिएको समय अनुसार

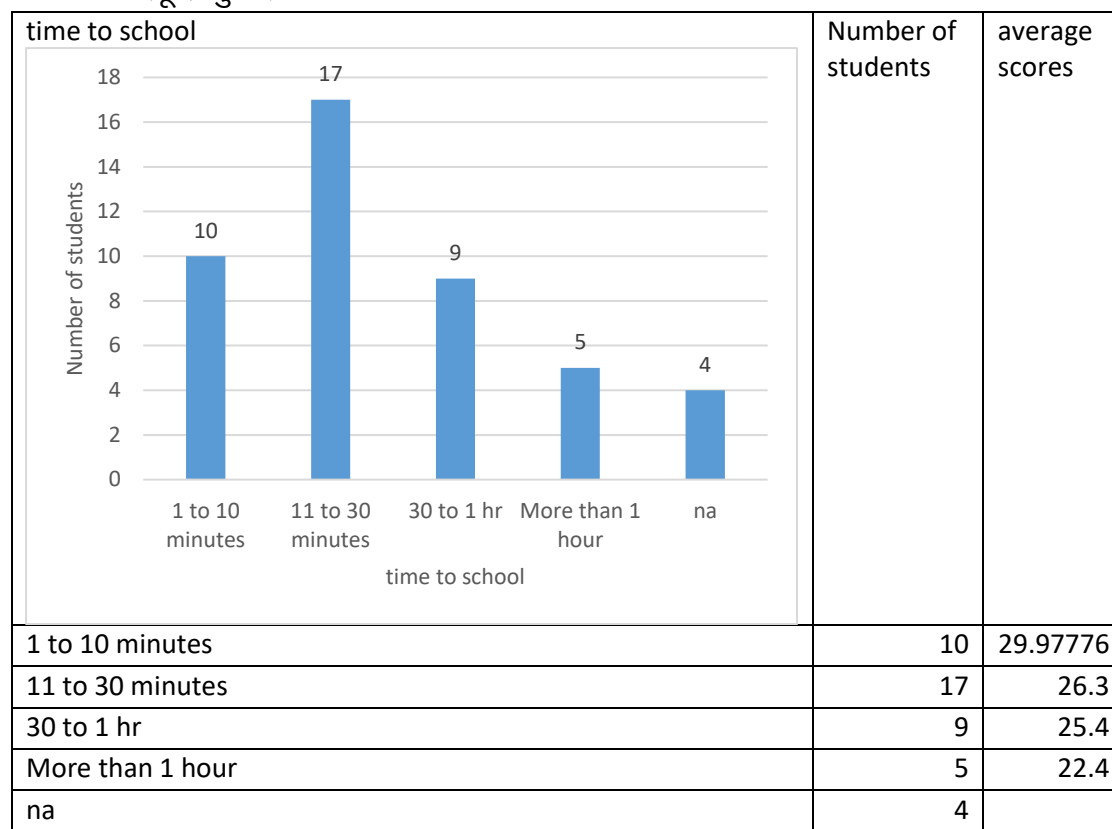

अधिकांश विद्यार्थीहरू (७१ प्रतिशत) प्रत्येक हप्ता लगभग १.८ घण्टा स्कूलका पुस्तकहरू बाहेक अन्य पुस्तकहरू पढ्छन्। तर आश्चर्यजनक रूपमा, पुस्तकहरू पढ्ने विद्यार्थीहरूले पढ्न नसक्नेहरू भन्दा कम (२३.६) स्कोर गर्छन् (२९.२) यो ५.६ अंकको अन्तर हो। यो हुन सक्छ किनभने शिक्षक र अभिभावकहरूले सङ्घर्षरत विद्यार्थीहरूलाई सुधार गर्न मद्दत गर्न थप पढ्न प्रोत्साहित गर्छन्। त्यसैले पढाइ कम अङ्कको प्रतिक्रिया हो, यसको कारण होइन। साथीहरूसँग खेल्नु: आधा भन्दा बढी विद्यार्थीहरू लगभग १.४ घण्टा साथीहरूसँग खेल्छन्। जसले स्कोर खेल्छन् थोरै कम (२३.८) जसले गर्दैनन् (२७) फरक लगभग ३ अंकको छ।

3.3.3 स्कुल जाने समय

विद्यार्थीहरूले स्कुल पुग्न लाग्ने समयले उनीहरूको अङ्कमा स्पष्ट प्रभाव पार्छ। विद्यार्थीहरू जो स्कुलको धेरै नजिक बस्छन् र उच्चतम स्कोरमा पुग्न १०-३० मिनेट भन्दा कम समय लिन्छन्। यात्राको समय बढ्दै जाँदा अङ्क घट्छ। एक घण्टाभन्दा बढी समय स्कुल जाने विद्यार्थीहरूको स्कोर २२.४ मात्र रहेको छ, जुन नजिकमा बस्ने विद्यार्थीहरूको तुलनामा ७.६ अङ्कले कम हो। यसले देखाउँछ कि लामो यात्राले विद्यार्थीहरूलाई थकित बनाउँछ र अध्ययनका लागि लाग्ने समय घटाउँछ। टाढाको यात्रा गर्ने विद्यार्थीहरू पनि ढिलो आउन सक्छन् वा धेरै पटक विद्यालय छोड्न सक्छन्। सबै विद्यार्थीहरूका लागि औसत यात्रा समय प्रत्येक बाटो लगभग ३८ मिनेट हो, यसको अर्थ विद्यार्थीहरूले प्रत्येक दिन एक घण्टाभन्दा बढी समय स्कुल जान र जानमा खर्च गर्छन्। यो अध्ययन वा आरामका लागि प्रयोग गर्न सकिने समयको ठूलो हानि हो।

Chart 12: स्कूल पुग्न समय

3.3.4 अभिभावक शिक्षा तथा विद्यार्थी उपलब्धि

आमा जति बढी शिक्षित हुन्छन्, बच्चाको अङ्क त्यति नै उच्च हुन्छ। आमा निरक्षर भएका विद्यार्थीले २२.१ अंक पाएका छन्। जसको आमाले कक्षा १० उत्तीर्ण गरेका छन् विद्यार्थीहरूले २५.६ अंक प्राप्त गरेका छन्, जुन ३.५ अंक बढी हो। जसको आमाले कक्षा १२ उत्तीर्ण गरेका छन् विद्यार्थीहरूले ३१.७ स्कोर गर्छन्, जुन अशिक्षित आमाहरूका बच्चाहरू भन्दा लगभग १० अंक बढी हो। यसले के देखाउँछ भने बच्चाहरूको सिकाइका लागि आमाको शिक्षा धेरै महत्त्वपूर्ण छ। शिक्षित आमाहरूले गृहकार्यमा मद्दत गर्न सक्छन्, घरमा सिकने वातावरण सिर्जना गर्न सक्छन् र शिक्षालाई बढी महत्त्व दिन सक्छन्। केटीहरू र महिलाहरूलाई थप शिक्षा प्राप्त गर्न मद्दत गर्नाले विद्यार्थीहरूको अर्को पुस्तालाई पनि मद्दत गर्ने कुरा यो खोजले बताउँछ।

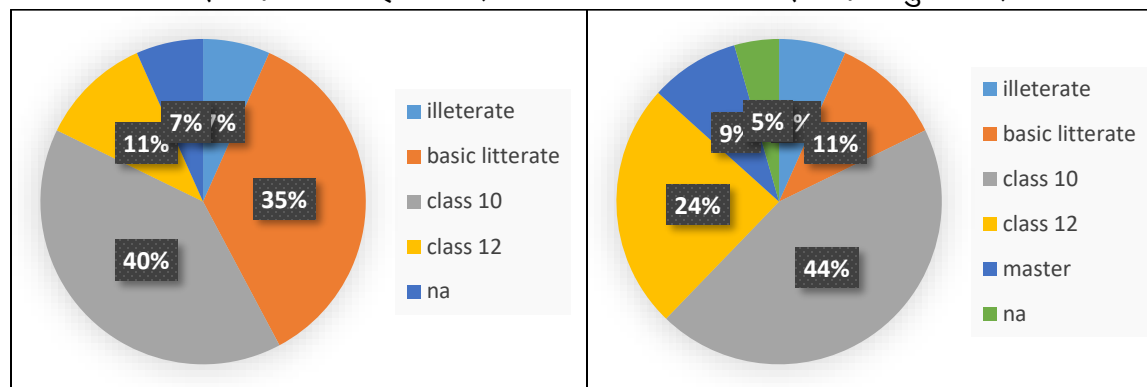
Table 11: ग्रेड ५ आमाहरू र बुवा शिक्षा

Mother's Education	Number of Students	Average Score	Father's Education	Number of Students	Average Score
Illiterate	3 students	22.1	Illiterate	3 students	23.7
Basic Literate	16 students	24.6	Basic Literate	5 students	16.1
Class 10 Pass	18 students	25.6	Class 10 Pass	20 students	26.2
Class 12 Pass	5 students	31.7	Class 12 Pass	11 students	25.1
			Master's Degree	4 students	33.6

पिताका लागि ढाँचा कम स्पष्ट छ। मास्टर डिग्री भएका पिताका बच्चाहरूले ३३.६ मा उच्चतम स्कोर गर्छन्, जुन अपेक्षित छ। तर आधारभूत साक्षर पिताका सन्तान १६.१ मा धेरै कम छन्, २३.७ स्कोर गर्ने अशिक्षित पिताका सन्तानहरू भन्दा पनि कम। यो केही समूहमा विद्यार्थीहरूको सानो सङ्ख्याका कारण हुन सक्छ। तर यसको अर्थ यो पनि हुन सक्छ कि वास्तविक सीप वा सिक्ने रुचि बिना थोरै शिक्षाले बच्चाहरूलाई धेरै मद्दत गर्दैन।

Chart 13: ग्रेड ५ विद्यार्थी आमाहरू शिक्षा

Chart 14: ग्रेड ५ विद्यार्थी बुबा शिक्षा

3.3.5 अभिभावकको पेशा र विद्यार्थी उपलब्धि

सरकारी जागिरमा आमा भएका बालबालिकाले सबैभन्दा बढी २९.८ अंक प्राप्त गरेका छन्। यो सम्भव छ किनभने यी परिवारहरूसँग स्थिर आय र शिक्षित आमाबाबु छन्। शिक्षकका छोराछोरीले पनि २७.२ अंक प्राप्त गरेका छन्। अधिकांश आमाहरू (७८ प्रतिशत) कृषि वा घरायसी काम गर्छन्, र उनीहरूका बच्चाहरूको औसत २४.७ को नजिक छ।

Table 12: ग्रेड ५ आमाहरू र बुबाहरूको पेशा

Mother's Occupation	Number	Average Score	Father's Occupation	Number	Average Score
Agriculture/Household Work	35	24.7	Agriculture/Household Work	28	26.7
Household Work Only	2	19.6	Household Work Only	1	22.3
Teaching	2	27.2	Work in Others' Households	1	19.6
Business	1	26.7	Foreign Employment	7	21.1
Government Job	3	29.8	Business	3	39.7
			Government Job	3	24.1

उच्चतम स्कोरहरू बच्चाहरूका लागि हुन् जसको बुबा व्यवसायमा छन् (३९.७) तर यो केवल ३ विद्यार्थीहरू हुन्। विदेशी रोजगारीमा रहेका पिताका सन्तानको स्कोर २१.१ छ, जुन कृषि परिवारको औसतभन्दा ५.६ अङ्क कम हो। यसले सुझाव दिन्छ कि जब बुबा कामका लागि विदेश जान्छन्, बच्चाहरूले उनीहरूको मार्गदर्शन र समर्थन गुमाउन सक्छन्। एकल विद्यार्थी जसको बुबा अरूको घरमा काम गर्छन्, १९.६ मा धेरै कम स्कोर गर्छन्।

Chart 15: ग्रेड ५ विद्यार्थी आमाहरू पेशा

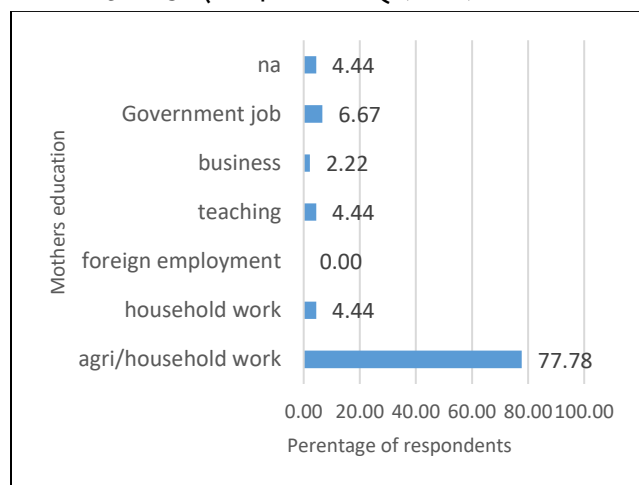
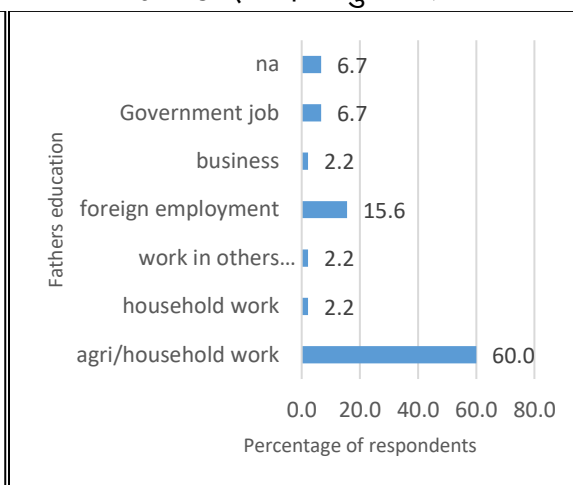

Chart 16: ग्रेड ५ विद्यार्थी बुबा पेशा

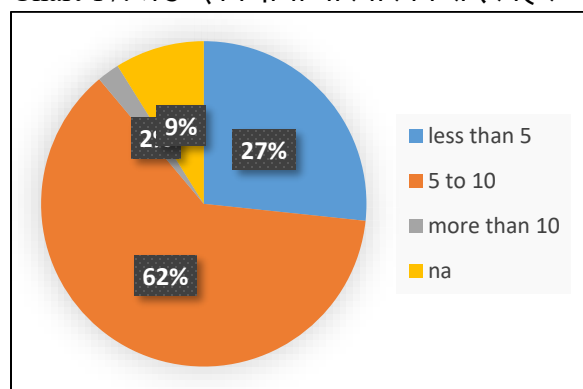
3.3.6 परिवार आकार र संरचना

५ भन्दा कम सदस्य भएका साना परिवारका विद्यार्थीहरूले २७.६ मा उच्चतम स्कोर गरेका छन्। ५ देखि १० सदस्य भएका मध्यम परिवारका विद्यार्थीहरूले २४.५ अंक प्राप्त गरेका छन्। १० भन्दा बढी सदस्यहरूको एक धेरै ठूलो परिवारबाट एक विद्यार्थीले मात्र १६.४ स्कोर गर्दछ। यो ढाँचा अर्थपूर्ण छ किनभने ठुला परिवारहरूमा आमाबाबुसँग प्रत्येक बच्चालाई दिन कम समय र पैसा हुन्छ। यसलाई रिसोर्स डिल्युसन भनिन्छ।

Table 13: ग्रेड ५ विद्यार्थी परिवारका सदस्यहरू

Family members	number of respondents	percent	average score
less than 5	12	26.66	27.58
5 to 10	28	62.22	24.51
more than 10	1	2.22	16.38
na	4	8.88	

Chart 17: ग्रेड ५ विद्यार्थी परिवारका सदस्यहरू

3.3.7 घरमा टेक्नोलोजीको पहुँच

घर मा इन्टरनेट पहुँच संग विद्यार्थीहरू थोरै उच्च स्कोर (२६.२) ती बिना (२४.५) भन्दा फरक लगभग १.७ अंक छ। यो एउटा सानो सकारात्मक प्रभाव हो। यद्यपि, केवल २ जना विद्यार्थीहरूको घरमा कम्प्युटर छ, र तिनीहरू बिना (२५.३)

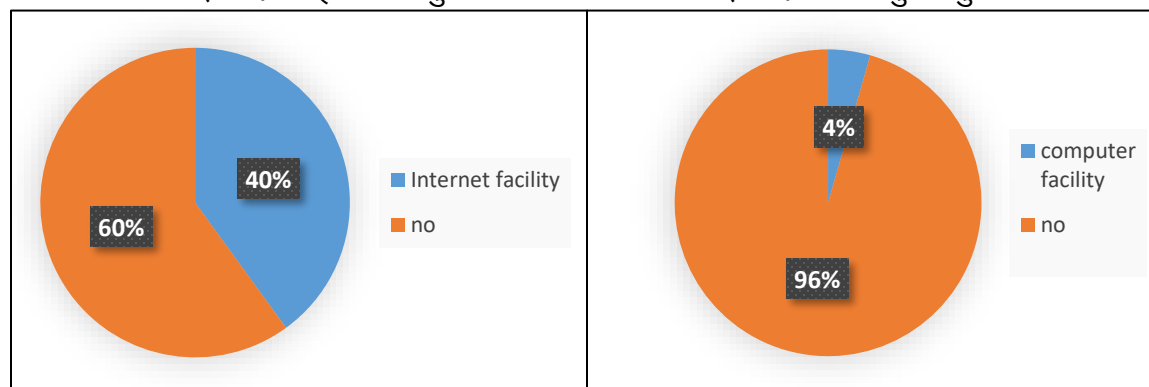
भन्दा कम (२२.४) स्कोर गर्छन्। यो हुन सक्छ किनभने यी धेरै थोरै विद्यार्थीहरू छन्, त्यसैले हामी यसबाट धेरै भन्न सक्दैनौं।

Table 14: इन्टरनेट र कम्प्युटर सुविधा

Internet facility	number of respondents	percent	average score
Internet facility	18	40	26.18
no	27	60	24.5
computer facility	2	4.44	22.42
no	43	95.55	25.3

समग्रमा, केवल ४० प्रतिशत विद्यार्थीहरूको घरमा इन्टरनेट छ। यसको अर्थ अधिकांश विद्यार्थीहरूले सिकाइका लागि अनलाइन स्रोतहरू प्रयोग गर्न सक्दैनन्। यो एउटा डिजिटल विभाजन हो जसले उनीहरूलाई असुविधामा पार्छ।

Chart 18: ग्रेड ५ विद्यार्थी इन्टरनेट सुविधा Chart 19: ग्रेड ५ विद्यार्थी कम्प्युटर सुविधा

3.3.8 घरमा विषाक्त पदार्थ उपभोग

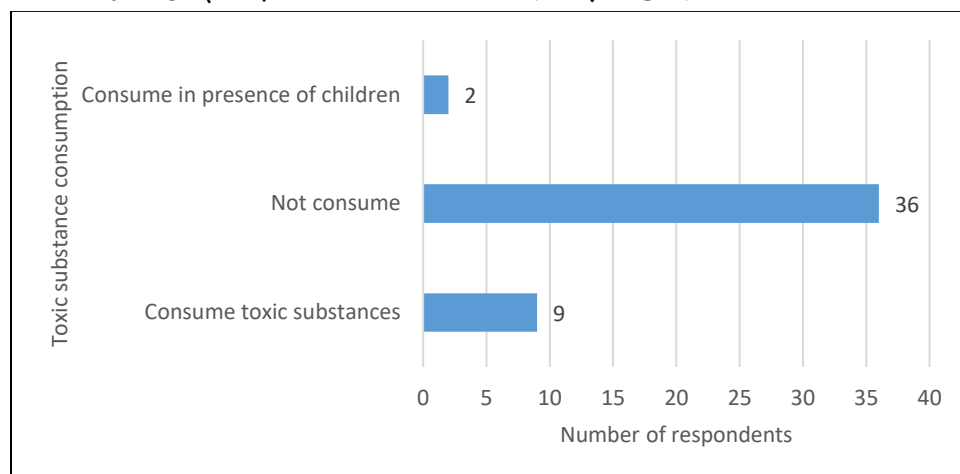
घरहरूबाट विद्यार्थीहरू जहाँ रक्सी वा अन्य विषाक्त पदार्थहरू प्रयोग गरिन्छ स्कोर २२.६, जुन पदार्थ प्रयोग बिना घरहरूबाट विद्यार्थीहरू भन्दा ३.२ अंक कम छ (२५.८) जब पदार्थहरू बच्चाहरूको अगाडि प्रयोग गरिन्छ, स्कोरहरू थप २२ मा खस्छन्। यसले देखाउँछ कि घरमा पदार्थको प्रयोगले बच्चाहरूको सिकाइका लागि राम्रो वातावरण सिर्जना गर्दैन। यसको अर्थ स्कुलका कुराहरूका लागि कम पैसा, कम पर्यवेक्षण, वा अस्थिर घरेलु जीवन हुन सक्छ।

Table 15: पदार्थहरूको खपत

Description	No of responses	average score
Consume toxic substances	9	22.6
Not consume	36	25.81
Consume in presence of children	2	21.96

लगभग २० प्रतिशत विद्यार्थीहरू घरमा बस्छन् जहाँ पदार्थहरू प्रयोग गरिन्छ। यो एउटा महत्त्वपूर्ण सङ्ख्या हो र उनीहरूको शिक्षा र कल्याणका लागि चिन्ताको विषय हो।

Chart 20: ग्रेड ५ विद्यार्थी अभिभावक विषाक्त पदार्थ खपत

विषय-विशिष्ट निष्कर्षहरू

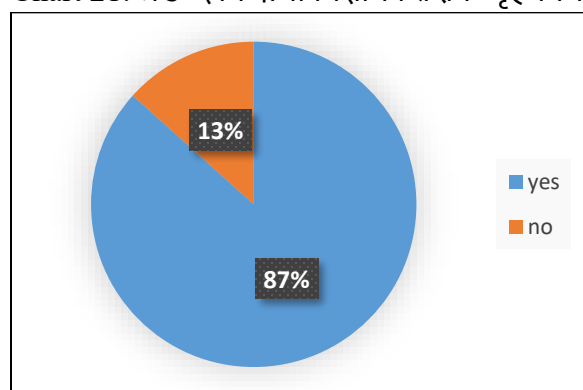
सर्वेक्षणले तीन मुख्य विषयहरू: विज्ञान, गणित र अङ्ग्रेजीका लागि विषय-विशिष्ट अभ्यासहरू र विद्यार्थीहरूको धारणाहरूको जाँच गर्यो। यी निष्कर्षहरूले गृहकार्य अभ्यासहरू, शिक्षकहरूको प्रतिक्रिया, र उपलब्धिहरूलाई प्रभाव पार्ने विद्यार्थीहरूको मनोवृत्तिको महत्त्वपूर्ण ढाँचाहरू प्रकट गर्दछ।

3.3.9 विज्ञान विषय निष्कर्ष

3.3.9.1 विज्ञान गृहकार्य प्रतिक्रिया र विद्यार्थी उपलब्धि:

त्यहाँ एक स्पष्ट ढाँचा छ: विद्यार्थीहरू जसले सधैं उनीहरूको गृहकार्य स्कोरमा ४०.८ मा प्रतिक्रिया पाउँछन्। प्रतिक्रिया प्राप्त गर्नेहरूले कहिलेकाहीं ३६.१ स्कोर गर्छन्, र जसले कहिल्यै प्रतिक्रिया प्राप्त गर्दैनन् ३४.७ मा सबैभन्दा कम स्कोर। सधैं प्रतिक्रिया प्राप्त गर्ने र कहिल्यै प्रतिक्रिया प्राप्त नगर्ने बिचको भिन्नता ६.१ बिन्दु हो।

Chart 21: ग्रेड ५ विद्यार्थी विज्ञान शिक्षक गृहकार्य

यसले देखाउँछ कि गृहकार्य जाँच गर्नु र विद्यार्थीहरूलाई उनीहरूले कसरी गरे भनेर बताउनु सिकाइका लागि धेरै महत्त्वपूर्ण छ। धेरैजसो विद्यार्थीहरू (७६ प्रतिशत) ले सधैं प्रतिक्रिया पाउँछन्, जुन राम्रो हुन्छ, तर ४ प्रतिशत जसले कहिल्यै प्रतिक्रिया पाउँदैनन् उनीहरूले यो महत्त्वपूर्ण समर्थन गुमाउँछन्।

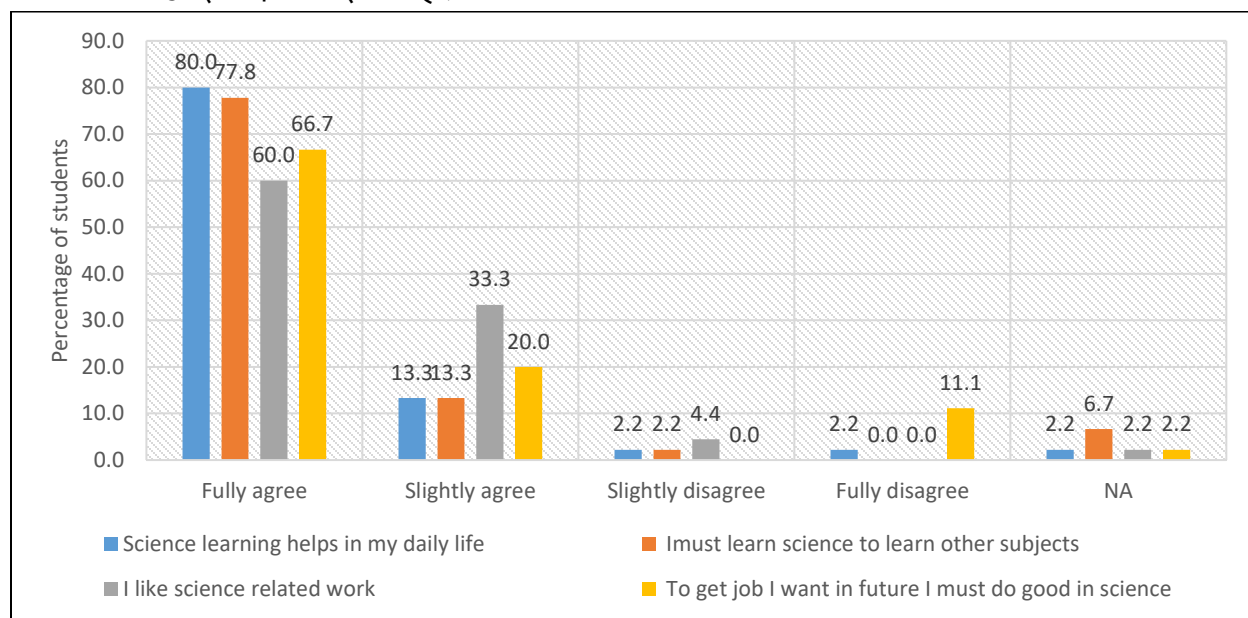
Table 16: ग्रेड ५ विज्ञान शिक्षक गृहकार्य प्रतिक्रिया

Feedback status	No of students	Percent	average science score
always	34	75.6	40.76
sometimes	9	20.0	36.11
never	2	4.4	34.72

3.3.9.2 विज्ञानको महत्त्वबारे विद्यार्थीहरूको धारणा:

अधिकांश विद्यार्थीहरूले विज्ञान महत्त्वपूर्ण छ भनेर बुझ्छन्। दस मध्ये आठ जाना विद्यार्थीहरू विज्ञानले दैनिक जीवनमा मद्दत गर्छ र अन्य विषयहरूका लागि आवश्यक छ भन्ने कुरामा सहमत छन्। तर, ६० प्रतिशत मात्रै आफूलाई विज्ञानको काम गर्न मन पर्छ भन्ने कुरामा पूर्ण रूपमा सहमत छन्। यसले विज्ञान जान्नु महत्त्वपूर्ण छ र वास्तवमा यसको आनन्द लिनु बीचको अन्तरलाई देखाउँछ। साथै, ११ प्रतिशत विद्यार्थीहरू आफ्नो भविष्यको जागिरका लागि विज्ञान आवश्यक छ भन्ने कुरामा पूर्ण रूपमा असहमत छन्। यसको अर्थ केही विद्यार्थीहरूले आफ्नो जीवनका लागि विज्ञानले कसरी महत्त्व राख्छ भन्ने बुझ्दैनन्।

Chart 22: ग्रेड ५ विद्यार्थी विज्ञान महत्त्व

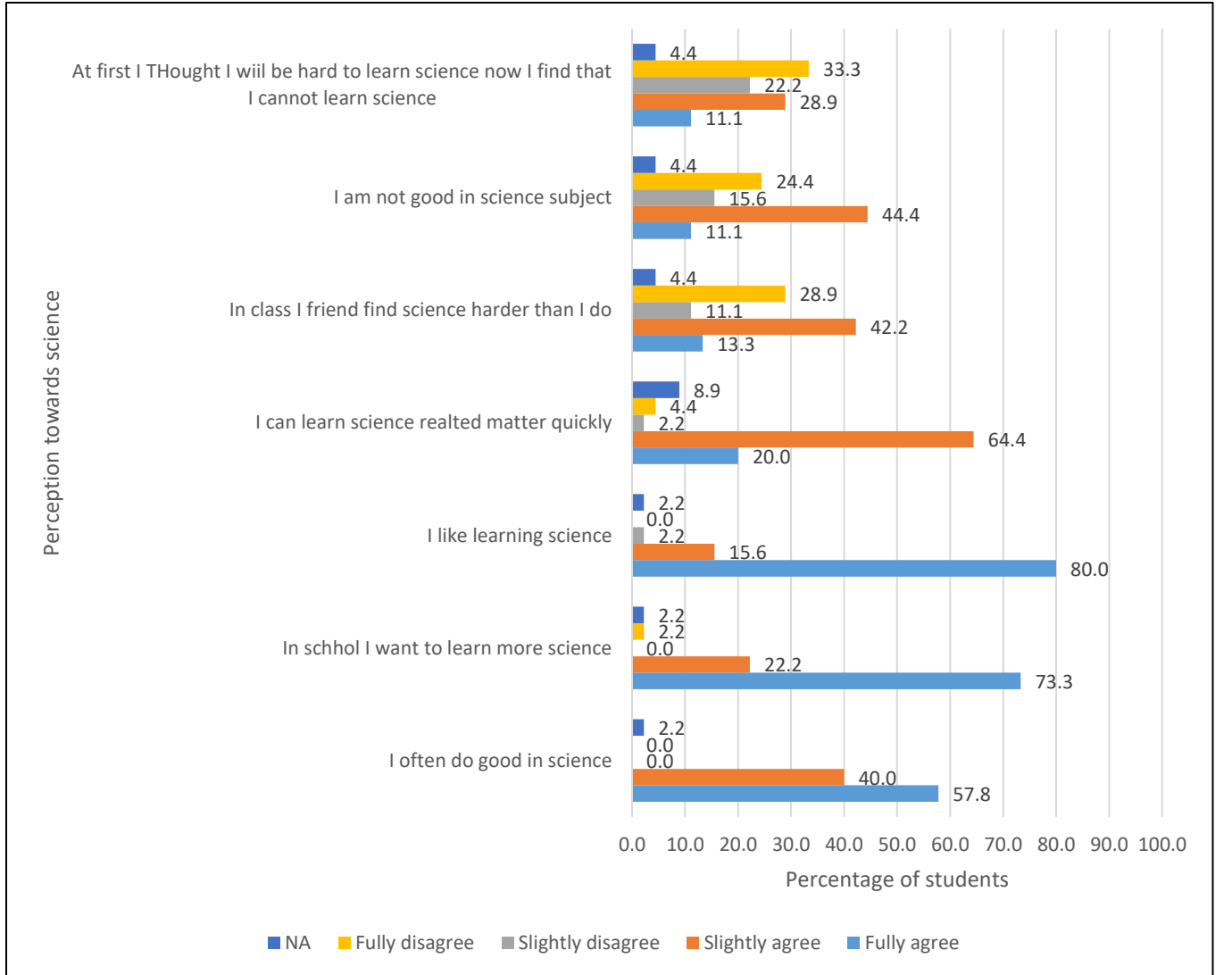
3.3.9.3 विज्ञान क्षमताको बारेमा विद्यार्थीहरूको धारणा:

लगभग सबै विद्यार्थीहरू (९८ प्रतिशत) विज्ञानमा राम्रो गरेको महसुस गर्छन्। धेरै जसो अझ बढी सिक्न र विषयको आनन्द लिन चाहन्छन्। यो धेरै सकारात्मक कुरा हो। तर, केवल २० प्रतिशत मात्रै आफूले विज्ञान चाँडै सिक्ने कुरामा पूर्ण रूपमा विश्वास गर्छन्। अधिकांश विद्यार्थीहरू (६४ प्रतिशत) थोरै मात्र सहमत छन् कि तिनीहरूले छिटो सिक्छन्। यसको अर्थ धेरै विद्यार्थीहरूले राम्रो गरे तापनि उनीहरू ढिलो सिक्नेहरू हुन् भन्ने महसुस गर्छन्।

अझ चिन्ताजनक कुरा के हो भने ५५ प्रतिशत विद्यार्थीहरू आफूहरू विज्ञानमा "राम्रो छैनन्" भन्ने कुरामा (पूर्ण वा थोरै) सहमत छन्। र ४० प्रतिशतले सिकेको असहायता व्यक्त गरे: उनीहरूले सोचे कि विज्ञान गाह्रो हुनेछ र अब उनीहरूले यो सिक्न सक्दैनन् भन्ने विश्वास गर्छन्। यसको अर्थ प्रत्येक पाँच मध्ये दुई जाना विद्यार्थीले विज्ञान सिक्न छोडेका छन्,

यद्यपि उनीहरू भन्छन् कि उनीहरूलाई यो मनपर्दछ। यो एउटा गम्भीर समस्या हो। जब विद्यार्थीहरू विश्वास गर्छन् कि उनीहरूले सिक्न सक्दैनन्, तिनीहरूले प्रयास गर्न छोड्छन्।

Chart 23: ग्रेड ५ विज्ञान विषय प्रति विद्यार्थी धारणा

3.3.10 गणित विषय निष्कर्ष

3.3.10.1 गणित शिक्षक गृहकार्य र प्रतिक्रिया

यहाँको ढाँचा विज्ञानभन्दा फरक छ। प्रतिक्रिया प्राप्त गर्ने विद्यार्थीहरू कहिलेकाँही वास्तवमा उच्च स्कोर (२४.४) प्रतिक्रिया सधैं प्राप्त गर्नेहरू भन्दा (२३.२) यो हुन सक्छ किनभने शिक्षकहरूले सङ्घर्ष गरिरहेका विद्यार्थीहरूलाई बढी प्रतिक्रिया दिन्छन्। एक विद्यार्थी जसले कहिल्यै प्रतिक्रिया प्राप्त गर्दैन १६.६ मा धेरै कम स्कोर गर्दछ, जुन प्रतिक्रिया प्राप्त गर्नेहरू भन्दा ७ अंक कम छ। यसले देखाउँछ कि कुनै पनि प्रतिक्रिया धेरै हानिकारक हुँदैन।

Chart 24: ग्रेड ५ विद्यार्थी गणित होमवर्क

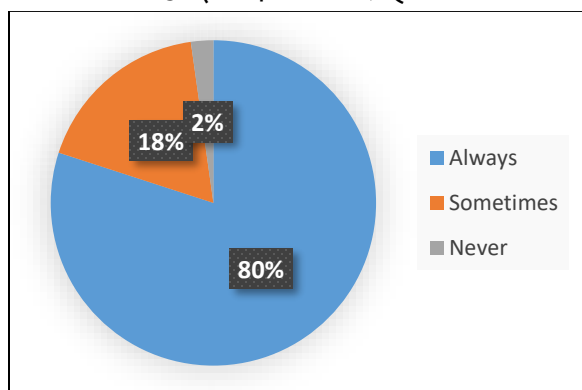

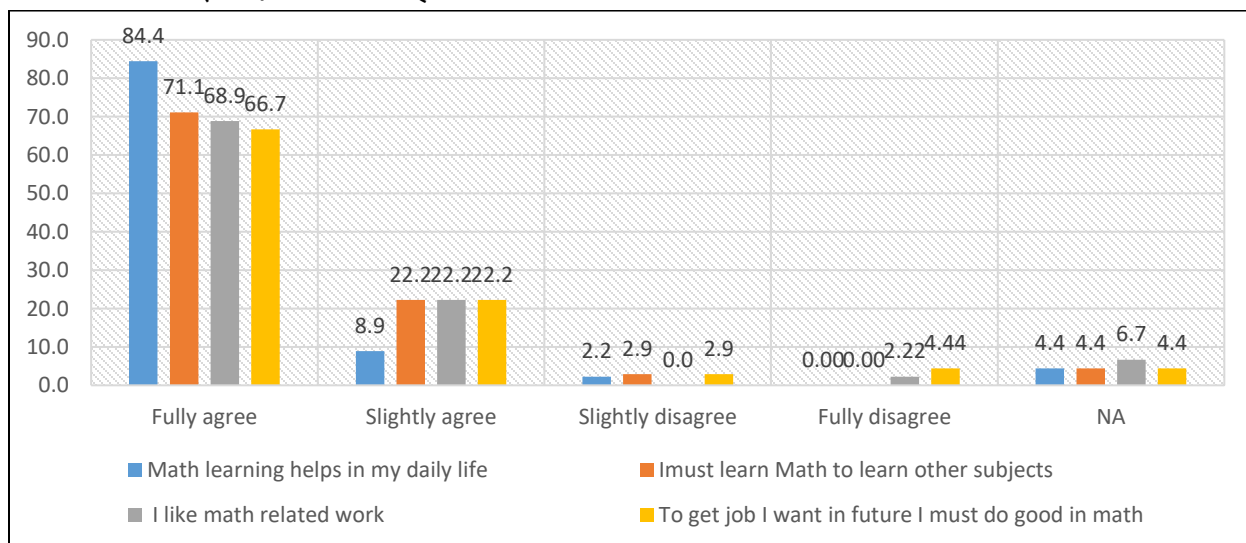
Table 17: ग्रेड ५ विद्यार्थी गणित शिक्षक प्रतिक्रिया

Feedback description	No of students	average math score
Always	36	23.2
Sometimes	8	24.4
Never	1	16.6

3.3.10.2 गणितको महत्त्वबारे विद्यार्थीहरूको धारणा:

गणित उपयोगी छ भन्ने कुरामा विद्यार्थीहरू दृढतापूर्वक सहमत छन्। दस मध्ये आठ भन्दा बढी विद्यार्थीहरूले गणितलाई दैनिक जीवनमा उपयोगी ठान्छन्। तर, केवल ६९ प्रतिशत मात्रै गणितको काम गर्न मन पराउँछन् भन्ने कुरामा पूर्ण रूपमा सहमत छन्। फेरि, त्यहाँ केहि जान्नु महत्त्वपूर्ण छ र यसको आनन्द लिनु बीचको अन्तर छ। लगभग ४ प्रतिशत विद्यार्थीहरू आफ्नो भविष्यका लागि गणित महत्त्वपूर्ण छ भन्ने कुरामा पूर्ण रूपमा असहमत छन्, जुन एउटा सानो तर महत्त्वपूर्ण समूह हो।

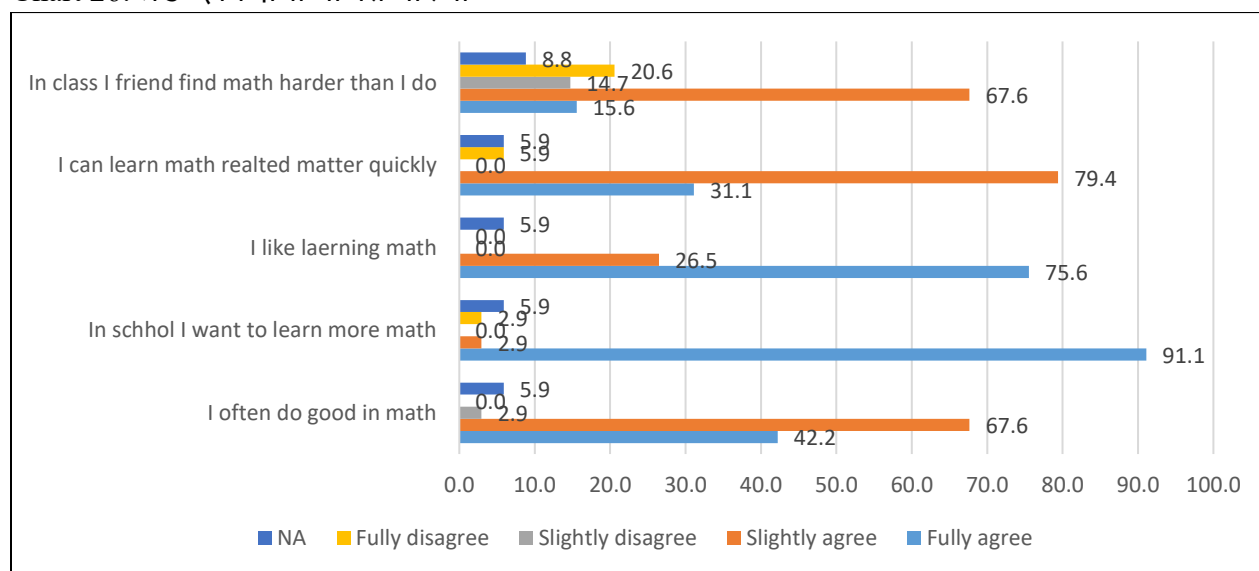
Chart 25: ग्रेड ५ विद्यार्थी गणित महत्त्व

3.3.10.3 गणित क्षमताको बारेमा विद्यार्थीहरूको धारणा:

सबैभन्दा आश्चर्यजनक खोज यो हो कि ९१ प्रतिशत विद्यार्थीहरू पूर्ण रूपमा सहमत छन् कि तिनीहरू थप गणित सिक्न चाहन्छन्। यो कुनै पनि विषयका लागि उच्चतम प्रेरणा स्तर हो। विद्यार्थीहरू वास्तवमा गणितमा अझ राम्रो हुन चाहन्छन्। तर, केवल ३१ प्रतिशत मात्रै आफूले गणित चाँडै सिक्ने कुरामा पूर्ण रूपमा विश्वास गर्छन्। अधिकांश विद्यार्थीहरू (७९ प्रतिशत) थोरै मात्र सहमत छन् कि तिनीहरूले चाँडै सिक्छन्। यसको अर्थ विद्यार्थीहरू प्रेरित हुन्छन् तर तिनीहरूको छिटो सिक्ने क्षमतामा आत्मविश्वासको कमी हुन्छ। विज्ञानको विपरीत, कुनै पनि विद्यार्थी गणितमा राम्रो गर्नमा पूर्ण रूपमा असहमत थिएनन्। यसले विद्यार्थीहरूले गणितलाई पूर्ण रूपमा त्यागेका छैनन् भन्ने देखाउँछ। प्रेरित विद्यार्थीहरूलाई उनीहरूको आत्मविश्वास र सीपहरू निर्माण गर्न मद्दत गर्ने यहाँ एउटा ठूलो अवसर छ।

Chart 26: ग्रेड ५ विद्यार्थी गणित धारणा

Note: Percentages may add to more than 100 because of rounding and students selecting multiple options. These numbers should be seen as rough indicators.

3.3.11 अंग्रेजी विषय निष्कर्ष

3.3.11.1 अङ्ग्रेजी शिक्षकको गृहकार्य तथा प्रतिक्रिया

सँधै प्रतिक्रिया स्कोर १२.८ प्राप्त गर्ने विद्यार्थीहरू, जुन कहिलेकाँही प्रतिक्रिया प्राप्त गर्नेहरू भन्दा १.४ अंक बढी हुन्छ (११.४) यसले नियमित प्रतिक्रियाले अङ्ग्रेजीमा पनि मद्दत गर्छ भन्ने देखाउँछ। ध्यान दिनुहोस् कि अङ्ग्रेजी स्कोरहरू विज्ञान र गणित स्कोरहरू भन्दा धेरै कम छन्, ११ देखि १३ सम्म, जबकि विज्ञान स्कोरहरू ३० र ४० को दशकमा छन्। यो विभिन्न स्कोरिङ स्केलका कारण हो, तर यसले अझै पनि अङ्ग्रेजी विद्यार्थीहरूका लागि चुनौतीपूर्ण छ भनेर देखाउँछ।

Table 18: अंग्रेजी शिक्षक होमवर्क प्रतिक्रिया र स्कोर

Description	No of students	percent	average English score
Always	38	84.4	12.8
Sometimes	6	13.3	11.4
Never	0	0.0	
Na	1	2.2	

Chart 27: अंग्रेजी शिक्षक गृहकार्य

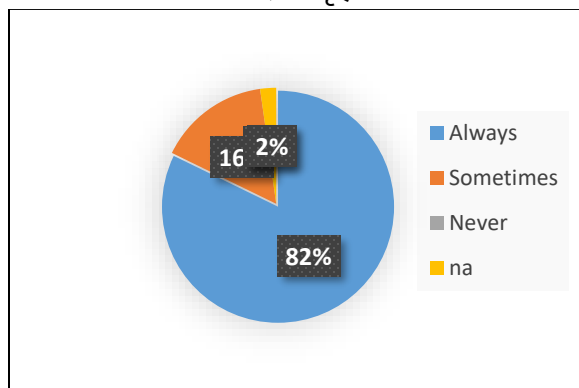
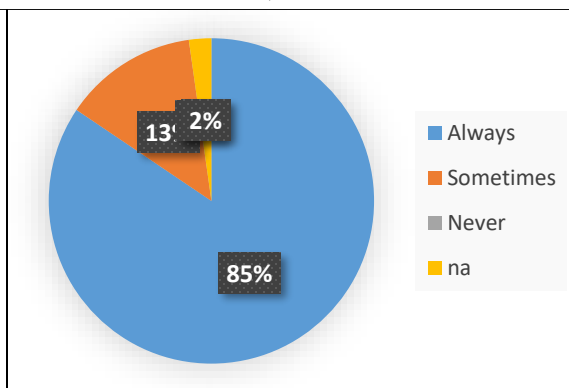

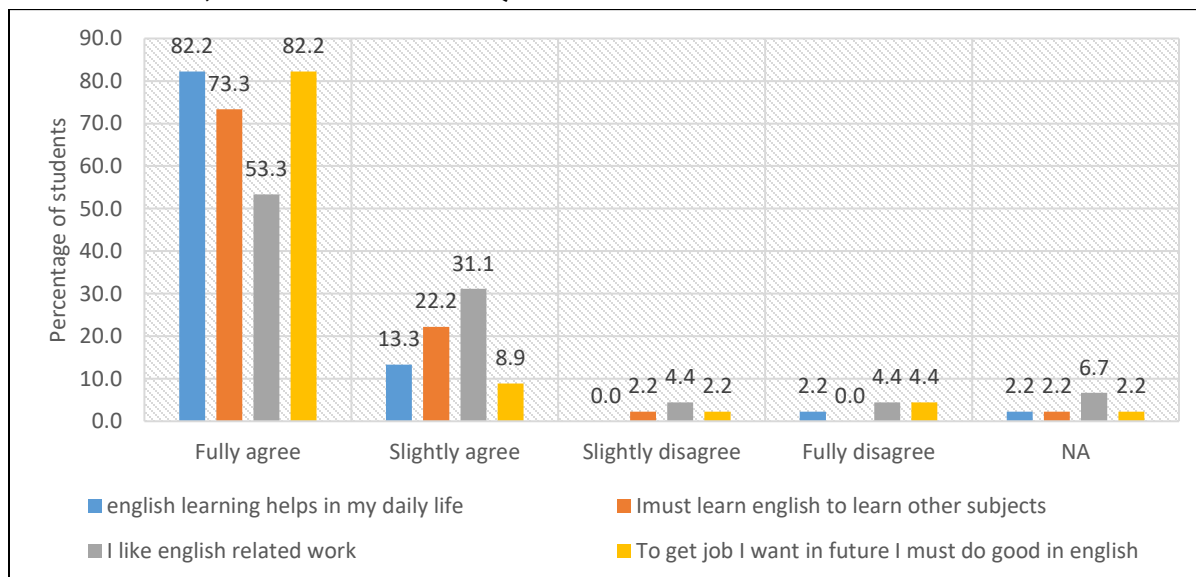
Chart 28: अंग्रेजी शिक्षक प्रतिक्रिया

3.3.11.2 अङ्ग्रेजी महत्त्वका बारेमा विद्यार्थीहरूको धारणा:

अधिकांश विद्यार्थीहरूले अङ्ग्रेजीलाई दैनिक जीवन (८२ प्रतिशत) र आफ्नो भविष्यको जागिर (८२ प्रतिशत) का लागि महत्त्वपूर्ण मान्छन्। तर, केवल ५३ प्रतिशत मात्रै आफूलाई अङ्ग्रेजी काम गर्न मन पर्छ भन्ने कुरामा पूर्ण रूपमा सहमत छन्। यो तिन विषयहरू मध्ये सबैभन्दा कम आनन्द मूल्याङ्कन हो। विद्यार्थीहरूले अङ्ग्रेजी कुराहरू जान्दछन्, तर तिनीहरू यसलाई सिक्न मन पराउँदैनन्। यो हुन सक्छ किनभने अङ्ग्रेजी दोस्रो भाषा हो र तिनीहरूका लागि कठिन छ।

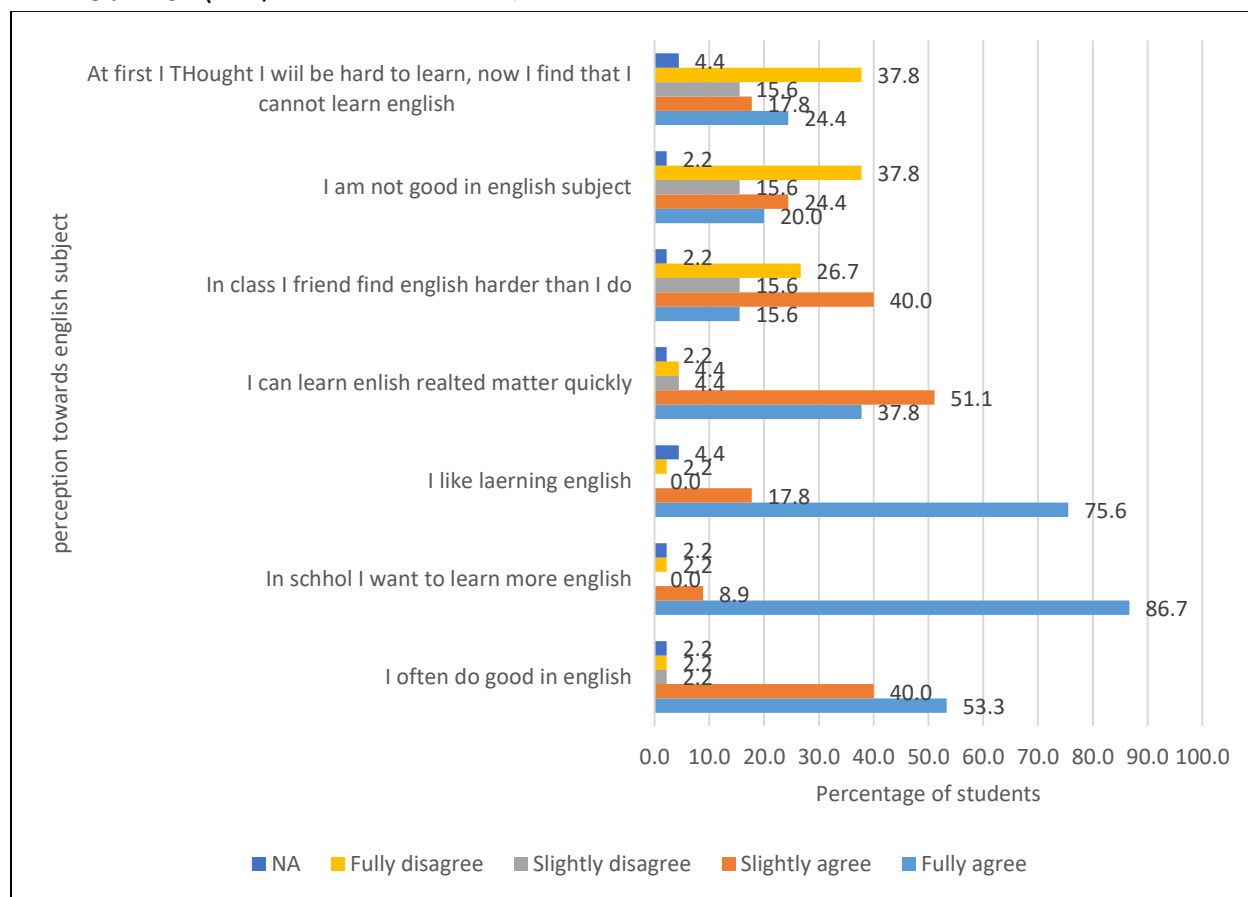
Chart 29: ग्रेड ५ विद्यार्थी अंग्रेजी विषय महत्व

3.3.11.3 अङ्ग्रेजी क्षमताको बारेमा विद्यार्थीहरूको धारणा:

अधिकांश विद्यार्थीहरू थप अङ्ग्रेजी सिक्न चाहन्छन् (८७ प्रतिशत पूर्ण रूपमा सहमत छन्) र यसको आनन्द लिन्छन् (७६ प्रतिशत पूर्ण रूपमा सहमत छन्) यो सकारात्मक कुरा हो। तर, केवल ३८ प्रतिशत मात्रै आफूले चाँडै अङ्ग्रेजी सिक्ने कुरामा पूर्ण रूपमा विश्वास गर्छन्। अधिकांश (५१ प्रतिशत) थोरै मात्र सहमत छन् कि तिनीहरूले चाँडै सिक्छन्।

Chart 30: ग्रेड ५ विद्यार्थी अंग्रेजी विषय धारणा

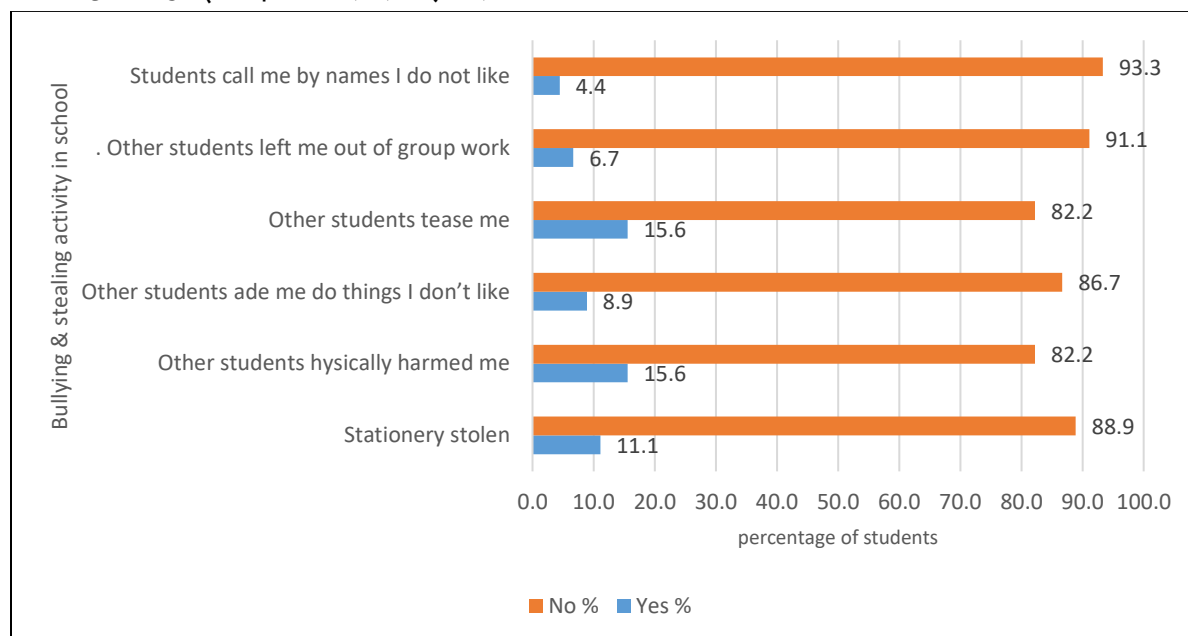
अझ चिन्ताजनक कुरा के हो भने ४४ प्रतिशत विद्यार्थीहरू आफू अङ्ग्रेजीमा "राम्रो छैन" भन्ने कुरामा सहमत छन्, र ४२ प्रतिशतले आफूले अङ्ग्रेजी सिक्न नसक्ने विश्वास गर्दै सिकेको असहायता व्यक्त गरेका छन्। यो विज्ञानसँग मिल्दोजुल्दो छ। प्रत्येक पाँचमध्ये दुई जाना विद्यार्थीले अङ्ग्रेजी सिक्नु छोडेका छन्। यो एउटा गम्भीर मनोवैज्ञानिक अवरोध हो।

तर त्यहाँ आशा छ: ८७ प्रतिशत पूर्ण रूपमा सहमत छन् कि तिनीहरू थप अंग्रेजी सिक्न चाहन्छन्। विद्यार्थीहरूले प्रेरणा गुमाएका छैनन्, उनीहरूले आत्मविश्वास गुमाएका छन्। तिनीहरू सिक्न चाहन्छन् तर तिनीहरूले गर्न सक्छन् भन्ने विश्वास गर्दैनन्। यो हेरचाह नगर्ने भन्दा फरक छ। सही समर्थनका साथ, यी विद्यार्थीहरूले आत्मविश्वास पुनः प्राप्त गर्न र सफल हुन सक्छन्।

3.3.12 उत्पीडन र बदमाशी

विद्यार्थीहरूले आफ्नो विद्यालयबारे धेरै सकारात्मक महसुस गर्छन्। ८० प्रतिशत भन्दा बढी सबै कथनहरूसँग पूर्ण रूपमा सहमत छन्। ९० प्रतिशतभन्दा बढी शिक्षकहरूले उनीहरूको राम्रो हेरचाह गर्छन् भन्ने महसुस गर्छन्। यसले विद्यालयको वातावरण एउटा प्रमुख शक्ति हो भन्ने देखाउँछ। विद्यार्थीहरूले सुरक्षित, हेरचाह र स्वागत महसुस गर्छन्। यो धेरै महत्त्वपूर्ण छ किनभने जब विद्यार्थीहरूले स्कूलको बारेमा राम्रो महसुस गर्छन्, तिनीहरू सिक्न अझ तयार हुन्छन्। यस गौपालिकामा सिकाइका लागि स्कूलको वातावरण बाधा होइन।

Chart 31: ग्रेड ५ विद्यार्थी चोरी र बदमाशी

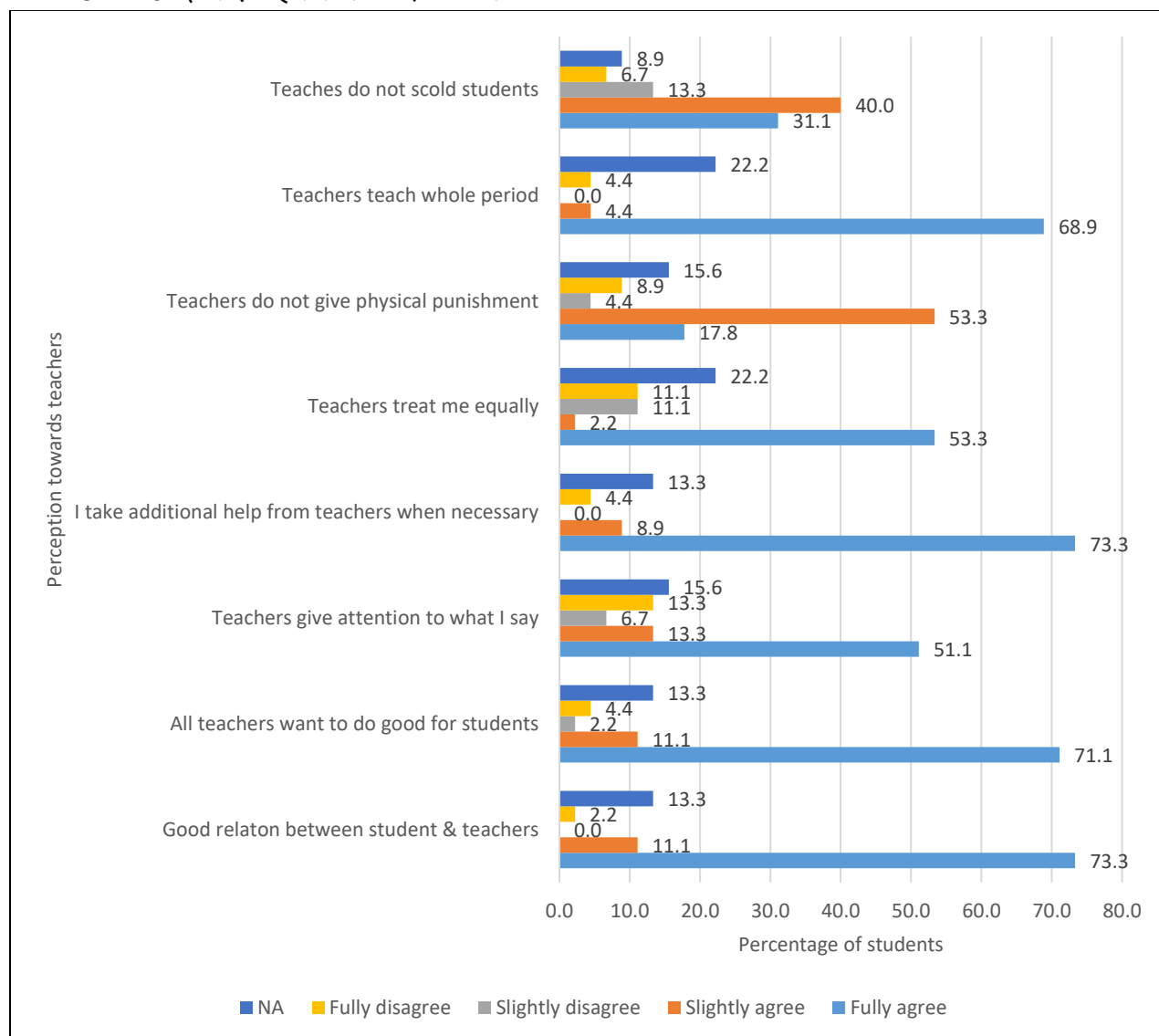

3.3.13 शिक्षकको विद्यार्थी धारणा

अधिकांश विद्यार्थीहरूले शिक्षकहरूसँगको आफ्नो सम्बन्धबारे सकारात्मक महसुस गर्छन्। ८० प्रतिशतभन्दा बढी शिक्षकहरू आफ्ना लागि सबैभन्दा राम्रो के चाहन्छन् र मद्दत मात्र सहज महसुस गर्छन् भन्ने महसुस गर्छन्। यो एउटा शक्ति हो।

यद्यपि, त्यहाँ केहि चिन्ताहरू छन्: शिक्षकहरूले आफूले भनेको कुरामा ध्यान दिन्छन् भन्ने कुरामा ५१ प्रतिशत मात्रै पूर्ण रूपमा सहमत छन्। यसको अर्थ धेरै विद्यार्थीहरूले नसुनेको महसुस गर्छन्। शिक्षकहरूले उनीहरूलाई समान रूपमा व्यवहार गर्छन् भन्ने कुरामा ५३ प्रतिशत मात्रै पूर्ण रूपमा सहमत छन्। लगभग २२ प्रतिशत (थोरै र पूर्ण रूपमा संयोजन गरेर) उनीहरूले समान व्यवहार पाउँछन् भन्ने कुरामा असहमत छन्। आफूलाई अनुचित व्यवहार गरिएको महसुस गर्ने विद्यार्थीहरूको यो उल्लेखनीय सङ्ख्या हो। शिक्षकहरूले शारीरिक सजाय प्रयोग गर्दैनन् भन्ने कुरामा १८ प्रतिशत मात्रै पूर्ण रूपमा सहमत छन्। जबकि ७१ प्रतिशत समग्रमा सहमत छन् (पूर्ण रूपमा थप थोरै) यसको मतलब लगभग २९ प्रतिशत विद्यार्थीहरू शारीरिक सजाय अनुपस्थित छ भनेर निश्चित वा असहमत छन्। यसले सुझाव दिन्छ कि केही विद्यार्थीहरूले अझै पनि शारीरिक सजाय अनुभव गर्छन् वा देख्छन्। शिक्षकहरूले विद्यार्थीहरूलाई बिन्ती गर्दैनन् भन्ने कुरामा ३१ प्रतिशत मात्रै पूर्ण रूपमा सहमत छन्। लगभग २० प्रतिशत मानिस ठट्टा गर्नु सामान्य होइन भन्ने कुरामा असहमत छन्, जसको अर्थ मौखिक हप्काउनु हो। समग्रमा, विद्यार्थीहरूले शिक्षकहरूलाई हेरचाह गर्ने रूपमा हेर्छन्, तर उनीहरूलाई समान व्यवहार, सुनेको र अनुशासन विधिहरूको बारेमा चिन्ता छ। यी क्षेत्रहरू हुन् जहाँ विद्यालयहरू सुधार गर्न सकिन्छ।

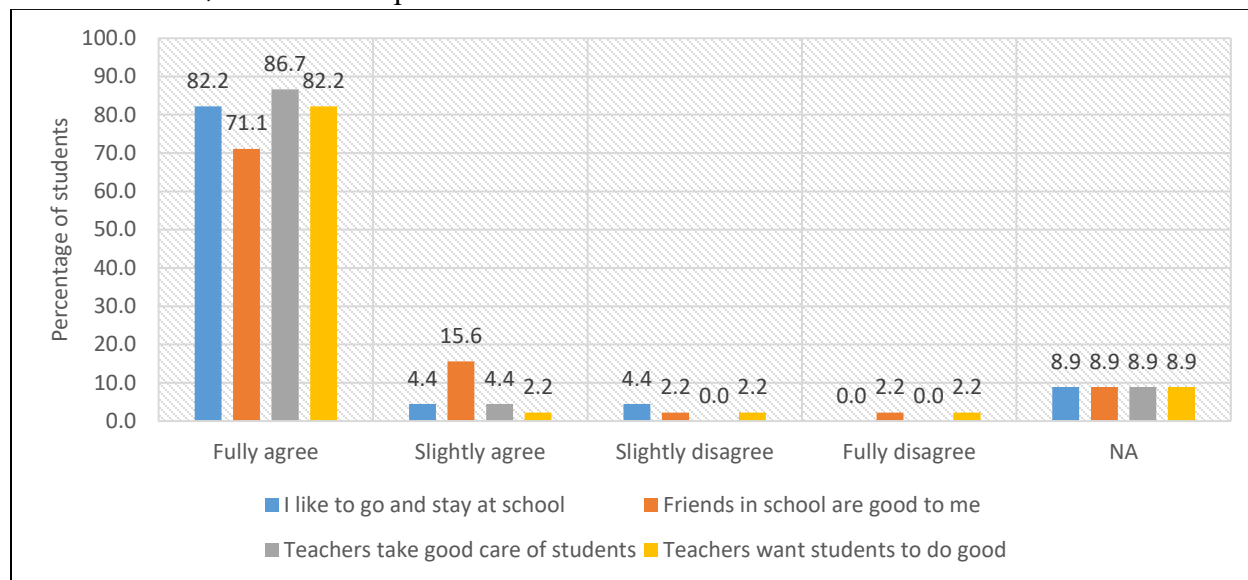
Chart 32: ग्रेड ५ शिक्षकहरूप्रति विद्यार्थी धारणा

3.3.14 स्कूलको विद्यार्थी धारणा

विद्यार्थीहरूले आफ्नो विद्यालयबारे धेरै सकारात्मक महसुस गर्छन्। ८० प्रतिशत भन्दा बढी सबै कथनहरूसँग पूर्ण रूपमा सहमत छन्। १० प्रतिशतभन्दा बढी शिक्षकहरूले उनीहरूको राम्रो हेरचाह गर्छन् भन्ने महसुस गर्छन्। यसले विद्यालयको वातावरण एउटा प्रमुख शक्ति हो भन्ने देखाउँछ। विद्यार्थीहरूले सुरक्षित, हेरचाह र स्वागत महसुस गर्छन्। यो धेरै महत्त्वपूर्ण छ किनभने जब विद्यार्थीहरूले स्कूलको बारेमा राम्रो महसुस गर्छन्, तिनीहरू सिक्न अझ तयार हुन्छन्। यस गौपालिकामा सिकाइका लागि स्कूलको वातावरण बाधा होइन।

Chart 33: ग्रेड ५ Student Perception of school

3.3.15 अतिरिक्त पाठ्यक्रम गतिविधि (ECA) र विद्यार्थी संलग्नता

अधिकांश विद्यार्थीहरू (५८ प्रतिशत) भन्छन् कि अतिरिक्त-पाठ्यक्रम गतिविधिहरू कहिलेकाहीं प्रस्ताव गरिन्छ। लगभग ३६ प्रतिशतले भने कि उनीहरूलाई नियमित रूपमा प्रस्ताव गरिएको छ। यसले देखाउँछ कि गतिविधिहरू उपलब्ध छन्, तर सधैं निश्चित तालिकामा हुँदैनन्।

Chart 34: ग्रेड ५ विद्यार्थी ECA

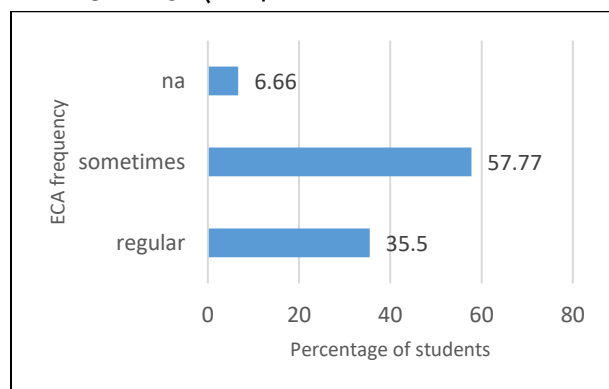
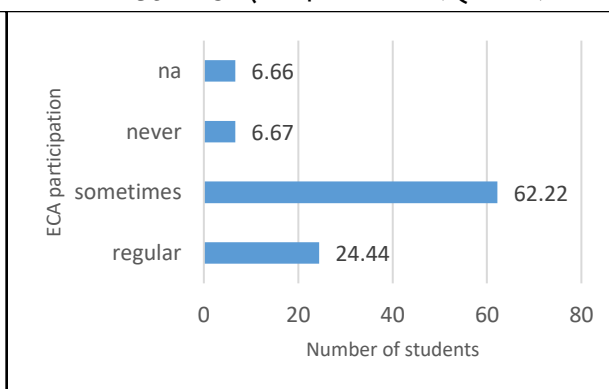

Chart 35: ग्रेड ५ विद्यार्थी ECA सहभागिता

केवल एक चौथाई विद्यार्थीहरू (२४ प्रतिशत) नियमित रूपमा अतिरिक्त पाठ्यक्रम गतिविधिहरूमा भाग लिन्छन्। अधिकांश विद्यार्थीहरू (६२ प्रतिशत) कहिलेकाहीं भाग लिन्छन्। यसको अर्थ गतिविधिहरू प्रस्ताव गर्दा पनि विद्यार्थीहरूले सधैं भाग लिँदैनन्। विद्यालयहरूले थप नियमित रूपमा प्रोत्साहित गर्न आवश्यक हुन सक्छ।

3.3.15 कक्षा ५ विद्यार्थी पृष्ठभूमि सर्वेक्षणबाट निष्कर्ष

कक्षा ५ का विद्यार्थीहरूको पृष्ठभूमि सर्वेक्षणले विद्यालय बाहिर के हुन्छ त्यो विद्यार्थीहरूको सिकाइका लागि विद्यालयभित्र के हुन्छ जतिकै महत्त्वपूर्ण हुन्छ भन्ने कुरा प्रकट गर्दछ। घरमा अध्ययन गर्ने र नियमित रूपमा गृहकार्य गर्ने विद्यार्थीहरूले नगर्नेहरूको तुलनामा उच्च अङ्क प्राप्त गर्छन्, जसले देखाउँछ कि घरको समर्थनले धेरै महत्त्व

राख्छ। यद्यपि, सर्वेक्षणले धेरै चुनौतीहरू पनि देखाउँछ। श्रम वा दैनिक ज्याला काम गर्ने विद्यार्थीहरूले केवल १२.७ अंकमा विनाशकारी रूपमा कम स्कोर गर्छन्, उनीहरूको साथीहरू भन्दा १४ अंक तल। यो एउटा गम्भीर समस्या हो जसलाई तत्काल कार्य गर्न आवश्यक छ। मोबाइल फोन, टिभी र इन्टरनेट प्रयोग गर्ने स्क्रिन समय कम स्कोरसँग जोडिएको छ, जसले विद्यार्थीहरूले सिकाइका सट्टा मनोरञ्जनका लागि प्रविधि प्रयोग गर्ने सुझाव दिन्छ। स्कूलमा लामो यात्राको समयले स्कोरलाई पनि चोट पुऱ्याएको छ, विद्यार्थीहरूले एक घण्टा भन्दा बढी यात्रा गर्दा नजिकै बस्नेहरू भन्दा ७.६ अंक कम स्कोर गरे। पारिवारिक पृष्ठभूमि धेरै महत्त्वपूर्ण छ। अशिक्षित आमाहरूका बच्चाहरू र जसको आमाहरूले कक्षा १२ पास गरे उनीहरूबिच १०-अङ्कको अन्तरका साथ आमाहरू शिक्षित भएका बच्चाहरूले धेरै बढी अङ्क प्राप्त गर्छन्। विदेशमा काम गर्ने पिताका बच्चाहरूले औसतभन्दा कम अङ्क प्राप्त गर्छन्, जसले अभिभावकको अनुपस्थितिले सिकाइमा असर पार्छ भनेर देखाउँछ। परिवारको आकार पनि महत्त्वपूर्ण हुन्छ, धेरै ठुला परिवारका बच्चाहरूले सबैभन्दा कम अङ्क प्राप्त गर्छन्।

सर्वेक्षणले विद्यार्थीहरूले सिक्ने बारेमा कस्तो महसुस गर्छन् भन्ने बारेमा महत्त्वपूर्ण कुराहरू पनि प्रकट गर्दछ। विज्ञान र अङ्ग्रेजीमा, प्रत्येक पाँच मध्ये दुई जाना विद्यार्थीहरूले विषय सिक्न सक्छन् भन्ने विश्वास त्यागेका छन्। यसलाई सिकाइएको असहायता भनिन्छ र यो सिक्ने दिशामा गम्भीर बाधा हो। गणितमा, विद्यार्थीहरूले धेरै उच्च प्रेरणा देखाउँछन् जसमा ९१ प्रतिशत थप सिक्न चाहन्छन्, तर केवल ३१ प्रतिशतले आफूले चाँडै सिक्ने विश्वास गर्छन्। सिक्न चाहने र उनीहरूले सिक्न सक्छन् भन्ने विश्वास बिचको यो अन्तर एउटा यस्तो समस्या हो जसलाई विद्यालयहरूले सम्बोधन गर्नुपर्छ। सकारात्मक पक्षमा, विद्यार्थीहरूले आफ्नो स्कूलको बारेमा धेरै राम्रो महसुस गर्छन्। ९० प्रतिशतभन्दा बढी शिक्षकहरूले उनीहरूको ख्याल राख्छन् र स्कूल आउन मन पराउँछन् भन्ने महसुस गर्छन्। यो बलियो विद्यालय वातावरण निर्माण गर्ने आधार हो। गृहकार्य प्रतिक्रिया पनि स्पष्ट रूपमा उच्च अङ्कहरूसँग जोडिएको छ, विद्यार्थीहरूसँग जसले सधैं विज्ञानमा धेरै उच्च अङ्क प्राप्त गर्ने प्रतिक्रिया पाउँछन्। बदमाशीले महत्त्वपूर्ण सङ्ख्यामा विद्यार्थीहरूलाई असर गर्छ, शारीरिक हानि र छेडछाडले छ मध्ये एक जाना विद्यार्थीहरूलाई असर गर्छ, जसलाई ध्यान दिन आवश्यक छ। समग्रमा, सर्वेक्षणले देखाउँछ कि विद्यार्थी सिक्ने सुधार गर्न बाल श्रम र घर अध्ययन वातावरण जस्ता मुद्दाहरूमा परिवारहरूसँग काम गर्न आवश्यक छ, साथै विद्यार्थीहरूलाई उनीहरूको सिक्ने क्षमतामा विश्वास निर्माण गर्न मद्दत गर्दछ।

3.4 कक्षा ८ विद्यार्थी सर्वेक्षणको परिणाम

पृष्ठभूमि सर्वेक्षणमा गौँपालिकाका सार्वजनिक विद्यालयका कक्षा ८ का कुल ४३ जना विद्यार्थीले भाग लिएका थिए। निष्कर्षहरूले जनसांख्यिकीय विशेषताहरू, समय प्रयोग ढाँचा, पारिवारिक पृष्ठभूमि, घर सिकने वातावरण, विषय-विशिष्ट धारणाहरू, र स्कूलको वातावरण अन्वेषण गर्दछ। यी नतिजाहरूले निम्न माध्यमिक स्तरमा विद्यार्थीहरूको उपलब्धीलाई आकार दिने कारकहरूमा महत्वपूर्ण अन्तरदृष्टि प्रदान गर्दछ।

3.4.1 विद्यार्थी जनसांख्यिकी: लिङ्ग, जाति र उमेर

सर्वेक्षणमा गौँपालिकाभरका कक्षा ८ का ४३ जना विद्यार्थीहरू समावेश थिए। तीमध्ये १२ जना विद्यार्थी (२८ प्रतिशत) पुरुष र ३१ जना विद्यार्थी (७२ प्रतिशत) महिला थिए। यसले के देखाउँछ भने केटाहरूभन्दा धेरै केटीहरूले कक्षा ८ सम्म आफ्नो शिक्षा जारी राखेका छन्। बालिकाको औसत स्कोर ३३.३ छ भने केटाको १८.७ छ। यो लगभग १५ अङ्कको धेरै ठुलो भिन्नता हो। केटीहरू स्कूलमा बढी बस्छन् मात्र होइन केटाहरूभन्दा धेरै राम्रो प्रदर्शन पनि गरिरहेका छन्। यसको अर्थ के हुन सक्छ भने केटाहरूले विद्यालय छोड्दछन्, र बाँकी रहेकाहरूले बढी सङ्घर्ष गरिरहेका हुन सक्छन्।

Chart 36: ग्रेड ८ का विद्यार्थीको लिङ्ग

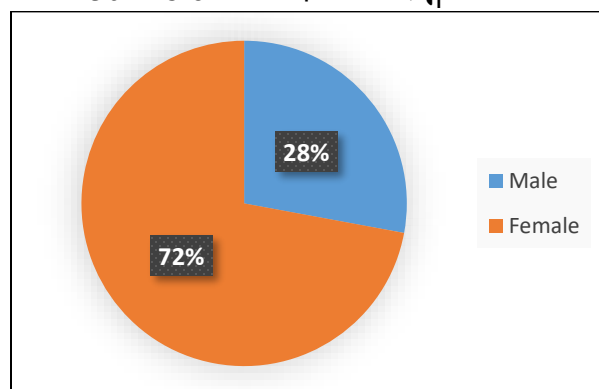
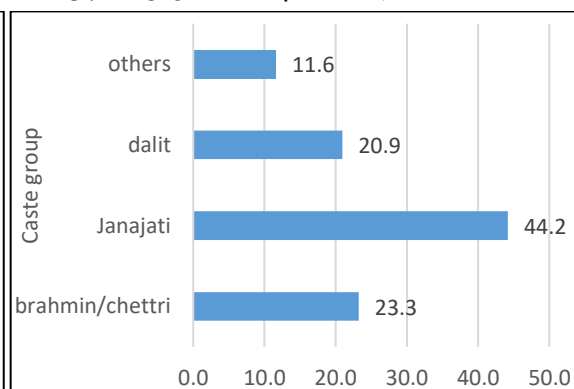

Chart 37: ग्रेड ८ का विद्यार्थी जाति

विद्यार्थी जनसङ्ख्याले विविधता देखाउँछ। जनजाति विद्यार्थीहरूले १९ जना विद्यार्थीहरू (४४ प्रतिशत) सँग सबैभन्दा ठुलो समूह बनाउँछन् र तिनीहरूले औसतमा ३० अङ्क प्राप्त गर्छन्। ब्राह्मण र चेत्री विद्यार्थीहरू १० जना विद्यार्थी (२३ प्रतिशत) छन् र ३०.९ मा सबैभन्दा बढी स्कोर गरेका छन्। दलित विद्यार्थीहरू ९ जना विद्यार्थी (२१ प्रतिशत) छन् र २६.२ अंक प्राप्त गरेका छन्, जुन अन्य समूहहरूको तुलनामा कम हो। अन्य जात समूहका विद्यार्थीहरू ५ जना विद्यार्थी (१२ प्रतिशत) छन् र २८.५ अंक प्राप्त गरेका छन्। धेरैजसो समूहहरू बिचमा अङ्कहरू निकै नजिक छन्, तर दलित विद्यार्थीहरूले शीर्ष समूहभन्दा लगभग ४ अङ्क कम प्राप्त गरिरहेका छन्। सबै विद्यार्थीहरूले सिकने समान अवसरहरू छन् भनेर सुनिश्चित गर्न यो अन्तरलाई ध्यान दिन आवश्यक छ।

Table 19: ग्रेड ८ का विद्यार्थीको उमेर तथ्याङ्क

Max age	18
Min Age	13
average	14.06452
sd	1.590293

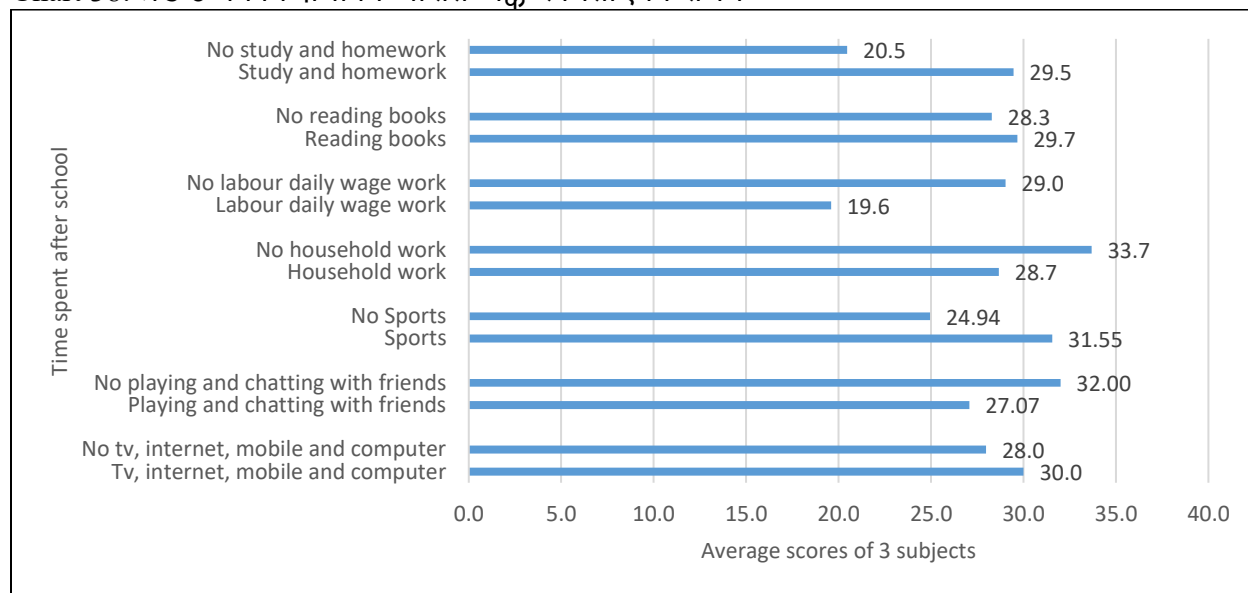
कक्षा ८ का विद्यार्थीहरूको औसत उमेर १४.१ वर्ष हो, जुन यस ग्रेडका लागि लगभग सही हो। सबैभन्दा कान्छो विद्यार्थी १३ वर्ष र सबैभन्दा जेठो १८ वर्षको छ। ५ वर्षको यो उमेर दायराको अर्थ शिक्षकहरूको एउटै कक्षाकोठामा

विकासको धेरै फरक चरणहरूमा विद्यार्थीहरू छन्। वृद्ध विद्यार्थीहरूले विद्यालय ढिलो वा बारम्बार कक्षा सुरु गरेको हुन सक्छ, र तिनीहरूले युवा विद्यार्थीहरू भन्दा फरक चुनौतीहरूको सामना गर्न सक्छन्।

3.4.2 विद्यालय समयपछि विद्यार्थी समय प्रयोग

कक्षा ८ का विद्यार्थीहरूले विद्यालय बाहिर कसरी समय छुट्याउँछन् भन्ने कुरा बुझ्दा शैक्षिक उपलब्धीलाई समर्थन गर्ने वा बाधा पुर्याउने महत्वपूर्ण कारकहरू प्रकट हुन्छन्। अध्ययन र गृहकार्य: लगभग सबै विद्यार्थीहरू (४३ मध्ये ४२, वा ९८ प्रतिशत) भन्छन् कि तिनीहरू घरमा अध्ययन गर्छन् र गृहकार्य गर्छन्। उनीहरू यसमा प्रत्येक दिन लगभग २.३ घण्टा खर्च गर्छन्। एक विद्यार्थी जो घरमा अध्ययन गर्दैन केवल २०.५ अंक, जो अध्ययन गर्ने भन्दा ९ अंक कम छ। यसले के देखाउँछ भने विद्यालयमा राम्रो प्रदर्शन गर्नका लागि घरको अध्ययन धेरै महत्वपूर्ण छ।

Chart 38: ग्रेड ८ का विद्यार्थीको औसत अङ्क र बिताएको समय

श्रम र दैनिक ज्याला काम: यो सबैभन्दा चिन्ताजनक खोज हो। नौ जाना विद्यार्थी (२१ प्रतिशत) ले दैनिक २.४ घण्टा श्रम वा दैनिक ज्याला काम गर्छन्। यी विद्यार्थीहरूले औसतमा १९.६ मात्र स्कोर गर्छन्, जुन काम नगर्ने विद्यार्थीहरूको तुलनामा ९.४ अंक कम छ। यो ठूलो अन्तर हो। बालश्रमले बालबालिकाको शिक्षामा प्रत्यक्ष र गम्भीर क्षति पुऱ्याउँछ। यी केटाकेटीहरूले अध्ययनका लागि समय गुमाउँछन् र थकित भएर स्कुल जान्छन्। कक्षा ८ को स्तरमा, पाँच मध्ये एक जाना विद्यार्थी काम गरिरहेका छन्, जुन गम्भीर चिन्ताको विषय हो। घरायसी काम: अधिकांश विद्यार्थीहरू (३८ विद्यार्थी, ८८ प्रतिशत) प्रत्येक दिन लगभग २ घण्टा घरायसी काममा सहयोग गर्छन्। घरायसी काम गर्ने विद्यार्थीहरूको स्कोर २८.७ छ, जुन घरायसी काम नगर्नेहरूको तुलनामा ५ अंक कम छ (३३.७) यो ग्रेड ५ भन्दा फरक छ जहाँ घरको काम उच्च अङ्कसँग जोडिएको थियो। वृद्ध विद्यार्थीहरूका लागि, घरायसी जिम्मेवारीहरूले अध्ययनबाट टाढा बढी समय र ऊर्जा लिन सक्छ। परिवारहरू पनि घरको कामका लागि किशोरकिशोरीहरूमा बढी निर्भर हुन सक्छन्।

खेलकुद: विद्यार्थीहरूको ठूलो बहुमत (२८ विद्यार्थीहरू, ६५ प्रतिशत) हरेक दिन लगभग १.३ घण्टा खेल खेल्छन्। खेलकुद स्कोर खेल्ने विद्यार्थीहरू धेरै उच्च (३१.६) जसले खेल खेल्दैनन् (२४.९) यो लगभग ७ अङ्कको भिन्नता हो। ग्रेड ५ को विपरीत, ग्रेड ८ मा खेलहरू राम्रो स्कोरसँग जोडिएका छन्। यसको अर्थ वृद्ध विद्यार्थीहरूले आफ्नो समय राम्रोसँग व्यवस्थापन गर्छन्, वा राम्रो खेलकुद कार्यक्रम भएका विद्यालयहरूमा पनि राम्रो शिक्षाविद्हरू छन् भन्ने हुन सक्छ।

अधिकांश विद्यार्थी (२७ विद्यार्थी, ६३ प्रतिशत) हरेक दिन करिब १.३ घण्टा टिभी हेर्ने, मोबाइल फोन प्रयोग गर्ने वा इन्टरनेटमा समय बिताउने गर्दछन्। ग्रेड ५ को विपरीत जहाँ स्क्रिन समय कम स्कोरमा जोडिएको थियो, ग्रेड ८ विद्यार्थीहरूमा जसले स्क्रिन स्कोर थोरै उच्च (३०) प्रयोग गर्दैनन् (२८) यसको अर्थ वृद्ध विद्यार्थीहरूले मनोरञ्जनका लागि मात्र नभई सिकाइका लागि प्रविधि प्रयोग गर्छन् भन्ने हुन सक्छ। तिनीहरूले जानकारी खोज्न वा शैक्षिक भिडियोहरू हेर्न सक्छन्।

Table 20: ग्रेड ८ का विद्यार्थीले स्कूलपछि समय बिताएको विषयवस्तु

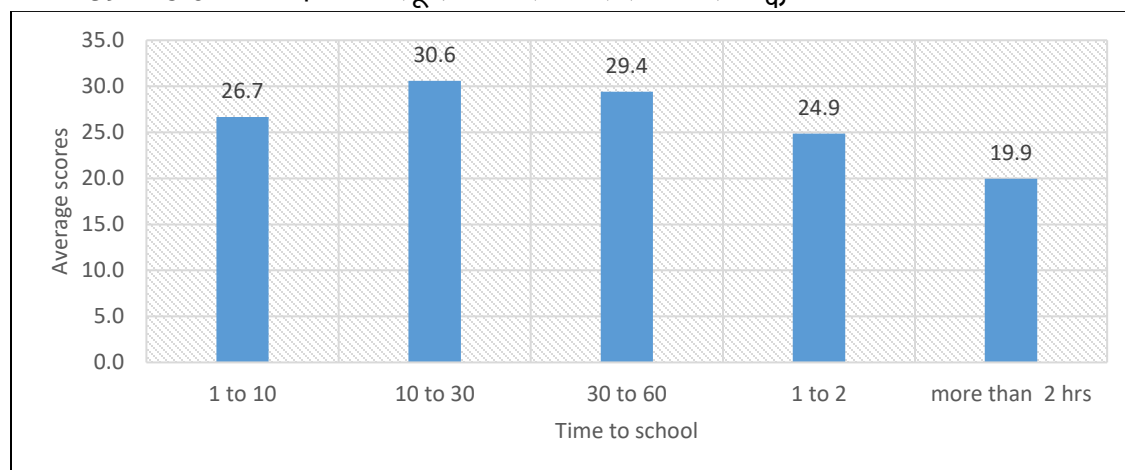
Description	No of students	Percent	Hours given	average scores
Tv, internet, mobile and computer	27	62.79	1.25	30.00
No tv, internet, mobile and computer	16	37.21		27.97
Playing and chatting with friends	24	55.81	1.08	27.07
No playing and chatting with friends	19	44.19		32.00
Sports	28	65.12	1.28	31.55
No Sports	15	34.88		24.94
Household work	38	88.37	1.97	28.66
No household work	5	11.63		33.69
Labour daily wage work	9	20.93	2.44	19.60
No labour daily wage work	34	79.07		29.03
Reading books	30	69.77	1.63	29.66
No reading books	13	30.23		28.29
Study and homework	42	97.67	2.33	29.46
No study and homework	1	2.33		20.47

साथीहरूसँग खेल्नु: आधा भन्दा बढी विद्यार्थीहरू (२४ विद्यार्थीहरू, ५६ प्रतिशत) लगभग १.१ घण्टा साथीहरूसँग खेल्छन्। जसले स्कोर कम खेल्छन् (२७.१) जसले गर्दैनन् (३२) फरक लगभग ५ अंकको छ। यसले सुझाव दिन्छ कि साथीहरूसँग धेरै समय अध्ययन समयबाट टाढा जान सक्छ। अधिकांश विद्यार्थीहरू (३० विद्यार्थीहरू, ७० प्रतिशत) प्रत्येक हप्ता लगभग १.६ घण्टा स्कूलका पुस्तकहरू बाहेक अन्य पुस्तकहरू पढ्छन्। विद्यार्थीहरू जसले थोरै उच्च स्कोर पढ्छन् (२९.७) ती भन्दा जो गर्दैनन् (२८.३) आनन्दका लागि पढ्दा सिकाइमा मद्दत गर्छ, प्रभाव सानो भए पनि।

3.4.3 स्कूल जाने समय

विद्यार्थीहरूले स्कूल पुग्न लाग्ने समयले उनीहरूको अङ्कमा स्पष्ट प्रभाव पार्छ। १० देखि ३० मिनेट यात्रा गर्ने विद्यार्थीहरूले ३०.६ मा उच्चतम स्कोर गर्छन्। १ देखि २ घण्टा यात्रा गर्ने विद्यार्थीहरूले २४.९ मा धेरै कम स्कोर गर्छन्, र २ घण्टा भन्दा बढी यात्रा गर्नेहरूले मात्र १९.९ स्कोर गर्छन्। यसले देखाउँछ कि लामो यात्राले विद्यार्थीहरूलाई थकित बनाउँछ र अध्ययनका लागि लाग्ने समय घटाउँछ। टाढाको यात्रा गर्ने विद्यार्थीहरू पनि ढिलो आउन सक्छन् वा धेरै पटक विद्यालय छोड्न सक्छन्। प्रत्येक बाटोबाट एक घण्टाभन्दा बढी यात्रा गर्ने ११ जना विद्यार्थीहरूका लागि यो गम्भीर समस्या हो।

Chart 39: ग्रेड ८ का विद्यार्थीको स्कूल जाने समय र सम्बन्धित अङ्क

3.4.4 अभिभावक शिक्षा तथा विद्यार्थी उपलब्धि

आमाको शिक्षाको ढाँचा कक्षा 5 मा जस्तो स्पष्ट छैन। आधारभूत साक्षर आमाहरूका बच्चाहरूले ३२.४ मा उच्चतम स्कोर गर्छन्, अझ बढी शिक्षित आमाहरूका बच्चाहरू भन्दा पनि बढी। तर अशिक्षित आमाहरूका बच्चाहरूको स्कोर १४.४ मा धेरै कम छ, जुन आधारभूत साक्षर आमाहरूका बच्चाहरू भन्दा १८ अङ्क कम छ। यसले के देखाउँछ भने पढ्न र लेख्न सक्ने आमा हुनुले ठुलो फरक पार्छ। एक बच्चा जसको आमा स्नातक डिग्री स्कोर मात्र १२ छ, तर यो केवल एक विद्यार्थी हो त्यसैले हामी यसबाट धेरै भन्न सक्दैनौं।

आधारभूत साक्षर पिताका सन्तानले सबैभन्दा बढी ३५.७ र कक्षा १२ का पिताका सन्तानले पनि उच्च ३५.५ अंक प्राप्त गरेका छन्। तर स्नातक र मास्टर डिग्री भएका पिताका बच्चाहरूले १८ र १५.८ मा धेरै कम स्कोर गर्छन्। यो अचम्मको कुरा हो र हुनसक्छ किनभने यी विद्यार्थीहरूको सङ्ख्या निकै थोरै छ। महत्त्वपूर्ण खोज के हो भने अशिक्षित पिताका बच्चाहरूले १९ मात्र स्कोर गर्छन्, जुन साक्षर पिताका बच्चाहरूको तुलनामा धेरै कम हो।

Table 21: ग्रेड ८ आमा र बुबाको शिक्षा

Mothers education	No of responses	percent	average score	Fathers education	No of responses	Percent	average score
illiterate	5	11.63	14.36	illiterate	3	7.0	19.0
basic litterate	22	51.16	32.44	basic litterate	14	32.6	35.7
class 10	7	16.28	21.68	class 10	14	32.6	25.0
class 12	6	13.95	20.96	class 12	5	11.6	35.5
Bachelors	1	2.33	11.97	Bachelors	3	7.0	18.0
na	2	4.65		master	1	2.3	15.8
				na	2	4.7	18.45

Chart 40: ग्रेड ८ आमाको शिक्षा

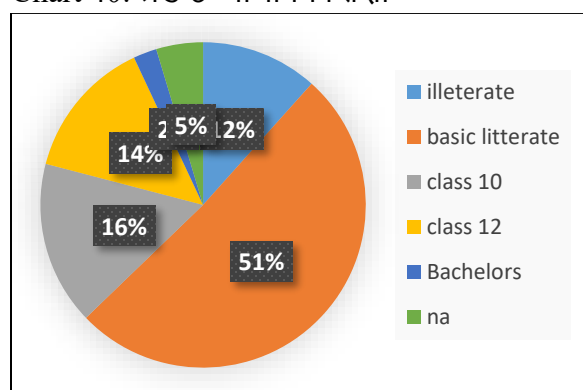
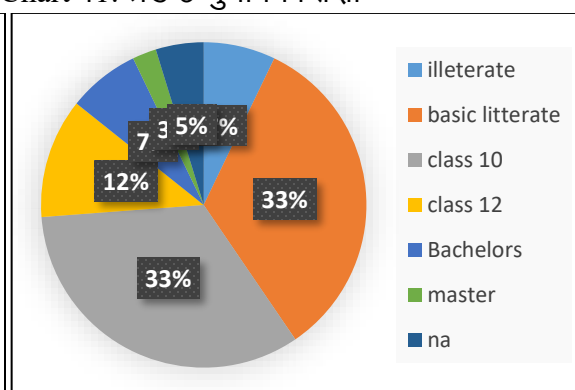

Chart 41: ग्रेड ८ बुबाको शिक्षा

3.4.5 अभिभावकको पेशा र विद्यार्थी उपलब्धि

अधिकांश आमाहरू (८४ प्रतिशत) कृषि वा घरेलु काममा काम गर्छन्। उनका बच्चाहरूले औसतमा १५.२ स्कोर गर्छन्। शिक्षक भएका आमाहरूका बच्चाहरूले २६.९ मा धेरै उच्च स्कोर गर्छन्। यसले देखाउँछ कि जब आमाहरूसँग व्यावसायिक काम र बढी शिक्षा हुन्छ, उनीहरूका बच्चाहरूले स्कूलमा राम्रो गर्छन्। एक बच्चा जसको आमा व्यवसाय स्कोरमा ११.८ मा धेरै कम छ, तर यो केवल एक विद्यार्थी हो।

Table 22: ग्रेड ८ आमा र बुबाको पेशा

Mothers occupation	No of responses	percent	average score	Fathers occupation	No of responses	percent	average score
agri/house hold work	36	83.72	15.17	agri/house hold work	31	72.09	27.53
foreign employment	1	2.33	17.87	household work	1	2.33	23.57
teaching	3	6.98	26.86	labour	2	4.65	45.42
business	1	2.33	11.78	teaching	1	2.33	42.86
na	2	4.65	19.64	business	1	2.33	17.26
				Government job	2	4.65	20.48
				Others	2	4.65	35.39
				na	3	6.98	25.77

अधिकांश पिता (७२ प्रतिशत) कृषि वा घरेलु काममा काम गर्छन्, र उनीहरूका छोराछोरीहरूले २७.५ स्कोर गर्छन्। पिताका बच्चाहरू जसले श्रम कार्य गर्छन् ४५.४ मा धेरै उच्च स्कोर गर्छन्, तर यो केवल २ विद्यार्थीहरू हुन्। एक जाना शिक्षक पिताका सन्तानको स्कोर ४२.९ छ, यो पनि धेरै उच्च छ। तर सरकारी जागिरमा रहेका पिताका सन्तानको औसतभन्दा २०.५ प्रतिशत मात्र कम छ। धेरै समूहमा सङ्ख्या सानो छ, त्यसैले हामी सावधान हुनुपर्छ। तर यस्तो देखिन्छ कि जब बुबासँग स्थिर काम हुन्छ, बच्चाहरूले अझ राम्रो गर्न सक्छन्।

Chart 42: ग्रेड ८ आमाहरूको पेशा

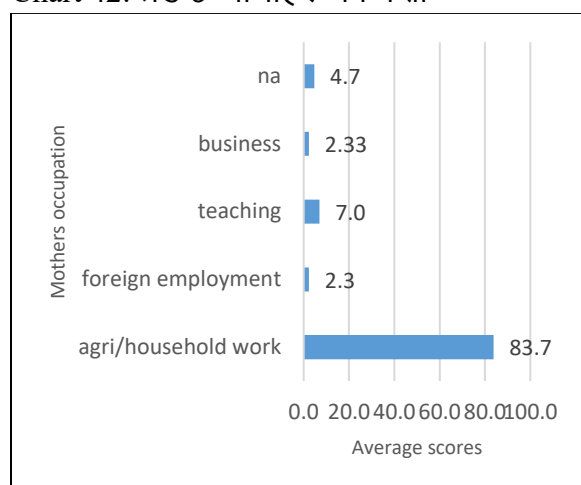
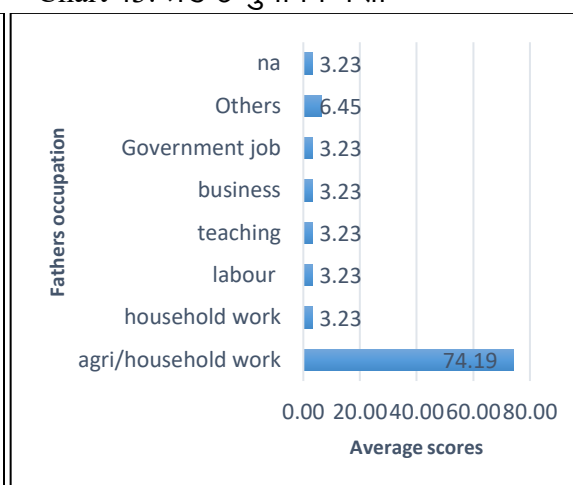

Chart 43: ग्रेड ८ बुबाको पेशा

3.4.6 परिवार आकार र संरचना

१ देखि ४ सदस्यहरूका साना परिवारका विद्यार्थीहरूले २२.९ मा उच्चतम स्कोर गर्छन्। परिवारको आकार बढ्दै जाँदा अङ्क घट्छ। ५ देखि ८ सदस्यहरूका परिवारका विद्यार्थीहरूले २०.५ स्कोर गर्छन्, र ८ भन्दा बढी सदस्यहरूका धेरै ठूला परिवारका विद्यार्थीहरूले १९.६ स्कोर गर्छन्। यो ढाँचा अर्थपूर्ण छ किनभने ठूला परिवारहरूमा आमाबाबुसँग प्रत्येक बच्चालाई दिन कम समय र पैसा हुन्छ। यसलाई रिसोर्स डिल्युसन भनिन्छ।

Table 23: ग्रेड ८ परिवारका सदस्यहरू

Family members	number of respondents	percent	average score
1 to 4	10	23.26	22.89
5 to 8	29	67.44	20.53
more than 8	3	6.98	19.60

3.4.7 घरमा टेक्नोलोजीको पहुँच

यो रोचक छ। घरमा इन्टरनेट भएका विद्यार्थीहरूले इन्टरनेट नभएका विद्यार्थीहरू (३१.२) भन्दा कम (२५.९) स्कोर गर्छन्। फरक ५.३ अंक छ। यसको अर्थ विद्यार्थीहरूले सिक्ने सट्टा मनोरञ्जनका लागि इन्टरनेट प्रयोग गर्छन्, र यसले उनीहरूलाई अध्ययनबाट विचलित पार्छ। केवल ३ जना विद्यार्थीहरूको घरमा कम्प्युटर छ, र तिनीहरूले कम्प्युटरहरू बिना (१८) भन्दा उच्च (२४.७) स्कोर गर्छन्। तालिका २४: ग्रेड ८ कम्प्युटर र इन्टरनेट सुविधा

Table 24: इन्टरनेट पहुँच

Internet	number of respondents	percent	average score	Computer	number of respondents	percent	average score
Internet facility	16	37.21	25.9	computer facility	3	6.98	24.72
no	27	62.79	31.2	no	40	93.02	17.98

कम्प्युटरहरू सिकाइका लागि बढी प्रयोग गर्न सकिन्छ, जबकि मोबाइल इन्टरनेट रमाइलोका लागि प्रयोग गरिन्छ। समग्रमा, ३७ प्रतिशत विद्यार्थीहरूको घरमा इन्टरनेट छ, र केवल ७ प्रतिशतसँग कम्प्युटर छ। यो एउटा डिजिटल विभाजन हो जसले अधिकांश विद्यार्थीहरूलाई असुविधामा पार्छ।

Chart 44: ग्रेड ८ इन्टरनेट सुविधा

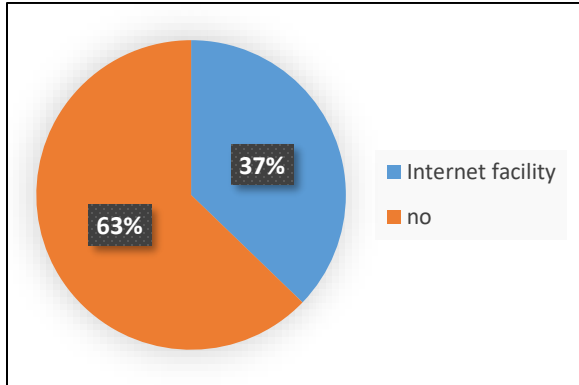
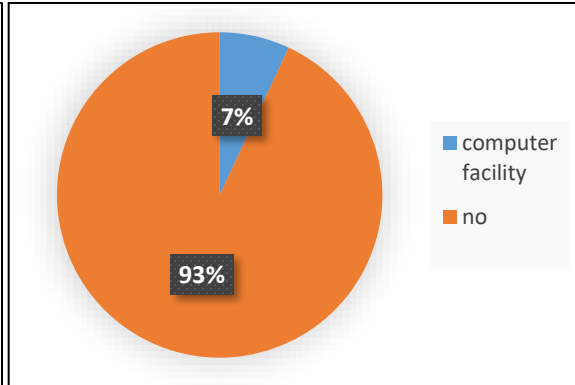

Chart 45: ग्रेड ८ कम्प्युटर सुविधा

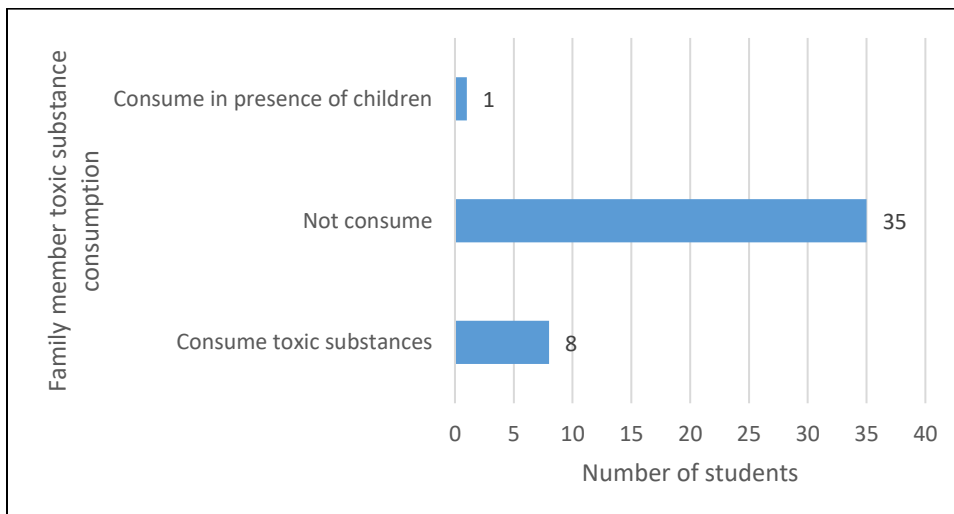
3.4.8 घरमा विषाक्त पदार्थ उपभोग

डाटाले घरेलु पदार्थ प्रयोग र विद्यार्थी उपलब्धि बीचको बलियो नकारात्मक सम्बन्ध प्रकट गर्दछ। विषाक्त पदार्थहरू (सम्भवतः रक्सी वा सुर्तीजन्य) सेवन गर्ने घरका विद्यार्थीहरूले गैर-उपभोग गर्ने घरका साथीहरूको तुलनामा उल्लेखनीय रूपमा कम स्कोर गर्छन्।

Table 25: पदार्थको सेवन

Description	No of responses	average score
Consume toxic substances	8	14.08
Not consume	35	32.71
Consume in presence of children	1	10

Chart 46: पदार्थको सेवन

घरेलु विद्यार्थीहरू जहाँ पदार्थहरू खपत गरिन्छ स्कोर १४.०८, जुन गैर-उपभोग गर्ने परिवारका विद्यार्थीहरू भन्दा १८.६३ अंक कम छ जसले ३२.७१ स्कोर गर्दछ। यसले ठूलो उपलब्धि अन्तरलाई प्रतिनिधित्व गर्दछ। एकल विद्यार्थी जसले उनीहरूको उपस्थितिमा पदार्थ खपत भएको रिपोर्ट गरे केवल १० अंक स्कोर गरे, यसले संकेत गर्दछ कि दृश्य पदार्थको प्रयोग अझ गम्भीर घर वातावरणीय चुनौतिहरूसँग सम्बन्धित हुन सक्छ। यो खोजले बलियो प्रमाण प्रदान गर्दछ कि घरमा पदार्थको प्रयोगले अस्थिर, असुरक्षित, वा उपेक्षापूर्ण वातावरण सिर्जना गर्दछ जसले बच्चाको सिक्ने क्षमतालाई गम्भीर रूपमा सम्झौता गर्दछ।

विषय-विशिष्ट निष्कर्षहरू

3.4.9 विज्ञान विषय

3.4.9.1 विज्ञान गृहकार्य र प्रतिक्रिया:

लगभग दुई तिहाइ विद्यार्थीहरू (६५.१%) रिपोर्ट गर्छन् कि उनीहरूको विज्ञान शिक्षकले सधैं गृहकार्य दिन्छन्, जबकि लगभग एक तिहाइ (३४.९%) भन्छन् गृहकार्य कहिलेकाँही मात्र दिइन्छ। यसले संकेत गर्दछ कि विज्ञानमा गृहकार्य असाइनमेन्ट अधिकांश विद्यार्थीहरूका लागि सुसंगत छ तर सबै विद्यार्थीहरूका लागि होइन।

Chart 47: ग्रेड ८ विद्यार्थी विज्ञान शिक्षकको गृहकार्य

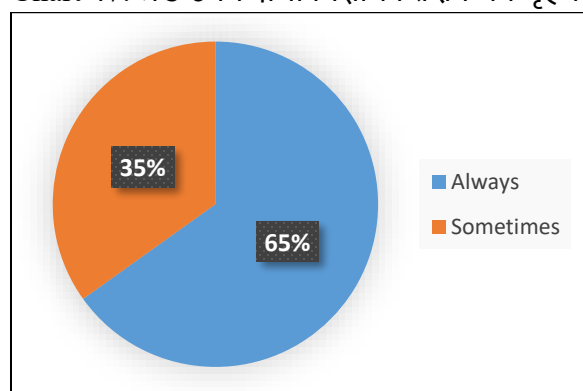

Table 26: विज्ञान शिक्षकको प्रतिक्रिया

feedback of homework	number	percent	average science score
Always	30	69.76744	20.38
Sometimes	13	30.23256	16.04

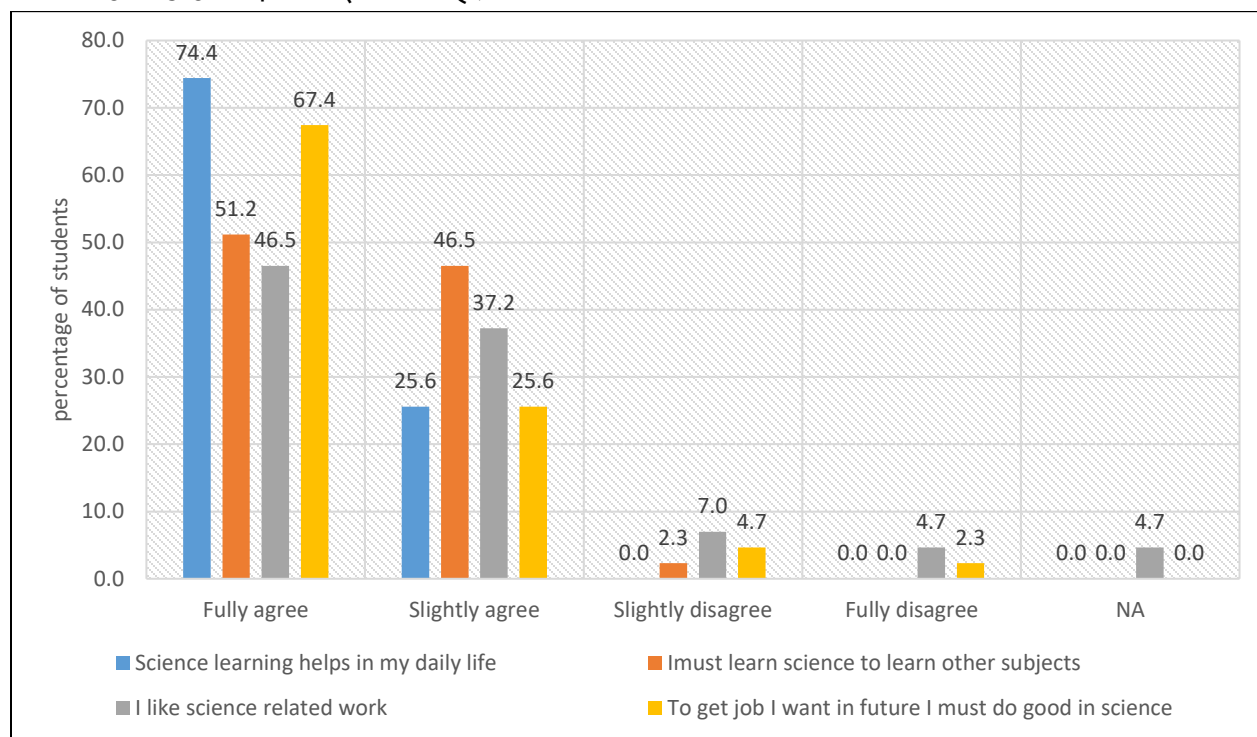
आफ्नो विज्ञान कार्यमा सधैं प्रतिक्रिया प्राप्त गर्ने विद्यार्थीहरूका लागि स्पष्ट लाभ अवस्थित छ। लगातार प्रतिक्रिया स्कोर प्राप्त गर्ने विद्यार्थीहरू २०.३८, जुन कहिलेकाँही प्रतिक्रिया प्राप्त गर्नेहरू भन्दा ४.३४ अंक बढी हुन्छ (१६.०४) यसले विज्ञानमा सिक्ने परिणामहरू सुधार गर्न नियमित शिक्षक प्रतिक्रियाको महत्वपूर्ण महत्त्वलाई बलियो बनाउँछ।

3.4.9.2 विज्ञानको महत्त्वबारे विद्यार्थीहरूको धारणा:

विद्यार्थीहरूले विज्ञानको प्रासंगिकताको बलियो मान्यता देखाउँछन्। लगभग तीन चौथाई (७४.४%) विज्ञानले दैनिक जीवनमा मद्दत गर्दछ भन्ने कुरामा पूर्ण रूपमा सहमत छन्, र दुई तिहाइ भन्दा बढी (६७.४%) पूर्ण रूपमा विज्ञानमा राम्रो गर्नु उनीहरूको भविष्यको कामको लागि महत्त्वपूर्ण छ भन्ने कुरामा सहमत छन्। यद्यपि, केवल ४६.५% पूर्ण रूपमा सहमत छन् कि उनीहरूले विज्ञान-सम्बन्धित कामको आनन्द लिन्छन्, विज्ञान जान्न महत्त्वपूर्ण छ र वास्तवमा

यसको आनन्द लिन्छ भन्ने सुझाव दिन्छ। लगभग ७% विद्यार्थीहरू यो कुरामा असहमत छन् कि विज्ञानले उनीहरूको भविष्यको लागि महत्त्वपूर्ण छ, एक सानो तर महत्त्वपूर्ण प्रेरक चुनौतीको प्रतिनिधित्व गर्दछ।

Chart 48: ग्रेड ८ विद्यार्थी विज्ञानको महत्त्व

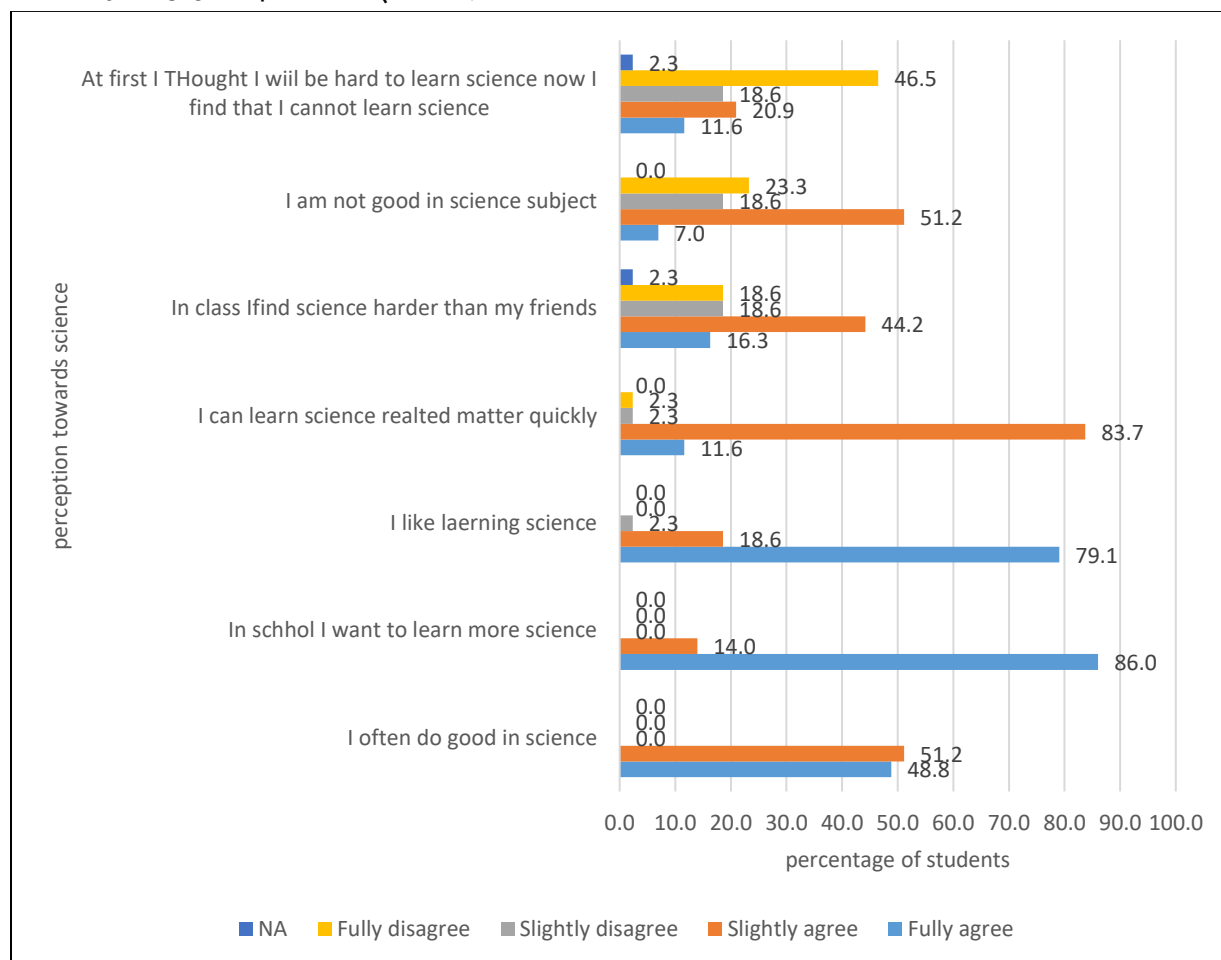
3.4.9.3 विज्ञान क्षमताको बारेमा विद्यार्थीहरूको धारणा

विज्ञान धारणा डेटाले उच्च प्रेरणा तर कम आत्मविश्वासको चाखलाग्दो ढाँचा प्रकट गर्दछ। लगभग सबै विद्यार्थीहरू थप विज्ञान सिक्न चाहन्छन् (८६% पूर्ण रूपमा सहमत छन्) र विज्ञान सिक्ने आनन्द लिन्छन् (७९.१% पूर्ण रूपमा सहमत छन्) कुनै पनि विद्यार्थीले विज्ञानमा राम्रो गरेकोमा पूर्ण रूपमा असहमत हुँदैन, लगभग आधा (४८.८%) पूर्ण रूपमा सहमत छन् र बाँकी थोरै सहमत छन्।

तथापि, जब यो सिक्ने गतिको कुरा आउँछ, केवल ११.६% पूर्ण रूपमा विश्वास गर्छन् कि तिनीहरूले विज्ञान छिटो सिक्छन्, जबकि विशाल बहुमत (८३.७%) मात्र थोरै सहमत छन्। यसले सुझाव दिन्छ कि अधिकांश विद्यार्थीहरू विज्ञानमा ढिलो सिक्नेहरू हुन् भन्ने महसुस गर्छन्, यद्यपि उनीहरूले अन्ततः राम्रो गर्छन् भन्ने विश्वास गर्छन्। लगभग ६०% विद्यार्थीहरू (पूर्ण रूपमा र थोरै सहमत संयोजन गरेर) विज्ञानलाई आफ्ना साथीहरू भन्दा कठिन ठान्छन्, र समान प्रतिशत (५८.२%) ले तिनीहरूको क्षमताको बारेमा आत्म-शङ्का राख्छन्, तिनीहरू विज्ञानमा "राम्रो छैनन्" भन्ने कुरामा सहमत छन्।

सबैभन्दा चिन्ताजनक कुरा के हो भने लगभग एक तिहाइ विद्यार्थीहरू (३२.५% पूर्ण रूपमा र थोरै सहमत भएर) प्रारम्भिक प्रयासका बावजूद विज्ञान "सिक्न सक्दैनन्" भन्ने विश्वास गर्दै सिकेको असहायता व्यक्त गर्छन्। यसले एक निश्चित मानसिकतालाई प्रतिनिधित्व गर्दछ कि, यदि सम्बोधन गरिएको छैन भने, उपलब्धिका लागि आत्म-पूरा गर्ने बाधा बन्न सक्छ। ढाँचाले देखाउँछ कि विद्यार्थीहरू संलग्न र प्रेरित छन्, तर तिनीहरूको सिक्ने क्षमतामा विश्वासको कमी छ।

Chart 49: ग्रेड ८ विद्यार्थीको विज्ञान धारणा

3.4.10 गणित विषय

3.4.10.1 गणित गृहकार्य र प्रतिक्रिया:

गणित गृहकार्य अत्यधिक सुसंगत छ, ९०% भन्दा बढी विद्यार्थीहरूले रिपोर्ट गरे कि उनीहरूले सधैं गृहकार्य प्राप्त गर्छन्। यसले गृहकार्य असाइनमेन्टमा कडा अभ्यासको प्रतिनिधित्व गर्दछ। ग्रेड ५ ढाँचा जस्तै, "कहिलेकाँही" प्रतिक्रिया प्राप्त गर्ने विद्यार्थीहरूले "सधैं" प्रतिक्रिया प्राप्त गर्नेहरू भन्दा अलि बढी (२४.५) स्कोर गर्छन् यो प्रतिवादात्मक खोजले संकेत गर्न सक्छ कि संघर्षरत विद्यार्थीहरूले लक्षित हस्तक्षेपको रूपमा अधिक सुसंगत प्रतिक्रिया प्राप्त गर्छन्, वा साना नमूना आकारहरूले ढाँचालाई असर गर्दछ। जस्तोसुकै भए पनि, मुख्य सन्देश भनेको प्रतिक्रिया महत्त्वपूर्ण छ, र २५.६% मात्र सामयिक प्रतिक्रिया प्राप्त गर्दा अधिक नियमित प्रतिक्रियाबाट फाइदा लिन सक्छ।

Chart 50: ग्रेड ८ गणित शिक्षकको गृहकार्य

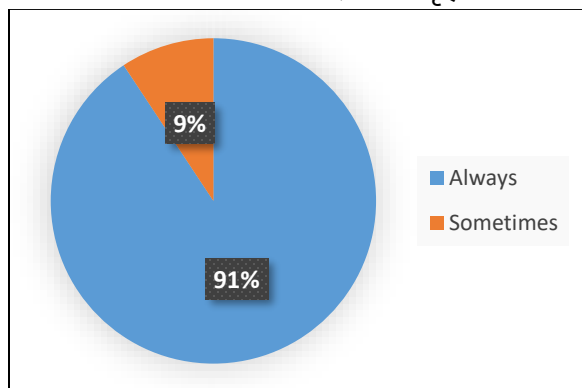

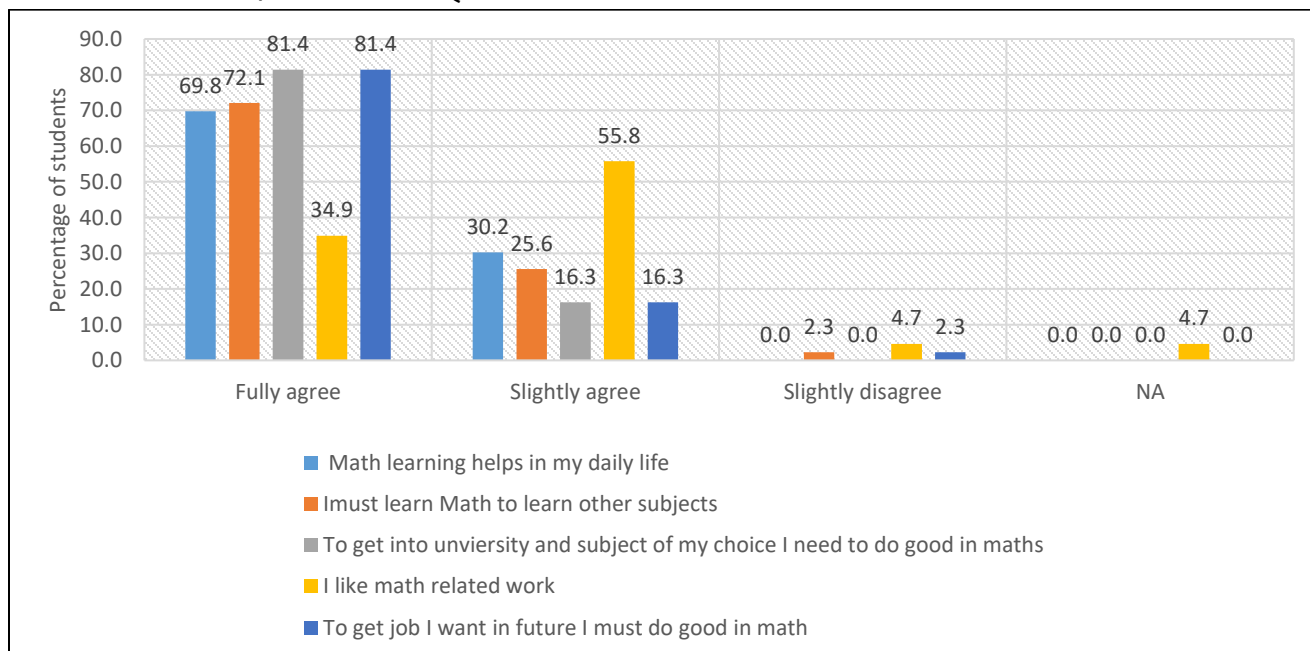
Table 27: गणित शिक्षकको प्रतिक्रिया

feedback	No of students	percent	Average Math score
Always	32	74.4186	23
Sometimes	11	25.5814	24.5

3.4.10.2 गणितको महत्त्वबारे विद्यार्थीहरूको धारणा

विद्यार्थीहरूले विश्वविद्यालय प्रवेश (८१.४% पूर्ण रूपमा सहमत) र भविष्यको क्यारियर (८१.४% पूर्ण रूपमा सहमत) को लागि गणितको महत्त्वलाई अत्यधिक मान्यता दिन्छन्। यद्यपि, केवल ३४.९% पूर्ण रूपमा सहमत छन् कि उनीहरूले गणित-सम्बन्धित कामको आनन्द लिन्छन्, विषयहरूमा सबै महत्त्वपूर्ण वस्तुहरू मध्ये सबैभन्दा कम आनन्द मूल्याङ्कन। यसले एउटा महत्त्वपूर्ण अन्तरलाई प्रतिनिधित्व गर्दछ: विद्यार्थीहरूले गणित पछ्याउँछन् किनभने उनीहरूले गर्नुपर्छ, उनीहरूले चाहन्छन् भनेर होइन। जबकि ५५.८% थोरै सहमत छन् कि उनीहरू गणित मन पराउँछन्, बलियो आनन्दको कमीले प्रेरणा र सङ्लग्नतालाई असर गर्न सक्छ।

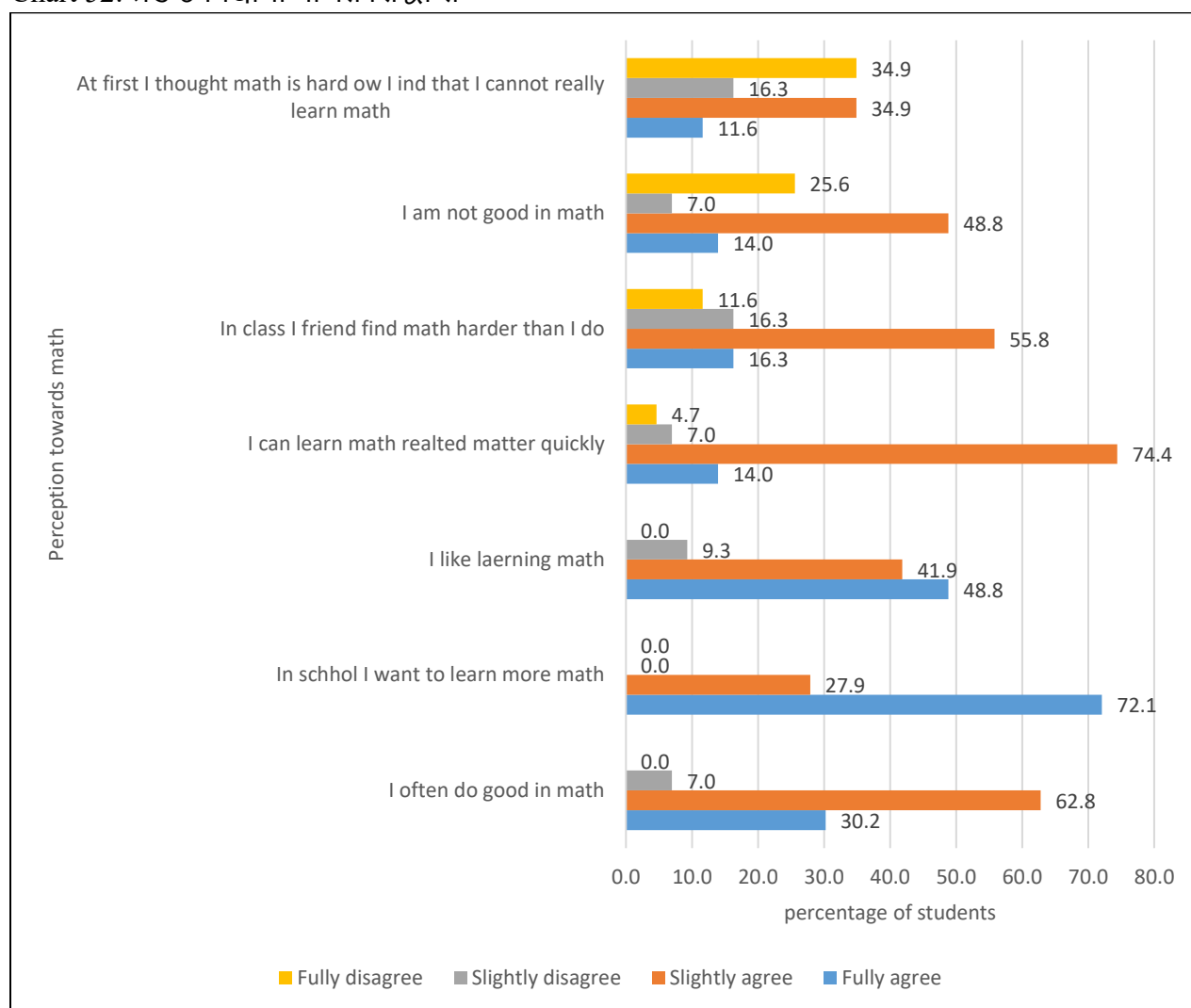
Chart 51: ग्रेड ८ विद्यार्थी गणितको महत्त्व

3.4.10.3 गणित क्षमताको बारेमा विद्यार्थीहरूको धारणा

गणितको धारणाले आत्मविश्वासको सङ्कट प्रकट गर्दछ। जबकि प्रेरणा उच्च रहन्छ ७२.१% पूर्ण रूपमा थप गणित सिक्न चाहन्छन्, आत्मविश्वास स्तरहरू आश्चर्यजनक रूपमा कम छन्। केवल १४.०% पूर्ण रूपमा विश्वास गर्छन् कि तिनीहरूले गणित छिटो सिक्छन्, सबै विषयहरूमा सबैभन्दा कम द्रुत-सिक्ने धारणा। दुई तिहाइ भन्दा बढी विद्यार्थीहरू (६२.८% पूर्ण रूपमा र थोरै सहमत भएर) आफ्नो गणित क्षमताको बारेमा आत्म-शङ्का राख्छन्, उनीहरू गणितमा "राम्रो छैनन्" भन्ने कुरामा सहमत छन्। लगभग आधा विद्यार्थीहरू (४६.५% पूर्ण रूपमा र थोरै सहमत भएर) प्रारम्भिक प्रयासका बावजूद गणित "सिक्न सक्दैनन्" भन्ने विश्वास गर्दै सिकेको असहायता व्यक्त गर्छन्। यसले एउटा महत्त्वपूर्ण मनोवैज्ञानिक अवरोधको प्रतिनिधित्व गर्दछ। यद्यपि, त्यहाँ आशा छ: ३४.९% ले यो सिकेको असहायतालाई पूर्ण रूपमा अस्वीकार गर्दछ, र कुनै पनि विद्यार्थीहरू उनीहरू थप गणित सिक्न चाहन्छन् भन्ने कुरामा पूर्ण रूपमा असहमत छैनन्। विद्यार्थीहरू प्रेरित हुन्छन् तर उनीहरूको सफल हुने क्षमतामा गहिरो आत्मविश्वासको कमी हुन्छ। डेटाले देखाउँछ कि गणितलाई आलोचनात्मक रूपमा महत्त्वपूर्ण र गहिरो चुनौतीपूर्ण दुवै रूपमा हेरिन्छ, जसले लक्षित हस्तक्षेप आवश्यक पर्ने तनाव सिर्जना गर्दछ।

Chart 52: ग्रेड ८ विद्यार्थी गणित सिद्धान्त

3.4.11 अंग्रेजी विषय

3.4.11.1 अङ्ग्रेजी गृहकार्य र प्रतिक्रिया:

अंग्रेजी गृहकार्य लगातार तोकिएको छ, लगभग ९०% विद्यार्थीहरूले रिपोर्ट गरे कि उनीहरूले सधैं गृहकार्य प्राप्त गर्छन्। केवल एक सानो प्रतिशत (७.०%) कहिलेकाँही मात्र गृहकार्य प्राप्त गर्दछ। लगातार प्रतिक्रिया प्राप्त गर्ने विद्यार्थीहरूले थोरै उच्च (१४.२) प्राप्त गर्ने प्रतिक्रिया प्राप्त गर्नेहरू भन्दा कहिलेकाँही (१३.७) ०.५ अंकको भिन्नता। जबकि अन्तर अन्य विषयहरूमा भन्दा सानो छ, कम समग्र अङ्ग्रेजी स्कोरहरू (१४-बिन्दु दायरामा) को अर्थ यो हो कि साना सुधारहरू पनि मूल्यवान छन्। तथ्य यो छ कि विद्यार्थीहरूको ८३ % भन्दा बढी नियमित प्रतिक्रिया प्राप्त एक सकारात्मक खोज हो।

Chart 53: ग्रेड ८ अंग्रेजी शिक्षक गृहकार्य

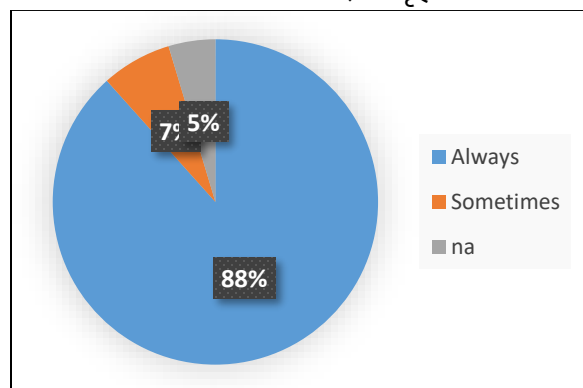

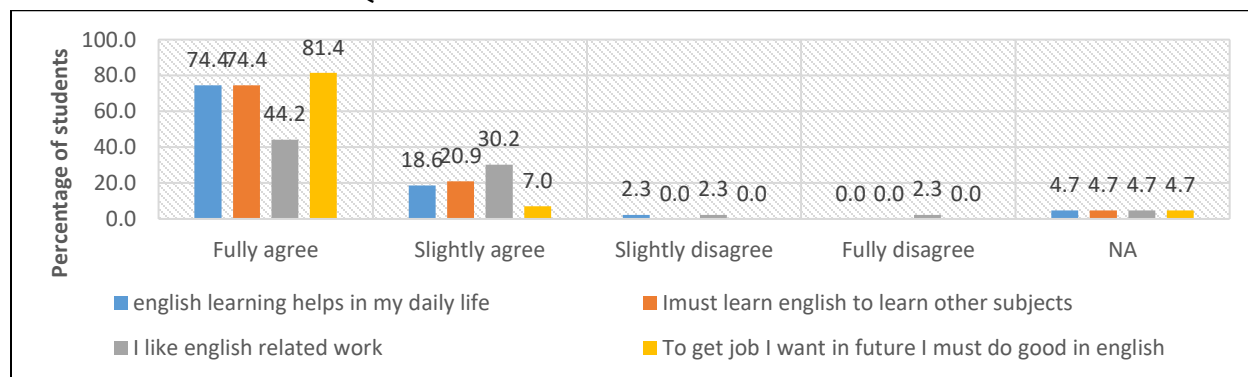
Table 28: अंग्रेजी शिक्षकको प्रतिक्रिया

feedback	No of students	percent	Average english score
Always	36	83.72093	14.2
Sometimes	5	11.62791	13.7
na	2	4.651163	

3.4.11.2 अङ्ग्रेजी महत्त्वका बारेमा विद्यार्थीहरूको धारणा:

विद्यार्थीहरूले क्यारियरको प्रगतिको लागि अंग्रेजीलाई दृढतापूर्वक मान्यता दिन्छन्, ८१.४% पूर्ण रूपमा सहमत छन् कि अंग्रेजीमा राम्रो गर्नु उनीहरूको भविष्यको जागिरको लागि महत्त्वपूर्ण छ।

Chart 54: ग्रेड ८ अंग्रेजीको महत्व

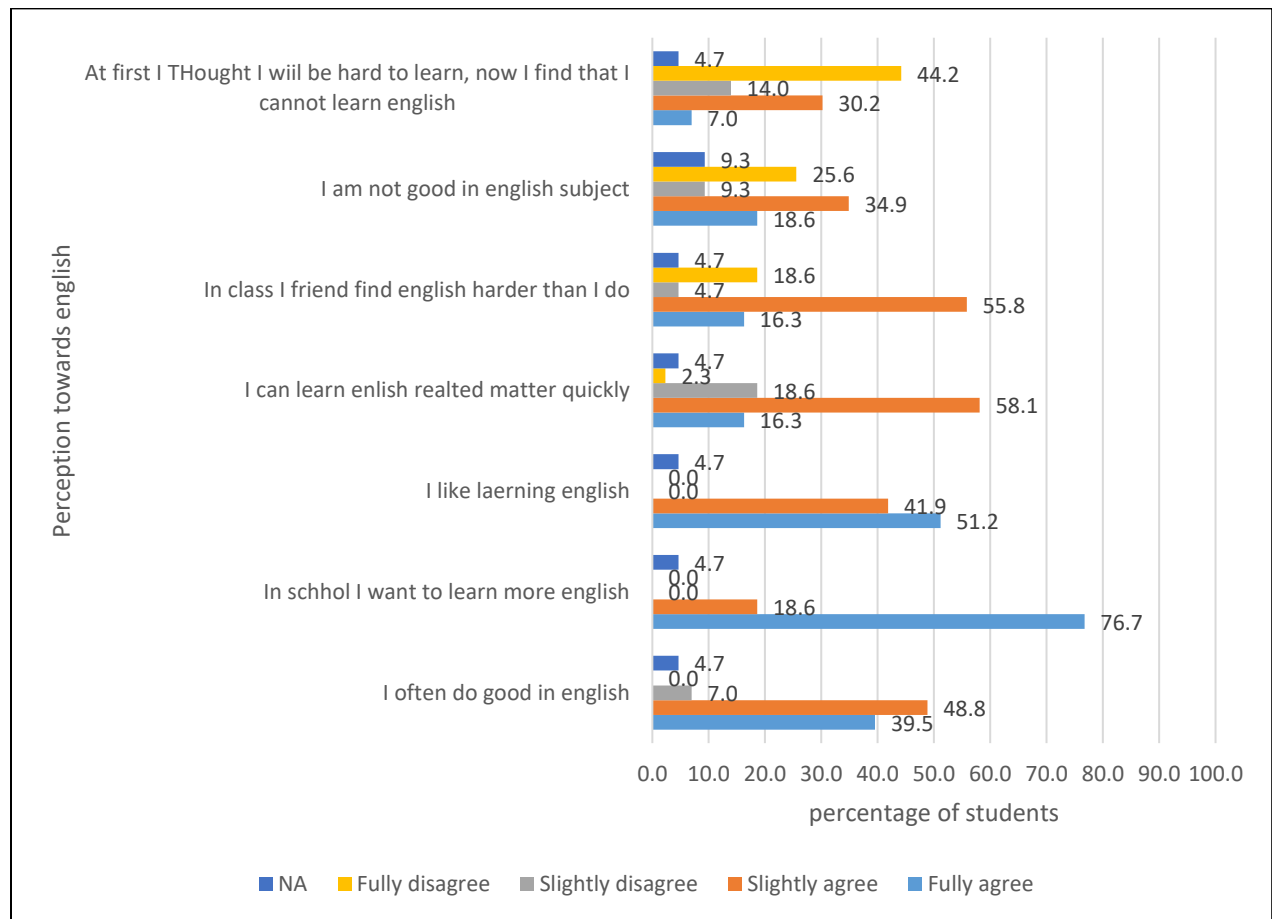

यद्यपि, केवल ४४.२% पूर्ण रूपमा सहमत छन् कि उनीहरूले अंग्रेजी-सम्बन्धित कामको आनन्द लिन्छन्, विज्ञानसँग मिल्दोजुल्दो र गणित भन्दा उच्च (३४.९%) तर अझै पनि आधा भन्दा कम विद्यार्थीहरूले विषयबाट कडा आनन्द लिन्छन्। लगभग तीन-चौथाई विद्यार्थीहरूले दैनिक जीवन र अन्य विषयहरू सिक्नका लागि अङ्ग्रेजीको महत्त्व बुझ्छन्, यसको सान्दर्भिकताबारे व्यापक चेतना देखाउँछन्।

3.4.11.3 अंग्रेजी क्षमताको बारेमा विद्यार्थीहरूको धारणा

अङ्ग्रेजी धारणाले तिन विषयहरूमध्ये सबैभन्दा सकारात्मक ढाँचा देखाउँछ। केवल ७.०% पूर्ण रूपमा उनीहरू अङ्ग्रेजी "सिक्न सक्दैनन्" भन्ने कुरामा सहमत छन्, र ४४.२% ले यो सिकाइएको असहायतालाई पूर्ण रूपमा अस्वीकार गर्छन्, जुन विषयहरू बिचको सबैभन्दा उच्च प्रतिरोध हो। यसले विद्यार्थीहरूले गणित र विज्ञानमा जति हदसम्म अङ्ग्रेजी छोडेका छैनन् भन्ने सङ्केत गर्दछ। यद्यपि, आत्मविश्वासका चुनौतिहरू अझै पनि छन्। केवल १६.३% पूर्ण रूपमा विश्वास गर्छन् कि तिनीहरूले अंग्रेजी छिटो सिक्छन्, जबकि बहुमत (५८.१%) मात्र थोरै सहमत छन्। लगभग आधा विद्यार्थीहरू (५३.५% पूर्ण रूपमा र थोरै सहमत भएर) आफूलाई अङ्ग्रेजीमा "राम्रो छैन" भनेर चिन्छन्, यद्यपि यो गणित (६२.८%) भन्दा कम छ। ७०% भन्दा बढी विद्यार्थीहरू (पूर्ण रूपमा र थोरै सहमत संयोजन) अंग्रेजी उनीहरूको साथीहरू भन्दा गाह्रो हुन्छ, कठिनाईको व्यापक धारणालाई संकेत गर्दछ।

Chart 55: ग्रेड ८ अंग्रेजी विषयमा विद्यार्थीको धारणा

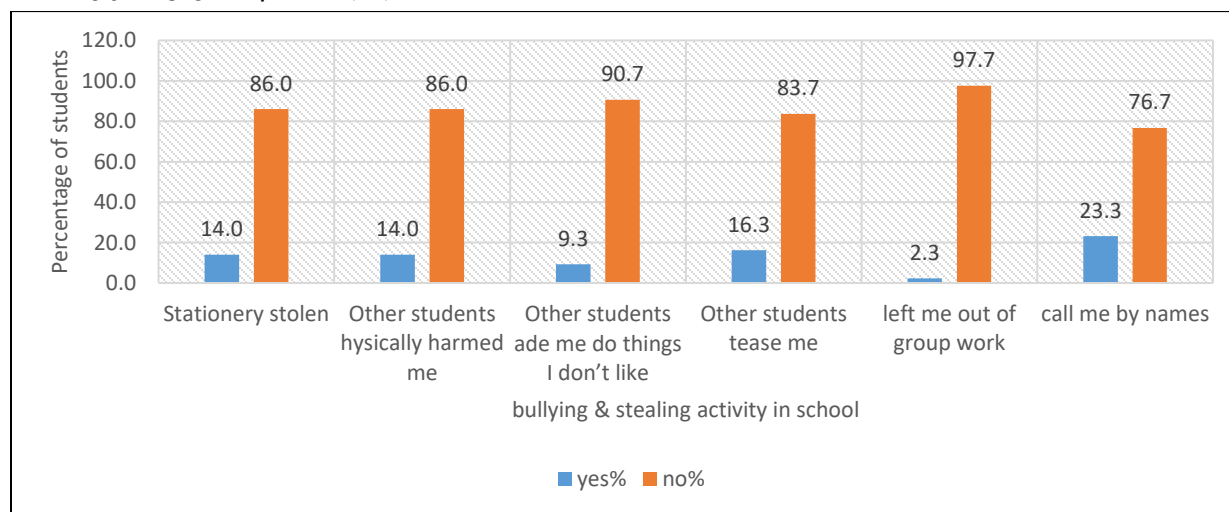
राम्रो समाचार यो हो कि प्रेरणा बलियो रहन्छ, ७६.७% पूर्ण रूपमा अंग्रेजी सिक्न चाहन्छन् र ५१.२% पूर्ण रूपमा यसको आनन्द लिन्छन्। विद्यार्थीहरू व्यस्त छन् र अन्य विषयहरूमा देखिने समान स्तरको निराशाको विकास गरेका छैनन्, तर तिनीहरूमा अझै पनि आफ्नो सिक्ने गति र क्षमतामा विश्वासको कमी छ।

3.4.12 उत्पीडन

जबकि धेरै जसो विद्यार्थीहरूले सकारात्मक सहकर्मी सम्बन्धहरू रिपोर्ट गर्छन्, एक महत्त्वपूर्ण अल्पसङ्ख्यकले विभिन्न प्रकारका उत्पीडनको अनुभव गर्दछ: नाम-कल सबैभन्दा सामान्य रूप हो, लगभग चार विद्यार्थीहरू मध्ये एकलाई असर गर्दछ (२३.३%) छेडछाडले ६ मध्ये १ विद्यार्थी (१६.३%) लाई असर गर्छ स्टेसनरी र शारीरिक हानिको चोरी प्रत्येकले सात विद्यार्थीहरू मध्ये एकलाई असर गर्छ (१४.०%) उनीहरूलाई मन नपरेका चीजहरू गर्न बाध्य हुनुले दस मध्ये एक विद्यार्थी (९.३%) लाई असर गर्छ। सामूहिक कार्यबाट सामाजिक बहिष्कारले थोरै प्रतिशतलाई असर गर्छ (२.३%)

शारीरिक हानि (६ विद्यार्थी) र नाम-कल (१० विद्यार्थी) को उपस्थितिले महत्त्वपूर्ण सुरक्षा र समावेशीकरण चिन्ताको प्रतिनिधित्व गर्दछ। ग्रेड ५ को तुलनामा, ग्रेड ८ का विद्यार्थीहरूले नाम-कलको उच्च दर र शारीरिक हानिको समान दरहरू रिपोर्ट गर्छन्, जसले सुझाव दिन्छ कि बदमाशी तल्लो माध्यमिक स्तरमा लगातार मुद्दा रहन्छ। विद्यालयहरूले रिपोर्टिङ संयन्त्र र हस्तक्षेपहरू सजिलै उपलब्ध छन् र विद्यार्थीहरूले घटनाहरूको सुरक्षित रिपोर्टिङ महसुस गर्छन् भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्नुपर्छ।

Chart 56: ग्रेड ८ विद्यार्थी चोरी र धम्की

3.4.13 शिक्षकको विद्यार्थी धारणा

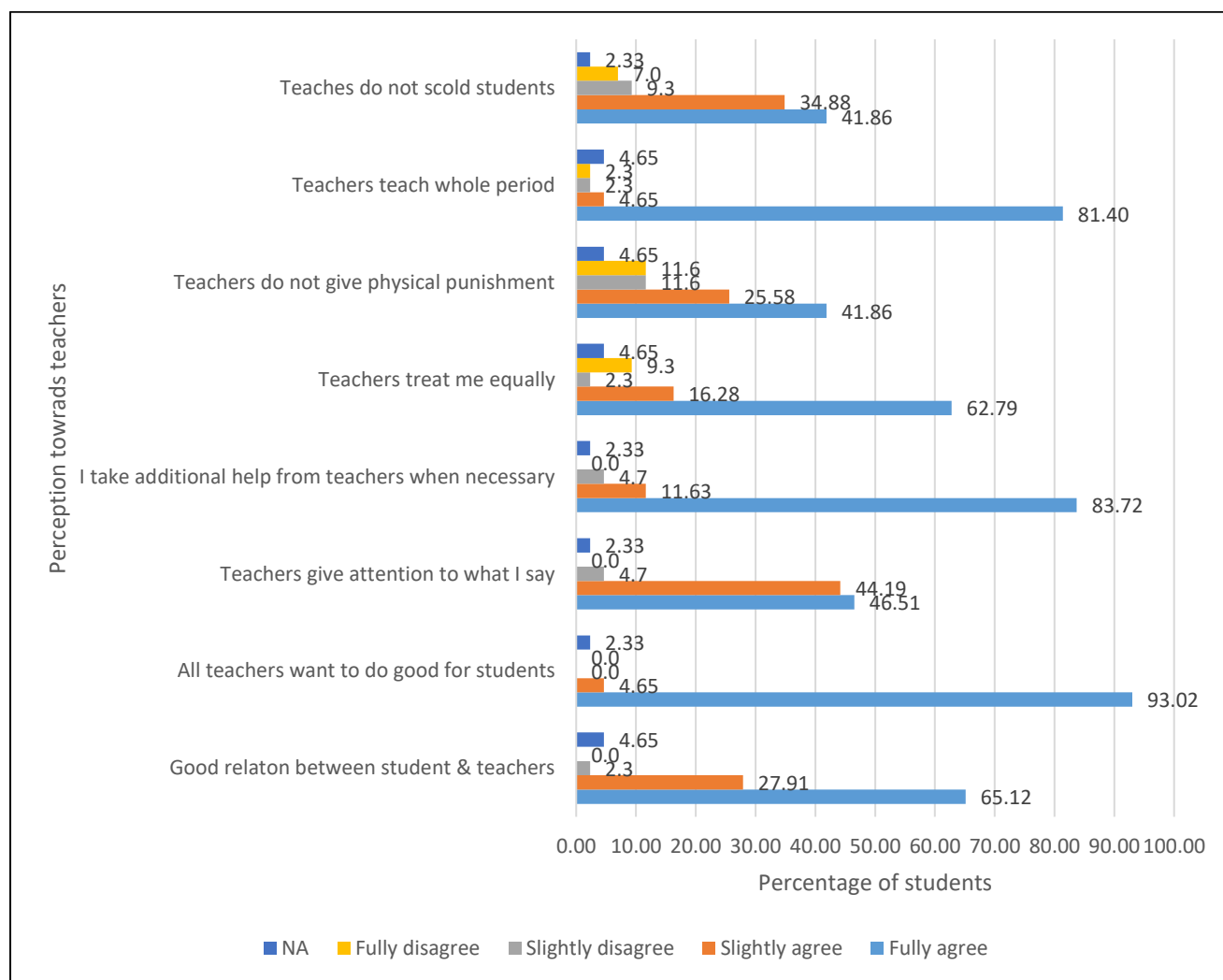
अत्यधिक सकारात्मक निष्कर्षहरू: लगभग सबै विद्यार्थीहरू (९३% पूर्ण रूपमा सहमत छन्) शिक्षकहरू उनीहरूको लागि उत्तम के चाहन्छन् भन्ने विश्वास गर्छन्। अधिकांश विद्यार्थीहरू (८३.७% पूर्ण रूपमा सहमत) शिक्षकहरूबाट थप मद्दत लिन सहज महसुस गर्छन्। ९०% भन्दा बढी (पूर्ण र थोरै संयोजन) शिक्षकहरूसँग राम्रो सम्बन्ध रिपोर्ट गर्नुहोस्। ८६% भन्दा बढी (पूर्ण र थोरै संयोजन) शिक्षकहरूले आफूले भनेको कुरामा ध्यान दिन्छन् भन्ने महसुस गर्छन्।

ध्यान आवश्यक चिन्ताहरू: समान व्यवहार: ६२.८ % शिक्षकहरूले उनीहरूलाई समान रूपमा व्यवहार गर्ने कुरामा पूर्ण रूपमा सहमत भए पनि ११.६ % (थोरै र पूर्ण रूपमा संयोजन गरेर) उनीहरूले समान व्यवहार पाउने कुरामा असहमत छन्, एक उल्लेखनीय अल्पसङ्ख्यक जसले भेदभाव वा पक्षपातलाई बुझ्दछन्।

शारीरिक सजाय: केवल ४१.९% शिक्षकहरूले शारीरिक सजाय प्रयोग गर्दैनन् भन्ने कुरामा पूर्ण रूपमा सहमत छन्, र २३.२% असहमत छन् (थोरै र पूर्ण संयोजन) कि शारीरिक सजाय अनुपस्थित छ। यसले सुझाव दिन्छ कि धेरै सङ्ख्यामा विद्यार्थीहरूले अझै पनि शारीरिक दण्डको अनुभव गर्छन् वा अनुभव गर्छन्।

हप्काउने: केवल ४१.९% शिक्षकहरूले विद्यार्थीहरूलाई हप्काउँदैनन् भन्ने कुरामा पूर्ण रूपमा सहमत छन्, र १६.३% शिक्षकहरू हप्काउनबाट टाढा रहन्छन् भन्ने कुरामा असहमत छन्, जसले मौखिक हप्काउने कुरा रहेको सङ्केत गर्दछ। जबकि ८१.४% शिक्षकहरूले सम्पूर्ण अवधि सिकाउँछन्, लगभग ४.६% असहमत छन्, सुझाव दिन्छन् कि केही कक्षाहरूले निर्देशन समय गुमाउँछन्।

Chart 57: ग्रेड ८ विद्यार्थीहरूको शिक्षक धारणा

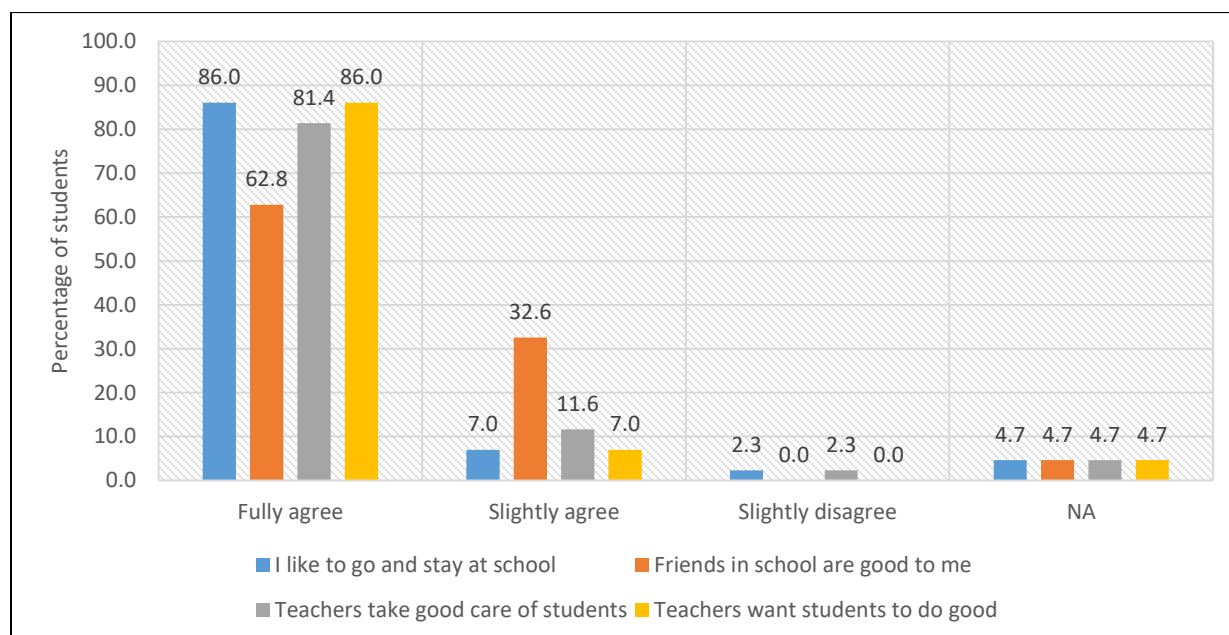

समग्रमा, विद्यार्थीहरूले शिक्षकहरूलाई मौलिक रूपमा हेरचाह गर्ने र पहुँचयोग्यको रूपमा हेर्छन्, तर न्यायसंगत उपचार, अनुशासनात्मक विधिहरू, र लगातार पूर्ण-अवधिको शिक्षणमा अन्तरहरू पहिचान गर्छन्। यी चिन्ताहरूले सबै विद्यार्थीहरूले सम्मान र सुरक्षित महसुस गर्न सुनिश्चित गर्न ध्यान दिन आवश्यक छ।

3.4.14 स्कुलको विद्यार्थी धारणा

विद्यालयबारे विद्यार्थीहरूको धारणा असाधारण रूपमा सकारात्मक छ। ९०% भन्दा बढी विद्यार्थीहरू (पूर्ण रूपमा र थोरै सहमत संयोजन) स्कुलमा हुनु जस्तै, शिक्षकहरूले उनीहरूको ख्याल राख्छन्, र शिक्षकहरूले उनीहरूलाई सफल बनाउन चाहन्छन् भन्ने विश्वास गर्छन्। ९५% भन्दा बढी साथीहरू उनीहरूका लागि राम्रो छन्। यो एउटा महत्वपूर्ण शक्ति हो: विद्यार्थीहरूले विद्यालयमा सुरक्षित, स्वागत गरिएको र हेरचाह गरिएको महसुस गर्छन्। तथ्याङ्कले स्पष्ट रूपमा सुझाव दिन्छ कि विद्यालय वातावरण सिकने अवरोध होइन; विद्यार्थीहरू भावनात्मक रूपमा तयार छन् र संलग्न हुन इच्छुक छन्। यो सकारात्मक आधारले एउटा बलियो आधार प्रदान गर्दछ जसमा शैक्षिक सुधारहरू निर्माण गर्न सकिन्छ।

Chart 58: ग्रेड ८ विद्यालयप्रति विद्यार्थीको धारणा

3.4.15 ECA र ECA सहभागिता

लगभग आधा विद्यार्थीहरू (५१.२%) रिपोर्ट गर्छन् कि अतिरिक्त पाठ्यक्रम गतिविधिहरू नियमित रूपमा प्रस्ताव गरिन्छ, जबकि ४१.९% भन्छन् कि तिनीहरू कहिलेकाँही मात्र प्रस्ताव गरिन्छ। यद्यपि, नियमित सहभागिता धेरै कम छ: केवल २०.९% विद्यार्थीहरू नियमित रूपमा भाग लिन्छन्, जबकि बहुमत (७२.१%) कहिलेकाँही मात्र भाग लिन्छन्। यसले सङ्केत गर्दछ कि जबकि ECA अवसरहरू अवस्थित छन्, तिनीहरू लगातार संलग्नताका लागि संरचित नहुन सक्छन्, वा विद्यार्थीहरूले नियमित सहभागितामा अवरोधहरू सामना गर्छन् जस्तै यातायात, घरेलु जिम्मेवारीहरू, वा प्रोत्साहनको अभाव। उपलब्धता (५१.२% नियमित) र सहभागिता (२०.९% नियमित) बीचको अन्तरले सुझाव दिन्छ कि मात्र उपलब्धताले संलग्नताको ग्यारेन्टी गर्दैन।

Chart 59: ग्रेड ८ विद्यार्थी ECA

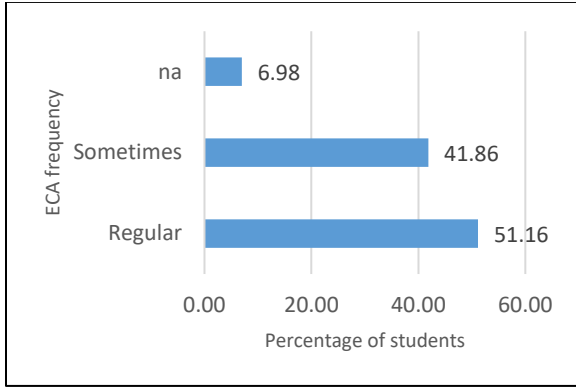
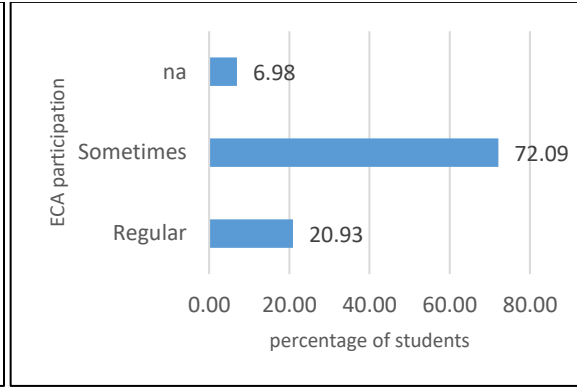

Chart 60: ग्रेड ८ विद्यार्थी ECA सहभागिता

3.3.16 कक्षा ८ विद्यार्थी पृष्ठभूमि सर्वेक्षणबाट निष्कर्ष र सिफारिसहरू

४३ जना विद्यार्थीहरूको कक्षा ८ को विद्यार्थी पृष्ठभूमि सर्वेक्षणले निम्न माध्यमिक स्तरमा सिक्ने परिणामहरूलाई आकार दिने धेरै महत्वपूर्ण ढाँचाहरू प्रकट गर्दछ। सबैभन्दा उल्लेखनीय सहभागिता र उपलब्धि दुवैमा लैङ्गिक भिन्नता हो। केटीहरूले कक्षा ८ का विद्यार्थीहरूको ७२ प्रतिशत बनाउँछन् र केटाहरू भन्दा लगभग १५ अङ्क बढी प्राप्त गर्छन्, यसले केटाहरूले उच्च दरमा पढाइ छोड्दैछन् र बाँकी रहेकाहरूले उल्लेखनीय रूपमा सङ्घर्ष गरिरहेका हुन सक्छन् भन्ने सुझाव दिन्छ। यसले केटाहरू किन शिक्षाबाट अलग भइरहेका छन् भन्नेबारे अनुसन्धान आवश्यक पर्ने गम्भीर चिन्ताको प्रतिनिधित्व गर्दछ। घरेलु वातावरण कारकहरूले दृढतापूर्वक उपलब्धिको भविष्यवाणी गर्दछ, घरपरिवारका विद्यार्थीहरू जहाँ विषाक्त पदार्थहरू खपत हुन्छन् उनीहरूको साथीहरू भन्दा १८.६ अंक कम स्कोर गर्दै, एक विशाल उपलब्धि अन्तरलाई प्रतिनिधित्व गर्दछ। बालश्रमले पाँच मध्ये एक विद्यार्थीलाई असर गर्छ, र यी काम गर्ने बालबालिकाहरूले गैर-काम गर्ने साथीहरूको तुलनामा ९.४ अङ्क कम स्कोर गर्छन्, जसले श्रमले प्रत्यक्ष रूपमा र गम्भीर रूपमा शैक्षिक परिणामहरूमा सम्झौता गर्दछ भन्ने देखाउँछ। स्कुल जाने लामो यात्राले पनि उपलब्धिमा चोट पुऱ्याउँछ, दुई घण्टाभन्दा बढी यात्रा गर्ने विद्यार्थीहरूले छोटो यात्रा गर्नेहरूको तुलनामा लगभग ११ अङ्क कम प्राप्त गर्छन्।

विषय-विशिष्ट निष्कर्षहरूले बलियो प्रेरणा अन्तर्गत विश्वासको सङ्कट प्रकट गर्दछ। विद्यार्थीहरू सबै विषयहरूमा सिक्न चाहन्छन्, तर तिनीहरूको छिटो सिक्ने क्षमतामा विश्वास उल्लेखनीय रूपमा कम छ, विशेष गरी गणितमा जहाँ केवल १४ प्रतिशतले छिटो सिक्ने कुरामा पूर्ण रूपमा विश्वास गर्छन् र लगभग आधाले सिकेको असहायता व्यक्त गर्छन्। अङ्ग्रेजीले सबैभन्दा सकारात्मक ढाँचा देखाउँछ जसमा कम विद्यार्थीहरूले हार मान्छन्, तर आत्मविश्वासका चुनौतिहरू रहन्छन्। धम्कीले महत्त्वपूर्ण अल्पसङ्ख्यकलाई असर गर्छ, नाम-कलले लगभग चार मध्ये एक विद्यार्थीलाई असर गर्छ र शारीरिक हानिले सात मध्ये एकलाई असर गर्छ। यद्यपि, सर्वेक्षणले महत्त्वपूर्ण शक्तिहरू पनि प्रकट गर्दछ: विद्यार्थीहरू सुरक्षित महसुस गर्छन् र स्कुलमा हेरचाह गर्छन्, ९० प्रतिशत भन्दा बढीले शिक्षकहरूसँग सकारात्मक सम्बन्धको रिपोर्ट गर्छन् र शिक्षकहरूले उनीहरूका लागि उत्तम के चाहन्छन् भन्ने महसुस गर्छन्। यस सकारात्मक विद्यालय वातावरणले एउटा बलियो आधार प्रदान गर्दछ जसमा शैक्षिक सुधारहरू निर्माण गर्न सकिन्छ।

3.5 शिक्षक सर्वेक्षण परिणाम

कक्षा ५ शिक्षक सर्वेक्षण परिणाम

यस खण्डले त्याम्के मयुम गौपालिका मा तीन मुख्य विषयहरू अङ्ग्रेजी, गणित, र विज्ञानमा कक्षा ५ का शिक्षकहरूलाई प्रशासित सर्वेक्षणहरूबाट निष्कर्षहरू प्रस्तुत गर्दछ। कुल २४ जाना शिक्षक (७ जाना अङ्ग्रेजी, ९ जाना गणित र ८ जाना विज्ञान शिक्षक) ले भाग लिएका थिए। सर्वेक्षणले शिक्षक जनसांख्यिकी, व्यावसायिक योग्यता, शिक्षण अभ्यासहरू, मूल्याङ्कन विधिहरू, चुनौतिहरूको धारणा, प्रविधिको प्रयोग, र विद्यार्थीहरूको न्यून प्रदर्शनका कारणहरू पत्ता लगायो। निष्कर्षहरूले शिक्षक प्रतिबद्धता र स्रोतहरू, विद्यार्थी संलग्नता, र व्यावसायिक समर्थनसँग सम्बन्धित प्रणालीगत चुनौतिहरूमा दुवै शक्तिहरू प्रकट गर्दछ।

3.5.1 अंग्रेजी शिक्षक (ग्रेड ५)

3.5.1.1 शिक्षक जनसांख्यिकी र योग्यता

अङ्ग्रेजी शिक्षण कार्यबल मुख्यतया महिला (७१%) र उच्च योग्य छन्, सबै शिक्षकहरू कम्तिमा स्नातक डिग्री र ५७.१ % मास्टर डिग्री वा उच्च भएका छन्।

Chart 61: ग्रेड ५ अंग्रेजी शिक्षक लिङ्ग

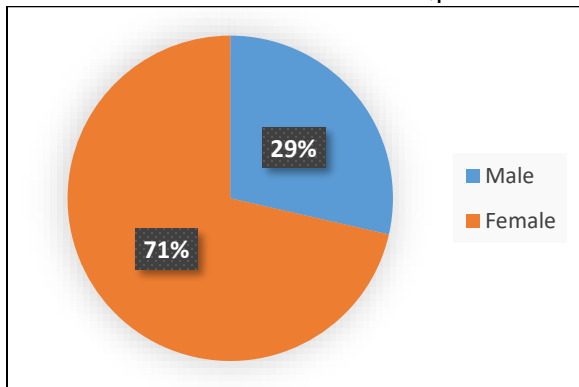

Chart 62: ग्रेड ५ अंग्रेजी शिक्षक शिक्षा

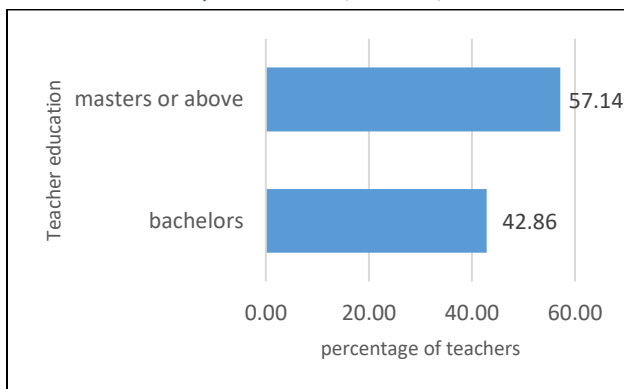
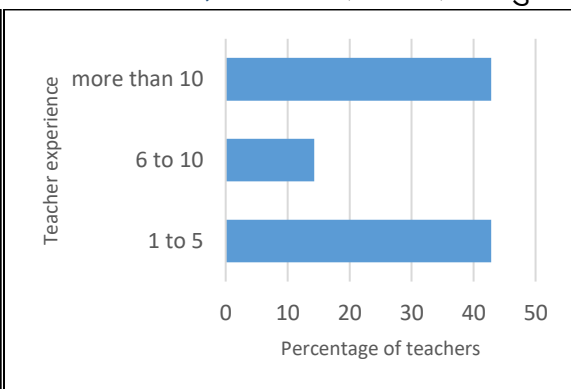

Chart 63: ग्रेड ५ अंग्रेजी शिक्षक शिक्षण अनुभव

अनुभव स्तरहरू प्रारम्भिक-क्यारियर ४२.९% र अनुभवी शिक्षकहरू ४२.९% को समान अनुपातको साथ नयाँ परिप्रेक्ष्य र संस्थागत ज्ञानको स्वस्थ मिश्रणको सुझाव दिन्छ।

3.5.1.2 अध्यापन अभ्यास तथा मूल्याङ्कन

अङ्ग्रेजी शिक्षकहरूले कक्षा कार्य, गृहकार्य, र परियोजना मूल्याङ्कनहरूको विश्वव्यापी कार्यान्वयनका साथ लगातार मूल्याङ्कन अभ्यासहरू प्रदर्शन गर्छन्। व्यवहार मूल्याङ्कनको उच्च आवृत्ति (प्रति महिना १२.२ पटक, वा लगभग तीन पटक साप्ताहिक) शैक्षिक बाहिर समग्र विद्यार्थी विकास गर्न ध्यान संकेत गर्दछ।

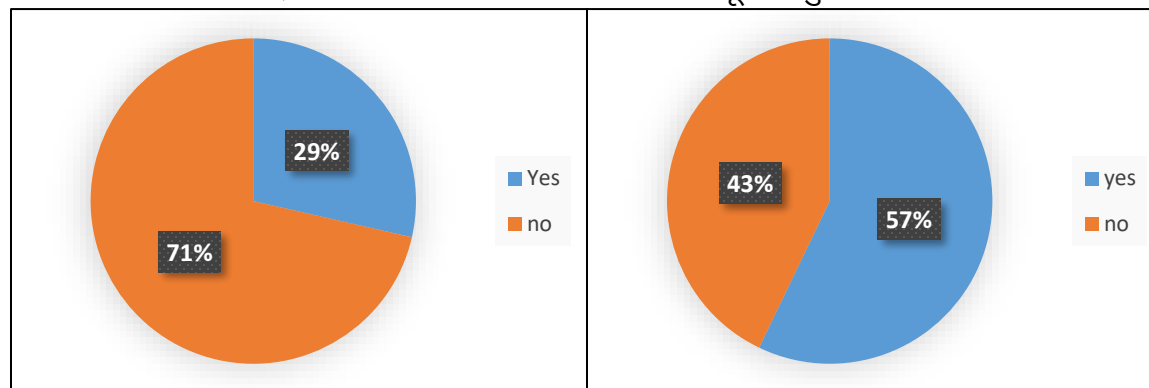
Table 29: कार्यहरू र मूल्यांकन

Evaluation	No of teachers	percent	average times per week
Class work evaluation	7	100	5
Homework evaluation	7	100	5.7
Evaluation after debate	6	85.71	3.3
	No of teachers	percent	average times per month
Project work	7	100	5
Behavior assessment	6	85.71	12.16

3.5.1.3 व्यावसायिक समर्थन र पर्यवेक्षण

केवल २८.६% अङ्ग्रेजी शिक्षकहरूले गत वर्ष स्थानीय शिक्षा अधिकारीहरूसँग कक्षाकोठा अवलोकनहरू प्राप्त गरे, सीमित बाह्य पर्यवेक्षणको सुझाव दिए। स्कूल प्रमुख अवलोकनहरू अधिक सामान्य थिए (५७.१%) उत्साहजनक रूपमा, सबै अवलोकन गरिएका शिक्षकहरूले प्रतिक्रिया फलदायी पाए, जसले सङ्केत गर्दछ कि जब पर्यवेक्षण हुन्छ, यो मूल्यवान हुन्छ।

Chart 64: स्थानीय शिक्षा अधिकारी अवलोकन Chart 65: स्कूल प्रमुख अवलोकन

3.5.1.4 व्यावसायिक सहयोग

सबै अङ्ग्रेजी शिक्षकहरू मुख्य बैठकहरूमा भाग लिन्छन्, र अधिकांशले उनीहरूलाई धेरै उपयोगी पाउँछन् (८५.७%) शिक्षक बैठकहरूले पनि बलियो सहभागिता (८५.७%) र सकारात्मक धारणा देखाउँछन्, जसले सहयोगी व्यावसायिक संस्कृतिलाई सङ्केत गर्दछ।

Chart 66: स्कूल प्रमुख बैठक बाट मदत

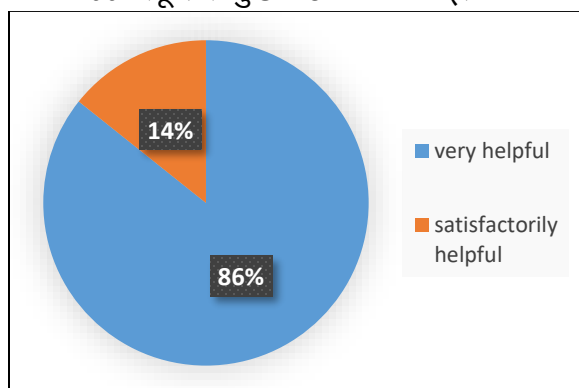
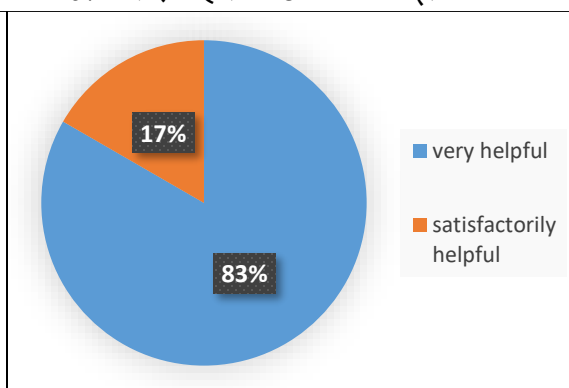

Chart 67: शिक्षकहरू बैठकबाट मदत

3.5.1.5 कार्य सन्तुष्टि र अभिभावक संलग्नता

जबकि अंग्रेजी शिक्षकहरूको ५७.१% ले धेरै उच्च कामको सन्तुष्टि रिपोर्ट गर्दछ, त्यहाँ अभिभावकको संलग्नताको बारेमा विश्वव्यापी चिन्ता छ, १००% रेटिंगको साथ यो कम वा धेरै कम छ। शिक्षक सन्तुष्टि र कथित सामुदायिक संलग्नता बिचको यो विच्छेदले ध्यान दिन आवश्यक छ।

Chart 68: शिक्षण पेशा सन्तुष्टि

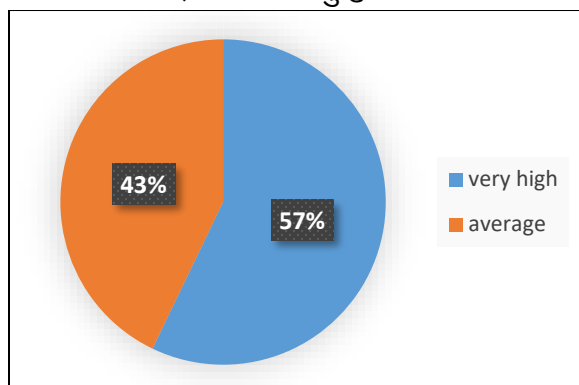
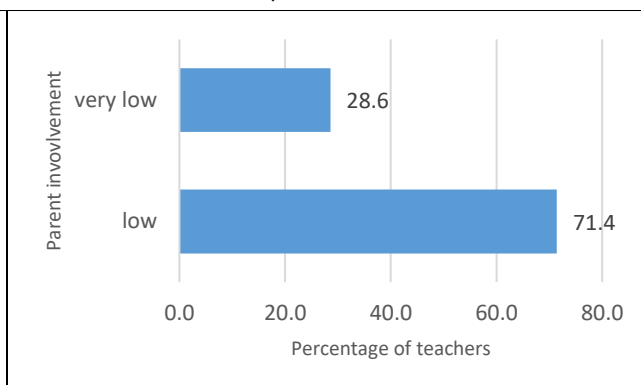

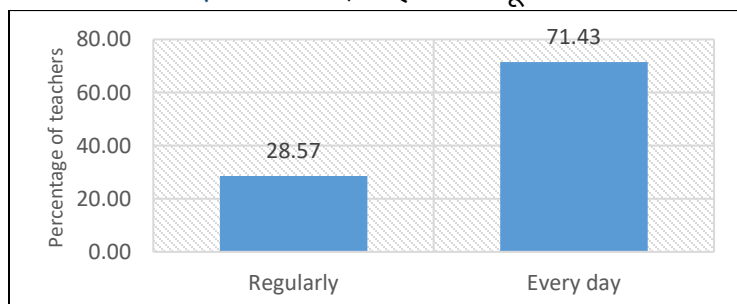
Chart 69: अंग्रेजी शिक्षक अभिभावक संलग्नता

3.5.1.6 गृहकार्य प्रतिक्रिया अभ्यासहरू

सबै अङ्ग्रेजी शिक्षकहरूले नियमित गृहकार्य प्रतिक्रिया प्रदान गर्छन्, जसमा ७१.४% ले दैनिक प्रतिक्रिया र विद्यार्थी सर्वेक्षणहरूमा स्थापित विद्यार्थी उपलब्धिहरू बिचको बलियो सम्बन्धलाई एक अनुकरणीय अभ्यासको रूपमा लिन्छन्।

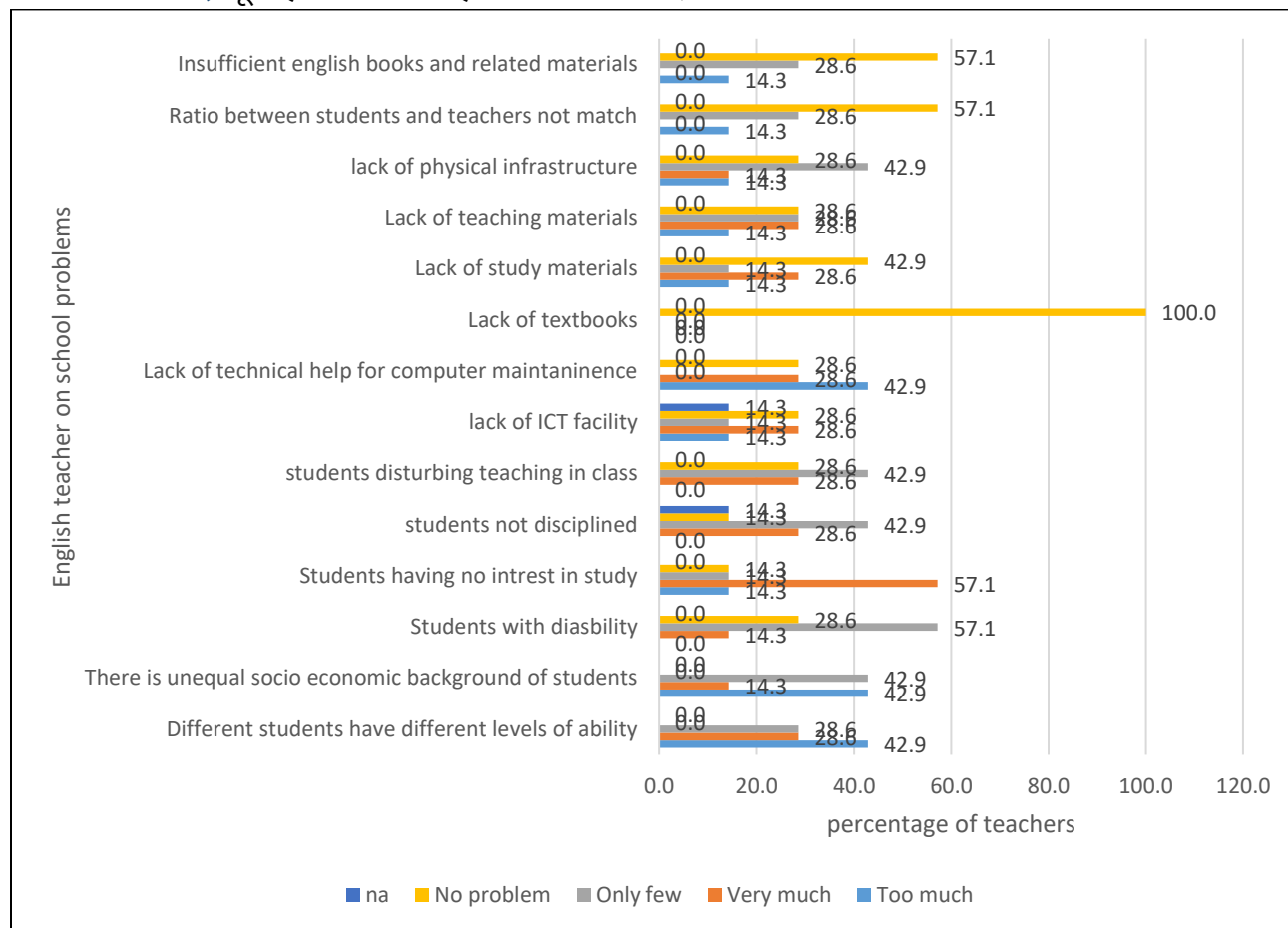
Chart 70: ग्रेड ५ अंग्रेजी शिक्षक होमवर्क मूल्यांकन र प्रतिक्रिया

3.5.1.7 शैक्षिक चुनौतीहरूको अवधारणा

सबैभन्दा दबाउने चुनौतीहरू विद्यार्थी क्षमतामा हेटेरोजेनिटी (७५% महत्त्वपूर्ण रूपमा दर) र विद्यार्थी उदासीनता (५०%) हो। सामाजिक-आर्थिक असमानता पनि आधा शिक्षकहरूका लागि प्रमुख चिन्ताको विषय हो। स्रोत-सम्बन्धित चुनौतीहरू आईसीटी, सामग्री, पूर्वाधारलाई मध्यम चिन्ताका रूपमा मूल्याङ्कन गरिएको छ, कम शिक्षकहरूले तिनीहरूलाई गम्भीर समस्याहरूका रूपमा पहिचान गर्छन्। विशेष गरी, पाठ्यपुस्तकको उपलब्धता प्रमुख चिन्ताको विषय होइन (७५% दर "मात्र थोरै" वा "कुनै समस्या छैन")

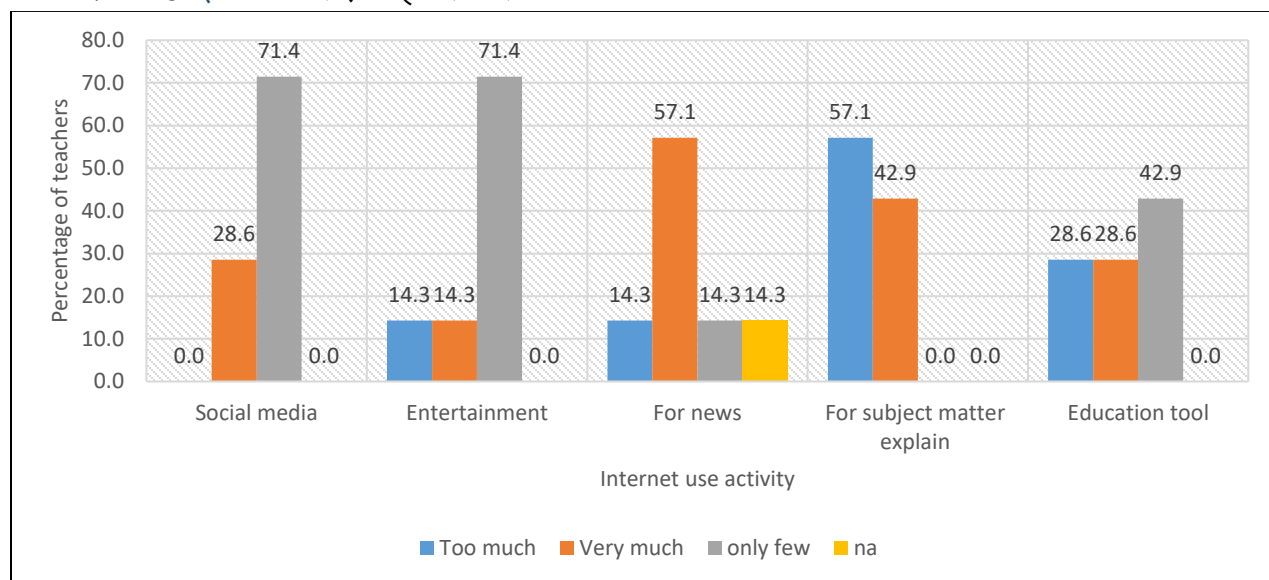
Chart 71: ग्रेड ५ स्कूलहरूमा समस्याहरूको अंग्रेजी शिक्षक धारणा

3.5.1.8 इन्टरनेट प्रयोग

अङ्ग्रेजी शिक्षकहरूले मुख्यतया व्यावसायिक उद्देश्यका लागि इन्टरनेट प्रयोग गर्छन्: ७५% ले यसलाई विषयको व्याख्याका लागि पर्याप्त रूपमा प्रयोग गर्छन्। यद्यपि, केवल २५% ले यसलाई शिक्षा उपकरणको रूपमा व्यापक रूपमा प्रयोग गर्दछ, अनलाइन स्रोतहरूलाई अध्यापनमा एकीकृत गर्नका लागि अप्रयुक्त सम्भाव्यताको सुझाव दिन्छ।

Chart 72: ग्रेड ५ अंग्रेजी शिक्षक इन्टरनेट प्रयोग

3.5.1.9 विद्यार्थीका लागि कारणहरू अंग्रेजीमा खराब प्रदर्शन

अङ्ग्रेजी इमर्सन र एक्सपोजरको प्रमुख विषयको अभाव (३३.३%) ले कक्षाकोठा बाहिर विद्यार्थीहरूको न्यूनतम एक्सपोजर भएको वातावरणमा विदेशी भाषाको रूपमा अङ्ग्रेजी सिकाउने चुनौतीलाई प्रतिबिम्बित गर्दछ। यो विद्यार्थी सर्वेक्षण निष्कर्षहरूसँग मेल खान्छ जहाँ लगभग आधाले अङ्ग्रेजीमा सिकेको असहायता व्यक्त गरे।

Table 30: विद्यार्थीहरूले अंग्रेजी विषयमा पददर्शन कारण

Theme	What It Includes	Responses	percent
1. Lack of Immersion & Exposure	No English-speaking environment, interference of mother tongue, learning it as a secondary/foreign language, lack of exposure, hesitation to speak.	7	33.33
2. Inadequate Resources & Instructional Time	Only 1 period per day, insufficient teaching materials (ELT), lack of ICT tools (audio, video), outdated/classical education system.	5	23.81
3. Home Environment & Low Parental Support	Parents' low interest in studies, no learning environment at home, parents' educational background, household chores.	4	19.05
4. Student Psychology & Motivation	Lack of interest, thinking English is hard, hesitation, misuse of mobile phones.	3	14.29
5. Attendance & Foundational Gaps	Poor English background, lack of regular attendance.	2	9.52

	Total	21	

3.5.2 गणित शिक्षक (ग्रेड 5)

3.5.2.1 शिक्षक जनसांख्यिकी र योग्यता

गणित शिक्षकहरू राम्रोसँग योग्य छन्, ८८.९ % सँग कम्तिमा स्नातक डिग्री र एक तिहाइसँग मास्टर डिग्री छ। ७.६ वर्षको औसत अनुभवले मध्यम अनुभवी कार्यबललाई संकेत गर्दछ। यसबाहेक सबै ९ जना गणित शिक्षक पुरुष थिए।

Chart 73: ग्रेड ५ गणित शिक्षक शिक्षा

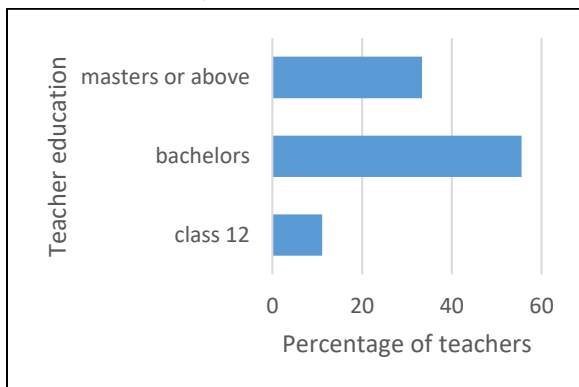
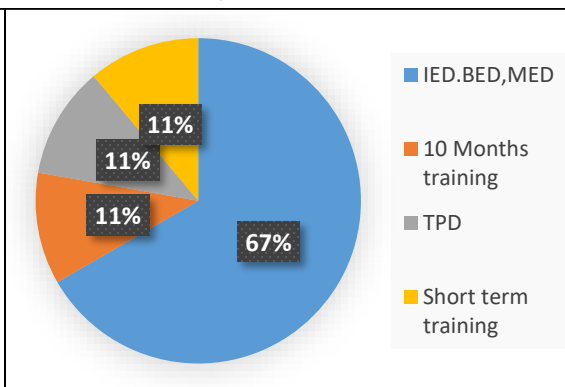

Chart 74: ग्रेड ५ गणित शिक्षक तालिम

3.5.2.2 अध्यापन अभ्यास तथा मूल्याङ्कन

गणितका शिक्षकहरूले निरन्तर मूल्याङ्कन अभ्यासहरू प्रदर्शन गर्छन्, यद्यपि फ्रिक्वेन्सीहरू अङ्ग्रेजी शिक्षकहरू भन्दा अलि कम छन्। परियोजना कार्य (२.११ पटक/महिना) अङ्ग्रेजीमा भन्दा कम बारम्बार छ, सम्भवतः विषय भिन्नताहरू प्रतिबिम्बित गर्दछ।

Table 31: ग्रेड ५ गणित शिक्षक मूल्याङ्कन

Evaluation	no of teachers	percent of teachers	average days per week	max	min
classwork evaluation	9	100	4.22	6	1
hw evaluation	9	100	4.66	6	1
Evaluation after debate (per week)	8	88.88	2.37	6	1
	no of teachers	Percent	average days per month	max	min
Project work	9	100	2.11	4	1
Behavior assessment	8	88.88	4.75	15	1

3.5.2.3 व्यावसायिक समर्थन र पर्यवेक्षण

बाह्य पर्यवेक्षण अत्यन्त सीमित छ, गत वर्ष स्थानीय शिक्षा अधिकारीले एकजना गणित शिक्षकलाई मात्र अवलोकन गरेका थिए र उक्त अवलोकनले कुनै सल्लाह दिएको थिएन। मुख्य अवलोकनहरू ५५.६% शिक्षकहरूसम्म पुग्छन्, र सल्लाह प्राप्त गर्ने सबैले यसलाई फलदायी पाए।

Chart 75: स्थानीय शिक्षा अधिकारी अवलोकन

Chart 76: स्कूल प्रमुख अवलोकन

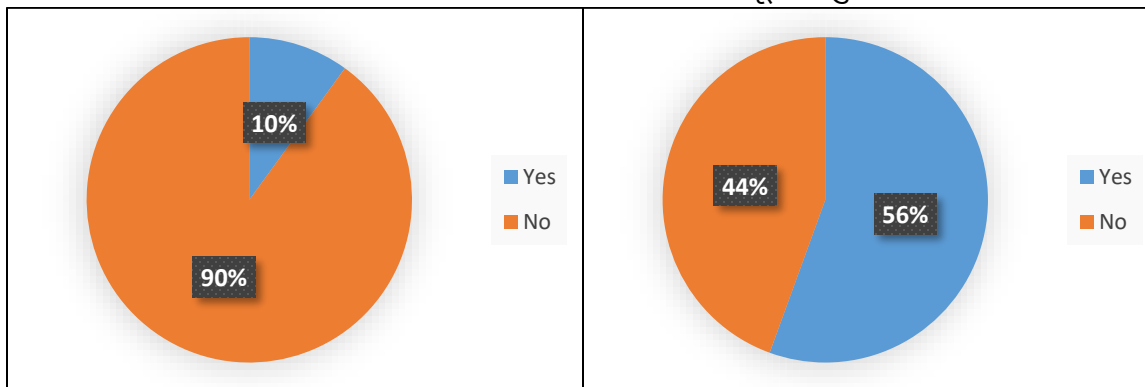
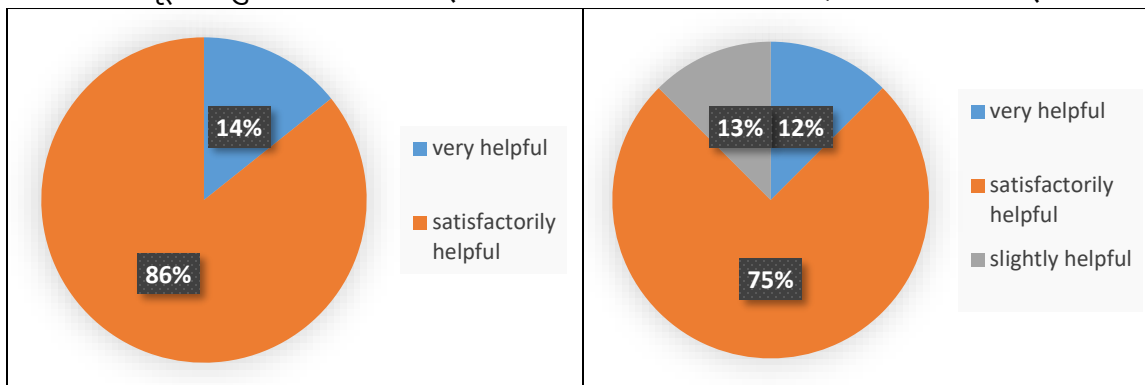

Chart 77: स्कूल प्रमुख बैठक बाट मद्दत

Chart 78: शिक्षकहरू बैठकबाट मद्दत

3.5.2.4 व्यावसायिक सहयोग र सन्तुष्टि

गणितका शिक्षकहरूले मध्यम कामको सन्तुष्टि रिपोर्ट गर्छन्, केवल एकजना शिक्षकले धेरै उच्च सन्तुष्टि व्यक्त गर्छन्। यो अङ्ग्रेजी शिक्षकहरूको उच्च सन्तुष्टि स्तरसँग विपरित छ। ८८.९% गणित शिक्षकहरूले अभिभावकको संलग्नतालाई कम वा धेरै कमको रूपमा मूल्याङ्कन गर्छन्, अङ्ग्रेजी शिक्षकहरूको धारणालाई प्रतिबिम्बित गर्दछ र पारिवारिक संलग्नतामा प्रणालीगत चुनौतीको पुष्टि गर्दछ।

Chart 79: गणित शिक्षक पेशा सन्तुष्टि

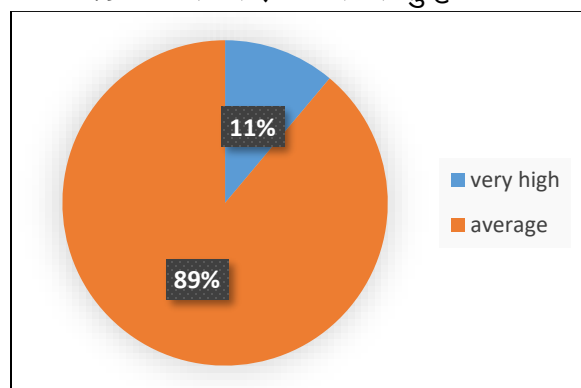
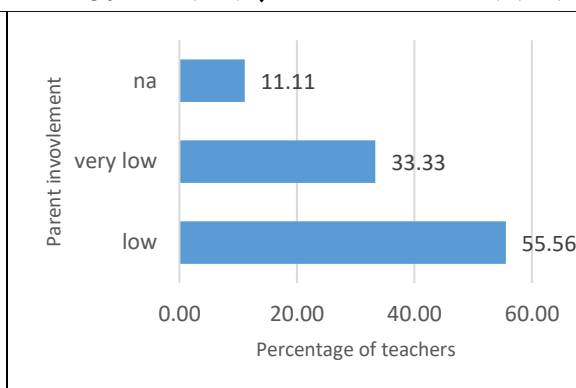

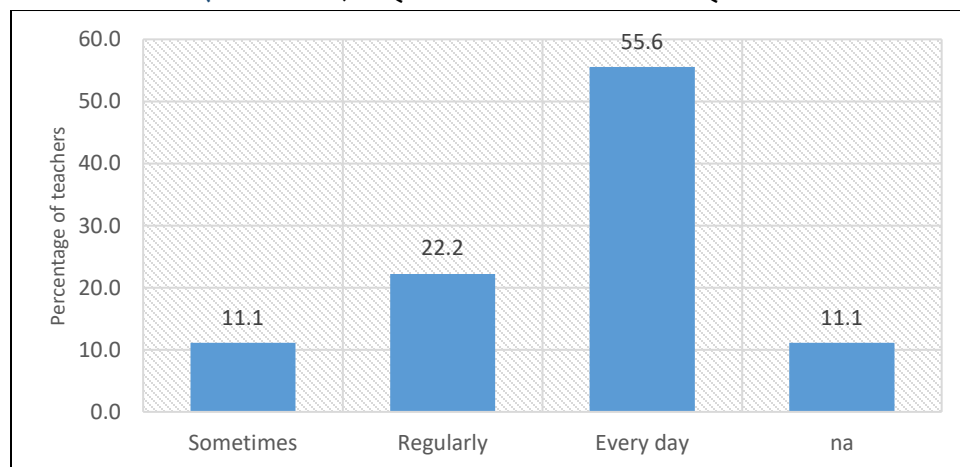
Chart 80: गणित शिक्षक अभिभावकको संलग्नता

3.5.2.5 गृहकार्य प्रतिक्रिया अभ्यासहरू

अधिकांश गणित शिक्षकहरूले नियमित प्रतिक्रिया दिन्छन्, तर अंग्रेजी शिक्षकहरूको ७१.४% को तुलनामा ५५.६% मात्र दैनिक प्रतिक्रिया दिन्छन्। प्रतिक्रिया र उपलब्धि बिचको बलियो सम्बन्धलाई ध्यानमा राख्दै, दैनिक प्रतिक्रिया बढाउँदा विद्यार्थीहरूको सिकाइमा फाइदा हुन सक्छ।

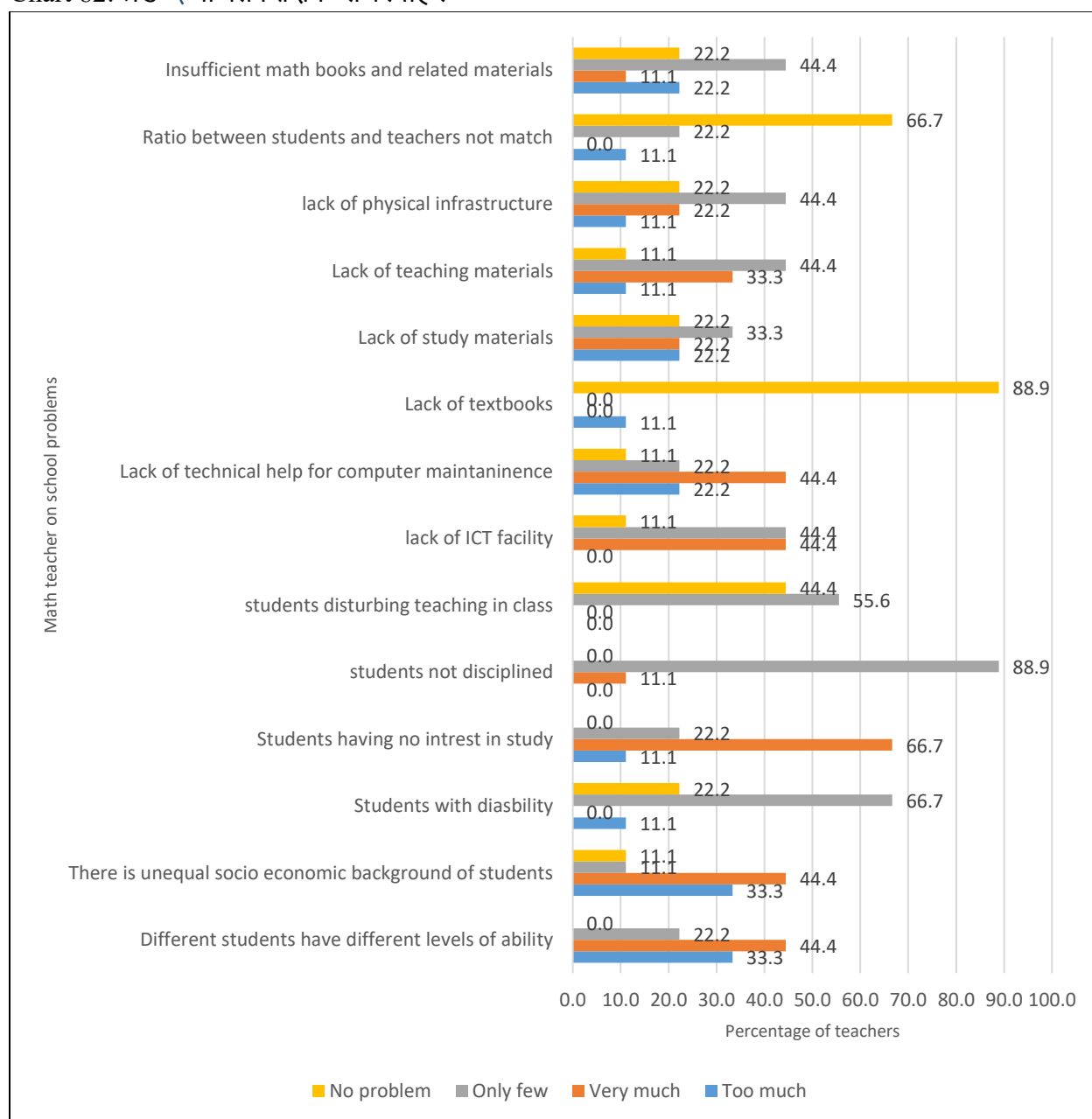
Chart 81: ग्रेड ५ गणित शिक्षक होमवर्क प्रतिक्रिया र सल्लाह

3.5.2.6 शैक्षिक चुनौतीहरूको अवधारणा

सबैभन्दा गम्भीर चुनौतीहरू विद्यार्थी क्षमता विषमता, सामाजिक आर्थिक असमानता, र विद्यार्थी उदासीनता प्रत्येक शिक्षक को ७७% भन्दा बढी द्वारा महत्वपूर्ण रूपमा मूल्याङ्कन छन्। कम्प्युटरहरूको लागि प्राविधिक समर्थन एक प्रमुख चिन्ता हो (६६.६%) आईसीटी सुविधाहरू भन्दा पनि बढी। अनुशासन र कक्षाकोठामा गडबडी न्यूनतम चिन्ताको विषय हो, जसले सकारात्मक कक्षाकोठाको वातावरणको सुझाव दिन्छ। भौतिक स्रोतका पाठ्यपुस्तकहरू, शिक्षण सामग्रीहरू मध्यम चिन्ताका विषय हुन् तर विद्यार्थी-सम्बन्धित कारकहरूभन्दा कम महत्वपूर्ण हुन्छन्।

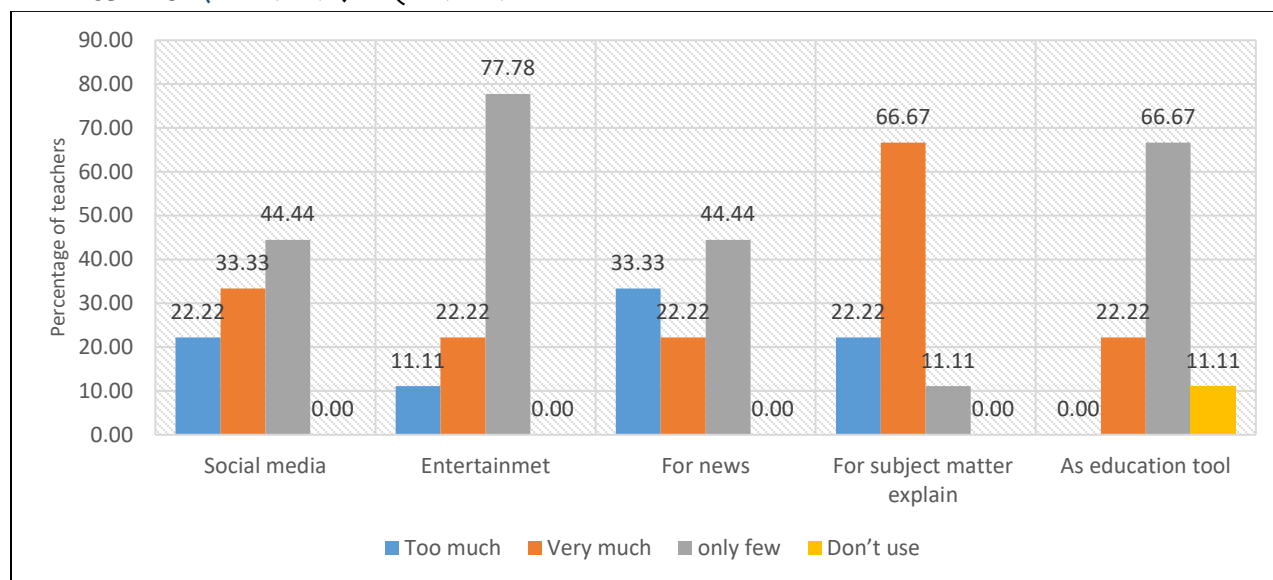
Chart 82: ग्रेड ५ गणित शिक्षक समस्याहरू

3.5.2.7 इन्टरनेट प्रयोग ढाँचा

गणित शिक्षकहरूले भारी रूपमा विषयको व्याख्याका लागि इन्टरनेट प्रयोग गर्छन् (८८.९%) तर अंग्रेजी शिक्षकहरू जस्तै २२.२% ले यसलाई शैक्षिक उपकरणको रूपमा व्यापक रूपमा प्रयोग गर्दछ। गणित शिक्षकहरू (५५.५%) अंग्रेजी शिक्षकहरू (३७.५%) भन्दा बढी सामाजिक मिडिया प्रयोग गर्दछ।

Chart 83: ग्रेड ५ गणित शिक्षक इन्टरनेट प्रयोग

3.5.2.8 गणितमा विद्यार्थीहरूको खराब प्रदर्शनका कारणहरू

प्रमुख विषयवस्तु अभाव विद्यार्थी बानी (२५.९%) एक प्रमुख चुनौतीको रूपमा विद्यार्थी उदासीनता को गणित शिक्षकहरू को धारणा संग सरेखित। मनोवैज्ञानिक अवरोधहरू (२२.२%) र कमजोर फाउन्डेसनहरू (१८.५%) सँगै प्रतिक्रियाहरूको ४०% भन्दा बढीको लागि खाता, विद्यार्थी सर्वेक्षण निष्कर्षहरूलाई सुदृढ पार्दै कि गणित आत्मविश्वास आलोचनात्मक रूपमा कम छ।

Table 32: विद्यार्थीहरू गणितमा राम्रो प्रदर्शन नगरेको कारण

Theme	What It Includes	No of Responses	% of Responses
1. Student Psychology & Mindset	Fear of math, belief it's a "tough" subject, lack of interest, low confidence.	6	22.20%
2. Deficient Student Habits & Engagement	Irregular attendance, not completing homework, lack of practice, low effort in problem-solving.	7	25.90%
3. Weak Foundational Knowledge	Lack of pre-knowledge, weakness in basics (addition, subtraction, division), low learning from earlier classes.	5	18.50%
4. Inadequate Teaching & Instruction	Poor teaching techniques, lack of trained math teachers, unavailability of new syllabus/curriculum.	4	14.80%
5. Lack of Parental Support & Involvement	Parents' lack of interest, no financial investment in education, not monitoring studies.	4	14.80%
6. Resource & Material Constraints	Inadequate study materials, no technology-friendly tools.	1	3.70%
	Total	27	100%

3.5.3 विज्ञान शिक्षक (ग्रेड 5)

3.5.3.1 शिक्षक जनसांख्यिकी र योग्यता

विज्ञान शिक्षकहरू मुख्यतया प्रारम्भिक-क्यारियर हुन्, केवल ३ वर्षको औसत अनुभव र ८७.५% सँग ५ वर्ष भन्दा कम शिक्षण अनुभव छ। जबकि ७५% ले कम्तिमा स्नातकको डिग्री राख्दछ, अनुभवी शिक्षकहरूको अभावले अवधारण चुनौतीहरू वा हालको कार्यक्रम विस्तारलाई संकेत गर्न सक्छ।

Chart 84: ग्रेड ५ विज्ञान शिक्षक लिंग

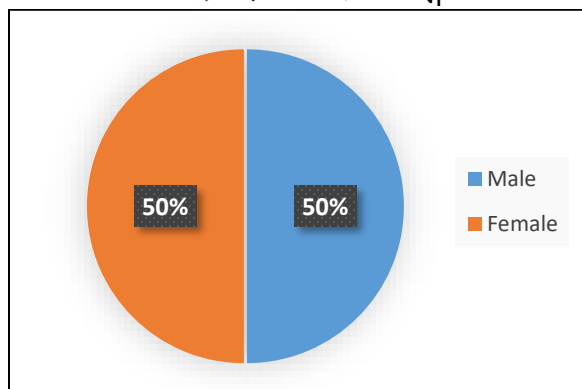

Chart 85: ग्रेड ५ विज्ञान शिक्षक शिक्षा

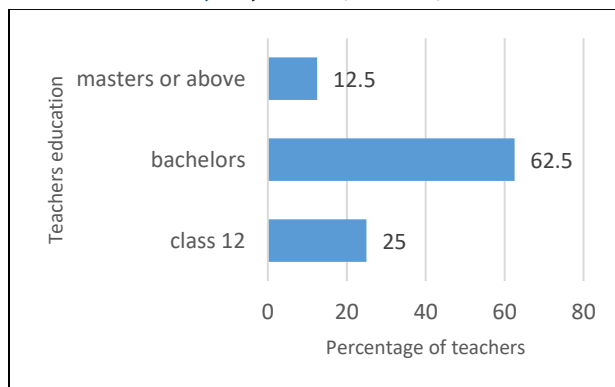
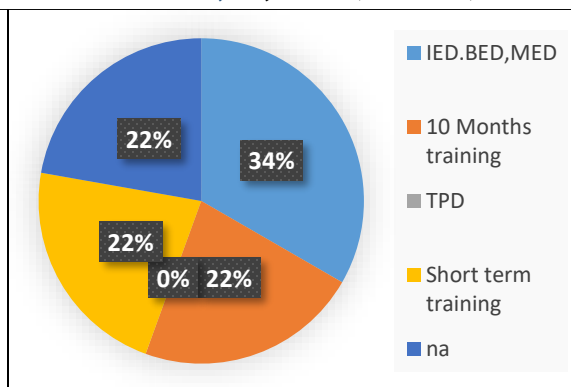

Chart 86: ग्रेड ५ विज्ञान शिक्षक प्रशिक्षण

3.5.3.2 अध्यापन अभ्यास तथा मूल्याङ्कन

विज्ञान शिक्षकहरूले ठोस मूल्यांकन अभ्यासहरू प्रदर्शन गर्छन्, यद्यपि कक्षा कार्य मूल्यांकन आवृत्ति (३.६६ पटक/हप्ता) गणित र अंग्रेजीमा भन्दा कम छ। गृहकार्य मूल्याङ्कन बारम्बार (५.५७पटक/हप्ता) र व्यवहार मूल्याङ्कन बलियो छ (९.१४पटक/महिना)।

Table 33: ग्रेड ५ विज्ञान शिक्षक मूल्यांकन

Evaluation Type	% Teachers Conducting	Average Frequency
Class work evaluation	100%	3.66 times/week
Homework evaluation	100%	5.57 times/week
Evaluation after debate	75%	3 times/week
Project work	87.5%	2.14 times/month
Behaviour assessment	87.5%	9.14 times/month

3.5.3.3 व्यावसायिक समर्थन र पर्यवेक्षण

प्रमुख अवलोकनहरू अधिकांश विज्ञान शिक्षकहरू (%) सम्म पुग्छन् यद्यपि केवल ५७.१% ले उनीहरूलाई अन्य विषयहरूको तुलनामा उल्लेखनीय रूपमा कम फलदायी पाए। यसले सुझाव दिन्छ कि विज्ञानमा प्रमुख प्रतिक्रिया कम उपयोगी वा सान्दर्भिक हुन सक्छ। बाह्य अवलोकनहरू दुर्लभ रहन्छन् (२५%)

Chart 87: स्थानीय शिक्षा अधिकारी अवलोकन

Chart 88: स्कूल प्रमुख अवलोकन

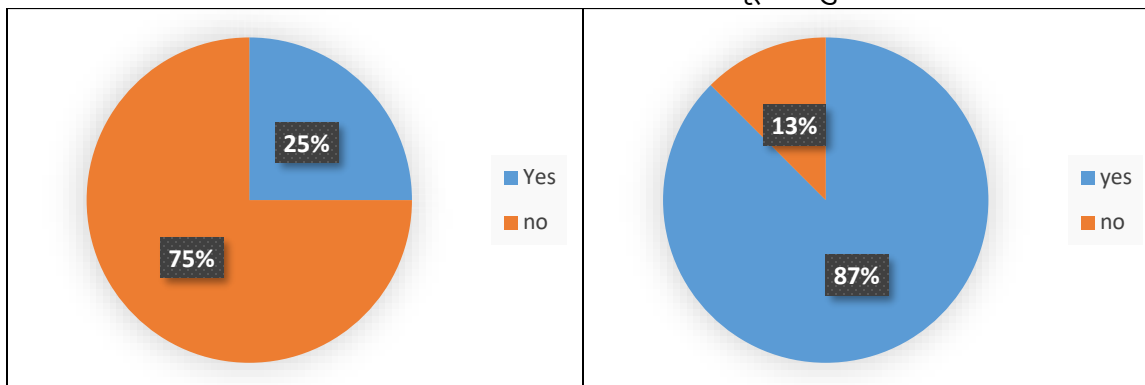
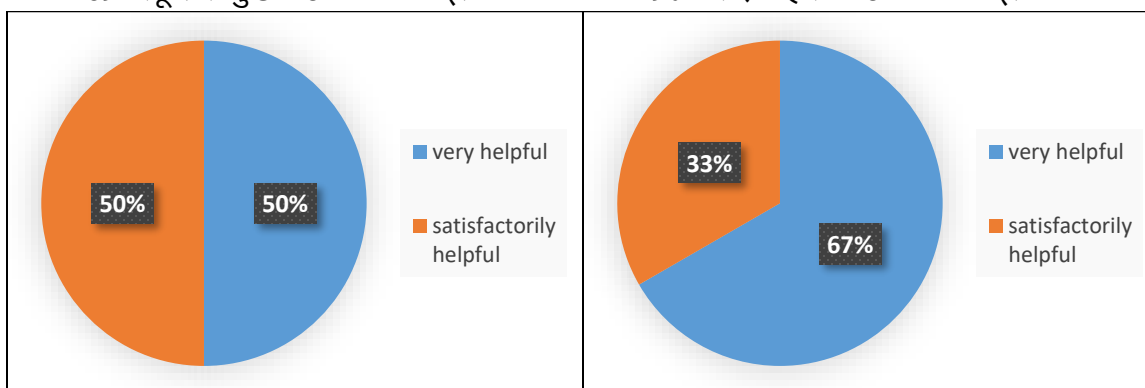

Chart 89: स्कूल प्रमुख बैठक बाट मद्दत

Chart 90: शिक्षकहरू बैठकबाट मद्दत

3.5.3.4 व्यावसायिक सहयोग र सन्तुष्टि

विज्ञानका शिक्षकहरूले औसतको रूपमा आफूलाई ६२.५% मूल्याङ्कन गर्दै मध्यम सन्तुष्टिको रिपोर्ट गर्छन्। व्यावसायिक बैठकहरूमा सहभागिता (६६.७%) अन्य विषयहरूमा भन्दा कम छ, सहयोगी संस्कृति सुदृढीकरणको लागि कोठा सुझाव दिन्छ।

Chart 91: विज्ञान शिक्षण पेशा सन्तुष्टि

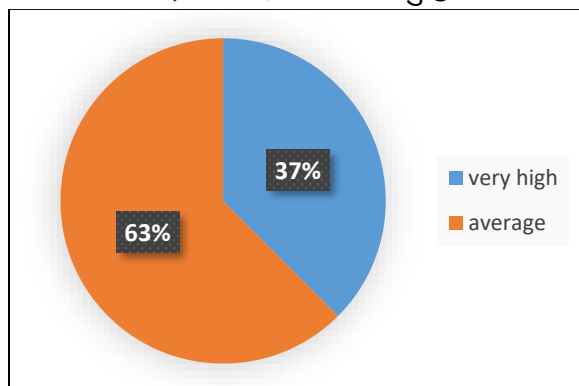
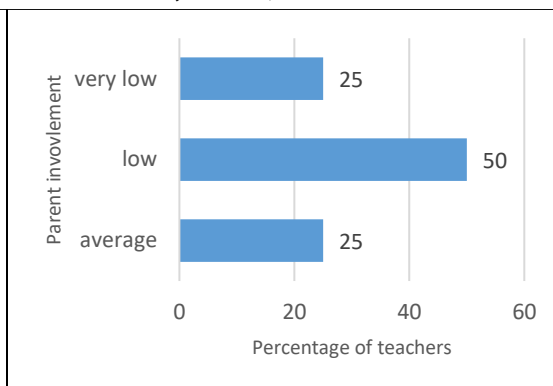

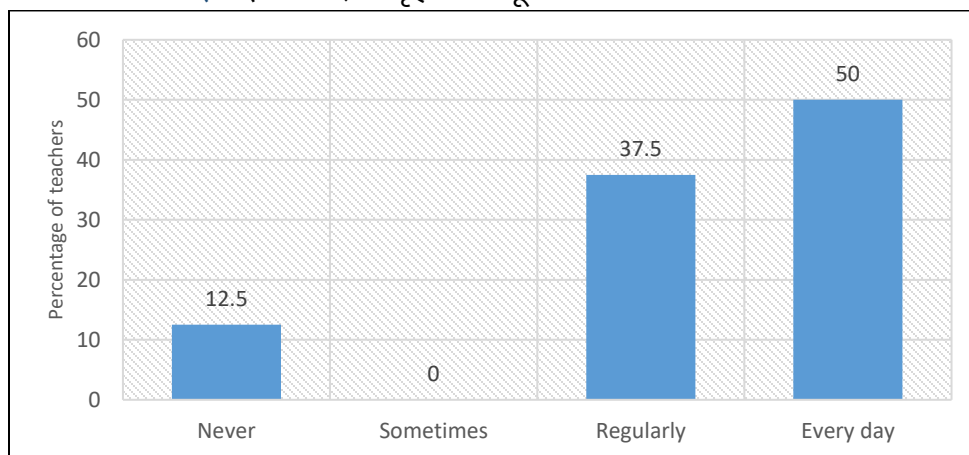
Chart 92: विज्ञान शिक्षक अभिभावकको संलग्नता

3.5.3.5 गृहकार्य प्रतिक्रिया अभ्यासहरू

जबकि ८७.५ % विज्ञान शिक्षकहरूले नियमित वा दैनिक प्रतिक्रिया प्रदान गर्छन्, १२.५% ले प्रतिक्रिया र विज्ञान उपलब्धि बीचको स्पष्ट सहसंबंध दिइएको निष्कर्षको बारेमा प्रतिक्रिया प्रदान गर्दैन।

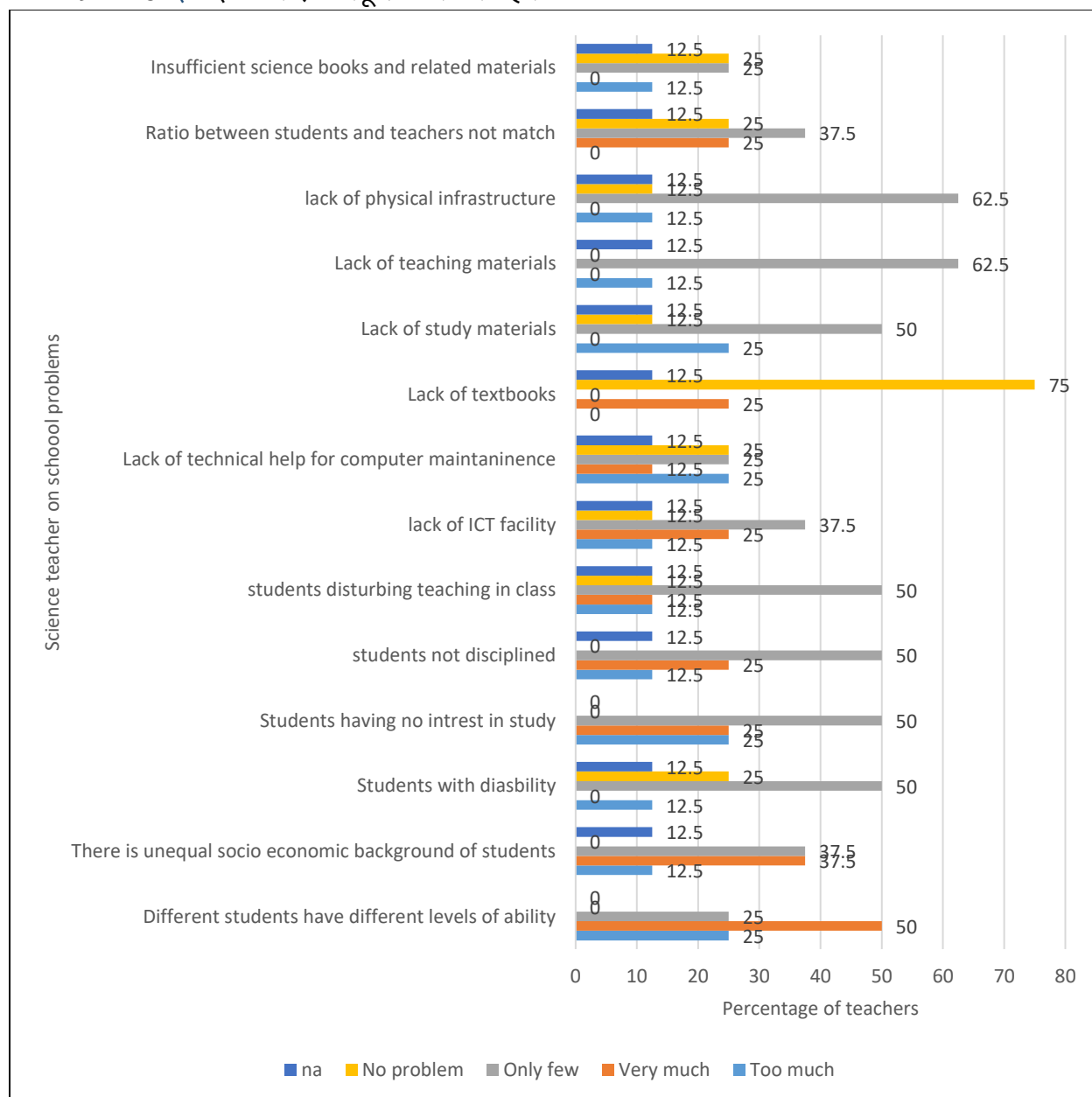
Chart 93: ग्रेड ५ विज्ञान शिक्षक गृह कार्य मूल्यांकन र प्रतिक्रिया

3.5.3.6 शैक्षिक चुनौतीहरूको अवधारणा

विद्यार्थी क्षमता heterogeneity (७५%) सबै विषयहरू भर लगातार, सबैभन्दा दबाब चिन्ता छ। सामाजिक-आर्थिक असमानता र विद्यार्थीहरूको उदासीनता आधा विज्ञान शिक्षकहरूका लागि प्रमुख चिन्ताको विषय हो। संसाधन चुनौतिहरू मध्यम छन्, आईसीटी-सम्बन्धित चिन्ताहरू सामग्रीहरू भन्दा अलि बढी प्रमुख छन्। उल्लेखनीय कुरा के छ भने, १२.५ % शिक्षकहरूले व्यावहारिक विज्ञान सामग्रीको अभावलाई सीमित ह्यान्ड्स-अन सिक्ने बारेमा विद्यार्थी सर्वेक्षण निष्कर्षहरू अपेक्षा भन्दा कम महत्वपूर्ण समस्याको रूपमा मूल्याङ्कन गर्छन्।

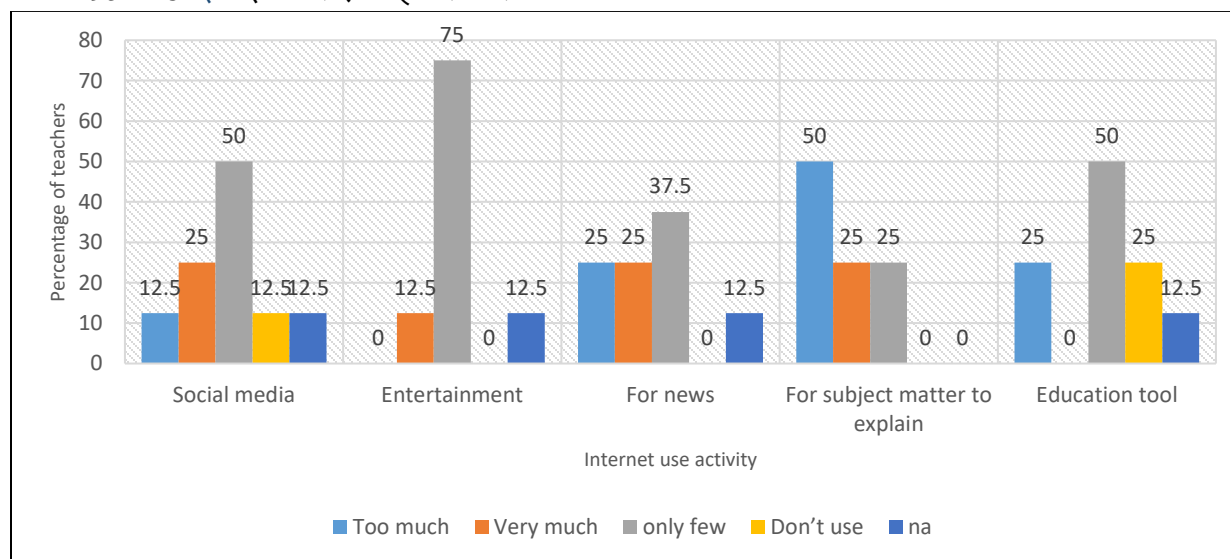
Chart 94: ग्रेड ५ विज्ञान शिक्षक स्कूलमा समस्याहरू

3.5.3.7 इन्टरनेट प्रयोग ढाँचा

विज्ञान शिक्षकहरूको इन्टरनेट प्रयोग ढाँचाले अङ्ग्रेजी शिक्षकहरूलाई नजिकबाट प्रतिबिम्बित गर्दछ: विषय स्पष्टीकरणको लागि भारी प्रयोग (७५%) तर शिक्षा उपकरणको रूपमा सीमित प्रयोग (२५%) सामाजिक मिडिया प्रयोग (३७.५%) अङ्ग्रेजी जस्तै छ तर गणित भन्दा कम छ।

Chart 95: ग्रेड ५ विज्ञान शिक्षक इन्टरनेट प्रयोग

3.5.3.8 विज्ञानमा विद्यार्थीहरूको खराब प्रदर्शनका कारणहरू

प्रमुख विषयवस्तु व्यावहारिक शिक्षाको अभाव (२६.१ %) सीधा विद्यार्थी सर्वेक्षण निष्कर्षहरूसँग मेल खान्छ कि विज्ञान अपर्याप्त प्रयोगहरूको साथ धेरै सैद्धान्तिक रूपमा सिकाइन्छ। यो पहिलो विषय हो जहाँ एक प्रणालीगत शैक्षिक कारक (विद्यार्थी मनोविज्ञानको सट्टा) प्राथमिक अवरोधको रूपमा देखा पर्दछ।

Table 34: विद्यार्थीहरूको विज्ञान विषयमा प्रदर्शनका कारण

Theme	What It Includes	Number of Responses	% of Responses
1. Lack of Practical & Hands-on Learning	Lack of labs, experimental materials, and science equipment; classrooms not tech-friendly; teaching is too theoretical, not practical.	6	26.10%
2. Home Environment & Parental Disengagement	No study environment at home; parents show no interest in homework or studies; household chores; negative influence from friends.	5	21.70%
3. Student Habits & Low Engagement	Lack of practice at home; not doing homework; low attendance; lack of focus and interest in the subject.	5	21.70%
4. Student Background & Foundational Gaps	Weak learning process from earlier classes; differing learning abilities; varied student backgrounds.	4	17.40%
5. Digital Distraction & Outdated Methods	Excessive mobile gaming; dependency on old education processes; lack of technology in teaching.	3	13.00%
	na	1	
		24	

3.5.4 कक्षा ५ शिक्षक सर्वेक्षणको निष्कर्ष र सिफारिसहरू

७ अङ्ग्रेजी, ९ गणित, र ८ विज्ञान शिक्षकहरू सहित २४ शिक्षकहरूको ग्रेड ५ शिक्षक सर्वेक्षणले योग्यता, अनुभव, अभ्यासहरू, र अनुभूत चुनौतिहरूमा महत्त्वपूर्ण विषय-विशिष्ट भिन्नताहरू भएको शिक्षण कार्यबल प्रकट गर्दछ। अंग्रेजी शिक्षकहरू जो ७१ प्रतिशत महिला छन् ५७.१ प्रतिशत मास्टर डिग्री र ४२.९ प्रतिशत प्रारम्भिक क्यारियर र ४२.९ प्रतिशत अनुभवीको बाइमोडल अनुभव वितरणको साथ सबैभन्दा योग्य र अनुभवी छन्। उनीहरूले १०० प्रतिशतले गृहकार्य प्रतिक्रिया प्रदान गर्ने र ७१.४ प्रतिशतले दैनिक यसो गर्ने अनुकरणीय अभ्यासहरू प्रदर्शन गर्छन्, तैपनि उनीहरूले कम अभिभावकको संलग्नताको बारेमा विश्वव्यापी चिन्ताको रिपोर्ट गर्छन् र विद्यार्थीहरूको विविधता ७५ प्रतिशत र विद्यार्थीहरूको चासो ५० प्रतिशत प्राथमिक चुनौतीका रूपमा पहिचान गर्छन्। विद्यार्थीहरूको न्यून प्रदर्शनको विश्लेषणले प्रमुख अवरोधको रूपमा ३३.३ प्रतिशतमा अंग्रेजी विसर्जनको कमीलाई जोड दिन्छ।

१०० प्रतिशत पुरुष गणित शिक्षकहरू ८८.९ प्रतिशत स्नातक डिग्री र एक तिहाइ मास्टर डिग्री भएका छन्, जसको औसत अनुभव ७.६ वर्ष छ। उनीहरूको अभ्यासहरू लगातार छन् तर अंग्रेजीमा ७१.४ प्रतिशतको तुलनामा ५५.६ प्रतिशतमा कम दैनिक प्रतिक्रिया दरहरू देखाउँछन्, र जागिर सन्तुष्टि केवल एक शिक्षक धेरै सन्तुष्ट छ। उनीहरूले विद्यार्थी विविधता, सामाजिक आर्थिक असमानता, र विद्यार्थी उदासीनता गम्भीर चुनौतीहरूको रूपमा पहिचान गर्छन् प्रत्येक ७७ प्रतिशत भन्दा बढी, र उनीहरूको कम प्रदर्शन विश्लेषणले २५.९ प्रतिशतमा विद्यार्थीहरूको बानीको कमी र २२.२ प्रतिशतमा मनोवैज्ञानिक अवरोधहरूलाई प्राथमिक कारकको रूपमा जोड दिन्छ। विज्ञान शिक्षकहरू मुख्यतया ३ वर्षको औसत अनुभवका साथ प्रारम्भिक-क्यारियर हुन् र ८७.५ प्रतिशत ५ वर्ष भन्दा कम अनुभव भएका छन्, जसले कम अनुभवी समूहको प्रतिनिधित्व गर्दछ। जबकि ७५ प्रतिशतले स्नातक डिग्री राख्छन्, अनुभवी शिक्षकहरूको अभावले अवधारण चुनौतीहरूको सुझाव दिन्छ। उनीहरूको अभ्यासहरू ठोस छन् तर गणितमा ४.२२ र अंग्रेजीमा ५ को तुलनामा साप्ताहिक ३.६६ पटकमा कम वर्ग कार्य मूल्यांकन आवृत्ति देखाउँदछ, र चिन्ताजनक १२.५ प्रतिशतले गृहकार्य प्रतिक्रिया प्रदान गर्दैन। मुख्य प्रतिक्रियालाई अन्य विषयहरूमा भन्दा कम उपयोगीको रूपमा मूल्याङ्कन गरिएको छ, र तिनीहरूको कम प्रदर्शन विश्लेषणले प्राथमिक अवरोधको रूपमा २६.१ प्रतिशतमा व्यावहारिक शिक्षाको अभावलाई अद्वितीय रूपमा पहिचान गर्दछ, अपर्याप्त ह्यान्ड्स-अन विज्ञानको बारेमा विद्यार्थीहरूको गुनासोसँग पक्तिबद्ध गर्दछ।

क्रस-काट्ने निष्कर्षहरूले प्रकट गर्दछ कि बाह्य पर्यवेक्षण सबै विषयहरूमा दुर्लभ छ, स्थानीय शिक्षा अधिकारीहरूले धेरै शिक्षकहरू अवलोकन गर्छन्, प्रमुख अवलोकनहरू धेरै शिक्षकहरूसम्म पुग्छन् तर विज्ञानमा सबैभन्दा कम सहयोगी भएकोमा भिन्न हुन्छन्, अभिभावकको संलग्नता विश्वव्यापी रूपमा ९० प्रतिशत भन्दा बढी शिक्षकहरूद्वारा कम वा धेरै कम मूल्याङ्कन गरिएको छ, प्रविधिको प्रयोग मुख्यतया विद्यार्थी-केन्द्रित सिक्ने उपकरणहरू भन्दा विषय व्याख्यामा शिक्षक तयारीका लागि हो, र विद्यार्थी विविधता सबै विषयहरूमा सबैभन्दा लगातार उद्धृत चुनौती हो।

3.6 कक्षा ८ शिक्षक सर्वेक्षण

3.6.1 अंग्रेजी शिक्षक सर्वेक्षण परिणाम

यस खण्डले त्याम्के मयुम गौपालिका मा तीन मुख्य विषयहरू अङ्ग्रेजी, गणित, र विज्ञानमा कक्षा ८ का शिक्षकहरूलाई प्रशासित सर्वेक्षणहरूबाट निष्कर्षहरू प्रस्तुत गर्दछ। कुल २७ जाना शिक्षक (९ जाना अङ्ग्रेजी, ९ जाना गणित र ९ जाना विज्ञान शिक्षक) ले भाग लिएका थिए। सर्वेक्षणले शिक्षक जनसांख्यिकी, व्यावसायिक योग्यता, शिक्षण अभ्यास, मूल्याङ्कन विधि, व्यावसायिक समर्थन प्रणाली, चुनौतिहरूको धारणा, प्रविधि प्रयोग, र शिक्षण प्राथमिकताहरू पत्ता लगायो। निष्कर्षहरूले विशिष्ट विषय-विशिष्ट ढाँचाहरू प्रकट गर्दछ, जसमा विज्ञानका शिक्षकहरू सबैभन्दा कम अनुभवी छन्, अङ्ग्रेजी शिक्षकहरूले अद्वितीय शैक्षिक चुनौतिहरूको सामना गरिरहेका छन्, र गणितका शिक्षकहरूले सबैभन्दा गम्भीर स्रोत अवरोधहरू रिपोर्ट गरिरहेका छन्। क्रस-काट्ने मुद्दाहरूमा विश्वव्यापी रूपमा कम अभिभावक संलग्नता, अपर्याप्त व्यावसायिक समर्थन, र विद्यार्थी उपलब्धिमा विषय-विशिष्ट अवरोधहरू समावेश छन्।

3.6.1.1 शिक्षक जनसांख्यिकी र योग्यता

सर्वेक्षणमा कुल ९ जाना अङ्ग्रेजी शिक्षकहरूले भाग लिएका थिए। ग्रेड ८ अंग्रेजी शिक्षण कार्यबल अत्यधिक अनुभवी र राम्रो-योग्य छ, दुई तिहाईसँग एक दशक भन्दा बढी शिक्षण अनुभव र ८८.९% कम्तिमा स्नातक डिग्री भएको छ। आधा भन्दा बढी (५५.६%) मास्टर डिग्री वा उच्च छ, यो ग्रेड स्तर मा सबै भन्दा शैक्षिक योग्य विषय समूह प्रतिनिधित्व। थोरै महिला बहुमतका साथ लैङ्गिक वितरण अपेक्षाकृत सन्तुलित छ।

Chart 96: ग्रेड ८ अंग्रेजी शिक्षक लिंग

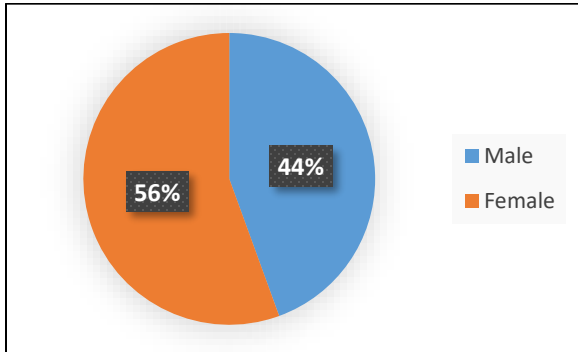

Chart 97: ग्रेड ८ अंग्रेजी शिक्षक शिक्षा

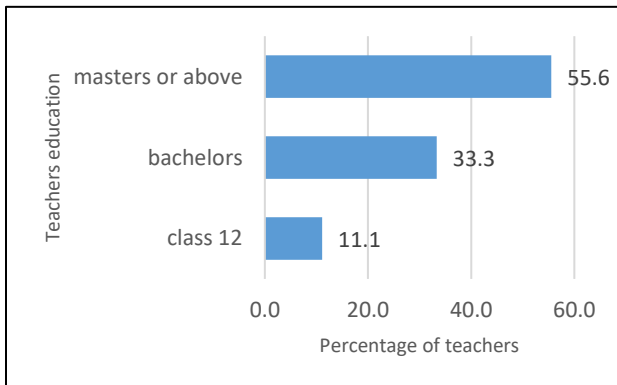
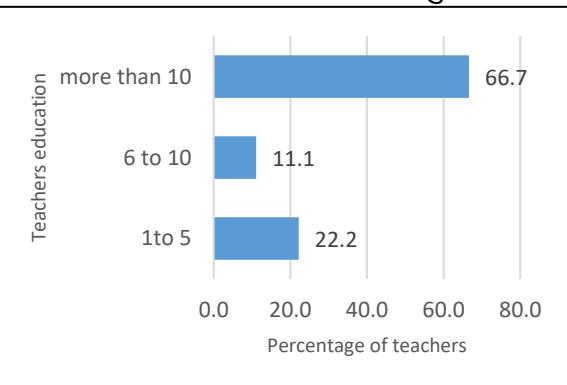

Chart 98: ग्रेड ८ अंग्रेजी शिक्षक अनुभव

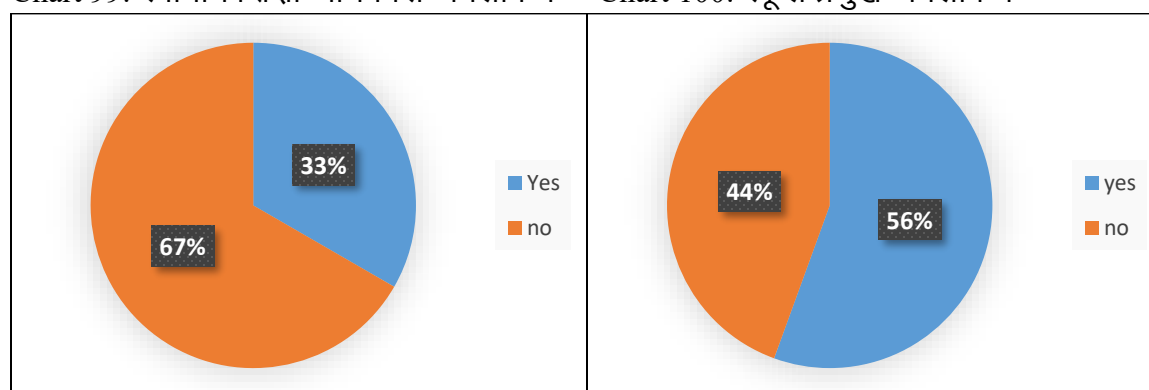

3.6.1.2 व्यावसायिक समर्थन र पर्यवेक्षण

बाह्य पर्यवेक्षण सीमित रहन्छ, केवल एक तिहाइ अङ्ग्रेजी शिक्षकहरूलाई स्थानीय शिक्षा अधिकारीहरूले अवलोकन गर्छन्। मुख्य अवलोकनहरू आधा भन्दा बढी शिक्षकहरू (५५.६%) सम्म पुग्छन् जसले कुनै पनि कक्षाकोठाको अवलोकन बिना पर्याप्त अल्पसङ्ख्यक छोड्छ। यसले व्यावसायिक समर्थन र जवाफदेहितामा महत्त्वपूर्ण अन्तरलाई प्रतिनिधित्व गर्दछ।

Chart 99: स्थानीय शिक्षा अधिकारी अवलोकन

Chart 100: स्कूल प्रमुख अवलोकन

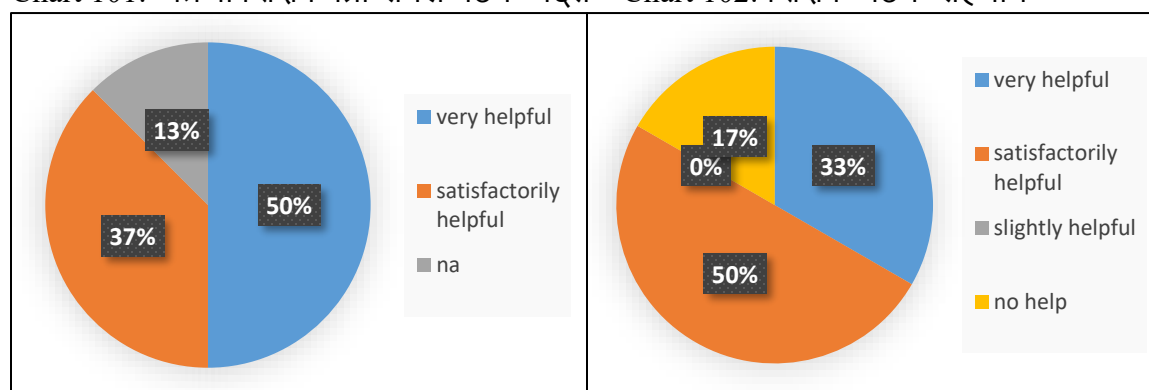

3.6.1.3 व्यावसायिक सहयोग

जबकि प्रमुख बैठक सहभागिता उच्च छ (८८.९%) शिक्षक बैठक सहभागिता उल्लेखनीय रूपमा ६६.७% मा कम छ, एक शिक्षकले कुनै मद्दत प्राप्त नगरेको रिपोर्ट गरे। यसले प्रमुख नेतृत्वको बैठकहरूको तुलनामा कमजोर सहकर्मी सहयोगको सुझाव दिन्छ। ११.१% ले शिक्षक बैठकहरूबाट कुनै सहयोग नभएको रिपोर्ट गर्दा सबै सहयोगी समय उत्पादक हुँदैन भन्ने सङ्केत गर्दछ।

Chart 101: अंग्रेजी शिक्षक प्रिन्सिपल बैठक मद्दत

Chart 102: शिक्षक बैठक सहयोग

3.6.1.4 कार्य सन्तुष्टि र अभिभावक संलग्नता

अंग्रेजी शिक्षकहरूले मध्यम देखि उच्च काम सन्तुष्टि रिपोर्ट गर्छन्, ४४.४% धेरै सन्तुष्ट छन्। यद्यपि, १००% आमाबाबुको संलग्नता कम वा धेरै कम एक सर्वसम्मत चिन्ताको रूपमा ग्रेड ५ निष्कर्षहरू प्रतिबिम्बित गर्दछ। यो प्रणालीगत विघटनले विद्यार्थी सफलताको लागि एक महत्त्वपूर्ण अवरोधको प्रतिनिधित्व गर्दछ जुन स्कूलमा गरिएको कुनै पनि प्रयासले पूर्ण रूपमा क्षतिपूर्ति गर्न सक्दैन।

Chart 103: अंग्रेजी शिक्षण सन्तुष्टि

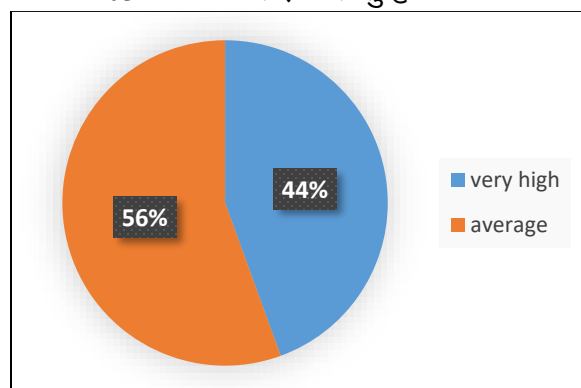
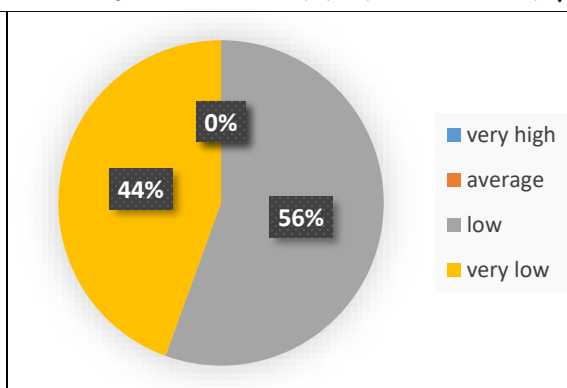

Chart 104: अभिभावक संलग्नतामा अंग्रेजी शिक्षक

3.6.1.5 शिक्षण अभ्यास तथा मूल्याङ्कन

अङ्ग्रेजी शिक्षकहरूले विश्वव्यापी र लगातार मूल्याङ्कन अभ्यासहरू प्रदर्शन गर्छन्, सबै शिक्षकहरूले सबै पाँच प्रकारका मूल्याङ्कनहरू सञ्चालन गर्छन्। गृहकार्य मूल्याङ्कन विशेष गरी हप्तामा ५.२२पटक अनिवार्य रूपमा दैनिक विद्यार्थी कार्यको अनुगमन गर्न कडा प्रतिबद्धतालाई सङ्केत गर्दछ। व्यवहार मूल्यांकन साप्ताहिक दुई पटक भन्दा बढी (प्रति महिना ९.२२पटक) समग्र विद्यार्थी विकासमा ध्यान प्रतिबिम्बित गर्दछ। ग्रेड ५ अङ्ग्रेजी शिक्षकहरूको तुलनामा, ग्रेड ८ शिक्षकहरूले समान ढाँचाहरू देखाउँछन् तर केही क्षेत्रहरूमा थोरै कम फ्रिक्वन्सीहरू (e.g., परियोजना कार्य: १.७७ बनाम मासिक ५ पटक) सम्भवतः प्राथमिक र निम्न माध्यमिक स्तरहरू बीचको पाठ्यक्रम भिन्नताहरू प्रतिबिम्बित गर्दछ।

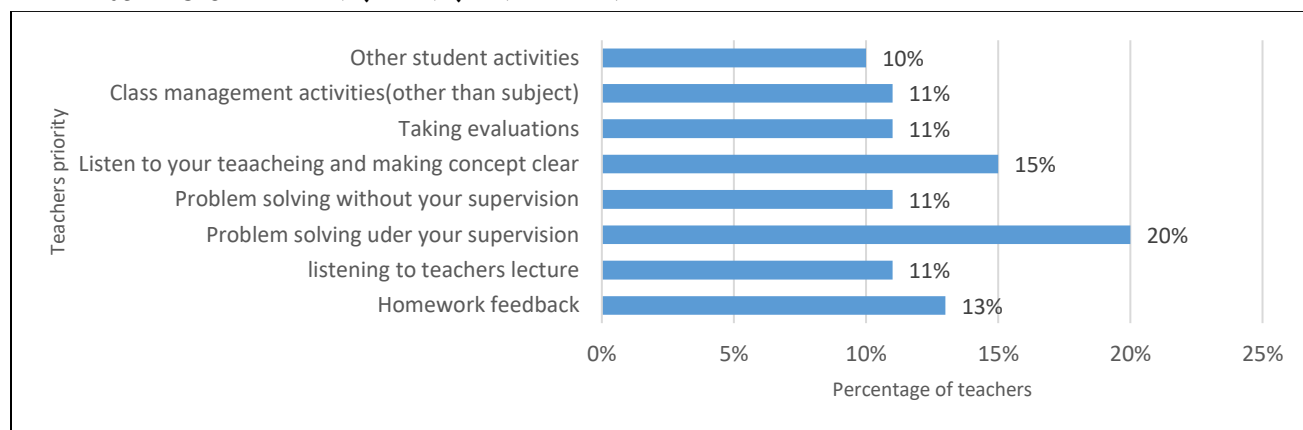
Table 35: ग्रेड ८ अंग्रेजी शिक्षक मूल्यांकन

Evaluation	No of teachers	percent	average times per week
Class work evaluation	9	100	4.44
Homework evaluation	9	100	5.22
Evaluation after debate	9	100	3
	No of teachers	percent	average times per month
Project work	9	100	1.77
Behavior assessment	9	100	9.22

3.6.1.6 प्राथमिक शिक्षा

अङ्ग्रेजी शिक्षकहरूले सुपरभाइज गरिएको समस्या समाधान (२०%) लाई सबैभन्दा बढी प्राथमिकता दिन्छन्, त्यसपछि अवधारणा स्पष्टीकरण (१५%) र गृहकार्य प्रतिक्रिया (१३%) वितरण अपेक्षाकृत सन्तुलित छ, बहु निर्देशात्मक आयामहरूमा ध्यान दिन सुझाव दिन्छ। विशेष गरी, अनसुपरभाइज्ड समस्या समाधानले केवल ११% प्राप्त गर्दछ, निर्देशित अभ्यासको लागि प्राथमिकता सङ्केत गर्दछ।

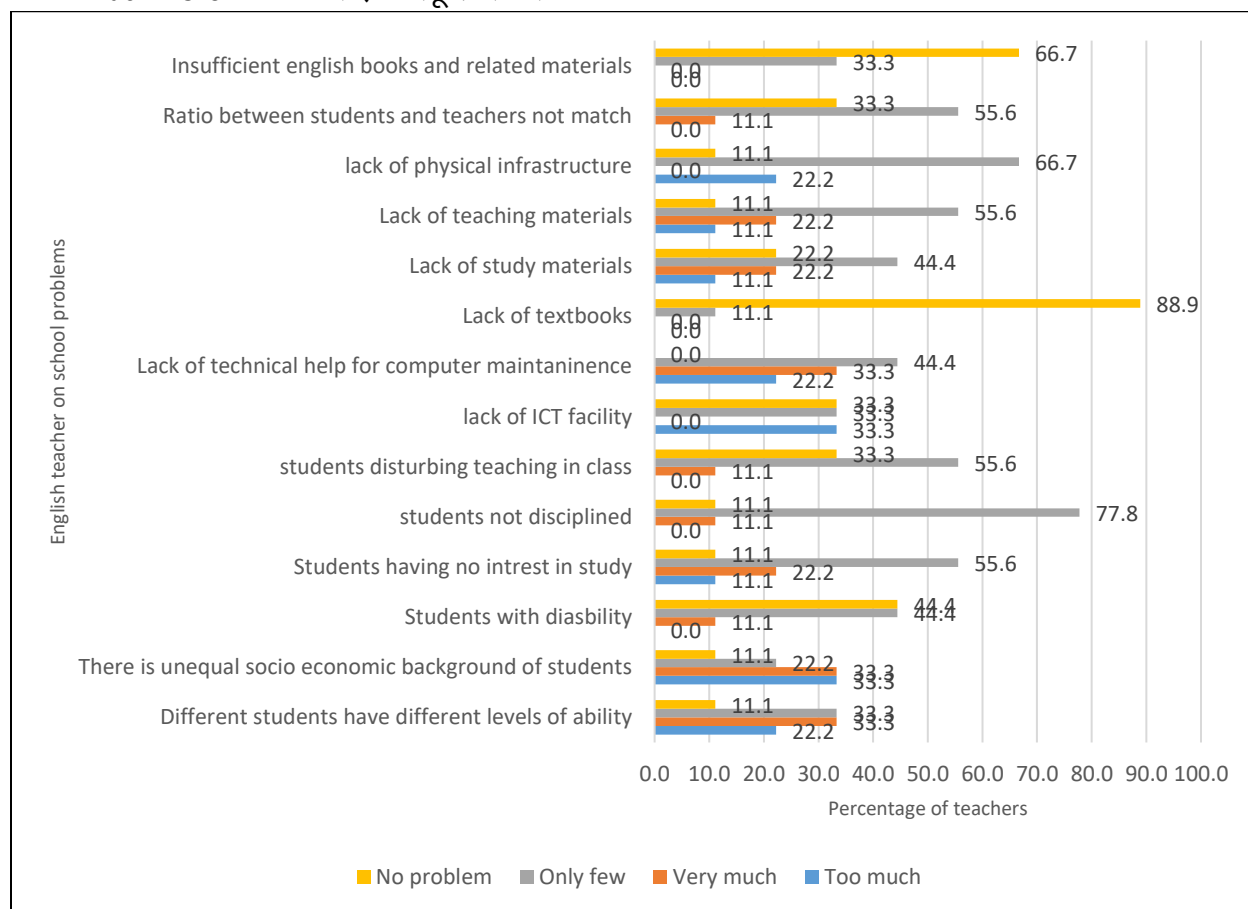
Chart 105: ग्रेड ८ अंग्रेजी शिक्षक शिक्षक प्राथमिकता

3.6.1.7 शैक्षिक चुनौतीहरूको अवधारणा

सबैभन्दा ठूलो चुनौती सामाजिक आर्थिक असमानता (६६.६%) र विद्यार्थी क्षमता विषमता (५५.५%) हो। प्राविधिक कम्प्युटर समर्थन ५५.५% शिक्षकहरूका लागि एक प्रमुख चिन्ताको विषय हो, आईसीटी सुविधाहरू भन्दा पनि बढी।

Chart 106: ग्रेड ८ अंग्रेजी शिक्षक स्कूल समस्या

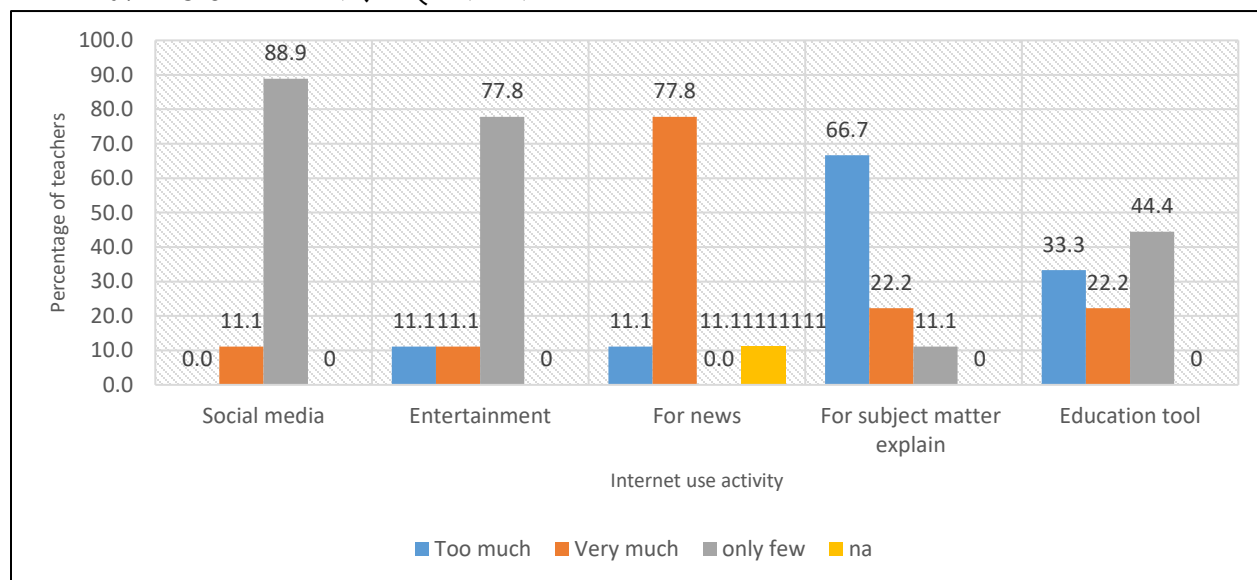

पाठ्यपुस्तक र सामग्री उपलब्धता उत्कृष्ट छ, १००% केहि रिपोर्ट गर्दै वा कुनै समस्याहरू उल्लेखनीय शक्ति छैन। अनुशासनका मुद्दाहरू न्यूनतम छन्, ८८.९% ले अनुशासनहीनता वा कक्षाकोठामा गडबडीको साथ थोरै वा कुनै समस्या नभएको रिपोर्ट गरे। ग्रेड ५ अंग्रेजी शिक्षकहरूको तुलनामा, ग्रेड ८ शिक्षकहरूले विद्यार्थी उदासीनता (३३.३% बनाम ५०%) को बारेमा कम चिन्ता रिपोर्ट गर्छन् तर प्राविधिक समर्थनको बारेमा उच्च चिन्ता।

3.6.1.8 इन्टरनेट प्रयोग

अङ्ग्रेजी शिक्षकहरू इन्टरनेटको भारी व्यावसायिक प्रयोगकर्ताहरू हुन्, ८८.९% ले यसलाई समाचार र विषयको व्याख्याका लागि प्रयोग गर्दछन्। विशेष गरी, ५५.५% ले यसलाई ग्रेड ५ अंग्रेजी शिक्षकहरू (२५%) भन्दा उच्च शिक्षा उपकरणको रूपमा व्यापक रूपमा प्रयोग गर्दछ जसले निम्न माध्यमिक स्तरमा ठूलो टेक्नोलोजी एकीकरणको सुझाव दिन्छ। सामाजिक मिडिया प्रयोग न्यूनतम छ (११.१%)

Chart 107: ग्रेड ८ अंग्रेजी शिक्षक इन्टरनेट प्रयोग

3.6.2 गणित शिक्षक (कक्षा ८)

3.6.2.1 शिक्षक जनसांख्यिकी र योग्यता

गणितका कुल ९ जना शिक्षकहरूले भाग लिएका थिए। गणित शिक्षकहरू अत्यधिक पुरुष (८८.९%) सबैभन्दा लैङ्गिक-सन्तुलित विषय हुन्। सबै कम्तिमा स्नातकको डिग्री राख्छन्, ४४.४% मास्टर डिग्री राख्छन्। अनुभव स्तरहरू बलियो छन्, आधा भन्दा बढी शिक्षण अनुभवको एक दशक भन्दा बढी र औसत ९.२५ वर्ष।

Chart 108: ग्रेड ८ गणित शिक्षक लिंग

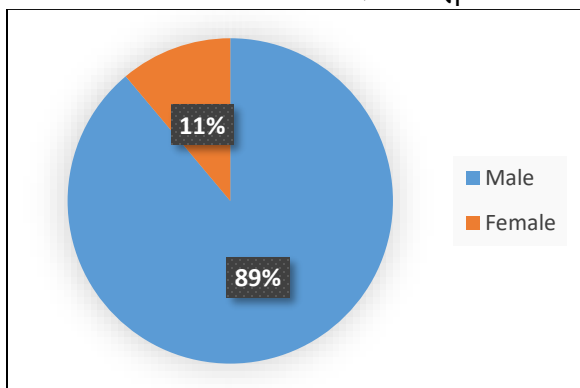

Chart 109: ग्रेड ८ गणित शिक्षक शिक्षा

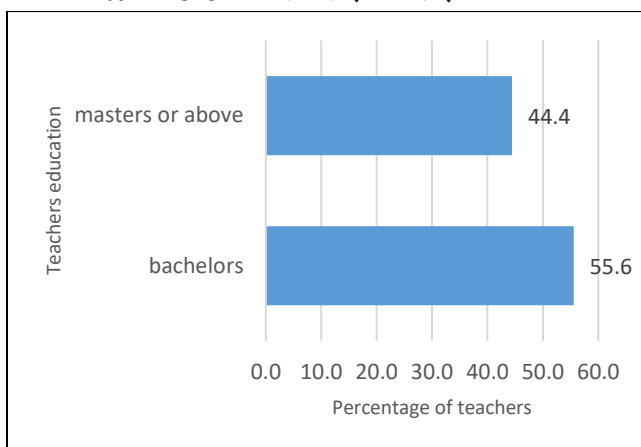
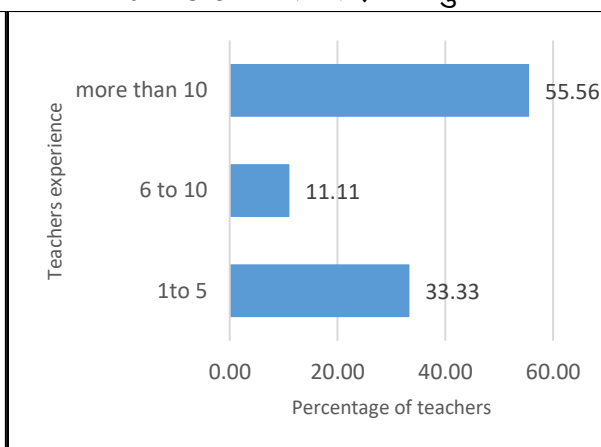

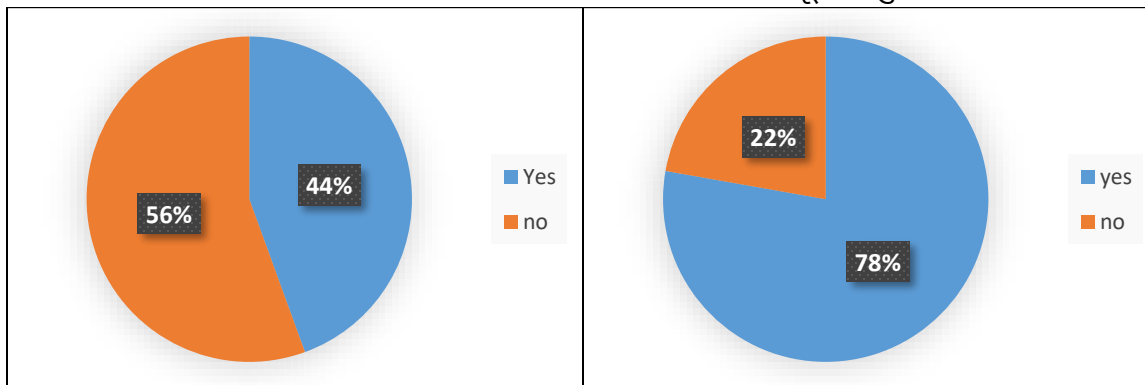
Chart 110: ग्रेड ८ गणित शिक्षक अनुभव

3.6.2.2 व्यावसायिक समर्थन र पर्यवेक्षण

गणितका शिक्षकहरूले उनीहरूको अङ्ग्रेजी समकक्षहरू भन्दा बढी पर्यवेक्षण प्राप्त गर्छन्, जसमा ४४.४% शिक्षा अधिकारीहरू र ७७.८% प्रिन्सिपलहरूद्वारा अवलोकन गरिन्छ। यो उच्च अवलोकन दरले गणितको प्राथमिकतालाई मुख्य विषयको रूपमा वा अनुभूत चुनौतीहरूका लागि लक्षित समर्थनको रूपमा प्रतिबिम्बित गर्न सक्छ।

Chart 111: शिक्षा अधिकारी कक्षा कोठा अवलोकन Chart 112: स्कूल प्रमुख कक्षा कोठा अवलोकन

3.6.2.3 व्यावसायिक सहयोग

सबै गणित शिक्षकहरूले प्रमुख बैठकहरूमा सकारात्मक निष्कर्ष निकाल्छन्। यद्यपि, सहायता मूल्याङ्कनहरू सामान्य छन्, केवल २२.२% ले तिनीहरूलाई धेरै उपयोगी पाए र ११.१% ले तिनीहरूलाई थोरै उपयोगी पाए। शिक्षक बैठक सहभागिता (७०%) अंग्रेजीसँग मिल्दोजुल्दो छ, तर सहयोगिता कम छ, केवल १०% उनीहरूलाई धेरै उपयोगी मूल्याङ्कन गर्दछ।

Chart 113: प्रिन्सिपल बैठक बाट मद्दत

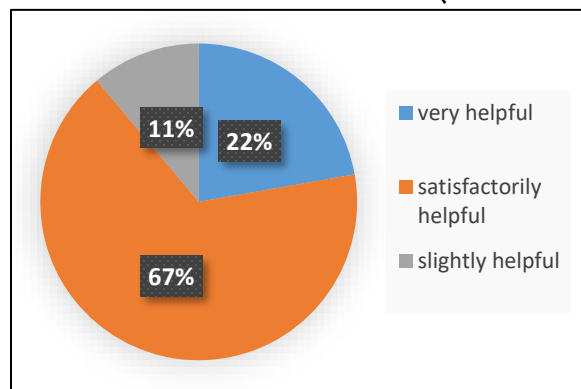
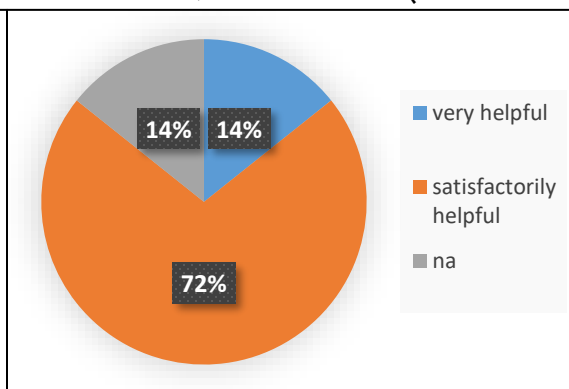

Chart 114: शिक्षक बैठक बाट मद्दत

3.6.2.4 कार्य सन्तुष्टि र अभिभावक संलग्नता

गणित शिक्षकहरूले मध्यम सन्तुष्टि रिपोर्ट गर्छन्, केवल २२.२% अंग्रेजी (४४.४%) र विज्ञान (२५%) भन्दा कम सन्तुष्ट छन्। ८८.९% कम वा धेरै कम रूपमा आमाबाबुले संलग्नता दर, अन्य विषयहरू प्रतिबिम्बित र एक सार्वभौमिक चिन्ता रूपमा यो पुष्टि।

Chart 115: गणित शिक्षक सन्तुष्टि

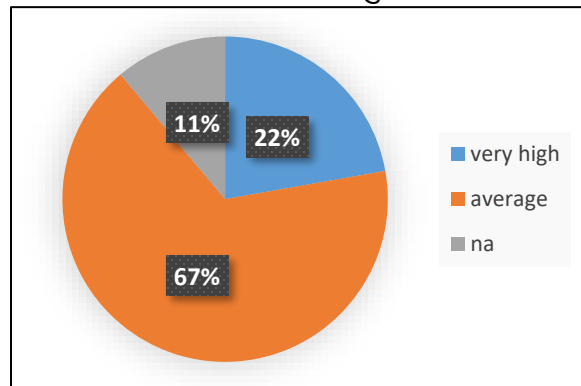
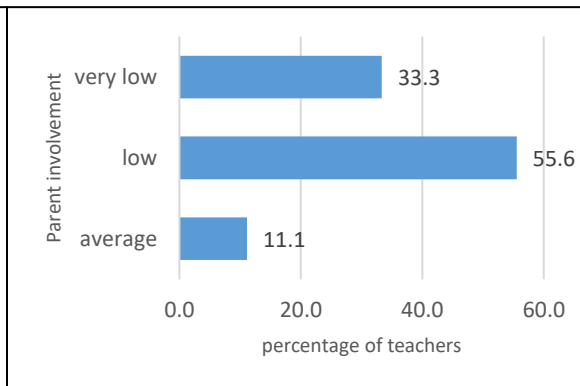

Chart 116: गणित शिक्षक अभिभावक संलग्नता

3.6.2.5 शिक्षण अभ्यास तथा मूल्याङ्कन

गणितका शिक्षकहरूले विश्वव्यापी मूल्याङ्कन अभ्यासहरू प्रदर्शन गर्छन्, यद्यपि प्रायजसो श्रेणीहरूमा अङ्ग्रेजी शिक्षकहरू भन्दा आवृत्तिहरू थोरै कम छन्। गृहकार्य मूल्यांकन (४.५ पटक/हप्ता) लगभग दैनिक छ, जबकि परियोजना कार्य (२.६ पटक/महिना) अंग्रेजी (१.७७) मा सम्भवतः संरचित परियोजनाहरूको लागि गणितको उपयुक्ततालाई प्रतिबिम्बित गर्दछ।

Table 36: ग्रेड ८ गणित शिक्षक मूल्यांकन

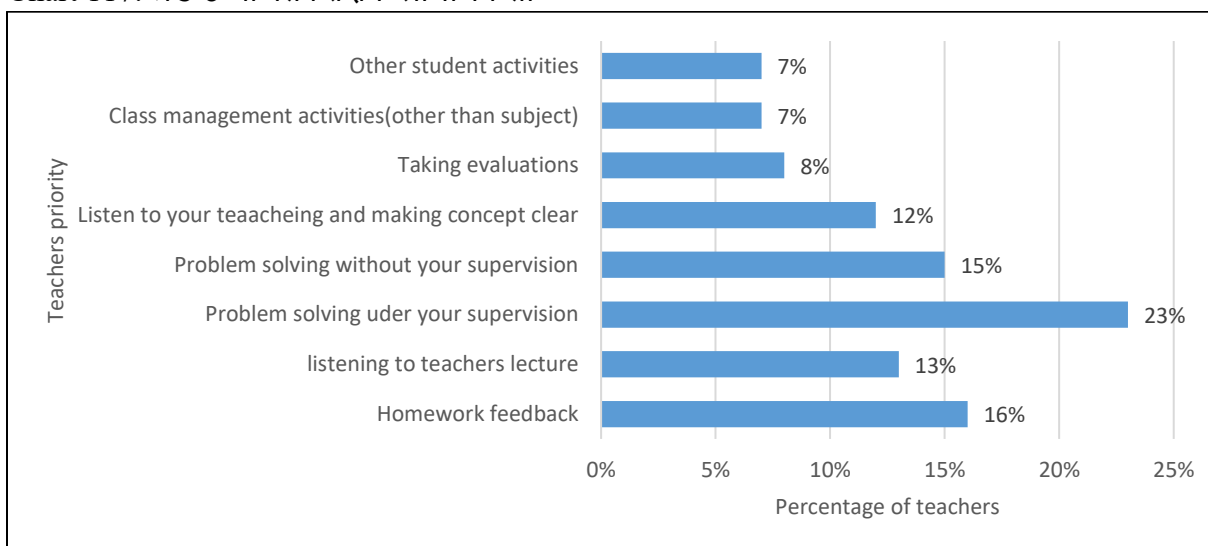
Evaluation	No of teachers	percent	Average times per week
Class work evaluation	9	100	4.33

Homework evaluation	9	100	4.5
Evaluation after debate	9	100	2.44
	No of teachers	percent	Average times per month
Project work	9	100	2.6
Behavior assessment	9	100	5.4

3.6.2.6 प्राथमिक शिक्षा

गणित शिक्षकहरूले पर्यवेक्षण गरिएको समस्या समाधान (२३%) लाई प्राथमिकता दिन्छन् जुन कुनै पनि विषयमा सबैभन्दा बढी एकल प्राथमिकता हो। Unsupervised समस्या समाधान संग संयुक्त (१५%) निर्देशात्मक ध्यान को ३८% समस्या समाधान गतिविधिहरू मा केन्द्रित छ। गृहकार्य प्रतिक्रिया (१६%) लाई पनि जोड दिइन्छ। मूल्यांकन (८%) र गैर-शैक्षिक गतिविधिहरू (प्रत्येक ७%) ले कम ध्यान दिन्छ, कौशल विकासमा गणितको ध्यान प्रतिबिम्बित गर्दछ।

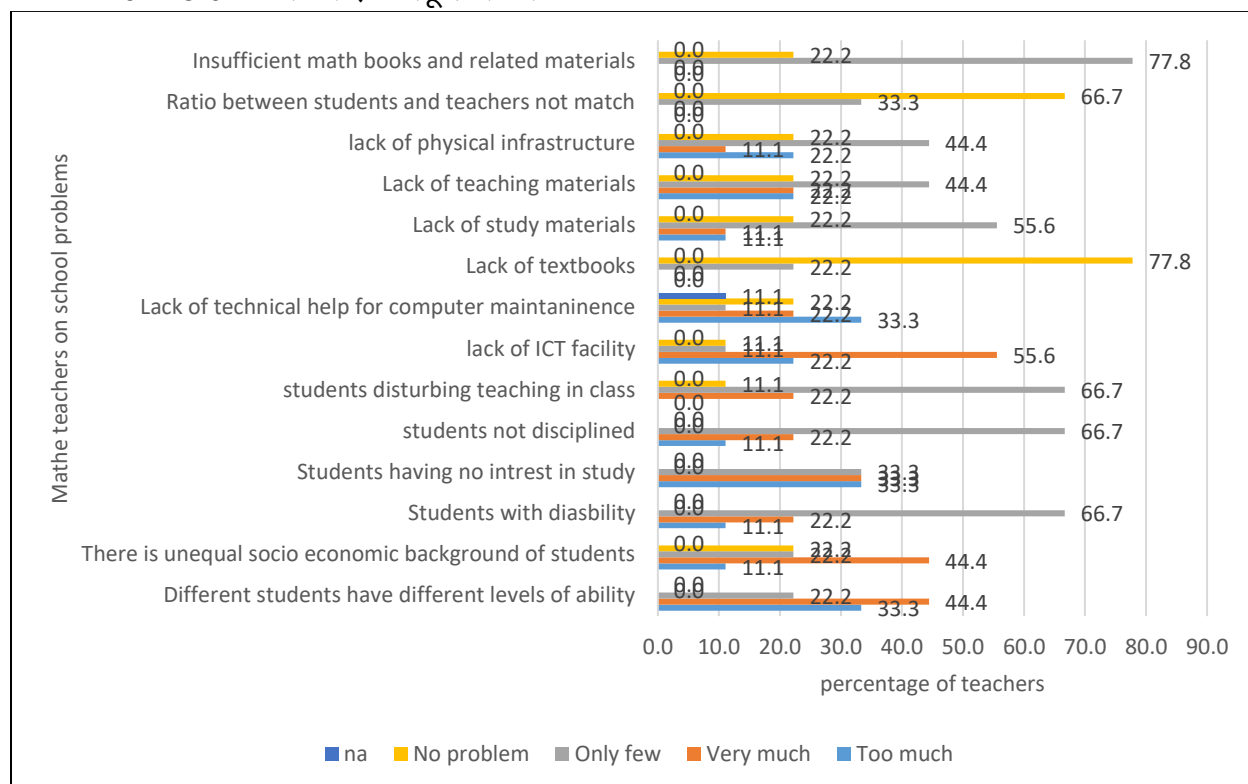
Chart 117: ग्रेड ८ गणित शिक्षक प्राथमिकता

3.6.2.7 शैक्षिक चुनौतीहरूको अवधारणा

गणित शिक्षकहरूले कुनै पनि विषयको सबैभन्दा गम्भीर चुनौती प्रोफाइल रिपोर्ट गर्छन्, तीन क्षेत्रहरू ७५% भन्दा बढी चिन्ताको साथ: आईसीटी सुविधाको अभाव (७७.८%) विद्यार्थी क्षमता विषमता (७७.७%) विद्यार्थी उदासीनता (६६.६%) सामाजिक आर्थिक असमानता (५५.५%) र प्राविधिक समर्थन (५५.५%) पनि प्रमुख चिन्ताहरू हुन्।

Chart 118: ग्रेड ८ गणित शिक्षक स्कूल समस्या

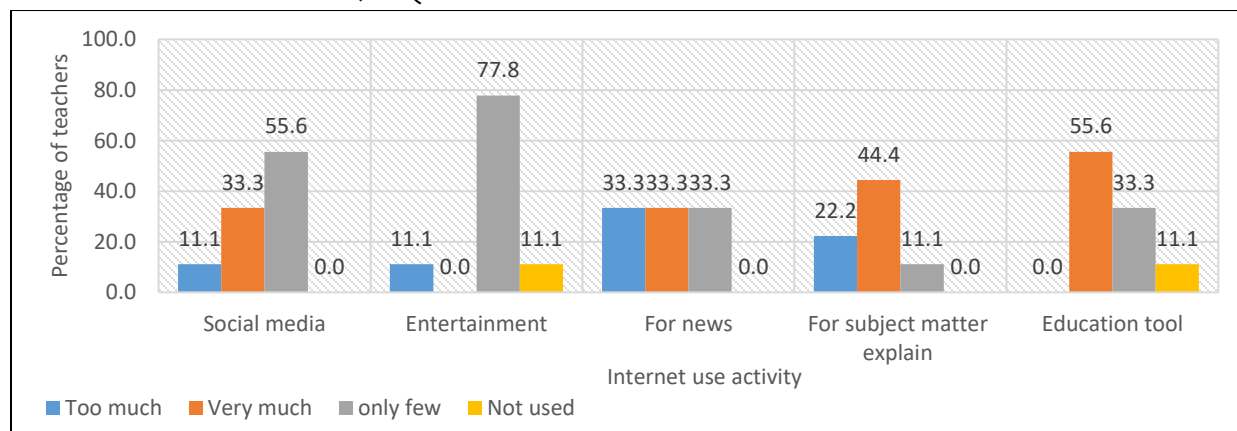

पाठ्यपुस्तकको उपलब्धता उत्कृष्ट छतर आईसीटी पूर्वाधार एक महत्वपूर्ण अवरोध हो। अङ्ग्रेजी शिक्षकहरूको तुलनामा, गणितका शिक्षकहरूले लगभग हरेक चुनौती वर्गको बारेमा धेरै बढी चासो देखाउँछन्, जसले उनीहरूको शिक्षण सन्दर्भमा बढी अनुभूत कठिनाईको सुझाव दिन्छ।

3.6.2.8 इन्टरनेट प्रयोग

गणित शिक्षकहरू मध्यमदेखि भारी इन्टरनेट प्रयोगकर्ताहरू हुन्, ६६.६% ले यसलाई समाचार र विषय व्याख्याका लागि प्रयोग गर्छन्। शिक्षा उपकरण प्रयोग (५५.६%) अङ्ग्रेजी शिक्षकहरू जस्तै छ। सामाजिक मिडिया प्रयोग (४४.४%) विशेष गरी अङ्ग्रेजी (११.१%) र विज्ञान (२५%) भन्दा बढी छ।

Chart 119: ग्रेड ८ गणित शिक्षक इन्टरनेट प्रयोग

3.6.3 विज्ञान शिक्षक (कक्षा 8)

3.6.3.1 शिक्षक जनसांख्यिकी र योग्यता

कुल ८ जाना विज्ञान शिक्षकहरूले भाग लिएका थिए। विज्ञान शिक्षकहरू मुख्यतया पुरुष (७५%) र अत्यधिक प्रारम्भिक-क्यारियर हुन्, ७५% सँग ५ वर्ष भन्दा कम अनुभव छ र औसत ४.५ वर्ष मात्र ग्रेड ८ मा सबैभन्दा कम अनुभवी विषय समूह हो। जबकि ८७.५% ले कम्तिमा स्नातक डिग्री ओगटेका छन्, केवल एक शिक्षकसँग मास्टर डिग्री छ, विषयहरू मध्ये सबैभन्दा कम उन्नत योग्यता दर प्रतिनिधित्व गर्दछ।

Chart 120: ग्रेड ८ विज्ञान शिक्षक लिङ्ग

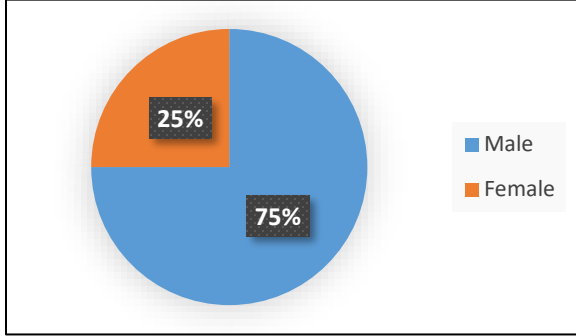

Chart 121: ग्रेड ८ विज्ञान शिक्षक शिक्षा

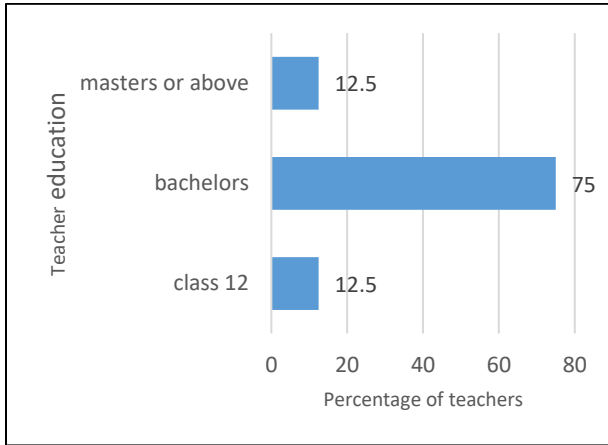
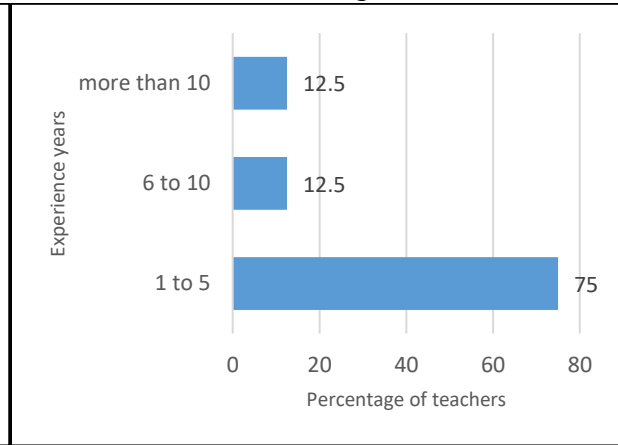

Chart 122: ग्रेड ८ विज्ञान शिक्षक अनुभव

3.6.3.1 शिक्षण अभ्यास तथा मूल्याङ्कन

विज्ञान शिक्षकहरूले विश्वव्यापी मूल्याङ्कन अभ्यासहरू प्रदर्शन गर्छन् तर अन्य विषयहरूको तुलनामा उल्लेखनीय रूपमा कम आवृत्तिहरूमा: कक्षा कार्य मूल्यांकन (३.१२/हप्ता) सबै विषयहरू मध्ये सबैभन्दा कम छ (अंग्रेजी: ४.४४, गणित: ४.३३) गृहकार्य मूल्यांकन (४.२५/हप्ता) अंग्रेजी (५.२२) र गणित (४.५) भन्दा कम छ बहस पछि मूल्यांकन (१.८७/हप्ता) सबैभन्दा कम छ।

Table 37: विज्ञान शिक्षक मूल्यांकन

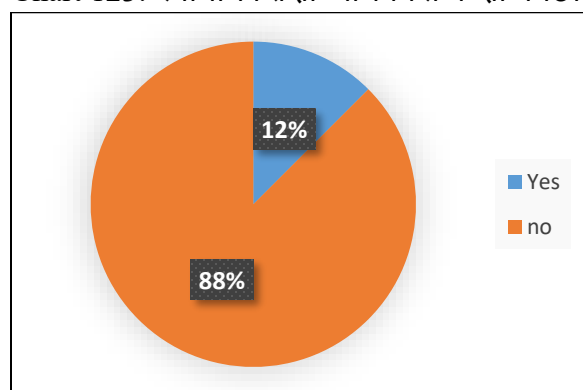
Evaluation Type	% Teachers Conducting	Average Frequency
Class work evaluation	100%	3.12 times/week
Homework evaluation	100%	4.25 times/week
Evaluation after debate	100%	1.87 times/week
Project work	100%	1.87 times/month
Behavior assessment	100%	5.7 times/month

परियोजना कार्य (१.८७/महिना) गणित जस्तै छ तर अंग्रेजी भन्दा कम छ। कम फ्रिक्वेन्सीहरूले विज्ञान शिक्षकहरूको प्रारम्भिक-क्यारियर स्थिति प्रतिबिम्बित गर्न सक्छ वा पाठ्यक्रम मागहरू जुन निश्चित मूल्यांकन प्रकारहरूका लागि समय सीमित गर्दछ।

3.6.3.2 व्यावसायिक समर्थन र पर्यवेक्षण

विज्ञान शिक्षकहरूले अत्यन्त सीमित बाह्य पर्यवेक्षणको अनुभव गर्छन् केवल एक शिक्षक (१२.५%) स्थानीय शिक्षा अधिकारीद्वारा अवलोकन गरिएको थियो। यद्यपि, ती सबैलाई विद्यालयका प्रिन्सिपलहरूले अवलोकन गरेका थिए, जुन विषयहरूमध्ये सबैभन्दा उच्च प्रमुख अवलोकन दर हो। यसले प्रिन्सिपलहरूले विज्ञान शिक्षकहरूको अनुभवहीनतालाई सम्भवतः मान्यता दिँदै विज्ञान कक्षाकोठाको भ्रमणलाई प्राथमिकता दिन सुझाव दिन्छ।

Chart 123: स्थानीय शिक्षा अधिकारी कक्षा कोठा अवलोकन

3.6.3.3 व्यावसायिक सहयोग

जबकि सबै विज्ञान शिक्षकहरू प्रमुख बैठकहरूमा उपस्थित हुन्छन् र तिनीहरूलाई कम्तिमा सन्तोषजनक पाउँछन्, शिक्षक बैठक सहभागिता मात्र ५०% विषयहरू मध्ये सबैभन्दा कम छ। यसले कमजोर सहकर्मी सहयोग सञ्जालहरूको सुझाव दिन्छ, सम्भावित रूपमा प्रारम्भिक-करियरका शिक्षकहरूलाई कलेजियल समर्थनबाट अलग पार्दै।

Chart 124: विज्ञान शिक्षक प्रिन्सिपल मद्दत

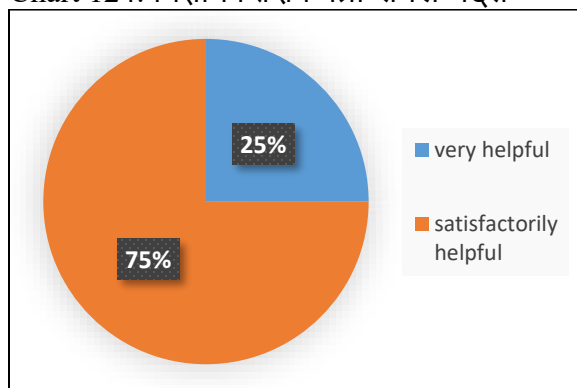
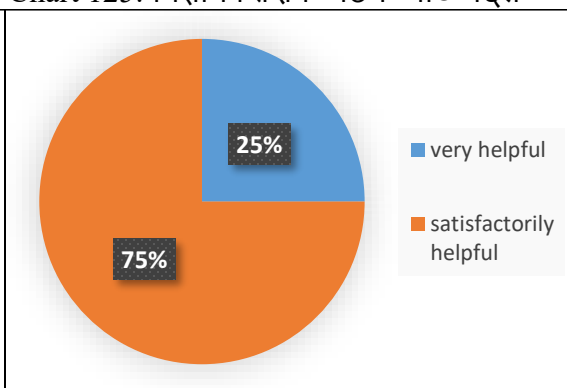

Chart 125: विज्ञान शिक्षक बैठक बाट मद्दत

3.6.3.4 कार्य सन्तुष्टि र अभिभावक संलग्नता

विज्ञान शिक्षकहरूले मध्यम सन्तुष्टि रिपोर्ट गर्छन्, केवल 25% गणितमा धेरै सन्तुष्ट छन् तर अंग्रेजी भन्दा कम। 88.9% आमाबाबुको संलग्नता कम वा धेरै कमको रूपमा, अन्य विषयहरूसँग अनुरूप। थोरै उच्च "कम" बनाम "धेरै कम" अनुपात (३३.३% बनाम ५५.६%) ले अङ्ग्रेजी शिक्षकहरू (जो ५५.६% कम, ४४.४% धेरै कम थिए) भन्दा थोरै राम्रो धारणा देखाउँछ।

Chart 126: विज्ञान शिक्षक शिक्षण सन्तुष्टि

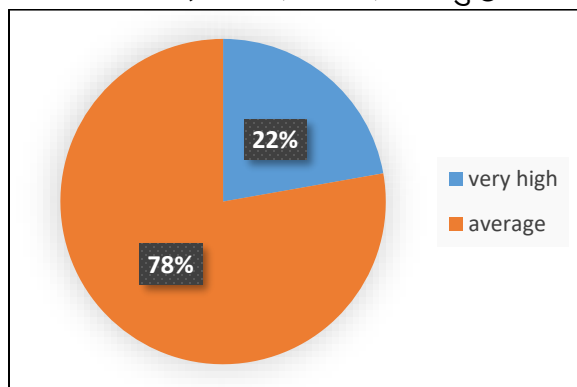
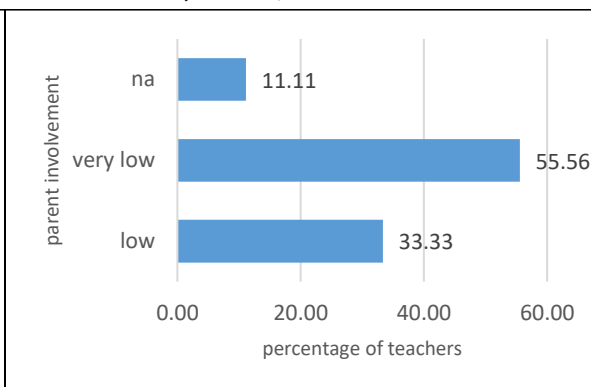

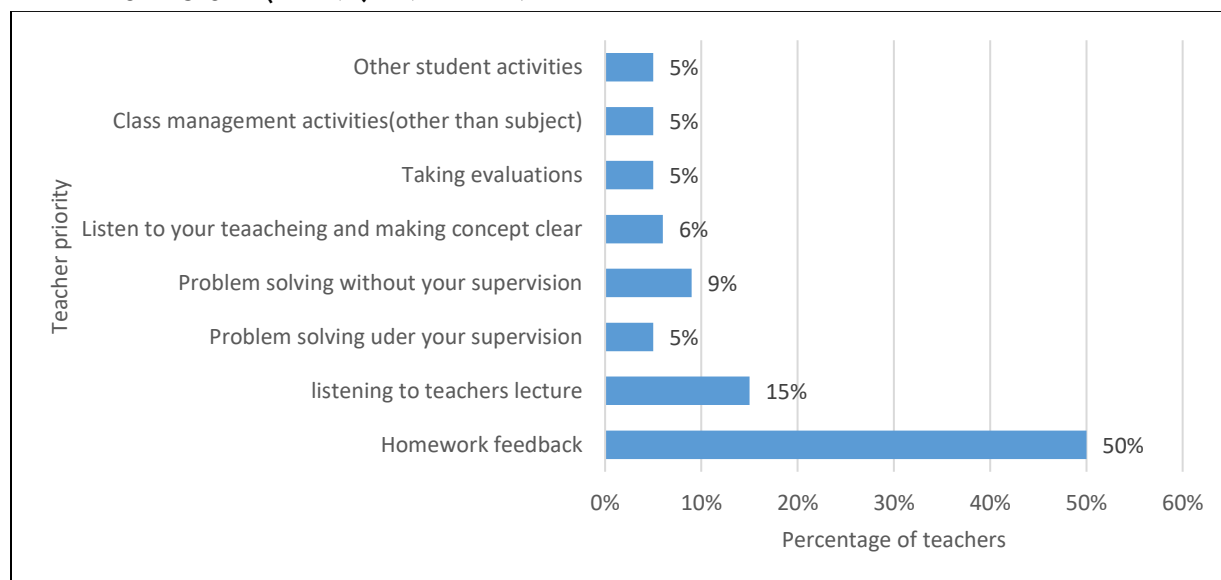
Chart 127: विज्ञान शिक्षक अभिभावक संलग्नता

3.6.3.5 प्राथमिक शिक्षा

यो प्राथमिकता वितरण असङ्गत छ र डाटा रेकर्डिङ मुद्दाहरू प्रतिबिम्बित गर्न सक्छ, गृहकार्य प्रतिक्रिया रूपमा उपभोग गर्न सक्दैन ५०% निर्देशन समय को. यद्यपि, यदि अनुहार मूल्यमा लिइयो भने, यसले विज्ञान शिक्षकहरूलाई गृहकार्य प्रतिक्रियालाई उनीहरूको प्रमुख गतिविधिको रूपमा बुझ्ने सुझाव दिन्छ, जसले सम्भावित रूपमा अपर्याप्त व्यावहारिक शिक्षाको बारेमा विद्यार्थीहरूको गुनासोसँग पाल्तिबद्ध गर्ने प्रयोगहरू भन्दा लिखित काममा भारी जोड दिने सङ्केत गर्दछ।

Chart 128: ग्रेड ८ विज्ञान शिक्षक प्राथमिकता

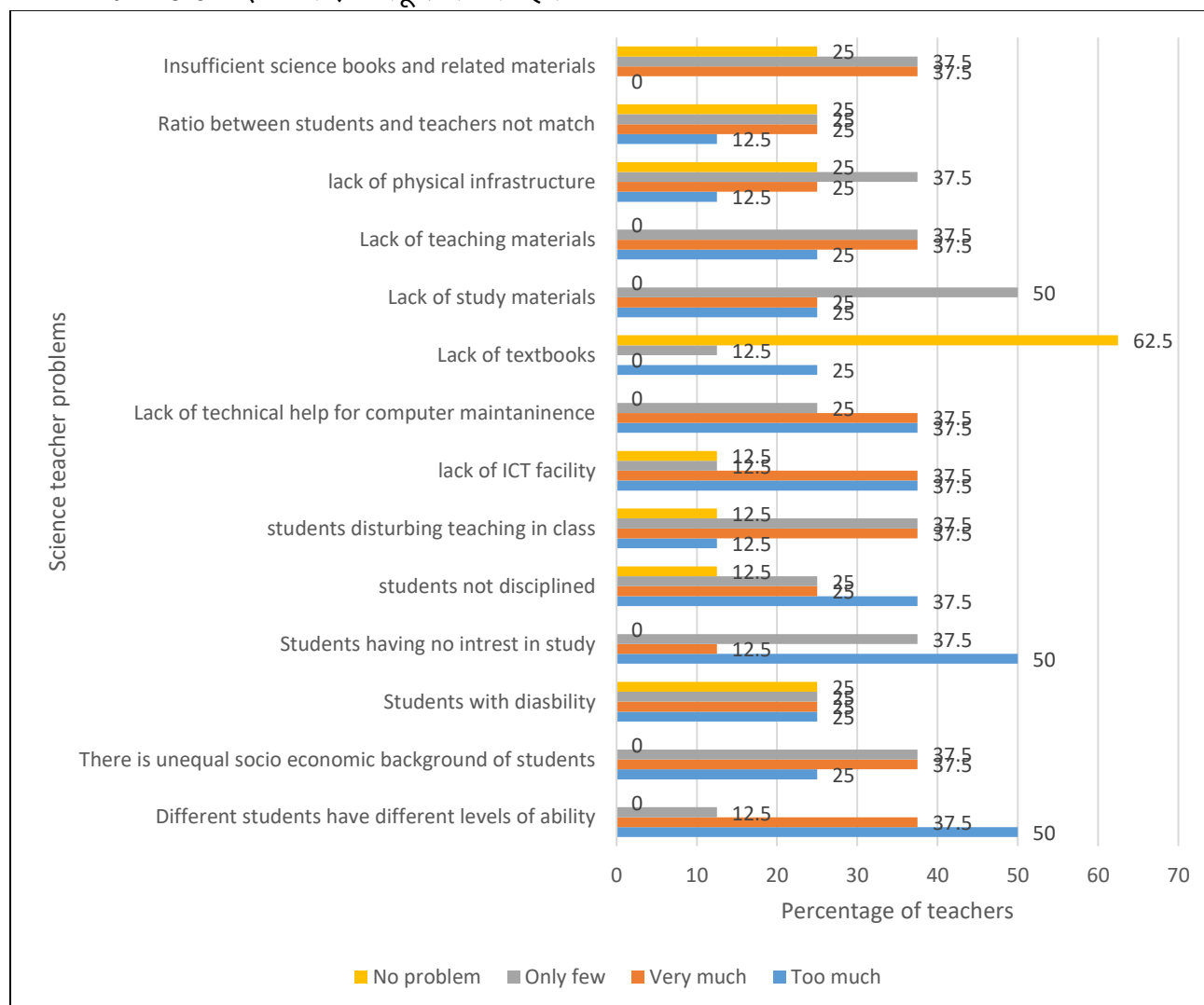

3.6.3.6 शैक्षिक चुनौतीहरूको अवधारणा

विज्ञान शिक्षकहरूले कुनै पनि विषयको विद्यार्थी क्षमता विषमता (८७.५%) को बारेमा सबैभन्दा बढी चिन्ता व्यक्त गर्छन् लगभग १० मा ९ शिक्षकको दृष्टिकोण यो एक प्रमुख चुनौतीको रूपमा छ। आईसीटी सुविधाको अभाव (75%) र प्राविधिक समर्थन (75%) गणित शिक्षकहरूको गम्भीरतासँग मिल्दोजुल्दो गम्भीर चिन्ताहरू हुन्। विद्यार्थी उदासीनता (६२.५ प्रतिशत), सामाजिक आर्थिक असमानता (६२.५ प्रतिशत) र अनुशासनहीनता (६२.५ प्रतिशत) पनि प्रमुख चिन्ताको विषय बनेको छ।

शिक्षण सामग्री (६२.५% सम्बन्धित) र अध्ययन सामग्री (५०%) महत्वपूर्ण मुद्दाहरू हुन्, अंग्रेजीमा विपरीत जहाँ सामग्रीहरू चिन्ताको विषय थिएन। पाठ्यपुस्तकको उपलब्धता अपेक्षाकृत राम्रो छ (७५% रिपोर्ट थोरै/कुनै समस्या छैन) तर व्यावहारिक विज्ञान सामग्री ३७.५% को लागि अपर्याप्त छ। विज्ञान शिक्षकहरूको चुनौती प्रोफाइल व्यापक र सबैभन्दा गम्भीर छ, धेरै क्षेत्रहरू ६०% भन्दा बढी चिन्ताको साथ, अनुभवहीन शिक्षकहरू र अपर्याप्त स्रोतहरूसँग व्यावहारिक विषय सिकाउने जटिल कठिनाइहरू प्रतिबिम्बित गर्दछ।

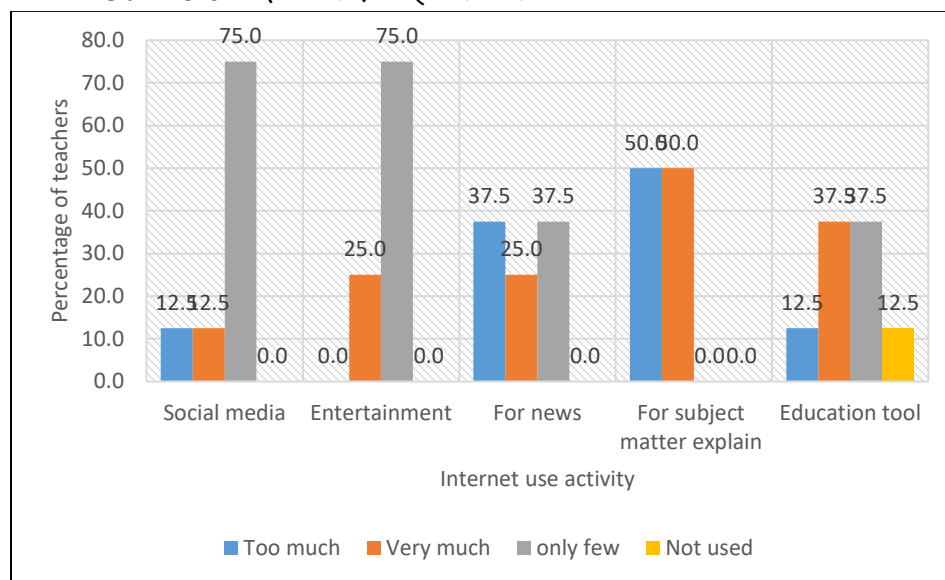
Chart 129: ग्रेड ८ विज्ञान शिक्षक स्कूल समस्याहरू

3.6.3.7 इन्टरनेट प्रयोग

विज्ञान शिक्षकहरू विषय व्याख्याका लागि इन्टरनेटको विश्वव्यापी प्रयोगकर्ताहरू हुन् (१००%) सबै विषयहरू र ग्रेडहरूमा उच्चतम दर। यसले सम्भवतः डिजिटल प्रदर्शन र सामग्रीका साथ अपर्याप्त व्यावहारिक स्रोतहरूको पूरकको आवश्यकतालाई प्रतिबिम्बित गर्दछ। शिक्षा उपकरण प्रयोग (५०%) मध्यम छ, जबकि सामाजिक मिडिया (२५%) र मनोरञ्जन (२५%) कम छन्, पेशेवर-केन्द्रित प्रयोगको सुझाव दिन्छ।

Chart 130: ग्रेड ८ विज्ञान शिक्षक इन्टरनेट प्रयोग

3.6.4 कक्षा 8 शिक्षक सर्वेक्षणबाट निष्कर्ष र सिफारिसहरू (खण्ड 3.6)

अङ्ग्रेजी, गणित र विज्ञानका प्रत्येक ९ जनासहित २७ जना शिक्षकहरूको कक्षा ८ शिक्षक सर्वेक्षणले अधिकांश विषयहरूमा कक्षा ५ भन्दा बढी अनुभव भएको तर लगातार विषय-विशिष्ट असमानता र निम्न माध्यमिक स्तरमा चुनौतीहरू तीव्र पार्ने कार्यबल प्रकट गर्दछ। अङ्ग्रेजी शिक्षकहरू दुई तिहाइसँग एक दशक भन्दा बढीको शिक्षण अनुभव भएका छन् र ८८.९ प्रतिशत स्नातक डिग्री र ५५.६ प्रतिशत मास्टर डिग्रीको साथ योग्य छन्। तिनीहरूले ४४.४ प्रतिशत धेरै सन्तुष्टिको साथ मध्यम देखि उच्च सन्तुष्टि रिपोर्ट गर्छन् र उच्च आवृत्तिहरूको साथ विश्वव्यापी मूल्यांकन अभ्यासहरू प्रदर्शन गर्छन्। उनीहरूको प्राथमिक चुनौतीहरू सामाजिक आर्थिक असमानता ६६.६ प्रतिशत र विद्यार्थी विविधता ५५.५ प्रतिशतमा छन्, र विशेष गरी 55.5 प्रतिशतले इन्टरनेटलाई शैक्षिक उपकरणको रूपमा व्यापक रूपमा प्रयोग गर्दछ जुन ग्रेड ५ अंग्रेजी शिक्षकहरू भन्दा २५ प्रतिशतमा उच्च छ, माध्यमिक स्तरमा ठूलो टेक्नोलोजी एकीकरणलाई संकेत गर्दछ।

गणित शिक्षकहरू ८८.९ प्रतिशत पुरुष छन्, ४४.४ प्रतिशत मास्टर डिग्रीको साथ राम्रोसँग योग्य छन्, र ९.२५ वर्षको औसत अनुभवको साथ अनुभवी छन्। तिनीहरू केवल २२.२ प्रतिशत धेरै सन्तुष्ट भएको मध्यम सन्तुष्टि रिपोर्ट गर्छन् र कुनै पनि विषयको सबैभन्दा गम्भीर चुनौती प्रोफाइलको सामना गर्छन्, आईसीटी सुविधाको अभाव 77.८ प्रतिशत, विद्यार्थी विविधता ७७.७ प्रतिशत, विद्यार्थी उदासीनता ६६.६ प्रतिशत, सामाजिक आर्थिक असमानता ५५.५ प्रतिशत, र प्राविधिक समर्थन ५५.५ प्रतिशत सबै प्रमुख चिन्ताको विषय हो। तिनीहरूको अभ्यासले कौशल विकासमा गणितको ध्यानलाई प्रतिबिम्बित गर्दै, २३ प्रतिशत प्राथमिकताको प्रतिनिधित्व गर्ने पर्यवेक्षण गरिएको समस्या समाधानमा जोड दिन्छ। विज्ञान शिक्षकहरू मुख्य रूपमा पुरुष ७५ प्रतिशत र अत्यधिक प्रारम्भिक-क्यारियर मात्र ४.५ वर्षको औसत अनुभवको साथ र ७५ प्रतिशत ५ वर्ष भन्दा कम अनुभव भएको, सबैभन्दा कम अनुभवी ग्रेड ८ समूहको प्रतिनिधित्व गर्दछ। जबकि ८७.५ प्रतिशत स्नातक डिग्री राख्छन्, केवल एक मास्टर डिग्री छ। उनीहरूको मूल्याङ्कन फ्रिक्वन्सीहरू सबै कोटीहरूमा अन्य विषयहरू भन्दा उल्लेखनीय रूपमा कम छन्, र तिनीहरूले विद्यार्थीहरूको विविधता ८७.५ प्रतिशत, आईसीटी सुविधाको अभाव ७५ प्रतिशत, प्राविधिक समर्थन ७५ प्रतिशत, विद्यार्थीहरूको उदासीनता ६२.५ प्रतिशत, सामाजिक आर्थिक असमानता ६२.५ प्रतिशत, र अनुशासनहीनता ६२.५ प्रतिशतको साथ व्यापक र सबैभन्दा गम्भीर चुनौती प्रोफाइल रिपोर्ट गर्छन्। शिक्षण सामग्री ६२.५ प्रतिशत र अध्ययन सामग्री ५० प्रतिशत विज्ञानको लागि अद्वितीय महत्वपूर्ण चिन्ताहरू हुन्।

Cross cutting निष्कर्षहरूले देखाउँछ कि बाह्य पर्यवेक्षण सीमित रहन्छ यद्यपि गणित शिक्षकहरूले शिक्षा अधिकारीहरूद्वारा ४४.४ प्रतिशत अवलोकनका साथ अधिक अवलोकनहरू प्राप्त गर्छन्, प्रमुख अवलोकनहरू विज्ञानका लागि १०० प्रतिशतमा शिक्षक अनुभवहीनतालाई मान्यता दिन्छन्, शिक्षक बैठक सहभागिता विज्ञानमा ५० प्रतिशतमा सम्भावित रूपमा प्रारम्भिक-क्यारियर शिक्षकहरूलाई पृथक गर्दछ, अभिभावकको संलग्नता विश्वव्यापी रूपमा ८८.९ देखि १०० प्रतिशत शिक्षकहरूद्वारा कम वा धेरै कम मूल्याङ्कन गरिएको छ, ७५ देखि १०० प्रतिशत थोरै वा कुनै समस्या नभएको रिपोर्ट गर्ने विषयहरूमा पाठ्यपुस्तकको उपलब्धता उत्कृष्ट छ, र आईसीटी पूर्वाधार विशेष गरी गणित र विज्ञानमा एक महत्वपूर्ण अवरोध हो।

3.7 अभिभावक सर्वेक्षण परिणाम

सर्वेक्षणमा कुल ९७ जाना अभिभावकहरूले भाग लिएर घरको वातावरण, पारिवारिक परिस्थिति र आफ्ना बच्चाहरूको शिक्षामा उनीहरूको संलग्नता बारे बहुमूल्य दृष्टिकोण प्रदान गरे। अभिभावकका विचारहरू बुझ्नु आवश्यक छ किनभने आय, शिक्षा स्तर र संलग्नता लगायत पारिवारिक कारकहरू विद्यार्थी उपलब्धिको सबैभन्दा बलियो पूर्वानुमानकर्ताहरूमध्ये एक हुन्। यस खण्डले यी कारकहरू र विद्यार्थी परिणामहरूसँग उनीहरूको सम्बन्धको विश्लेषण गर्दछ।

3.7.1 अभिभावक जनसांख्यिकी

सर्वेक्षणमा ल्याम्के मैयुम गाँपालिकाका ९७ जाना अभिभावकहरू समावेश थिए। अधिकांश आमाबाबु, लगभग ५९ प्रतिशत, ३१ देखि ४० वर्ष बीचका छन्, जसले मुख्य बाल-पालन उमेर समूहको प्रतिनिधित्व गर्दछ। अन्य २८ प्रतिशत ४१ देखि ५० वर्ष उमेरका छन्, जसको अर्थ लगभग ८७ प्रतिशत आमाबाबुले आफ्नो प्रमुख काम गर्ने उमेरमा छन्। यसले संकेत गर्दछ कि अधिकांश आमाबाबुले आजीविका गतिविधिहरू र बाल हेरचाह जिम्मेवारीहरू दुवैबाट आफ्नो समयमा महत्त्वपूर्ण मागहरू सामना गर्छन्। आमाबाबुको एक सानो सङ्ख्या, लगभग १० प्रतिशत, ५० वर्ष भन्दा माथिका छन्, जसले साना आमाबाबुले कामका लागि बसाइँ सरेका केही घरहरूमा प्राथमिक हेरचाहकर्ताका रूपमा सेवा गरिरहेका हजुरबुबालाई सङ्केत गर्न सक्छ।

Chart 131: लिंग

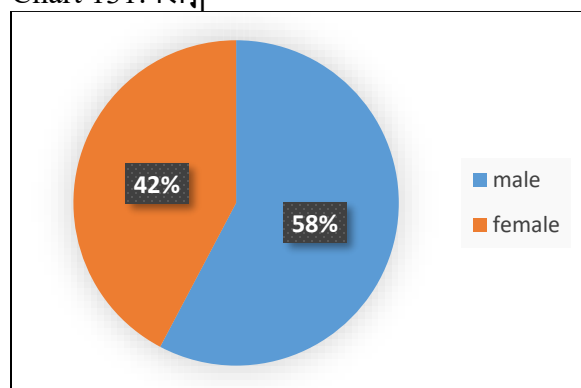

Chart 132: अभिभावकको उमेर

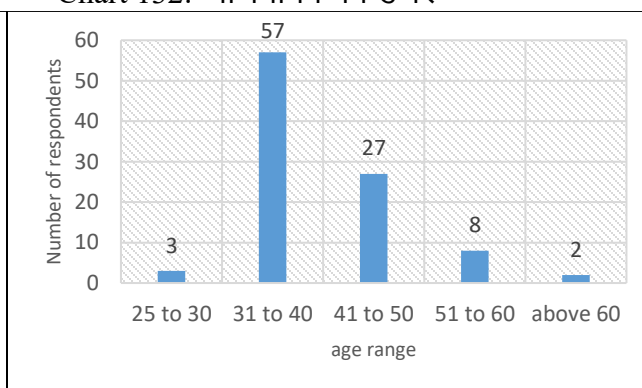

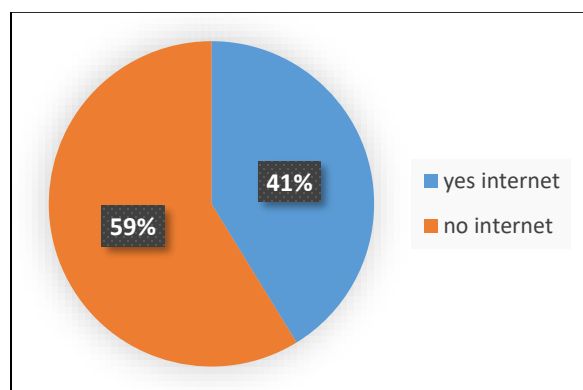
Table 38: उमेर तथ्यांक

Age statistics	figures
Average parents age	39.9
Max age	65
Min Age	25
S.D	7.8

3.7.2 प्रविधि पहुँच र प्रयोग

सर्वेक्षण गरिएका परिवारहरूमा घरमा इन्टरनेटको पहुँच सीमित छ। ४१ प्रतिशत घरमा मात्रै इन्टरनेटको सुविधा छ भने ५९ प्रतिशत घरमा इन्टरनेटको सुविधा छैन। यसले गाँपालिकामा महत्त्वपूर्ण डिजिटल विभाजन प्रकट गर्दछ, जहाँ अधिकांश विद्यार्थीहरू इन्टरनेट जडान बिना घरबाट आउँछन्। यसले उनीहरूलाई बढ्दो डिजिटल संसारमा असुविधामा पार्छ जहाँ अनलाइन सिक्ने स्रोतहरू र शैक्षिक सामग्री बढी महत्त्वपूर्ण हुँदै गइरहेको छ।

Chart 133: इन्टरनेट सुविधा

3.7.3 अध्ययनका लागि इन्टरनेटको प्रयोग

इन्टरनेट पहुँचको सम्बन्धमा विद्यार्थीहरूको उपलब्धि हेर्दा, एउटा रोचक ढाँचा देखा पर्दछ। घरमा इन्टरनेट भएका विद्यार्थीहरूले औसत २७.०९ स्कोर गरे, जबकि इन्टरनेट नभएका विद्यार्थीहरूले २५ स्कोर गरे। यसले देखाउँछ कि इन्टरनेट पहुँच भएका विद्यार्थीहरूले लगभग २ अङ्कको भिन्नताका साथ अलिक राम्रो प्रदर्शन गर्छन्। यसले सुझाव दिन्छ कि जब इन्टरनेट उपलब्ध हुन्छ, यसले केही शैक्षिक लाभ प्रदान गर्न सक्छ, यद्यपि भिन्नता धेरै ठूलो छैन। यो सम्भव छ कि केही विद्यार्थीहरूले सिकाइका लागि इन्टरनेट प्रयोग गर्छन् जबकि अरूले यसलाई मुख्यतया मनोरञ्जनका लागि प्रयोग गर्न सक्छन्। मुख्य कुरा के हो भने इन्टरनेट एकलै हुनुले स्वचालित रूपमा सिकाइमा सुधार गर्दैन, तर सही तरिकाले प्रयोग गर्दा यो एक उपयोगी स्रोत हुन सक्छ।

Table 39: प्रयोग गरेर र इन्टरनेट प्रयोग नगरेको औसत स्कोर

Description	No of respondents	Average scores
Students using internet	40	27.09
Students not using internet	57	25.00

3.7.4 घरमा पदार्थको प्रयोग

सर्वेक्षणले घरको वातावरणमा विषाक्त पदार्थहरूको सेवनको बारेमा जानकारी सङ्कलन गर्यो, जसले सम्भवतः रक्सी र सुर्तीजन्यलाई जनाउँछ। यो एउटा महत्त्वपूर्ण कारक हो किनभने घरको वातावरणले बच्चाहरूको सिक्ने र अध्ययन गर्ने क्षमतालाई कडा रूपमा असर गर्छ। ९७ परिवारहरू मध्ये, लगभग ३१ प्रतिशतले रिपोर्ट गरे कि तिनीहरूले विषाक्त पदार्थहरू खान्छन्, तर बच्चाहरूको अगाडि आवश्यक छैन। अझ चिन्ताजनक कुरा के हो भने १२ प्रतिशत परिवारहरूले बच्चाहरूको उपस्थितिमा त्यस्ता पदार्थहरू सेवन गरेको रिपोर्ट गरे। यसको अर्थ प्रत्येक दस मध्ये एक भन्दा बढी घरमा, बच्चाहरू प्रत्यक्ष रूपमा मादक पदार्थको प्रयोगमा पर्छन्।

पदार्थको प्रयोग र विद्यार्थी उपलब्धि बिचको सम्बन्ध स्पष्ट र चिन्ताजनक छ। कुनै पदार्थ प्रयोग नगर्ने परिवारका विद्यार्थीहरूले औसत २५.५७ को साथ उच्चतम स्कोर गरे। परिवारहरूका विद्यार्थीहरू जहाँ पदार्थहरू सेवन गरिन्छ तर बच्चाहरूको अगाडि आवश्यक छैन २३.२३ मा कम स्कोर गरियो। सबैभन्दा कम स्कोर, केवल १९.२८ मा, घरमा बस्ने विद्यार्थीहरूमा देखिएको थियो जहाँ उनीहरूको उपस्थितिमा पदार्थ खपत गरिन्छ। यो ढाँचाले बालबालिकाको शिक्षामा घरेलु पदार्थको प्रयोगको प्रत्यक्ष नकारात्मक प्रभाव देखाउँछ। जब बच्चाहरूले घरमा मादक पदार्थको प्रयोग देख्छन्, उनीहरूको सिकाइमा सबैभन्दा बढी असर पर्छ। यस्तो हुन सक्छ किनभने त्यस्ता घरहरूमा अस्थिर वातावरण, अध्ययनको कम पर्यवेक्षण, वा शैक्षिक सामग्रीको सट्टा पदार्थहरूमा खर्च गरिएको पैसा हुन सक्छ।

समुदायमा मादक पदार्थको प्रयोगलाई सम्बोधन गर्दा बालबालिकाको शिक्षाका लागि अर्थपूर्ण लाभ हुन सक्ने निष्कर्षहरूले सुझाउ दिन्छ।

Chart 134: पदार्थ प्रयोग गर्ने अभिभावकहरू

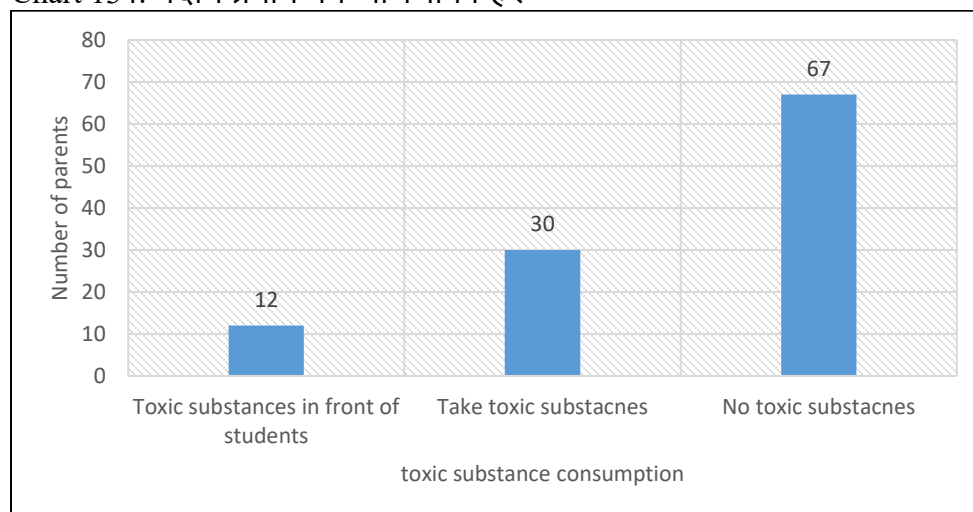

Table 40: सम्बन्धित विद्यार्थीहरूको औसत स्कोर

Parents using toxic substances	No of respondents	percent	average score
Toxic substances in front of students	12	12.37	19.28
Take toxic substances	30	30.92	23.22
No toxic substances	67	69.07	25.57

3.7.5 पारिवारिक आय तथा विद्यार्थी उपलब्धि

पारिवारिक आय र विद्यार्थी उपलब्धि बिचको सम्बन्धले शिक्षामा आर्थिक अवरोधहरूको बारेमा महत्त्वपूर्ण अन्तरदृष्टि प्रदान गर्दछ। सर्वेक्षणले अभिभावकहरूलाई उनीहरूको वार्षिक घरेलु आम्दानी लाखौं रुपैयाँमा छ भनेर सोधे, जहाँ एक लाख भनेको लगभग ७५० अमेरिकी डलर हो। ६७ प्रतिशत परिवार रहेको सबैभन्दा ठुलो समूहले वार्षिक एक लाख रुपैयाँभन्दा कम कमाउँछ। यसले आर्थिक कठिनाइले गाँपालिकाका दुई तिहाइ विद्यार्थी जनसंख्यालाई असर गरेको देखाउँछ। यी गरिब परिवारहरूमा २६.०७ को औसत स्कोर भएका बच्चाहरू थिए।

प्रति वर्ष एक देखि दुई लाखसम्म कमाउने परिवारहरू नमूनाको २३ प्रतिशत हुन्छन्। उनीहरूका बच्चाहरूले औसत २४.५० स्कोर गरे, जुन सबैभन्दा गरिब समूहको तुलनामा थोरै कम हो। यो अप्रत्याशित ढाँचा सर्वेक्षणमा कैद नगरिएका अन्य कारकहरूबाट प्रभावित हुन सक्छ। दुईदेखि पाँच लाखसम्म कमाउने परिवारहरूले उत्तरदाताहरूको ७ प्रतिशत प्रतिनिधित्व गर्छन्, र उनीहरूका बच्चाहरूले २४.०९ स्कोर गरे, जुन अधिल्लो समूहको जस्तै थियो। सबैभन्दा सानो समूह, केवल ३ प्रतिशत परिवारहरूले वार्षिक पाँच लाखभन्दा बढी कमाउँछन्। उनीहरूका बच्चाहरूले २२.२२ अङ्क प्राप्त गरे, यद्यपि यस श्रेणीमा परिवारहरूको थोरै सङ्ख्याले दृढ निष्कर्ष निकाल्न गाह्रो बनाउँछ।

Table 41: अभिभावकको आय स्तर अनुसार औसत स्कोर

Income level	No of parents	Percent	Average score
Less than a lakh	65	67.01	26.07
1 to 2 lakhs	22	22.68	24.49
above 2 to 5	7	7.21	24.08

more than 5 lakhs	3	3.09	22.2

मुख्य खोज भनेको गाँपालिकाका अधिकांश परिवारलाई गरिबीले असर गर्छ भन्ने हो। सबैभन्दा गरिब परिवारका विद्यार्थीहरूले सम्भवतः पर्याप्त शैक्षिक सामग्री नभएको, उनीहरूको सिक्ने क्षमतालाई असर गर्ने खाद्य असुरक्षाको सामना गर्ने, वा अध्ययनको सट्टा घरमै काम गर्न र मद्दत गर्न आवश्यक पर्ने जस्ता धेरै चुनौतीहरूको सामना गर्छन्। आयमा सामान्य सुधारले पनि शिक्षामा मद्दत गर्न सक्छ भन्ने तथ्यले आर्थिक समर्थन कार्यक्रमहरूले यी बालबालिकाहरूका लागि वास्तविक भिन्नता ल्याउन सक्छ भन्ने सुझाउ दिन्छ।

3.7.6 शिक्षक-अभिभावक संवाद

सर्वेक्षणले अभिभावकहरूलाई उनीहरूको बच्चाहरूले विभिन्न विषयहरूमा खराब प्रदर्शन गर्दा शिक्षकहरूले उनीहरूलाई सम्पर्क गर्छन् कि भनेर सोधे। यो महत्त्वपूर्ण छ किनभने शिक्षक र अभिभावकहरू बिचको राम्रो सञ्चारले समस्याहरू चाँडै पहिचान गर्न र बच्चाहरूलाई समर्थन गर्न सँगै काम गर्न मद्दत गर्न सक्छ। गणितका लागि, ४१ प्रतिशत अभिभावकहरूले उनीहरूको बच्चाहरूले खराब प्रदर्शन गर्दा शिक्षकहरूले उनीहरूलाई फोन गरेको रिपोर्ट गरे। विद्यार्थीहरूको औसत गणित स्कोर जसको आमाबाबुले कलहरू प्राप्त गरे १९.४५ थियो, जसको अभिभावकहरूले कलहरू प्राप्त गरेनन् २४.६० को तुलनामा। ५ भन्दा बढी अङ्कको यो भिन्नताले सुझाव दिन्छ कि शिक्षकहरूले वास्तवमा कम प्रदर्शन गर्ने विद्यार्थीहरूका अभिभावकहरूसम्म पुग्दैनन्, जुन एक सकारात्मक उत्तरदायित्व अभ्यास हो। यद्यपि, कलहरू ४१ प्रतिशत अभिभावकहरूमा मात्र पुग्ने तथ्यको अर्थ कम स्कोर भएका धेरै विद्यार्थीहरूले कुनै अभिभावक सम्पर्कलाई ट्रिगर नगर्न सक्छन्।

विज्ञानका लागि, ३८ प्रतिशत अभिभावकहरूले खराब प्रदर्शनको बारेमा कलहरू प्राप्त गरे। अभिभावकलाई सम्पर्क गरेका विद्यार्थीले विज्ञानमा २८.५४ र सम्पर्क नभएका विद्यार्थीले २९.१५ अंक प्राप्त गरेका छन्। भिन्नता यहाँ सानो छ, केवल ०.६ अंकहरू, सम्भवतः किनभने विज्ञान स्कोरहरू सामान्यतया उच्च हुन्छन् र धेरै चिन्ताको कारण नहुन सक्छ। अङ्ग्रेजीका लागि, ३५ प्रतिशत अभिभावकहरूले कलहरू प्राप्त गरे। सम्पर्क गरिएका विद्यार्थीहरूले अङ्ग्रेजीमा ११.९५ स्कोर गरे, जबकि सम्पर्क नभएका विद्यार्थीहरूले १३.२७, लगभग १.३ अंकको भिन्नता प्राप्त गरे। अङ्ग्रेजी स्कोरहरू समग्रमा धेरै कम छन्, त्यसैले यो सानो अन्तरले पनि कुल स्कोरको अर्थपूर्ण अनुपात प्रतिनिधित्व गर्दछ।

Table 42: विद्यार्थीले नराम्रो प्रदर्शन गरे आमाबाबुलाई बोलाउँदा अनुसार स्कोर

Math subject	Number	%	Math's average
Math teacher call school	40	41.24	19.45
don't call	57	58.76	24.6
Science subject	Number	%	science average
Science teacher call	37	38.14	28.54
don't call	60	61.86	29.15
English subject	Number	%	English average
English teacher call school	34	35.05	11.95
don't call	63	64.95	13.27

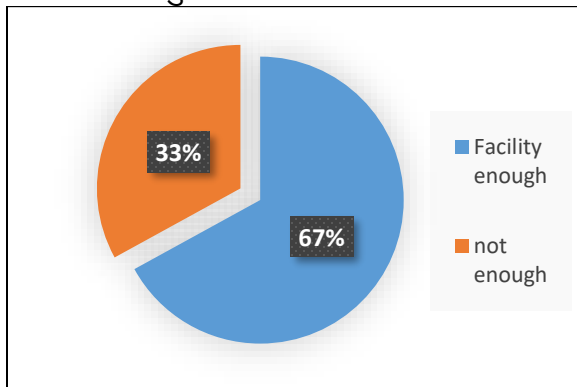
तिनै विषयहरूमा, आफ्ना बच्चाहरूले खराब प्रदर्शन गर्दा लगभग एक तिहाइदेखि दुई-पाँचौँ अभिभावकहरूलाई मात्र सम्पर्क गरिन्छ। यसको अर्थ अधिकांश अवस्थामा आमाबाबुले आफ्ना बच्चाहरूको शैक्षिक सङ्घर्षबारे अनभिज्ञ रहन्छन्। सम्पर्क हुँदा पनि, सम्पर्क गरिएका विद्यार्थीहरूले अझै पनि आफ्ना साथीहरूभन्दा कम स्कोर गर्छन्, जसले

फलो-अप समर्थनबिना एकल फोन कल पर्याप्त हुँदैन भन्ने सङ्केत गर्दछ। सबै विषयहरूमा कम सम्पर्क दरले विद्यालय र परिवारहरू बिचको कम सञ्चारको प्रणालीगत समस्या देखाउँछ। यो एक छुटेको अवसर हो किनभने अनुसन्धानले देखाउँछ कि आमाबाबुले आफ्ना बच्चाहरूको प्रगतिको बारेमा जानकारी पाउँदा बढी संलग्न हुन्छन्।

3.7.7 विद्यालय सुविधासम्बन्धी अभिभावकको धारणा

अभिभावकहरूलाई आफ्ना बच्चाहरूको विद्यालयमा पर्याप्त सुविधाहरू छन् भन्ने विश्वास छ कि छैन भनेर सोधिएको थियो। लगभग 67 प्रतिशत अभिभावकहरूले विद्यालय सुविधाहरू पर्याप्त रहेको प्रतिक्रिया दिए। यसले संकेत गर्दछ कि अधिकांश अभिभावकहरू विद्यालयको भौतिक अवस्थाबाट सन्तुष्ट छन्। यद्यपि, 33 प्रतिशतको पर्याप्त अल्पसङ्ख्यक, वा प्रत्येक तीन अभिभावक मध्ये एकलाई विद्यालय सुविधाहरू पर्याप्त छैनन् भन्ने लाग्छ। यस समूहले महत्त्वपूर्ण सङ्ख्यामा परिवारहरूको प्रतिनिधित्व गर्दछ जसका चिन्ताहरू विद्यालय अधिकारीहरूसँग ध्यान र प्रतिक्रिया योग्य छन्।

.Chart 135: सुविधा मा अभिभावकको धारणा

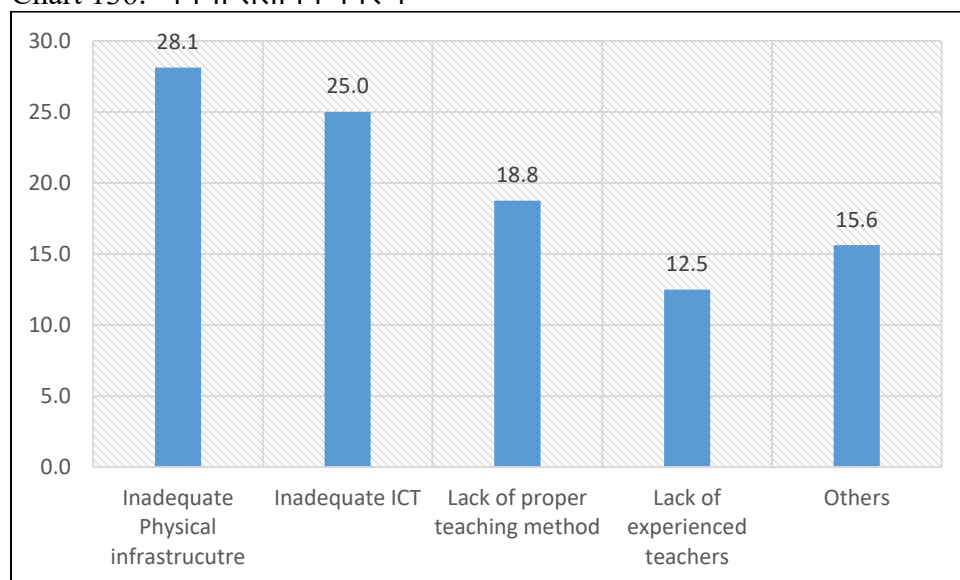

3.7.8 अपर्याप्तताका कारणहरू

सुविधाहरू पर्याप्त छैनन् भनी बताएका ३२ जना अभिभावकहरू मध्ये उनीहरूले आफ्नो असन्तुष्टिका लागि विशेष कारणहरू दिए। सबैभन्दा धेरै उल्लेख गरिएको चिन्ता अपर्याप्त भौतिक पूर्वाधार थियो, यी अभिभावकहरू मध्ये २८ प्रतिशतले उद्धृत गरेका छन्। यसमा भवन, कक्षाकोठा, फर्निचर र आधारभूत सुविधाहरू जस्ता कुराहरू समावेश छन्। दोस्रो सबैभन्दा सामान्य चिन्ता, २५ प्रतिशत असन्तुष्ट अभिभावकहरूद्वारा उल्लेख गरिएको, अपर्याप्त सूचना र सञ्चार प्रविधि वा आईसीटी सुविधाहरू थिए। आमाबाबुले आधुनिक शिक्षाका लागि कम्प्युटर र इन्टरनेट महत्त्वपूर्ण छ भनेर बुझ्दछन् र आफ्ना विद्यालयहरूमा यी स्रोतहरूको अभाव रहेको महसुस गर्छन्।

शिक्षाको गुणस्तर पनि एउटा महत्त्वपूर्ण चिन्ताको विषय थियो। लगभग १९ प्रतिशत असन्तुष्ट अभिभावकहरूले उचित शिक्षण विधिहरूको अभावमा औल्याए, र अन्य १२.५ प्रतिशतले अनुभवी शिक्षकहरूको अभाव रहेको बताए। सँगै, यी शिक्षण-सम्बन्धित चिन्ताहरू असन्तुष्ट अभिभावकहरूबाट सबै उजुरीहरूको लगभग एक तिहाइका लागि जिम्मेवार छन्। यसले आमाबाबुका लागि, शिक्षाको गुणस्तर भौतिक सुविधाहरू जत्तिकै महत्त्वपूर्ण छ भन्ने देखाउँछ। थोरै अभिभावकहरू, लगभग १६ प्रतिशतले खराब पारिवारिक अवस्था, बजेट आवंटन समस्याहरू, र यातायातका मुद्दाहरू सहित अन्य चिन्ताहरू उल्लेख गरे। यी प्रतिक्रियाहरूले देखाउँछ कि अभिभावकहरूले विद्यालयको गुणस्तरलाई पूर्वाधार, प्रविधि, शिक्षण र व्यापक सामुदायिक कारकहरू समावेश भएको बहु-आयामिक मुद्दाको रूपमा हेर्छन्।

Chart 136: अपर्याप्तताको कारण

3.7.9 शिक्षामा सुधारका लागि अभिभावकको सुझाव

अभिभावकहरूलाई आफ्ना बच्चाहरूको शिक्षा सुधार गर्न विद्यालयहरूले के गर्न सक्छन् भन्ने बारे खुला प्रश्न सोधिएको थियो। ९७ जना अभिभावकमध्ये ५८ जनाले विशेष सुझाव दिएका छन् भने ३९ जनाले कुनै सिफारिस गरेका छैनन्। सुझावहरूको विश्लेषण गरियो र पाँच मुख्य विषयवस्तुहरूमा समूहीकृत गरियो जसले अभिभावकहरूले विद्यालय सुधारका लागि सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण प्राथमिकताहरू के देख्छन् भनेर प्रतिबिम्बित गर्दछ।

Table 43: स्कूल शिक्षा विकासको बारेमा अभिभावकहरूको सुझाव

R an k	Theme	Core Idea	Parents	Percent
1	Regular Student Assessment & Academic Follow-up	Weekly or monthly tests, daily homework checks, identifying and addressing individual student weaknesses, regular evaluation of learning progress, checking homework daily, monitoring student understanding after chapters.	20	34.50%
2	Teacher Accountability, Punctuality & Quality	Teachers must be punctual, attend school daily, be dedicated and hardworking, possess teaching experience, focus on their duties, fill teacher vacancies, ensure quality of teachers, and not be absent.	14	24.10%
3	Student Discipline, Monitoring & Routine	Enforcing student discipline, monitoring attendance and behavior, ensuring daily study habits, punishing carelessness, calling parents when problems escalate, monitoring daily activities, ensuring students obey teachers.	10	17.20%
4	Improved Infrastructure, Resources & Technology	Providing science labs, computer/internet facilities, smart classes, digital materials, sports facilities, study materials, clean environment, drinking water, hostel facilities, and practical learning resources.	8	13.80%
5	Parent-School Collaboration & Communication	Organizing regular parent-teacher meetings, timely discussions between three parties (teachers, parents, and students), informing parents about student progress and	6	10.30%

	weaknesses, creating partnership for student development, taking advice from parents.		

त्याम्के मैयुम गौन्यालिकाका अभिभावकहरूले आफ्ना सन्तानको शिक्षामा सुधार हुने विश्वास व्यक्त गरेका छन्। एक तिहाइभन्दा बढी अभिभावकहरूले दिएको सबैभन्दा सामान्य सुझाव भनेको नियमित विद्यार्थी मूल्याङ्कन र शैक्षिक अनुगमनको आवश्यकता हो। अभिभावकहरू शिक्षकहरूले साप्ताहिक वा मासिक परीक्षणहरू दिन, हरेक दिन गृहकार्य जाँच गर्न र प्रत्येक विद्यार्थीले कसरी सिक्दैछ भनेर नजिकबाट निगरानी गर्न चाहन्छन्। उनीहरू विश्वास गर्छन् कि जब शिक्षकहरूले प्रत्येक अध्यायपछि प्रगतिको अनुगमन गर्छन् र व्यक्तिगत कमजोरीहरू पहिचान गर्छन्, विद्यार्थीहरूले अझ राम्रो गर्नेछन्। दोस्रो सबैभन्दा बारम्बार विषयवस्तु, लगभग एक चौथाई अभिभावकहरूले उल्लेख गरेका छन्, शिक्षकको उत्तरदायित्व, समयबद्धता र गुणस्तरमा केन्द्रित छ। शिक्षकहरू अनुपस्थित हुँदा अभिभावकहरू निराश हुन्छन् किनभने उनीहरूलाई थाहा हुन्छ कि विद्यार्थीहरूले वैकल्पिक शिक्षकहरूसँग सङ्घर्ष गर्छन्। उनीहरू हरेक दिन समयमै आउने, समर्पित र मेहनती र अध्यापनको अनुभव भएका शिक्षकहरू चाहन्छन्। उनीहरू शिक्षकको रिक्त पदहरू चाँडै भर्न र कक्षाकोठाको शिक्षाको गुणस्तर सुनिश्चित गर्न पनि चाहन्छन्। तेस्रो विषयवस्तु, लगभग 17 प्रतिशत अभिभावकहरूद्वारा उठाइएको, विद्यार्थी अनुशासन, अनुगमन र दिनचर्यासँग सम्बन्धित छ। अभिभावकहरू विश्वास गर्छन् कि अनुशासनबिना विद्यार्थीहरू सफल हुन सक्दैनन्। उनीहरू शिक्षकहरूले विद्यार्थीहरूलाई नियन्त्रणमा राख्नु, दैनिक गतिविधिहरूको निगरानी गर्न, लापरवाहीलाई सजाय दिन, समस्या गम्भीर हुँदा आमाबाबुलाई फोन गर्न र गृहकार्य सम्पन्न भएको र उपस्थिति नियमित भएको सुनिश्चित गर्न चाहन्छन्।

बाँकी दुई विषयवस्तुहरू, कम अभिभावकहरूले उल्लेख गरे पनि, अझै पनि महत्त्वपूर्ण छन्। लगभग १४ प्रतिशत अभिभावकहरूले पूर्वाधार, स्रोत र प्रविधिमा सुधारको सुझाव दिए। उनीहरूलाई विज्ञान प्रयोगशालाहरू, कम्प्युटर र इन्टरनेट, स्मार्ट कक्षाहरू, खेलकुद सुविधाहरू, सफा पिउने पानी र राम्रो अध्ययन सामग्री चाहिन्छ। यी अभिभावकहरूले बुझ्छन् कि आधुनिक शिक्षालाई आधुनिक उपकरणहरू चाहिन्छ र उनीहरूका बच्चाहरूले राम्रो सुसज्जित स्कूलहरूमा विद्यार्थीहरू जस्तै अवसरहरू पाउन चाहन्छन्। अन्तिम विषयवस्तु, लगभग १० प्रतिशत अभिभावकहरूद्वारा उल्लेख गरिएको, अभिभावक-विद्यालय सहयोग र सञ्चारको बारेमा हो। उनीहरू नियमित अभिभावक-शिक्षक बैठक, शिक्षक, अभिभावक र विद्यार्थीहरू मिलेर समयमै छलफल र विद्यार्थीहरूको प्रगति र समस्याहरूको बारेमा जानकारीको राम्रो साझेदारी चाहन्छन्। यी आमाबाबुले जानकारी प्राप्त गर्नेहरूको रूपमा मात्र नभई साझेदारको रूपमा व्यवहार गर्न चाहन्छन्। सँगै, यी पाँच विषयवस्तुहरूले आमाबाबुले शिक्षालाई साझा जिम्मेवारीको रूपमा हेर्छन् भनेर देखाउँछन्। उनीहरू विद्यालयहरूले नियमित रूपमा मूल्याङ्कन गर्न, शिक्षकहरूलाई जवाफदेही बनाउन, अनुशासन कायम गर्न, राम्रो सुविधाहरू प्रदान गर्न र परिवारहरूसँग नजिकबाट काम गर्न चाहन्छन्। यी अपेक्षाहरू पूरा गर्नले गौँपालिकामा शिक्षा सुधार गर्ने दिशामा लामो यात्रा गर्नेछ।

3.7.10 अभिभावक सर्वेक्षणबाट निष्कर्ष (धारा 3.7)

त्याम्के मैयुम गौन्यालिकाका ९७ जना उत्तरदाताहरूको अभिभावक सर्वेक्षणले परिवारहरूले आफ्ना बच्चाहरूको शिक्षालाई प्रत्यक्ष असर गर्ने महत्त्वपूर्ण चुनौतिहरूको सामना गर्ने कुरा प्रकट गर्दछ, तर सुधारका लागि विद्यालयहरूले के गर्नुपर्छ भन्नेबारे पनि स्पष्ट धारणा राख्छन्। आर्थिक कठिनाइ सबैभन्दा व्यापक बाधा हो, प्रत्येक तीन परिवारमध्ये दुईले वार्षिक एक लाख रुपैयाँभन्दा कम कमाउँछन्। यो गरिबीले सिकाइमा वास्तविक बाधाहरू सिर्जना गर्दछ, किनकि परिवारहरूले सामग्री किन्न सङ्घर्ष गर्छन् र बच्चाहरूलाई अध्ययनको सट्टा घर वा काममा मद्दत गर्न आवश्यक पर्दछ। घरको वातावरण पनि धेरै महत्त्वपूर्ण छ। आफ्नो घरमा मादक पदार्थको प्रयोग देख्ने विद्यार्थीहरूले आफ्ना साथीहरूको तुलनामा धेरै कम स्कोर गर्छन्, जसले घरमा के हुन्छ स्कूलमा के हुन्छ जत्तिकै महत्त्वपूर्ण छ भनेर देखाउँछ।

शिक्षक र अभिभावकबिचको सञ्चार निकै कमजोर छ। आफ्ना बच्चाहरूले खराब प्रदर्शन गर्दा लगभग एक तिहाइदेखि दुई-पाँचौँ अभिभावकहरूलाई मात्र सम्पर्क गरिन्छ। यसको अर्थ अधिकांश परिवारहरूले गम्भीर नभएसम्म शैक्षिक समस्याहरूको बारेमा कहिल्यै सिक्दैनन्। सम्पर्क हुँदा पनि, यो फलो-अप समर्थन बिना नै पर्याप्त हुँदैन। तीनमध्ये एक जाना अभिभावकको एउटा महत्त्वपूर्ण अल्पसङ्ख्यकले विद्यालय सुविधाहरू पर्याप्त छैनन् भन्ने महसुस गर्छन्। तिनीहरूले भवन, प्रविधि र शिक्षाको गुणस्तरका समस्याहरूतर्फ औँल्याए। तर सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण खोज भनेको शिक्षामा कसरी सुधार गर्ने भनेर सोध्दा आमाबाबुले के भन्छन् भन्ने हो। उनीहरूका तीन चौथाई भन्दा बढी सुझावहरू भवन वा उपकरणहरूमा होइन, तर हरेक दिन विद्यालयहरू कसरी सञ्चालन हुन्छन् भन्ने कुरामा केन्द्रित छन्। तिनीहरू नियमित परीक्षण र गृहकार्य जाँचहरू चाहन्छन्। उनीहरू समयमै उपस्थित भएर राम्ररी पढाउने शिक्षकहरू चाहन्छन्। उनीहरू विद्यार्थीहरूलाई अनुशासनमा राख्न चाहन्छन्। तिनीहरू सूचित र संलग्न हुन चाहन्छन्। यसले हामीलाई बताउँछ कि आमाबाबुले शिक्षाको हृदय पूर्वाधारमा होइन, तर शिक्षण, सिकाइ र जवाफदेहिताको दैनिक काममा देख्छन्।

3.8 विद्यालय व्यवस्थापन समिति (एसएमसी) अभिभावक समिति (पीसी) र विद्यालय प्रिन्सिपल सर्वेक्षणको परिणाम

यस खण्डले विद्यालय प्रशासन र समर्थनका लागि जिम्मेवार तीन प्रमुख समूहहरूसँग गरिएको सर्वेक्षणहरूबाट निष्कर्षहरू प्रस्तुत गर्दछः विद्यालय व्यवस्थापन समिति (एसएमसी) सदस्यहरू, अभिभावक समिति (पीसी) सदस्यहरू, र विद्यालय प्रिन्सिपलहरू। सर्वेक्षणमा कुल ४ जाना एसएमसी सदस्य, ५ जाना अभिभावक समिति सदस्य र ६ जाना प्रिन्सिपलले भाग लिएका थिए। तिनीहरूको प्रतिक्रियाहरूले विद्यालय व्यवस्थापन र निरीक्षण गर्नेहरूको दृष्टिकोणबाट विद्यालय सुविधाहरू, शिक्षण अभ्यासहरू, र सामुदायिक संलग्नताको अवस्थामा महत्त्वपूर्ण अन्तरदृष्टि प्रदान गर्दछ। निष्कर्षहरू दुवै निश्चित-छनौट प्रश्नहरू र समस्याहरू, गरिएका कार्यहरू, र सुधारका लागि सुझावहरूको बारेमा खुला-अन्त प्रतिक्रियाहरूमा आधारित छन्।

विद्यालय भौतिक पूर्वाधारमा परिणामहरू

3.8.1 विद्यालय सुविधाहरूका बारेमा हितधारकहरूको धारणा

सर्वेक्षणले विद्यालय व्यवस्थापन समिति (एसएमसी) का सदस्यहरू, अभिभावक समिति (पीसी) का सदस्यहरू र प्रिन्सिपलहरूलाई विभिन्न विद्यालय सुविधाहरूको अवस्थाबारे सोधेको थियो। उनीहरूका प्रतिक्रियाहरूले विद्यालयहरू कति राम्रोसँग सुसज्जित छन् भन्ने बारे फरक विचारहरू देखाउँछन्। कक्षाहरू: अधिकांश एसएमसी सदस्यहरू (६० प्रतिशत) ले कक्षाहरू पर्याप्त तर कमजोर अवस्थामा रहेको बताए। आधा प्रिन्सिपलले भने कि कक्षाकोठाहरू पर्याप्त तर कमजोर छन्, जबकि ३३ प्रतिशतले भने कि तिनीहरू अपर्याप्त छन्। अभिभावकहरूको बढी सकारात्मक दृष्टिकोण थियो, ५० प्रतिशतले भने कि कक्षाकोठा पर्याप्त र राम्रो अवस्थामा छन्, र ५० प्रतिशतले भने कि उनीहरू पर्याप्त तर कमजोर छन्।

फर्निचर: एसएमसीका सदस्यहरू विभाजित थिए, ४० प्रतिशतले फर्निचर पर्याप्त र राम्रो भएको र ४० प्रतिशतले पर्याप्त तर कमजोर भएको बताए। अधिकांश प्रिन्सिपल (६७ प्रतिशत) ले फर्निचर पर्याप्त तर कमजोर रहेको बताए। सबै अभिभावक (१०० प्रतिशत) ले भने कि फर्निचर पर्याप्त तर कमजोर छ, यसको अर्थ कुनै पनि अभिभावकले फर्निचर राम्रो अवस्थामा छ भन्ने सोच्दैनन्। ब्याकबोर्ड र ह्याइटबोर्ड: एसएमसीका सदस्यहरू फेरि विभाजित भए, ४० प्रतिशतले आफू पर्याप्त र असल भएको र ४० प्रतिशतले आफू पर्याप्त तर कमजोर भएको बताए। आधा प्रिन्सिपलहरू (५० प्रतिशत) ले भने कि बोर्डहरू पर्याप्त र राम्रो छन्। अभिभावकहरू सबैभन्दा सकारात्मक थिए, ७५ प्रतिशतले भने कि बोर्डहरू पर्याप्त र राम्रो छन्।

बिजुली र प्रकाश: एसएमसी सदस्यहरूको मिश्रित विचार थियो, ४० प्रतिशतले पर्याप्त र राम्रो भने, ४० प्रतिशतले पर्याप्त तर कमजोर भने, र २० प्रतिशतले अपर्याप्त भने। आधा प्रिन्सिपल (५० प्रतिशत) ले बिजुली पर्याप्त तर कमजोर भएको र आधाले अपर्याप्त भएको बताए। आधा अभिभावकहरूले भने कि यो पर्याप्त र राम्रो छ, २५ प्रतिशतले पर्याप्त तर कमजोर भने, र २५ प्रतिशतले भने कि उपलब्ध छैन। पुस्तक र अध्ययन सामग्री: यस क्षेत्रले गम्भीर समस्याहरू देखाउँछ। अधिकांश एसएमसी सदस्यहरू (६० प्रतिशत) ले पुस्तक र सामग्री अपर्याप्त रहेको बताए। आधा प्रिन्सिपलहरू (५० प्रतिशत) ले भने कि तिनीहरू पर्याप्त तर कमजोर छन्, र ३३ प्रतिशतले अपर्याप्त भने। आमाबाबु समान रूपमा विभाजित थिए, ५० प्रतिशतले पर्याप्त र राम्रो भने, र ५० प्रतिशतले पर्याप्त तर कमजोर भने।

साइन्स ल्याब: एसएमसीका सदस्यहरूले मिश्रित प्रतिक्रिया दिए, २० प्रतिशतले पर्याप्त र राम्रो, २० प्रतिशतले पर्याप्त तर कमजोर र ४० प्रतिशतले अपर्याप्त भने। ३३ प्रतिशतले पर्याप्त र राम्रो, १७ प्रतिशतले पर्याप्त तर कमजोर, १७

प्रतिशतले अपर्याप्त र ११ प्रतिशतले उपलब्ध नभएको बताए। आमाबाबुमा २५ प्रतिशतले पर्याप्त तर कमजोर, २५ प्रतिशतले अपर्याप्त र २५ प्रतिशतले उपलब्ध नभएको बताए।

कम्प्युटर ल्याब र आईसीटी सुविधाहरू: यो सबै समूहहरूमा सबैभन्दा कमजोर क्षेत्र हो। एसएमसीका सदस्यहरूले २० प्रतिशत पर्याप्त र राम्रो, २० प्रतिशत पर्याप्त तर कमजोर र ४० प्रतिशत अपर्याप्त भएको बताए। सबैभन्दा उल्लेखनीय कुरा, सबै प्रिन्सिपलहरू (१०० प्रतिशत) ले कम्प्युटर र आईसीटी सुविधाहरू अपर्याप्त रहेको बताए। अधिकांश अभिभावक (७५ प्रतिशत) ले पनि आफू अपर्याप्त रहेको बताएका छन्। खेलकुद सामग्री र खेल मैदान: एसएमसी सदस्यहरूले २० प्रतिशत पर्याप्त र राम्रो, ४० प्रतिशत पर्याप्त तर कमजोर, र २० प्रतिशत अपर्याप्त रिपोर्ट गरे। प्रिन्सिपलहरूले सबैभन्दा बढी चिन्ताजनक प्रतिक्रिया दिए, ८३ प्रतिशतले खेलकुद सुविधाहरू अपर्याप्त भएको बताए। आधा अभिभावक (५० प्रतिशत) ले खेलकुद सुविधाहरू अपर्याप्त रहेको बताए।

पिउने पानी र शौचालय: एसएमसी सदस्यहरूले २० प्रतिशत पर्याप्त र राम्रो, ४० प्रतिशत पर्याप्त तर कमजोर र २० प्रतिशत अपर्याप्त भएको बताए। आधा प्रिन्सिपल (५० प्रतिशत) ले पिउने पानी र शौचालय पर्याप्त तर कमजोर रहेको र आधा अपर्याप्त रहेको बताए। आधा आमाबाबुले भने कि उनीहरू पर्याप्त र राम्रा छन्, र आधाले भने पर्याप्त तर कमजोर। समग्र चित्रले देखाउँछ कि कक्षाकोठा र फर्निचर जस्ता आधारभूत सुविधाहरू अवस्थित भए पनि तिनीहरूको अवस्था प्रायः कमजोर हुन्छ। कम्प्युटर प्रयोगशालाहरू र आईसीटी सुविधाहरूको सबैभन्दा धेरै अभाव छ, सबै प्रिन्सिपलहरू र अधिकांश अभिभावकहरूले तिनीहरूलाई अपर्याप्तको रूपमा रिपोर्ट गर्छन्। खेलकुद सुविधाहरू पनि एउटा प्रमुख चिन्ताको विषय हो, विशेष गरी प्रिन्सिपलहरूका अनुसार।

Table 44: स्कूल सुविधाहरू

School management committee on school facilities	Sufficient and good condition (%)	Sufficient but weak condition %	Insufficient %	Not available%	Na
Classrooms	20	60	0	0	1
Furniture	40	40	0	0	1
Black/whiteboard	40	40	0	0	1
Electricity and light	40	40	20	0	1
books and study materials	20	0	60	0	1
Science lab	20	20	40	0	1
Computer lab/ ICT facilities	20	20	40	0	1
Sports materials and playground	20	40	20	0	1
Drinking water and washroom	20	40	20	0	1
Principals on school facilities	Sufficient and good condition	Sufficient but weak condition	Insufficient	Not available	Na
Classrooms	16.7	50.0	33.3	0	0
Furniture	16.7	66.7	16.7	0	0
Black/whiteboard	50.0	16.7	16.7	0	1
Electricity and light	0.0	50.0	50.0	0	0
books and study materials	16.7	50.0	33.3	0	0
Science lab	33.3	16.7	16.7	11.1	1
Computer lab/ ICT facilities	0	0.0	100.0	0	0
Sports materials and playground	0	16.7	83.3	0	0
Drinking water and washroom	0	50.0	50.0	0	0
Parents committee on school facilities	Sufficient and good condition	Sufficient but weak condition	Insufficient	Not available	Na
Classrooms	50	50	0	0	0

Furniture	0	100	0	0	0
Black/whiteboard	75	25	0	0	0
Electricity and light	50	25	0	25	0
books and study materials	50	50	0	0	0
Science lab	0	25	25	25	1
Computer lab/ ICT facilities	0	0	75	0	1
Sports materials and playground	25	25	50	0	0
Drinking water and washroom	50	50	0	0	0

3.8.2 भौतिक पूर्वाधारमा सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण समस्याहरू

हितधारकहरूलाई १ (न्यूनतम महत्त्वपूर्ण) देखि ५ (सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण) सम्मको मापनमा समस्याहरूको मूल्याङ्कन गर्न भनिएको थियो। अभिभावक समितिको दृष्टिकोण: अभिभावकहरूले आधारभूत सुविधाहरूको अभावलाई सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण समस्याको रूपमा पहिचान गरे, ५० प्रतिशतले यसलाई स्तर १ को रूपमा मूल्याङ्कन गरे। कमजोर भौतिक संरचना र शिक्षण सामग्रीको अभाव पनि उल्लेख गरिएको थियो, तर प्रतिक्रियाहरू विभिन्न महत्त्वका स्तरहरूमा फैलिएको थियो। विद्यालयको भौगोलिक अवस्थालाई २५ प्रतिशत अभिभावकहरूले स्तर ५ को समस्याको रूपमा मूल्याङ्कन गरेका थिए।

Table 45: पूर्वाधारमा समस्याहरू

Scale 5 most important 1 least (PC)	1 (%)	2 (%)	3(%)	4(%)	5(%)	Na
weak physical structure	25	0	25	0	0	2
lack of basic facilities	50	0	25	0	0	1
lack of teaching materials	25	0	0	50	0	1
weak sanitation and cleanliness	0	0	0	50	0	2
Overcrowd due to small classroom or lack of classroom	25	0	0	25	0	2
insufficient fund	0	0	25	0	25	2
Geographic condition of school	25	25	0	0	25	1
scale 5 most important 1 least (SMC)	1 (%)	2 (%)	3(%)	4(%)	5(%)	Na
weak physical structure	0	0	0	20	40	2
lack of basic facilities	0	20	40	0	0	2
lack of teaching materials	0		40	0	20	1
weak sanitation and cleanliness	0	20	20	20	0	2
Overcrowd due to small classroom or lack of classroom	40	20	0	0	0	2
insufficient fund	0	0	0	0	60	1
Geographic condition of school	0	40	0	20	0	1
scale 5 most important 1 least (PRINCIPALS)	1 (%)	2 (%)	3(%)	4(%)	5(%)	Na
weak physical structure	16.7	16.7			33.3	2
lack of basic facilities	16.7		33.3	16.7	0	2
lack of teaching materials	16.7		33.3		33.3	1
weak sanitation and cleanliness	16.7		16.7	33.3	0	2

Overcrowd due to small classroom or lack of classroom	16.7	33.3		16.7	0	2
insufficient fund	16.7				66.7	1
Geographic condition of school	16.7		16.7	16.7	33.3	1

एसएमसी दृश्यहरू: एसएमसी सदस्यहरूले अपर्याप्त कोषलाई उच्च महत्त्वको मूल्याङ्कन दिए, ६० प्रतिशतले यसलाई स्तर ५ को रूपमा मूल्याङ्कन गरे। कमजोर भौतिक संरचनालाई पनि धेरै महत्त्वपूर्ण रूपमा हेरिएको थियो, ४० प्रतिशतले यसलाई स्तर ५ र २० प्रतिशतले स्तर ४ को रूपमा मूल्याङ्कन गरेको थियो। भौगोलिक अवस्थालाई एसएमसी सदस्यहरूको ४० प्रतिशतले स्तर २ को रूपमा मूल्याङ्कन गरेको थियो।

प्रिन्सिपलको दृष्टिकोण: प्रिन्सिपलहरूले अपर्याप्त कोषलाई सबैभन्दा गम्भीर समस्याको रूपमा पहिचान गरे, ६७ प्रतिशतले यसलाई स्तर ५ को रूपमा मूल्याङ्कन गरे। शिक्षण सामग्रीको अभाव पनि धेरै महत्त्वपूर्ण मानिएको थियो, ३३ प्रतिशतले यसलाई स्तर ५ को रूपमा मूल्याङ्कन गरेको थियो। विद्यालयको भौगोलिक अवस्थालाई ३३ प्रतिशत प्रिन्सिपलले स्तर ५ का रूपमा मूल्याङ्कन गरेका थिए। कमजोर भौतिक संरचनालाई स्तर ५ द्वारा ३३ प्रतिशत र स्तर १ द्वारा १७ प्रतिशत मूल्याङ्कन गरिएको थियो।

सबै समूहहरूको ढाँचाले देखाउँछ कि अपर्याप्त कोष सबैभन्दा लगातार पहिचान गरिएको प्रमुख समस्या हो, विशेष गरी एसएमसी सदस्यहरू र प्रिन्सिपलहरू बीच। शिक्षण सामग्रीको अभाव र कमजोर भौतिक संरचनाहरू पनि महत्त्वपूर्ण चिन्ताका विषय हुन्।

3.8.3 पूर्वाधार समस्या समाधानका लागि चालिएका कदम

निष्कर्षहरूले देखाउँछ कि केही हितधारकहरूले सकारात्मक कदम चालेका छन्। तिनवटा पक्षहरूले जिडब्लुएस, ब्रिटिस कल्याण र कल्याण-भोजपुर जस्ता दाता संस्थाहरूसँग समन्वय गरे। अन्य तिनले सानो मर्मत र मर्मत कार्य गरे। यद्यपि, दुई जाना हितधारकहरूले केही नगरेको वा कुनै प्रगति नगरेको रिपोर्ट गरे, र तिनले गरेका कार्यहरूको बारेमा कुनै प्रतिक्रिया प्रदान गरेनन्। दुई मामिलामा, बजेट छुट्याइएको थियो तर परियोजनाहरू सुरु भएनन्, कार्यान्वयनमा समस्या देखाउँदै।

Table 46: भौतिक पूर्वाधार समस्याहरू समाधान गर्न सरोकारवालाहरूले गरेका कार्यहरू

Action Taken	PC	SMC	Principals	Total
Nothing done / no progress	1	0	1	2
Coordinated with donors/organizations	1 (GWS for toilets)	1 (British welfare)	1 (welfare-Bhojpur)	3
Small repairs/maintenance	0	2 (fencing, painting)	1	3
Budget allocated but not started	0	1	1	2
Advocacy/request for cooperation	0	1	0	1
No response provided	2	1	0	3

3.8.4 भौतिक पूर्वाधार सुधारका लागि सुझाव

हितधारकहरूले सुधारका लागि विभिन्न सुझावहरू दिए, जसलाई कोटीहरूमा समूहबद्ध गर्न सकिन्छ। योजना र मूल्याङ्कन: धेरै पक्षहरूले पहिले समस्याहरू राम्ररी पहिचान गर्न आवश्यक रहेको कुरामा जोड दिए। उनीहरूले सबै विद्यालयहरूको सर्वेक्षण गर्न, ग्रामीण नगरपालिकालाई योजना पेस गर्न, आवश्यकताहरूलाई प्राथमिकता दिन र

हितधारकहरूसँग बैठकमा समस्याहरू प्रस्तुत गर्न सुझाव दिए। यो दृष्टिकोण प्रिन्सिपल १, प्रिन्सिपल २, प्रिन्सिपल ४, प्रिन्सिपल ६, र एसएमसी १ द्वारा उल्लेख गरिएको थियो।

पूर्वाधार सुधार: धेरै पक्षहरूले भवनहरू स्तरोन्नति गर्ने आवश्यकतामा ध्यान केन्द्रित गरे। तिनीहरूले काची (माटो) र कच्चा भवनहरूलाई पूर्ण रूपमा निर्मित भवनहरूमा रूपान्तरण गर्ने सुझाव दिए। उनीहरूले खेल मैदान, विज्ञान प्रयोगशाला, फर्निचर, बिजुली, पिउने पानी र शौचालयको व्यवस्थापन गर्न पनि सिफारिस गरे। यो कुरा अभिभावक २, एसएमसी ३, प्रिन्सिपल ४ र प्रिन्सिपल ६ ले उल्लेख गरेका थिए।

Table 47: सुधारका लागि सुझावहरू

Suggestion Category	Specific Suggestions	Stakeholders Mentioning
Planning & Assessment	Identify problems first, conduct survey of all schools, submit plans to municipality, prioritize needs, note problems and present in meetings	Principal 1, Principal 2, Principal 4, Principal 6, SMC 1
Infrastructure Improvement	Convert kachi/raw buildings to fully constructed buildings, manage playgrounds, science labs, furniture, electricity, drinking water, toilets	Parents 2, SMC 3, Principal 4, Principal 6
Monitoring & Accountability	Time to time monitoring, timely monitoring of teachers by education department, follow rules and regulations	SMC 3, Principal 3, Principal 5
Modernization	Change education according to modern times, management of smart boards, use of information technologies	Parents 1, Principal 3, Principal 6
Budget & Resources	Plan budget according to requirement, provide resources properly, pass budget through proper planning	Parents 3, Parents 4, Principal 4
Rules & Regulations	Form local rules related to education, follow formed rules, direction and penalty system	Principal 3, Principal 5
Coordination	Coordinate with stakeholders, work on all schools at same level to increase quality	Principal 6, SMC 1, SMC 4

अनुगमन र उत्तरदायित्व: केही पक्षकारहरूले शिक्षा विभागद्वारा विद्यालय र शिक्षकहरूको नियमित अनुगमन गर्न आह्वान गरेका छन्। उनीहरूले नियम र कानूनको पालना गर्नुपर्ने कुरामा जोड दिए। यो एसएमसी ३, प्रिन्सिपल ३, र प्रिन्सिपल ५ द्वारा उल्लेख गरिएको थियो। आधुनिकीकरण: केही पक्षकारहरूले आधुनिक समयअनुसार शिक्षामा परिवर्तन ल्याउन सुझाव दिए। तिनीहरूले स्मार्ट बोर्डहरू व्यवस्थापन गर्न र सूचना प्रविधिहरू प्रयोग गर्न सिफारिस गरे। यो कुरा आमाबाबु १, प्रिन्सिपल ३ र प्रिन्सिपल ६ ले उल्लेख गरेका थिए। बजेट र स्रोतहरू: केही हितधारकहरूले उचित बजेट योजनाको महत्त्वलाई जोड दिए। उनीहरूले आवश्यकताअनुसार बजेट योजना बनाउन, स्रोतहरू उचित रूपमा उपलब्ध गराउन र उचित योजना प्रक्रियाहरूमार्फत बजेट पारित गर्न सुझाव दिए। यो कुरा आमाबाबु ३, आमाबाबु ४ र प्रिन्सिपल ४ ले उल्लेख गरेका थिए।

नियम र नियमहरू: केही पक्षहरूले शिक्षासँग सम्बन्धित स्थानीय नियमहरू बनाउन र तिनीहरूलाई कडाइका साथ पालना गर्न सिफारिस गरे। उनीहरूले निर्देशन र दण्ड प्रणाली राख्न पनि सुझाव दिए। प्रिन्सिपल ३ र प्रिन्सिपल ५ ले यो उल्लेख गरेका थिए।

समन्वय: केही हितधारकहरूले सबै हितधारकहरूसँग समन्वय गर्न र गुणस्तर बढाउनका लागि सबै विद्यालयहरूमा समान स्तरमा काम गर्नुपर्ने कुरामा जोड दिए। यो प्रिन्सिपल ६, एसएमसी १, र एसएमसी ४ द्वारा उल्लेख गरिएको थियो। सुझावहरूले देखाउँछ कि हितधारकहरू एक व्यवस्थित दृष्टिकोण चाहन्छन्: पहिले उचित सर्वेक्षण मार्फत

समस्याहरू पहिचान गर्नुहोस्, त्यसपछि योजनाहरू बनाउनुहोस्, सुरक्षित बजेट बनाउनुहोस्, र सबै पक्षहरू बीच नियमित अनुगमन र समन्वय सुनिश्चित गर्दै सुधारहरू कार्यान्वयन गर्नुहोस्।

B. शिक्षक शिक्षा र अध्यापनमा परिणामहरू

3.8.5 हितधारकद्वारा कक्षाकोठाको अवलोकन

सर्वेक्षणले प्रत्येक समूहले कक्षाकोठा कति पटक अवलोकन गर्छ भनेर सोधेको थियो। प्रिन्सिपलहरू: बीस प्रतिशत प्रिन्सिपलहरूले प्रति वर्ष १ देखि २ पटक कक्षाकोठा अवलोकन गर्छन्, २० प्रतिशतले २ देखि ३ पटक अवलोकन गर्छन्, र २० प्रतिशतले ४ भन्दा बढी पटक अवलोकन गर्छन्। अन्य २० प्रतिशतले भने कि उनीहरूले कक्षाकोठा पनि पालन गर्दैनन्। एसएमसी सदस्यहरू: एसएमसी सदस्यहरूको ४० प्रतिशतले प्रति वर्ष १ देखि २ पटक कक्षाकोठा अवलोकन गर्छन्, ४० प्रतिशतले २ देखि ३ पटक अवलोकन गर्छन्, र २० प्रतिशतले ३ देखि ४ पटक अवलोकन गर्छन्। कसैले पनि भनेन कि उनीहरूले ४ पटक भन्दा बढी अवलोकन गरे। अभिभावक समिति: लगभग १७ प्रतिशत अभिभावकहरूले कक्षा १ देखि २ पटक, १७ प्रतिशतले २ देखि ३ पटक, ३३ प्रतिशतले ३ देखि ४ पटक र ३३ प्रतिशतले ४ भन्दा बढी पटक अवलोकन गर्छन्। तथा, कले देखाउँदछ कि आमाबाबु वास्तवमा सबैभन्दा धेरै कक्षाकोठामा पर्यवेक्षकहरू हुन्, दुई तिहाईले प्रति वर्ष कम्तिमा ३ देखि ४ पटक अवलोकन गर्छन्। एसएमसी सदस्यहरूको मध्यम अवलोकन दर हुन्छ, जबकि प्रिन्सिपलहरूको सबैभन्दा विविध ढाँचा हुन्छ, केहीले बारम्बार अवलोकन गर्छन् र केहीले बिल्कुल पनि अवलोकन गर्दैनन्।

Table 48: Principals, SMC & (PC) कक्षा कोठा अवलोकन

Class room observation by principals		Response %	Class room observation by SMC		Response %	Class room observation by pc		Response %
a	no	20	no			no		0.00
b	1 to 2 time	20	1 to 2 time	40		1 to 2 time		16.67
c	2 to 3 time	20	2 to 3 time	40		2 to 3 time		16.67
d	3 to 4 time		3 to 4 time	20		3 to 4 time		33.33
e	more than 4 times	20	more than 4 times			more than 4 times		33.33

3.8.6 शिक्षक योजना अभ्यास

शिक्षकहरूले वार्षिक र दैनिक योजनाहरू बनाउँछन् कि भनेर हितधारकहरूलाई सोधिएको थियो। अभिभावक समिति: अधिकांश अभिभावक (७५ प्रतिशत) ले भने कि शिक्षकहरूले वार्षिक र दैनिक योजनाहरू बनाउँदैनन्। केवल २५ प्रतिशतले भने कि धेरै शिक्षकहरूले योजना बनाउँछन्। एसएमसी सदस्यहरू: एसएमसी सदस्यहरूको भिन्न दृष्टिकोण थियो। बीस प्रतिशतले भने केही शिक्षकहरूले योजना बनाउँछन्, २० प्रतिशतले भने आधा शिक्षकहरूले योजना बनाउँछन् र ६० प्रतिशतले भने कि धेरै शिक्षकहरूले योजना बनाउँछन्।

प्रिन्सिपलहरू: लगभग १७ प्रतिशत प्रिन्सिपलहरूले भने कि केही शिक्षकहरूले योजनाहरू बनाउँछन्, ३३ प्रतिशतले भने कि आधा शिक्षकहरूले योजनाहरू बनाउँछन्, ३३ प्रतिशतले भने कि धेरै शिक्षकहरूले योजनाहरू बनाउँछन्, र १७ प्रतिशतले भने लगभग सबै शिक्षकहरूले योजनाहरू बनाउँछन्। दृष्टिकोणमा स्पष्ट भिन्नता छ। अभिभावकहरू विश्वास गर्छन् कि अधिकांश शिक्षकहरूले योजना बनाउँदैनन्, जबकि एसएमसी सदस्यहरू र प्रिन्सिपलहरू धेरै शिक्षकहरूले योजना बनाउँछन् भन्ने विश्वास गर्छन्। यसको अर्थ आमाबाबुले शिक्षकहरूले गर्ने योजना कार्यबारे सचेत छैनन् वा शिक्षकहरूले आफ्ना योजनाहरू आमाबाबुसँग साझा गरिरहेका छैनन् भन्ने हुन सक्छ।

Table 49: शिक्षक द्वारा वार्षिक र दैनिक योजनाहरू

7. do teachers make daily and yearly plans (PC)		Response %	7. do teachers make daily and yearly plans (SMC)		Response %	7. do teachers make daily and yearly plans(principals)		Response %
a	no	75	no	0	no			0.00
b	few	0	few	20	few			16.67
c	half	0	half	20	half			33.33
d	many	25	many	60	many			33.33
e	all most all teachers	0	all most all teachers	0	all most all teachers			16.67

3.8.7 शिक्षकद्वारा सूचना प्रविधि प्रयोग

शिक्षकहरूले शिक्षणका लागि कम्प्युटर, प्रोजेक्टर र अन्य प्रविधि प्रयोग गर्छन् कि भनेर हितधारकहरूलाई सोधिएको थियो। अभिभावक समिति: एक चौथाइ अभिभावक (२५ प्रतिशत) ले भने कि शिक्षकहरूले आईसीटी प्रयोग गर्दैनन्। आधा (५० प्रतिशत) ले भने कि थोरै शिक्षकहरूले आईसीटी प्रयोग गर्छन्, र २५ प्रतिशतले भने कि धेरै शिक्षकहरूले आईसीटी प्रयोग गर्छन्। एसएमसी सदस्यहरू: कुनै पनि एसएमसी सदस्यहरूले शिक्षकहरूले आईसीटी प्रयोग गर्दैनन् भने। बीस प्रतिशतले भने कि थोरै शिक्षकहरूले आईसीटी प्रयोग गर्छन्, ६० प्रतिशतले भने कि आधा शिक्षकहरूले आईसीटी प्रयोग गर्छन्, र २० प्रतिशतले भने कि धेरै शिक्षकहरूले आईसीटी प्रयोग गर्छन्।

प्रिन्सिपलहरू: कुनै पनि प्रिन्सिपलले शिक्षकहरूले आईसीटी प्रयोग गर्दैनन् भने। बीस प्रतिशतले भने कि थोरै शिक्षकहरूले आईसीटी प्रयोग गर्छन्, ६० प्रतिशतले भने कि आधा शिक्षकहरूले आईसीटी प्रयोग गर्छन्, र २० प्रतिशतले भने कि धेरै शिक्षकहरूले आईसीटी प्रयोग गर्छन्। एसएमसी सदस्यहरू र प्रिन्सिपलहरूको धेरै समान विचारहरू छन्, प्रायः आधा शिक्षकहरूले प्रविधि प्रयोग गर्छन्। अभिभावकहरूको बढी नकारात्मक दृष्टिकोण छ, एक चौथाइले भने कि कुनै पनि शिक्षकले आईसीटी प्रयोग गर्दैनन्। यसले सुझाव दिन्छ कि प्रविधिको प्रयोग मध्यम छ तर विश्वव्यापी छैन, र आमाबाबुले आफ्ना बच्चाहरूको शिक्षामा पर्याप्त प्रविधि नदेखेको हुन सक्छ।

Table 50: शिक्षकहरू द्वारा ICT प्रयोग

8. do they use ICT (PC)		Response %	8. do they use ICT (SMC)		Response %	8. do they use ICT(principals)		Response %
a	no	25	no	0	no			0
b	few	50	few	20	few			20
c	half	0	half	60	half			60
d	many teachers	25	many teachers	20	many teachers			20
e	all most all teachers	0	all most all teachers	0	all most all teachers			0

3.8.8 शिक्षकहरूले परिणामहरू कसरी प्रस्तुत गर्छन्

शिक्षकहरूले विद्यार्थी परिणामहरू कसरी साझा र व्याख्या गर्छन् भनेर हितधारकहरूलाई सोधिएको थियो। अभिभावक समिति: एक चौथाइ अभिभावक (२५ प्रतिशत) ले भने कि शिक्षकहरूले परिणामको व्याख्या गर्दैनन्। बाँकी ७५ प्रतिशतले भने कि शिक्षकहरूले मार्कसिट, विषय-वार औसत सिक्ने उपलब्धि व्याख्या, र सुधारको लागि सही प्रक्रिया साझा गर्छन्। एसएमसी सदस्यहरू: कुनै पनि एसएमसी सदस्यहरूले शिक्षकहरूले नतिजाको व्याख्या

गर्देनन् भने। बीस प्रतिशतले भने कि परिणामहरू कर्मचारी बैठकमा मात्र छलफल गरिन्छ। ६० प्रतिशतले भने कि शिक्षकहरूले मार्कसिट, विषय-वार औसत, स्पष्टीकरण र सुधारका लागि प्रगति योजना साझा गर्छन्।

प्रिन्सिपलहरू: लगभग १७ प्रतिशत प्रिन्सिपलहरूले भने कि शिक्षकहरूले परिणामहरू व्याख्या गर्दैनन्। एक तिहाइ (३३ प्रतिशत) ले भने कि परिणामहरू स्टाफ बैठकहरूमा मात्र छलफल गरिन्छ। आधा (५० प्रतिशत) ले भने कि शिक्षकहरूले मार्कसिट, विषय-वार औसत, व्याख्या र सही प्रक्रिया साझा गर्छन्। तथाङ्कले देखाउँछ कि अधिकांश शिक्षकहरूले स्पष्टीकरणका साथ परिणामहरू साझा गर्छन्, तर त्यहाँ सुधारको लागि ठाउँ छ। धेरै प्रिन्सिपलहरू (३३ प्रतिशत) ले भने कि परिणामहरू कर्मचारीहरूबीच मात्र छलफल गरिन्छ, विद्यार्थी र अभिभावकहरूसँग राम्रोसँग साझा गरिँदैनन्। अभिभावकहरूले शिक्षकहरूले प्रगति योजना साझा गरेको कुनै उदाहरणहरू रिपोर्ट गरेनन्, जबकि एसएमसी सदस्यहरूले भने कि ६० प्रतिशत शिक्षकहरूले योजनाहरू साझा गर्छन्।

Table 51: शिक्षकहरूले कसरी परिणाम प्रस्तुत गर्छन्?

do teachers explain and discuss the results (PC)	Res pon se %	do teachers explain and discuss the results (SMC)	Res pon se %	do teachers explain and discuss the results (principals)	Res pon se %
no	25	no	0	no	16.7
only discussed in employess meeting	0	only discussed in employess meeting	20	only discussed in employes meeting	33.3
results, subjects wise average learning explanation and right process	75	results, subjects wise average learning explanation and right process	0	results, subjects wise average learning explanation and right process	50.0
results, subjects wise average learning explanation and right process and progress plan	0	results, subjects wise average learning explanation and right process and progress plan	60	results, subjects wise average learning explanation and right process and progress plan	0.0
		na	20		

3.8.9 शिक्षक व्यावसायिक विकासका अवसरहरू

शिक्षकहरूले व्यावसायिक विकासका लागि अन्य विद्यालयहरूमा जाने मौका पाउँछन् कि भनेर हितधारकहरूलाई सोधिएको थियो। अभिभावक समिति: एक चौथाइ अभिभावक (२५ प्रतिशत) ले भने शिक्षकहरूले त्यस्तो अवसर पाउँदैनन्। आधा (५० प्रतिशत) ले भने कि केही शिक्षकहरूले मात्र मौका पाउँछन्, र २५ प्रतिशतले भने कि धेरै शिक्षकहरूले मौका पाउँछन्। एसएमसी सदस्यहरू: कुनै पनि एसएमसी सदस्यहरूले शिक्षकहरूले कुनै अवसर पाउँदैनन् भने। ६० प्रतिशतले भने केही शिक्षकहरूले मात्र अवसर पाउँछन् भने २० प्रतिशतले भने धेरै शिक्षकहरूले अवसर पाउँछन्।

प्रिन्सिपलहरू: लगभग १७ प्रतिशत प्रिन्सिपलहरूले भने कि शिक्षकहरूले कुनै मौका पाउँदैनन्। बहुमत (६७ प्रतिशत) ले भने कि केही शिक्षकहरूले मात्र मौका पाउँछन्, र १७ प्रतिशतले भने कि धेरै शिक्षकहरूले मौका पाउँछन्। सबै समूहहरूमा, स्पष्ट खोज के छ भने केही शिक्षकहरूले मात्र व्यावसायिक विकासको अवसरहरू पाउँछन्। यो एउटा प्रमुख चिन्ताको विषय हो, किनकि शिक्षकहरूलाई उनीहरूको शिक्षण सुधार गर्न नयाँ विचार र विधिहरूको परिचय चाहिन्छ।

Table 52: शिक्षक व्यावसायिक विकास अवसरहरू

teachers profession development (tour: ict, profession course) (PC)	Response %	teachers profession development (tour: ict, profession course) (SMC)	Response %	teachers profession development (tour: ict, profession course) (principal)	Response %
no	25	no	0	no	16.67
only few get chance	50	only few get chance	60	only few get chance	66.67
half get chance	0	half get chance	0	half get chance	0.00
many get such chance	25	many get such chance	20	many get such chance	16.67
		na			

3.8.10 राम्रो शिक्षाका लागि मान्यता र पुरस्कार

राम्रो परिणामका लागि शिक्षकहरूले पुरस्कार वा मान्यता प्राप्त गर्छन् कि भनेर हितधारकहरूलाई सोधिएको थियो। अभिभावक समिति: कुनै पनि अभिभावकले व्यवस्था नभएको बताएका छैनन्। तर ७५ प्रतिशतले भने नीति छ तर कार्यान्वयन नभएको बताए। 25 प्रतिशतले मात्रै कम्तीमा एकजाना शिक्षकलाई पुरस्कृत गरिएको बताएका छन्। एसएमसी सदस्यहरू: एसएमसीका 40 प्रतिशत सदस्यहरूले भने कि त्यहाँ कुनै प्रणाली छैन। अन्य ४० प्रतिशतले कम्तीमा एकजाना शिक्षकलाई पुरस्कृत गरिएको बताए। २० प्रतिशतले जवाफ दिएनन्।

प्रिन्सिपलहरू: लगभग १७ प्रतिशत प्रिन्सिपलहरूले भने कि त्यहाँ कुनै प्रणाली छैन। आधा (५० प्रतिशत) ले कम्तीमा एकजाना शिक्षकलाई पुरस्कृत गरिएको बताए। एक तिहाइ (३३ प्रतिशत) ले दुई भन्दा बढी शिक्षकलाई पुरस्कृत गरिएको बताए। निष्कर्षहरूले मिश्रित तस्वीर देखाउँछन्। जबकि केही विद्यालयहरूले शिक्षकहरूलाई मान्यता दिएका छन्, धेरैसँग नीतिहरू छन् जुन कार्यान्वयन गरिएको छैन, र केहीसँग कुनै प्रणाली छैन। आमाबाबु सबैभन्दा नकारात्मक छन्, तिन-चौथाईले नीति अवस्थित छ तर प्रयोग गरिएको छैन भने।

Table 53: राम्रो शिक्षणको लागि पुरस्कार

prize for good teaching (PC)	Response %	prize for good teaching (SMC)	Response %	prize for good teaching (principal)	Response %
no	0	no	40	no	16.67
policy not implemented	75	policy not implemented	0	policy not implemented	0.00
Atleast one teacher prized	25	Atleast one teacher prized	40	Atleast one teacher prized	50.00
more than 2 teachers prized	0	more than 2 teachers prized	0	more than 2 teachers prized	33.33
		na	20		

3.8.11 शिक्षण सामग्रीको पहुँच

शिक्षकहरूले कति प्रकारका शिक्षण सामग्रीहरू पहुँच गर्न सक्छन् भनेर हितधारकहरूलाई सोधिएको थियो। अभिभावक समिति: एक चौथाइ अभिभावक (२५ प्रतिशत) ले शिक्षकसँग सामग्री नभएको बताए। अन्य २५ प्रतिशतले भने कि शिक्षकहरूले एक प्रकारको सामग्रीमा पहुँच पाएका छन्। आधा (५० प्रतिशत) ले भने कि शिक्षकहरूको दुई भन्दा बढी प्रकारहरूमा पहुँच छ।

एसएमसी सदस्यहरू: एसएमसीका ४० प्रतिशत सदस्यहरूले शिक्षकहरूसँग सामग्री नभएको बताए। २० प्रतिशतले भने कि शिक्षकहरूको एक प्रकारको पहुँच छ, र २० प्रतिशतले भने कि शिक्षकहरूको दुई भन्दा बढी प्रकारका पहुँच छ। प्रिन्सिपलहरू: अधिकांश प्रिन्सिपलहरू (६७ प्रतिशत) ले भने कि शिक्षकहरूसँग शिक्षण सामग्री छैन। करिब १७ प्रतिशतले भने कि शिक्षकहरूको दुई प्रकारका पहुँच छ, र १७ प्रतिशतले भने कि शिक्षकहरूको दुई भन्दा बढी प्रकारका पहुँच छ।

प्रिन्सिपलहरूले सबैभन्दा बढी चिन्ताजनक तस्वीर दिन्छन्, दुई तिहाइले शिक्षकहरूसँग कुनै शिक्षण सामग्री नभएको बताउँछन्। यो एउटा गम्भीर समस्या हो किनभने उचित सामग्रीबिना शिक्षकहरूले प्रभावकारी रूपमा पढाउन सक्दैनन्। अभिभावकहरूको बढी सकारात्मक दृष्टिकोण हुन्छ, सम्भवतः किनभने उनीहरूले प्रयोगमा केही सामग्रीहरू देख्छन्, जबकि प्रिन्सिपलहरूलाई अभावको पूर्ण सीमा थाहा हुन्छ।

Table 54: शिक्षण सामग्री

Teaching materials (PC)	Response %	Teaching materials (SMC)	Response %	Teaching materials (principals)	Response %
no	25	no	40	no	66.67
one	25	one	20	one	0.00
two	0	two	0	two	16.67
more than two materials	50	more than two materials	20	more than two materials	16.67
		na	20		

3.8.12 शिक्षक शिक्षामा मुख्य समस्याहरू

हितधारकहरूले १ (न्यूनतम महत्त्वपूर्ण) देखि ५ (सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण) सम्मको मापनमा विभिन्न समस्याहरूको मूल्याङ्कन गरे। अभिभावक समितिको दृष्टिकोण: अभिभावकहरूले विभिन्न क्षमताहरू भएका विद्यार्थीहरूको सहायताको कमीलाई सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण समस्याको रूपमा पहिचान गरे, ५० प्रतिशतले यसलाई स्तर ५ को रूपमा मूल्याङ्कन गरे। पुरानो शिक्षण विधिहरूलाई ५० प्रतिशतले स्तर २ का रूपमा मूल्याङ्कन गरिएको थियो। शिक्षण सामग्री र स्रोतको अभावलाई प्रत्येक २५ प्रतिशतले स्तर ३ र ४ का रूपमा मूल्याङ्कन गरिएको थियो। विद्यार्थी प्रेरणा र उपस्थितिको कमीलाई ५० प्रतिशतले स्तर ३ को रूपमा मूल्याङ्कन गरिएको थियो।

एसएमसी दृश्यहरू: एसएमसी सदस्यहरूले अपर्याप्त कोषलाई सबैभन्दा गम्भीर समस्याको रूपमा पहिचान गरे, ६० प्रतिशतले यसलाई स्तर 5 को रूपमा मूल्याङ्कन गरे। शिक्षकको अभावलाई स्तर ४ र ५ का रूपमा प्रत्येक २० प्रतिशतले मूल्याङ्कन गरिएको थियो। विद्यार्थी प्रेरणा र उपस्थितिको कमीलाई स्तर ५ द्वारा ४० प्रतिशत मूल्याङ्कन गरिएको थियो। पुराना शिक्षण विधिहरूलाई ४० प्रतिशतले स्तर ३ का रूपमा मूल्याङ्कन गरिएको थियो। शिक्षण सामग्री र स्रोतको कमीलाई प्रत्येक ४० प्रतिशतले स्तर ३ र ४ को रूपमा मूल्याङ्कन गरिएको थियो।

Table 55: शिक्षक शिक्षणका लागि प्रमुख समस्याहरू

scale (5 major 1 least problem) (PC)	1 (%)	2	3	4	5	Na
lack teachers	25	0	0	0	0	3
teachers attendance	0	0	0	0	0	2
old teaching methods	0	50	0	0	0	2
teaching material and source lack	0	0	25	25	0	2
teachers students ratio big	0	25	25	0	0	2

lack students motivation and attendance	0	0	50	0	0	2
lack of help for students having different capacity	0	0	0	0	50	2
scale (5 major 1 least problem) (SMC)	1	2	3	4	5	Na
lack teachers	20	0	0	20	20	2
teachers attendance	0	40	0	20	20	1
old teaching methods	20	0	40	0	20	1
teaching material and source lack	0	0	40	40	0	1
teachers students ratio big	0	60	0	0	20	1
lack students motivation and attendance	0	40	0	20	40	1
lack of help for students having different capacity	20	20	0	40	0	1
scale (5 major 1 least problem) (PRINCIPALS)	1	2	3	4	5	Na
lack teachers	16.66	0	16.66	16.66	0	3
teachers attendance	16.66	0	16.66	16.66	16.66	2
old teaching methods	0	16.66	16.66	16.66	16.66	2
teaching material and source lack	0	0	33.33	0	33.33	2
teachers students ratio big	50	0	0	0	16.66	2
lack students motivation and attendance	33.33	16.66	0	16.66	16.66	2
lack of help for students having different capacity	33.33	16.66	0	0	16.66	2

प्रिन्सिपल दृष्टिकोण: प्रिन्सिपलहरूले धेरै समस्याहरूलाई उच्च महत्त्व दिए। शिक्षण सामग्री र स्रोतको कमीलाई स्तर ३ ले ३३ प्रतिशतले र स्तर ५ ले ३३ प्रतिशतले मूल्याङ्कन गरिएको थियो। विद्यार्थी प्रेरणा र उपस्थितिको कमीलाई स्तर १ ले ३३ प्रतिशतले र स्तर ५ ले १७ प्रतिशतले मूल्याङ्कन गरिएको थियो। विभिन्न क्षमताहरू भएका विद्यार्थीहरूको लागि सहयोगको कमीलाई स्तर १ द्वारा ३३ प्रतिशत र स्तर ५ द्वारा १७ प्रतिशत मूल्याङ्कन गरिएको थियो। पुराना शिक्षण विधिहरू २,३,४ र ५ स्तरहरूमा प्रत्येक १७ प्रतिशतका साथ फैलिएको थियो।

विद्यार्थीहरूको प्रेरणा र उपस्थितिको कमीसँगै शिक्षण सामग्री र स्रोतहरूको अभावलाई लगातार प्रमुख समस्याको रूपमा हेरिएको छ भनेर समूहहरूबिचको ढाँचाले देखाउँछ। एसएमसीका सदस्यहरूले पनि अपर्याप्त कोषमा जोड दिन्छन्, जबकि अभिभावकहरू विभिन्न सिक्ने क्षमताहरू भएका विद्यार्थीहरूलाई सहयोग गर्नमा सबैभन्दा बढी चिन्तित हुन्छन्।

3.8.13 शिक्षासम्बन्धी समस्या समाधानका लागि चालिएका कार्यहरू

एउटा चिन्ताजनक निष्कर्ष के हो भने 6 जाना हितधारकहरूले या त प्रतिक्रिया दिएनन् वा केही नगरेको रिपोर्ट गरे। कारबाही गर्नेहरूमध्ये अधिकांश प्रयासहरू छलफल र बैठकहरूमा सीमित थिए। व्यावसायिक विकासलाई अर्थपूर्ण बनाउने चुनौतीलाई उजागर गर्दै एकजाना प्रिन्सिपलले शिक्षक प्रशिक्षण सञ्चालन गरिएको तर "प्रभावकारी नभएको" स्वीकार गरे। वित्तीय दण्ड र अतिरिक्त वर्गहरूको प्रयोगले केही सक्रिय प्रयासहरू देखाउँछ, तर समग्रमा, यी समस्याहरूको प्रतिक्रिया कमजोर देखिन्छ।

Table 56: कार्यहरू शिक्षण समस्याहरूको सम्बोधन गर्न लिइएको

Action Taken	PC	SMC	Principals	Total
No response / nothing reported	3	2	1	6
Discussions/meetings organized	0	0	2 (Principal 4, Principal 6)	2
Teacher training conducted	0	0	1 (Principal 2 - but not effective)	1
Collaboration with Gaunpalika	0	2	1 (Principal 1 - request submitted)	2
Financial penalty for punctuality	0	0	1 (Principal 3)	1
Extra classes organized	0	0	1 (Principal 6)	1
Attempted to explain responsibilities to students	0	2	0	1

3.8.14 शिक्षक शिक्षामा सुधारका लागि सुझाउ

हितधारकहरूले विभिन्न श्रेणीहरूमा समूहबद्ध गरी विभिन्न सुझाउहरू दिए। शिक्षक व्यवस्थापन तथा तालिम: धेरै पक्षहरूले शिक्षकहरूको शिक्षण विधिहरू मासिक जाँच गर्न, सल्लाह दिन, उचित प्रशिक्षण प्रदान गर्न, शिक्षकहरूको विश्लेषण र अनुगमन गर्न, र विषय-वार शिक्षकहरूको व्यवस्थापन गर्न सुझाव दिए। यो अभिभावक १, एसएमसी २, र प्रिन्सिपल ४ द्वारा उल्लेख गरिएको थियो। उत्तरदायित्व र दण्ड: धेरै पक्षहरूले नियमहरू पालना नगर्नेहरूलाई सजायको आवश्यकतामा जोड दिए। उनीहरूले आर्थिक दण्ड, शिक्षा नियमहरूको पालना गर्ने र सबैलाई आफ्नो जिम्मेवारीको बोध गराउने सुझाव दिए। यो कुरा अभिभावक २, एसएमसी १, प्रिन्सिपल ३ र प्रिन्सिपल ४ ले उल्लेख गरेका थिए।

आधारभूत संरचना र सामग्री: केही हितधारकहरूले प्रयोगशालाहरू व्यवस्थापन गर्न, स्थानीय क्षेत्रको सहयोगमा आवश्यक सामग्रीहरू पूरा गर्न र स्मार्ट टिभी र स्मार्ट बोर्डहरू प्रयोग गर्नमा ध्यान केन्द्रित गरे। यो अभिभावक १, प्रिन्सिपल ३, र एसएमसी २ द्वारा उल्लेख गरिएको थियो। विद्यार्थी सहयोग: केही हितधारकहरूले अपाङ्ग विद्यार्थीहरूलाई विशेष शिक्षा प्रदान गर्न र विद्यार्थी क्षमताअनुसार अतिरिक्त कक्षाहरू सञ्चालन गर्न सुझाव दिए। यो अभिभावक ३ र एसएमसी ४ द्वारा उल्लेख गरिएको थियो। सरकारी लगानी: एकजाना अभिभावकले सरकारले शिक्षामा बढी लगानी गर्नुपर्छ भनी सुझाउ दिए। योजना र समन्वय: केही प्रिन्सिपलहरूले स्थानीय सरकारलाई योजना पेस गर्न, हितधारकहरूसँग छलफल गर्न, सल्लाह र समर्थन माग्न र हरेक पक्षबाट प्रयास गर्न जोड दिए। प्रिन्सिपल १ र प्रिन्सिपल ४ ले यो उल्लेख गरेका थिए। अभिभावक-शिक्षक सहकार्य: दुई जना प्रिन्सिपलले समस्या समाधानका लागि समयमै अभिभावक-शिक्षक बैठक गर्ने सुझाउ दिए।

समयनिष्ठता: एकजाना प्रिन्सिपलले स्कुल जाने विद्यार्थीका लागि समयनिष्ठालाई प्राथमिकता दिन सुझाउ दिए। आधुनिकीकरण: एकजाना प्रिन्सिपलले नयाँ, उन्नत शिक्षा प्रणालीमा ध्यान केन्द्रित गर्न जोड दिए। सुझावहरूले देखाउँछ कि हितधारकहरूले एकसाथ काम गर्ने धेरै समाधानहरू देख्छन्: राम्रो शिक्षक प्रशिक्षण, बलियो उत्तरदायित्व, सुधारिएको सामग्री, र शिक्षक, अभिभावक र सरकार बीचको घनिष्ठ सहयोग।

Table 57: शिक्षक शिक्षण सुधार गर्नका लागि सुझावहरू

Suggestion Category	Specific Suggestions	Stakeholders Mentioning
Teacher Management & Training	Check teachers' way of teaching monthly, give advice, provide proper training, analyze and monitor teachers, subject-wise training, rejuvenating training, manage subject-wise teachers	Parents 1, SMC 2, Principal 4
Accountability & Punishment	Make punishment for those who don't follow rules, obey education rules, financial penalty, everybody should realize responsibilities	Parents 2, SMC 1, Principal 3, Principal 4

Infrastructure & Materials	Manage lab, fulfill necessary materials by local sector, use of smart TV and smart boards	Parents 1, Principal 3, SMC 2
Student Support	Provide special education for differently abled students, extra classes according to student ability	Parents 3, SMC 4
Government Investment	Government should invest in education field	Parents 2
Planning & Coordination	Submit plan to local government, discuss with stakeholders, ask for advice and support, recognize problems and make effort from every side	Principal 1, Principal 4
Parent-Teacher Collaboration	Hold timely parent-teacher meetings	Principal 2, Principal 6
Punctuality	Make punctuality for students to attend school	Principal 3
Modernization	Focus on new upgraded education system	Principal 2

C. सामुदायिक सहभागिता र लगानीका परिणामहरू

3.8.15 विद्यालयहरूमा सामुदायिक लगानीको स्तर

यस समुदायले विद्यालयहरूमा कति आर्थिक योगदान गर्छ भनेर हितधारकहरूलाई सोधिएको थियो। अभिभावक समिति: एक चौथाइ अभिभावक (२५ प्रतिशत) ले सामुदायिक लगानी नभएको बताए। अर्को २५ प्रतिशतले भने कि स्कूल आयको १० प्रतिशत भन्दा कम समुदायबाट आउँछ। आधा (५० प्रतिशत) ले भने कि स्कूल आयको १० देखि २५ प्रतिशत समुदायबाट आउँछ।

एसएमसी सदस्यहरू: अधिकांश एसएमसी सदस्यहरू (६० प्रतिशत) ले भने कि त्यहाँ कुनै सामुदायिक लगानी छैन। २० प्रतिशतले १० प्रतिशतभन्दा कम समुदायबाट आएको बताए। प्रिन्सिपलहरू: लगभग १७ प्रतिशत प्रिन्सिपलहरूले सामुदायिक लगानी नभएको बताए। बहुमत (६७ प्रतिशत) ले भने कि स्कूल आयको १० प्रतिशत भन्दा कम समुदायबाट आउँछ। अन्य १७ प्रतिशतले १० देखि २५ प्रतिशत समुदायबाट आएको बताए। निष्कर्षहरूले सामुदायिक लगानी धेरै कम भएको देखाउँछ। धेरैजसो विद्यालयहरूले आफ्नो आम्दानीको १० प्रतिशतभन्दा कम सामुदायिक स्रोतहरूबाट पाउँछन्, र धेरैले केही पनि पाउँदैनन्। यो एउटा गम्भीर कमजोरी हो किनभने सामुदायिक समर्थन विद्यालय विकासका लागि महत्त्वपूर्ण छ।

Table 58: स्कूलहरूमा सामुदायिक लगानीको स्तर

PC	Responses %	SMC	Responses %	Principals	Responses %
no invest	25	no invest	60	no invest	16.67
less than 10% of school income	25	less than 10% of school income	20	less than 10% of school income	66.67
10 to 25 % of school income	50	10 to 25 % of school income		10 to 25 % of school income	16.67
more than 25% of school income, invested by community		more than 25% of school income, invested by community		more than 25% of school income, invested by community	0.00
		na			

3.8.16 विद्यालय निर्णयमा अभिभावकको सहभागिता

विद्यालय छलफल र योजनामा अभिभावकको सहभागिताको स्तरका बारेमा हितधारकहरूलाई सोधिएको थियो। अभिभावक समिति: सबै अभिभावक (१०० प्रतिशत) ले भने कि २५ प्रतिशत भन्दा कम अभिभावकहरू स्कूलका निर्णयहरू र छलफलहरूमा संलग्न छन्। एसएमसी सदस्यहरू: एसएमसीका बीस प्रतिशत सदस्यहरूले आमाबाबु बिल्कुलै संलग्न नहुने बताए। ६० प्रतिशतले भने २५ प्रतिशत भन्दा कम अभिभावकहरू संलग्न छन्। प्रिन्सिपलहरू: लगभग १७ प्रतिशत प्रिन्सिपलहरूले आमाबाबु संलग्न नहुने बताएका छन्। आधा (५० प्रतिशत) ले भने २५ प्रतिशत भन्दा कम अभिभावकहरू संलग्न छन्। अन्य १७ प्रतिशतले भने २५ प्रतिशत भन्दा बढी अभिभावकहरू संलग्न छन्। स्पष्ट खोज के छ भने स्कूलका निर्णयहरूमा अभिभावकको संलग्नता धेरै कम छ। सबै समूहहरूमा, बहुमत भन्छन् कि एक चौथाई भन्दा कम अभिभावकहरूले स्कूल छलफल र योजनामा भाग लिन्छन्। यो पहिलेको निष्कर्षसँग मेल खान्छ कि आमाबाबु प्रायः स्कूलका बैठकहरूमा उपस्थित हुँदैनन्।

Table 59: निर्णय र योजनाहरूको छलफलमा अभिभावकको संलग्नता

PC	Response %	SMC	Response %	Principals	Response %
they don't	0	they don't	20	they don't	16.67
less than 25% parents	100	less than 25% parents	60	less than 25% parents	50.00
more than 25% of parents	0	more than 25% of parents	0	more than 25% of parents	16.67
na	0	na		na	16.67

3.8.17 सामुदायिक संलग्नतामा सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण समस्याहरू

हितधारकहरूले १ (न्यूनतम महत्त्वपूर्ण) देखि ५ (सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण) सम्मको मापनमा विभिन्न समस्याहरूको मूल्याङ्कन गरे। अभिभावक समितिको दृष्टिकोण: अभिभावकहरूले विद्यालय शिक्षाप्रति अभिभावकको विश्वासको कमीलाई सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण समस्याको रूपमा पहिचान गरे, ५० प्रतिशतले यसलाई स्तर १ को रूपमा मूल्याङ्कन गरे। कमजोर विद्यालय व्यवस्थापन समितिलाई स्तर १ बाट २५ प्रतिशत र स्तर ४ बाट २५ प्रतिशतले मूल्याङ्कन गरिएको थियो। समुदाय र विद्यालयबिच सञ्चारको अभावलाई स्तर १ ले २५ प्रतिशतले र स्तर ३ ले २५ प्रतिशतले मूल्याङ्कन गरिएको थियो। नीतिगत बेमेललाई २५ प्रतिशतले स्तर ३ र २५ प्रतिशतले स्तर ५ का रूपमा मूल्याङ्कन गरिएको थियो।

एसएमसी दृष्टिकोण: एसएमसी सदस्यहरूले कमजोर सामाजिक र आर्थिक अवस्थालाई सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण समस्याको रूपमा पहिचान गरे, ६० प्रतिशतले यसलाई स्तर ४ को रूपमा मूल्याङ्कन गरे। सञ्चारको अभावलाई ४० प्रतिशतले स्तर १ को रूपमा मूल्याङ्कन गरिएको थियो। कमजोर विद्यालय व्यवस्थापन समितिलाई ४० प्रतिशतले स्तर २ को मूल्याङ्कन गरिएको थियो। विदेशी रोजगारी प्रत्येक २० प्रतिशतका साथ स्तर ३, ४ र ५ मा फैलिएको थियो।

Table 60: समुदाय संलग्नतामा लगानी मा समस्या

scale 1 to 5 (5 most major and 1 being least) (PC)	1	2	3	4	5	Na
lack of awareness	25	0	25	0	0	2
weak social and financial condition	0	0	50	0	0	2
lack of trust of parents towards schooling	50	0	0	0	0	2
weak school management committee	25	0	0	25	0	2

lack of communication and medium of communication between community and school	25	0	25	0	0	2
policy of ministry mismatch (policy do not match needs of Palika)	0	0	25	0	25	2
foreign employment	0	0	0	25	0	3
scale 1 to 5 (5 most major and 1 being least) (SMC)	1	2	3	4	5	Na
lack of awareness	0	0	40	0	20	2
weak social and financial condition	0	0	0	60	0	2
lack of trust of parents towards schooling	20	0	20	0	20	2
weak school management committee	0	40	0	20	0	2
lack of communication and medium of communication between community and school	40	0	20	0	0	2
policy of ministry mismatch (policy do not match needs of Palika)	0	0	40	20	0	2
foreign employment	0	0	20	20	20	2
scale 1 to 5 (5 most major and 1 being least) (Principals)	1	2	3	4	5	Na
lack of awareness	16.67	0.00	0.00	16.67	16.67	3
weak social and financial condition	33.33	0.00	0.00	16.67	16.67	2
lack of trust of parents towards schooling	16.67	16.67	0.00	0.00	16.67	3
weak school management committee	33.33	0.00	16.67	0.00	0.00	3
lack of communication and medium of communication between community and school	16.67	0.00	0.00	0.00	16.67	4
policy of ministry mismatch (policy do not match needs of Palika)	0.00	0.00	16.67	0.00	16.67	4
foreign employment	33.33	0.00	0.00	16.67	0.00	3

मुख्य विचारहरू: प्रिन्सिपलहरूले कमजोर सामाजिक र आर्थिक अवस्था र विदेशी रोजगारीलाई सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण समस्याहरूका रूपमा पहिचान गरे, प्रत्येकलाई स्तर १ बाट ३३ प्रतिशतले मूल्याङ्कन गरियो। सचेतनाको कमीलाई स्तर ४ र ५ प्रत्येक १७ प्रतिशतले मूल्याङ्कन गरिएको थियो। विश्वासको कमीलाई स्तर २ द्वारा १७ प्रतिशत र स्तर ५ द्वारा १७ प्रतिशत मूल्याङ्कन गरिएको थियो।

ढाँचाले देखाउँछ कि विभिन्न समूहहरूले विभिन्न प्राथमिक समस्याहरू देख्छन्। आमाबाबुले विश्वासको कमीमा ध्यान केन्द्रित गर्छन्। एसएमसीका सदस्यहरूले कमजोर सामाजिक र आर्थिक अवस्थालाई जोड दिन्छन्। प्रिन्सिपलहरूले सामाजिक अवस्था र विदेशी रोजगारीलाई प्रकाश पार्छन्। सञ्चार समस्या र कमजोर विद्यालय व्यवस्थापन समितिहरू महत्त्वपूर्ण मुद्दाहरू हुन् भन्ने कुरामा सबै समूहहरू सहमत छन्।

3.8.18 सामुदायिक संलग्नता समस्या समाधानका लागि चालिएका कार्यहरू

अधिकांश हितधारकहरूले बैठक र छलफलका माध्यमबाट सामुदायिक संलग्नता समस्याहरूलाई सम्बोधन गर्ने प्रयास गरेका छन्। यो एउटा सकारात्मक कदम हो। यद्यपि, एउटा महत्त्वपूर्ण खोज यो हो कि दुई अवस्थामा यी प्रयासहरूलाई असफल वा अप्रभावीको रूपमा वर्णन गरिएको थियो। वडा नगरपालिकाको प्रयास प्रभावकारी भएन, र एक अभिभावक समितिले उनीहरूको लागु गरिएको प्रयास "सफल भएन" भनी रिपोर्ट गर्‍यो। यसले सुझाव दिन्छ कि जब हितधारकहरूले कार्यको आवश्यकतालाई चिन्न सक्छन्, तिनीहरूको हालको दृष्टिकोणले काम नगर्न सक्छ। एउटा सकारात्मक उदाहरण एउटा एसएमसी हो जसले विद्यालय बैठकहरूमा वित्तीय पारदर्शिता देखायो, जुन विश्वास निर्माणका लागि एउटा मोडेल हुन सक्छ।

Table 61: समुदाय संलग्नता समस्याहरूलाई सम्बोधन गर्न कार्यहरू

Action Taken	PC	SMC	Principals	Total
Conducted meetings/discussions	1 (proposed)	2 (recognized problems, made parents understand value)	2 (gathered personnel, ward tried but ineffective)	5
Showed financial transparency	0	1	0	1
Applied effort but unsuccessful	1	0	1 (ward effort ineffective)	2
No response / nothing reported	0	0	1	1

3.8.19 सामुदायिक सहभागिता सुधारका लागि सुझाव

हितधारकहरूले सामुदायिक संलग्नता र लगानी सुधार गर्न विभिन्न सुझावहरू दिए। अभिभावक जागरूकता र संलग्नता: धेरै पक्षहरूले सबैलाई उनीहरूको भूमिका र जिम्मेवारीहरूबारे सचेत गराउन, अव्यवस्थित व्यवहार अन्त्य गर्न, आमाबाबुलाई आफ्ना बच्चाहरूको भविष्यको मूल्य बुझ्न मद्दत गर्न, र आमाबाबुलाई बढी चासो लिन प्रोत्साहित गर्न सुझाव दिए। यो 1 अभिभावक, 2 एसएमसी, र 1 प्रिन्सिपल द्वारा उल्लेख गरिएको थियो।

Table 62: समुदायको संलग्नता र लगानीमा सुधारको लागि सुझावहरू

Suggestion Category	Specific Suggestions	Stakeholders Mentioning
Parental Awareness & Engagement	Aware everyone of roles and responsibilities, end unpunctual behaviour, make parents realise value of children's future, parents need to take more interest	Parents 1, SMC 2, Principal 1
Regular Meetings & Discussions	Teachers, parents and students discussions 3 times a year, hold parents meetings from time to time	Parents 2, Principal 1
Community Outreach	Go to community, visit children clubs and mothers groups, inquire and inform about school activities, get suggestions and implement them	Principal 1
Building Relationships	Keep good relations all over, community and stakeholders must help	Principal 2
School Responsibility	School must realise value of education service, analyse problems and solve with responsibility	Principal 3
Public Awareness	All people should realise community schools are public property and take initiative to protect it	SMC 1
Transparency & Accountability	Transparency, result oriented approach, help without strings attached, continuity in help	Principal 4

नियमित बैठक र छलफलहरू: केही पक्षहरूले वर्षमा तीन पटक शिक्षक-अभिभावक-विद्यार्थी छलफल गर्न र नियमित रूपमा अभिभावक बैठकहरू गर्न सिफारिस गरे। यो आमाबाबु 2 र प्रिन्सिपल 1 द्वारा उल्लेख गरिएको थियो। सामुदायिक आउटरीच: एकजाना प्रिन्सिपलले विद्यालयहरूलाई समुदायमा जान, बाल क्लब र आमाहरूको समूहमा जान, विद्यालय गतिविधिहरूको बारेमा सोधपुछ गर्न र उनीहरूलाई सूचित गर्न र सुधारका लागि सुझावहरू लिन सुझाव दिए। आमाबाबुले स्कुल आउने पर्खाइ गर्नुको सट्टा समुदायमा जाने यो सक्रिय दृष्टिकोण एउटा महत्त्वपूर्ण अन्तर्दृष्टि हो।

सम्बन्ध निर्माण: एकजाना प्रिन्सिपलले सबैसँग राम्रो सम्बन्ध राख्न र विद्यालयहरू राम्ररी चलाउन समुदाय र हितधारकहरूबाट सहयोग लिन जोड दिए। विद्यालय उत्तरदायित्व: एकजाना प्रधानाध्यापकले विद्यालयहरूले शिक्षा

सेवाको मूल्य बुझ्न, समस्याहरूको विश्लेषण गर्न र जिम्मेवारीका साथ समाधान गर्न सुझाव दिए। जनचेतना: एसएमसीका एकजाना सदस्यले सामुदायिक विद्यालयहरू सार्वजनिक सम्पत्ति हुन् भन्ने कुरा सबै मानिसहरूले बुझ्नुपर्छ र उनीहरूको संरक्षणका लागि पहल गर्नुपर्छ भनी सुझाव दिए।

पारदर्शिता र उत्तरदायित्व: एउटा प्रमुख सिफारिस गरिएको पारदर्शिता, एक परिणाम-उन्मुख दृष्टिकोण, स्ट्रिगहरू संलग्न बिना मद्दत, र मद्दतमा निरन्तरता। सुझावहरूले देखाउँछ कि हितधारकहरू एक व्यापक दृष्टिकोण चाहन्छन्: चेतना जगाउने, नियमित बैठकहरू गर्ने, समुदायमा पुग्ने, सम्बन्ध निर्माण गर्ने, र पारदर्शिता सुनिश्चित गर्ने। अभिभावकको प्रतिक्रिया गर्नुको सट्टा समुदायमा जाने विद्यालयहरूको विचार विशेष गरी महत्त्वपूर्ण छ र यसले वास्तविक भिन्नता ल्याउन सक्छ।

3.8.20 विद्यालय व्यवस्थापन समिति (एसएमसी) अभिभावक समिति (पीसी) र स्कूल प्रिन्सिपल सर्वेक्षणबाट निष्कर्ष

विद्यालय व्यवस्थापन समितिका सदस्यहरू, अभिभावक समितिका सदस्यहरू र प्रिन्सिपलहरूको निष्कर्षले विद्यालय भौतिक पूर्वाधार, शिक्षक शिक्षण र अध्यापन, र सामुदायिक संलग्नताका तिनवटै क्षेत्रमा गम्भीर चुनौतीहरू प्रकट गर्दछ। भौतिक पूर्वाधारको सन्दर्भमा, धेरैजसो विद्यालयहरूमा कक्षाकोठा र फर्निचर जस्ता आधारभूत सुविधाहरू छन्, तर तिनीहरूको अवस्था प्रायः कमजोर हुन्छ, र कम्प्युटर प्रयोगशालाहरू, आईसीटी सुविधाहरू र खेलकुद सुविधाहरूमा गम्भीर अन्तरहरू छन्। अपर्याप्त कोष सबै समूहहरूमा सबैभन्दा लगातार पहिचान गरिएको समस्याको रूपमा देखा पर्दछ। शिक्षक शिक्षाको सन्दर्भमा, शिक्षण सामग्रीको अभाव सबैभन्दा बढी चिन्ताजनक छ, दुई तिहाइ प्रिन्सिपलहरूले शिक्षकहरूसँग कुनै सामग्री नभएको बताएका छन्। व्यावसायिक विकासका अवसरहरू केही शिक्षकहरूमा मात्र सीमित छन्, र राम्रो शिक्षालाई मान्यता दिने नीतिहरू प्रायः अवस्थित हुन्छन् तर कार्यान्वयन हुँदैनन्। सामुदायिक संलग्नतामा, विद्यालय निर्णयहरूमा वित्तीय लगानी र अभिभावकको सहभागिता दुवै धेरै कम छन्, धेरैजसो विद्यालयहरूले उनीहरूको आम्दानीको 10 प्रतिशतभन्दा कम सामुदायिक स्रोतहरूबाट प्राप्त गर्छन् र एक चौथाइभन्दा कम अभिभावकहरूले विद्यालय छलफलहरूमा भाग लिन्छन्।

यी चुनौतीहरूको बावजूद, के गर्न आवश्यक छ भन्ने बारे हितधारकहरूसँग स्पष्ट विचारहरू छन्। पूर्वाधारका लागि उनीहरूले सर्वेक्षणमार्फत उचित योजना बनाउन, ग्रामीण नगरपालिकालाई प्रस्ताव पेस गर्न र नियमित अनुगमन सुनिश्चित गर्न जोड दिन्छन्। शिक्षक शिक्षणका लागि, तिनीहरूले राम्रो शिक्षक प्रशिक्षण, नियम र दण्डहरू मार्फत बलियो जवाफदेहिता, र शिक्षण सामग्रीहरूमा सुधारिएको पहुँचका लागि आह्वान गर्छन्। सामुदायिक संलग्नताका लागि, उनीहरूले अभिभावक जागरूकता बढाउन, नियमित बैठकहरू गर्ने, र सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण कुरा, विद्यालयहरूले अभिभावकहरू विद्यालय आउन पार्नुको सट्टा समुदायमा पुग्ने सक्रिय दृष्टिकोण अपनाउन सुझाव दिन्छन्। केही हितधारकहरूले दाता संस्थाहरूसँग सफलतापूर्वक समन्वय गरेका छन् र सुधारहरू गरेका छन् भन्ने तथ्यले प्रगति सम्भव छ भनेर देखाउँछ। समन्वित प्रयास, उचित योजना र विद्यालय, स्थानीय सरकार र समुदायबिचको बलियो साझेदारीले यस खण्डमा पहिचान गरिएका समस्याहरूलाई सम्बोधन गर्न सकिन्छ।

भाग 4: निष्कर्ष र नीतिगत सिफारिसहरू

4.1 निष्कर्ष

गौपलीकाको यस शैक्षिक मूल्याङ्कनमा कक्षा ५ र ८ मा विषयगत मूल्याङ्कनमार्फत १२४ जाना विद्यार्थी, पृष्ठभूमि जानकारी दिने ८८ जाना विद्यार्थी, ५१ जाना शिक्षक, ९७ जाना अभिभावक र ६ जाना प्रिन्सिपल, ५ जाना अभिभावक समिति सदस्य र ४ जाना विद्यालय व्यवस्थापन समिति सदस्यसहितका प्रमुख शैक्षिक हितधारकको अध्ययन गरिएको छ। यी सबै समूहका निष्कर्षहरूले शिक्षामा गम्भीर चुनौतिहरूको स्पष्ट र सुसंगत तस्वीर चित्रण गर्दछ, तर महत्त्वपूर्ण शक्तिहरू पनि देखाउँदछ जुन निर्माण गर्न सकिन्छ।

विद्यार्थी मूल्याङ्कनबाट सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण खोज भनेको बच्चाहरूले पर्याप्त सिक्किरहेका छैनन् भन्ने हो। कक्षा ५ का विद्यार्थीहरूले गणित, विज्ञान र अङ्ग्रेजीमा औसतमा १०० मध्ये २८.१२ अंक प्राप्त गरेका छन्। कक्षा ८ सम्ममा, औसत १०० मध्ये १७.१० मा झर्छ। यसको अर्थ यो हो कि स्कूलको थप तीन वर्ष पछि, विद्यार्थीहरूले कक्षा ५ मा भन्दा कम जान्दछन्। यो गिरावट अङ्ग्रेजीमा सबैभन्दा गम्भीर छ, जुन कक्षा ५ मा ३६.४४ बाट कक्षा ८ मा मात्र १२.७९ मा झर्छ। गणित र विज्ञान कुनै पनि सुधार बिना धेरै कम स्तरमा रहन्छन्। टी-टेस्टले यो गिरावट सांख्यिकीय रूपमा महत्त्वपूर्ण छ भनेर पुष्टि गर्दछ, यसको अर्थ यो वास्तविक ढाँचा हो, मौका मात्र होइन। विद्यार्थीहरू उनीहरूलाई आवश्यक ज्ञान प्राप्त नगरी ग्रेडहरू मार्फत अगाडि बढिरहेका छन्, र वास्तवमा आधार हराउँदै छन्।

विद्यालयहरू बिचको प्रदर्शन अन्तर पनि चरम र अनुचित छ। कक्षा ५ मा तिम्मा माध्यमिक विद्यालयमा १७.५८ र खावाको पशुपति माध्यमिक विद्यालयमा ४२.८९ को स्कोर रहेको छ। कक्षा ८ मा टिम्माले १०.४३ र चन्देश्वरी माध्यमिक विद्यालयले २४.२१ स्कोर गरेको छ। यसले के देखाउँछ भने बच्चा कहाँ स्कूल जान्छ यसले उनीहरूले कति सिक्छन् भन्ने कुरामा ठुलो फरक पाउँछ। केही विद्यालयहरू संकटमा छन् भने अरूले धेरै राम्रो गरिरहेका छन्।

ERO उपकरण प्रयोग गरेर चारवटा विद्यालयहरूको इनपुट मूल्याङ्कनले ८१ मध्ये ४८.५ को औसत अङ्कका साथ सबै विद्यालयहरू "साझा" गुणस्तरको श्रेणीमा रहेको देखाउँछ, जुन "औसत" मापदण्डभन्दा तल छ। भौतिक पूर्वाधार स्कोर ४८ मध्ये २९.७५ मा उच्चतम छ, तर अझै सुधार आवश्यक छ। शिक्षकको गुणस्तर २१ मध्ये १२.५ छ, जसले शिक्षक योग्यता र प्रभावकारिता विद्यालयहरूमा सुसंगत छैन भनेर देखाउँछ। सामुदायिक संलग्नता स्कोर १२ मध्ये ६.५ मा सबैभन्दा कम छ, यसले देखाउँछ कि विद्यालयहरूले आमाबाबु र समुदायको बलियो समर्थन बिना काम गर्न खोजिरहेका छन्।

विद्यालय व्यवस्थापन समितिका सदस्यहरू, अभिभावक समितिका सदस्यहरू र प्रिन्सिपलहरूको सर्वेक्षणले यी समस्याहरूमा गहिरो अन्तर्दृष्टि प्रदान गर्दछ। भौतिक पूर्वाधारको सन्दर्भमा, धेरैजसो विद्यालयहरूमा कक्षाकोठा र फर्निचर जस्ता आधारभूत सुविधाहरू छन्, तर तिनीहरूको अवस्था प्रायः कमजोर हुन्छ। कम्प्युटर प्रयोगशालाहरू र आईसीटी सुविधाहरूको सबैभन्दा धेरै अभाव छ, सबै प्रिन्सिपलहरू र अधिकांश अभिभावकहरूले तिनीहरूलाई अपर्याप्तको रूपमा रिपोर्ट गर्छन्। खेलकुद सुविधाहरू पनि एक प्रमुख चिन्ताको विषय हो, ८३ प्रतिशत प्रिन्सिपलहरूले भने कि तिनीहरू अपर्याप्त छन्। अपर्याप्त कोष सबै समूहहरूमा सबैभन्दा लगातार पहिचान गरिएको समस्या हो।

स्कूल बाहिर के हुन्छ, त्यो सिकाइका लागि निकै महत्त्वपूर्ण हुन्छ। कक्षा ५ मा, श्रम वा दैनिक ज्याला काम गर्ने विद्यार्थीहरूले १२.६७ मात्र स्कोर गर्छन्, जुन अन्य विद्यार्थीहरू भन्दा १४ अंक कम छ। कक्षा ८ मा, पाँच विद्यार्थीहरू मध्ये एकले काम गर्दछ, र तिनीहरूले गैर-काम गर्ने विद्यार्थीहरूको लागि २९ को तुलनामा १९.६ स्कोर गर्छन्। यसले

बालश्रमले शिक्षालाई प्रत्यक्ष र गम्भीर रूपमा हानि पुर्याउँछ भन्ने देखाउँछ। लामो यात्राले पनि सिकाइमा चोट पुऱ्याउँछ। स्कुल जानका लागि एक घण्टाभन्दा बढी यात्रा गर्ने विद्यार्थीहरूले नजिकै बस्नेहरूको तुलनामा धेरै कम अङ्क प्राप्त गर्छन्।

पारिवारिक पृष्ठभूमि धेरै महत्त्वपूर्ण छ। कक्षा ५ मा, जसको आमाले कक्षा १२ पूरा गरे बच्चाहरूले ३१.७ स्कोर गरे, २२.१ स्कोर गर्ने अशिक्षित आमाहरूका बच्चाहरू भन्दा लगभग १० अंक बढी। कक्षा ८ मा, यो अन्तर अझ ठूलो छ, अशिक्षित आमाहरूका बच्चाहरूले आधारभूत साक्षरता भएका आमाहरूका बच्चाहरूको ३२.४ को तुलनामा १४.४ मात्र स्कोर गरेका छन्। पिताको विदेशी रोजगार कम अङ्कसँग जोडिएको छ, जसले अभिभावकको अनुपस्थितिले बालबालिकाको शिक्षामा चोट पुऱ्याउँछ भन्ने देखाउँछ। घरमा मादक पदार्थको प्रयोग पनि धेरै हानिकारक हुन्छ। कक्षा ५ मा, पदार्थ प्रयोग गर्ने घरका विद्यार्थीहरूले अरूको लागि २५.८ को तुलनामा २२.६ स्कोर गरे। कक्षा ८ मा, अन्तर धेरै छ, प्रभावित विद्यार्थीहरूले १४.१ स्कोर गरे भने अरूको लागि ३२.७ को तुलनामा।

विद्यार्थीहरूको आफ्नै क्षमताको बारेमा विश्वास पनि महत्त्वपूर्ण छ। विज्ञानमा कक्षा ५ का ४० प्रतिशत विद्यार्थी र कक्षा ८ का एक तिहाइ विद्यार्थीले आफूले सिक्न सक्ने विश्वास छोडेका छन्। गणितमा, कक्षा ८ का लगभग आधा विद्यार्थीहरू आफूले सिक्न नसक्ने महसुस गर्छन्, यद्यपि अधिकांश अझ बढी सिक्न चाहन्छन्। अङ्ग्रेजीमा, कक्षा ५ का ४२ प्रतिशत विद्यार्थीहरूले आफूले सिक्न नसक्ने महसुस गर्छन्। एकै समयमा, अधिकांश विद्यार्थीहरू विद्यालय सिक्न र रमाइलो गर्न चाहन्छन्। सिक्न चाहने र उनीहरूले सिक्न सक्छन् भन्ने विश्वास बिचको यो अन्तर एउटा यस्तो समस्या हो जसलाई विद्यालयहरूले सम्बोधन गर्नुपर्छ।

शिक्षक सर्वेक्षणहरूले विषयहरू बिच भिन्नता देखाउँछन्। दैनिक गृहकार्य प्रतिक्रिया जस्ता राम्रो अभ्यासहरू भएका अङ्ग्रेजी शिक्षकहरू सबैभन्दा योग्य र अनुभवी हुन्छन्। गणितका शिक्षकहरू राम्रोसँग योग्य छन् तर दैनिक प्रतिक्रिया दरहरू कम देखाउँछन् र आईसीटी सुविधाहरू र विद्यार्थी भिन्नताहरूसँग गम्भीर चुनौतीहरूको सामना गर्छन्। विज्ञान शिक्षकहरू प्रायः प्रारम्भिक-क्यारियर र अनुभवहीन हुन्छन्, ग्रेड ५ मा औसत ३ वर्ष र ग्रेड ८ मा ४.५ वर्ष। केही विज्ञान शिक्षकहरूले गृहकार्यको प्रतिक्रिया कहिल्यै दिँदैनन्, र तिनीहरूले सबैभन्दा व्यापक र सबैभन्दा गम्भीर चुनौतीहरूको रिपोर्ट गर्छन्। सबै विषयहरूमा, बाह्य पर्यवेक्षण दुर्लभ छ, प्रमुख अवलोकनहरू सहयोगीतामा भिन्न हुन्छन्, र शिक्षकहरू विश्वव्यापी रूपमा अभिभावकको संलग्नता कम छ भन्छन्। शिक्षा सम्बद्धहरूको सर्वेक्षणले व्यावसायिक विकासका अवसरहरू केही शिक्षकहरूमा मात्र सीमित छन् र राम्रो शिक्षालाई मान्यता दिने नीतिहरू प्रायः अवस्थित छन् तर कार्यान्वयन हुँदैन भन्ने कुरा पुष्टि गर्दछ।

मूल सर्वेक्षणले देखाउँछ कि गरिबी व्यापक छ, दुई तिहाइ परिवारहरूले प्रति वर्ष एक लाख रुपैयाँभन्दा कम कमाउँछन्। ४१ प्रतिशत घरपरिवारमा मात्रै इन्टरनेटको पहुँच छ। शिक्षक र अभिभावकहरू बिचको सञ्चार कमजोर छ, उनीहरूका बच्चाहरूले खराब प्रदर्शन गर्दा लगभग एक तिहाइदेखि दुई-पाँचौं अभिभावकहरू मात्र सम्पर्क हुन्छन्। यसको अर्थ अधिकांश परिवारहरूले गम्भीर नभएसम्म शैक्षिक समस्याहरूको बारेमा कहिल्यै सिक्दैनन्। भवन, प्रविधि र शिक्षाको गुणस्तरको समस्यालाई औल्याउँदै तिनमध्ये एक जाना अभिभावकलाई विद्यालय सुविधाहरू पर्याप्त छैनन् भन्ने लाग्छ।

विद्यालय व्यवस्थापन समितिका सदस्यहरू, अभिभावक समितिका सदस्यहरू र प्रिन्सिपलहरूको सर्वेक्षणले विद्यालयहरूमा सामुदायिक लगानी धेरै कम भएको पुष्टि गर्दछ। धेरैजसो विद्यालयहरूले आफ्नो आम्दानीको १० प्रतिशतभन्दा कम सामुदायिक स्रोतहरूबाट पाउँछन्, र धेरैले केही पनि पाउँदैनन्। विद्यालय निर्णयहरूमा अभिभावकको संलग्नता पनि धेरै कम छ, जसमा एक चौथाई भन्दा कम अभिभावकहरूले भाग लिन्छन्। विभिन्न

समूहहरूले विभिन्न प्राथमिक समस्याहरू देख्छन्। आमाबाबुले विद्यालयप्रति विश्वासको कमीमा ध्यान केन्द्रित गर्छन्। एसएमसीका सदस्यहरूले कमजोर सामाजिक र आर्थिक अवस्थालाई जोड दिन्छन्। प्रधानाध्यापकहरूले सामाजिक अवस्था र विदेशी रोजगारले परिवारहरूलाई शिक्षाबाट टाढा लैजान्छ भनेर प्रकाश पार्छन्।

यी सबै चुनौतिहरूको बावजुद, त्यहाँ निर्माण गर्न महत्त्वपूर्ण शक्तिहरू छन्। विद्यार्थीहरूले आफ्ना विद्यालयहरूबारे सकारात्मक महसुस गर्छन्, ९० प्रतिशतभन्दा बढीले भने कि उनीहरू स्कूलमा बस्न मन पराउँछन् र शिक्षकहरूले उनीहरूको ख्याल राख्छन्। यो राम्रो विद्यालय वातावरणको अर्थ विद्यार्थीहरू सिक्न तयार छन्। शिक्षकहरू योग्य र प्रतिबद्ध छन्, विशेष गरी अङ्ग्रेजीमा। पशुपति खवा र चन्देश्वरी जस्ता केही विद्यालयहरूले राम्रो परिणामहरू सम्भव भएको देखाउँछन्। आमाको शिक्षा र बाल शिक्षा बिचको बलियो सम्बन्धले के देखाउँछ भने आज केटीहरूको शिक्षामा लगानी गर्नले भोलिपल्टको पुस्तालाई मद्दत गर्नेछ।

सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण कुरा, आमाबाबुको स्पष्ट, उचित प्राथमिकताहरू हुन्छन्। शिक्षामा कसरी सुधार गर्ने भनेर सोध्दा, एक तिहाइभन्दा बढीले नियमित विद्यार्थी मूल्याङ्कन र शैक्षिक अनुगमन चाहन्छन्। लगभग एक चौथाई शिक्षकको जवाफदेहिता, समयबद्धता र गुणस्तरमा केन्द्रित छ। लगभग १७ प्रतिशत विद्यार्थी राम्रो अनुशासन र अनुगमन चाहन्छन्। केवल १४ प्रतिशतले पूर्वाधारको उल्लेख गरेका छन् भने १० प्रतिशतले राम्रो अभिभावक-विद्यालय सञ्चार चाहन्छन्। यसले के देखाउँछ भने आमाबाबुले शिक्षाको हृदय भवन र उपकरणमा होइन, तर शिक्षण, मूल्याङ्कन र जवाफदेहिताको दैनिक काममा देख्छन्।

सबै स्रोतहरूबाट प्राप्त प्रमाणहरू स्पष्ट र सुसंगत छन्। त्याम्के मैयुम गौन्यालिकाले शैक्षिक आपतकालको सामना गर्नुपरेको छ। विद्यार्थीहरूले पर्याप्त सिकेका छैनन् र वास्तवमा विद्यालय हुँदै जाँदा आधार गुमाउँदैछन्। विद्यालयहरू बिचको अन्तर ठुलो र अनुचित छ। शिक्षकहरूले गम्भीर चुनौतीहरूको सामना गर्छन्, विशेष गरी विज्ञानमा जहाँ अधिकांश नयाँ र अनुभवहीन छन्। आमाबाबुले गरिबीसँग सङ्घर्ष गर्छन् र प्रायः आफ्ना बच्चाहरूको शिक्षाको बारेमा सञ्चारबाट टाढा रहन्छन्। तर निष्कर्षहरूले के गर्न आवश्यक छ र मानिसहरू यो गर्न तयार छन् भनेर पनि देखाउँछन्। सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण कुराहरूमा केन्द्रित प्रयासका साथ, तलतिरको प्रवृत्ति उल्टाउन सकिन्छ।

4.2 सुझाव

4.2.1 विद्यार्थी मूल्यांकनका लागि सिफारिस

विद्यार्थी मूल्याङ्कनले सिक्ने स्तर धेरै कम भएको र कक्षा ५ देखि कक्षा ८ सम्म खराब हुँदै गएको देखाउँछ। यसलाई ठीक गर्नका लागि, गणपालिकाले आधारभूत कौशल पुनःप्राप्ति कार्यक्रम सुरु गर्नुपर्छ। यसको अर्थ सबै विद्यालयहरूमा कक्षा ३ देखि ५ का लागि क्याच-अप पाठ्यक्रम हुनुपर्छ जसले विद्यार्थीहरूले उच्च ग्रेडहरूमा जानु अघि आधारभूत पढाइ, लेखन र गणित सिक्छन् भनेर सुनिश्चित गर्न सक्छ। विद्यालयहरूमा कुनै पनि विषयमा ३० प्रतिशतभन्दा कम अङ्क प्राप्त गर्ने विद्यार्थीहरूका लागि उपचारात्मक कक्षाहरू पनि हुनुपर्छ। यी कक्षाहरू स्कूलको समयमा ती शिक्षकहरूसँग हुनुपर्छ जो सङ्घर्षरत विद्यार्थीहरूलाई सहयोग गर्नमा राम्रो हुन्छन्। विद्यालयहरूले नेपाली र स्थानीय भाषाहरूमा सरल सिक्ने सामग्रीहरू पनि बनाउनुपर्छ जसले कठिन विचारहरूलाई सरल तरिकामा व्याख्या गर्दछ।

गणितका लागि शिक्षकहरूले दैनिक मानसिक गणित अभ्यास र समस्या समाधान अभ्यास गर्नुपर्छ। प्रत्येक विद्यार्थीसँग गणना सामग्री र सरल मापन उपकरणहरू जस्ता चीजहरू सहितको सानो गणित किट हुनुपर्छ। विज्ञानका लागि, शिक्षकहरूले स्थानीय रूपमा उपलब्ध वस्तुहरू प्रयोग गरेर प्रत्येक हप्ता कम्तिमा एउटा प्रयोग गर्नुपर्छ। प्रत्येक विद्यालयले केही समयका लागि विज्ञानका उपकरणहरू पाउन सक्नु भनेर गौँपालिकाले

विद्यालयहरू बिचमा सर्ने चल विज्ञान प्रयोगशाला सिर्जना गर्नुपर्छ। अङ्ग्रेजीका लागि, प्रत्येक विद्यालयमा अङ्ग्रेजी बोल्ने क्षेत्र हुनुपर्छ जहाँ निश्चित समयमा अङ्ग्रेजी मात्र बोलिन्छ। शिक्षकहरूले थप अडियो र भिडियो सामग्रीहरू प्रयोग गर्नुपर्दछ र दोस्रो भाषाको रूपमा अङ्ग्रेजी सिकाउन अझ राम्रो तरिकामा प्रशिक्षण लिनुपर्छ।

गौपलिकको विद्यालय प्रदर्शन उत्तरदायित्व प्रणाली पनि स्थापना गर्नुपर्छ। यसको अर्थ प्रत्येक वर्ष प्रत्येक विद्यालयको नतिजा प्रकाशित गर्नु हो ताकि सबैले कुन विद्यालयले राम्रो गरिरहेको छ र कुनलाई सहयोग चाहिन्छ भनेर हेर्न सकून्। सबैभन्दा कम प्रदर्शन गर्ने २० प्रतिशत विद्यालयहरूले थप स्रोत, मार्गनिर्देशन र शिक्षा अधिकारीहरूबाट मासिक भ्रमण जस्ता अतिरिक्त सहयोग प्राप्त गर्नुपर्छ। राम्रो गर्ने विद्यालय र शिक्षकहरूलाई मान्यता र पुरस्कृत गरिनु पर्छ, र उनीहरूको राम्रो अभ्यासहरू अन्य विद्यालयहरूसँग बाँड्नुपर्छ।

कक्षा ५ देखि कक्षा ८ सम्मको गिरावट रोक्न प्राथमिक र निम्न माध्यमिक स्तरहरू बिचको अन्तर पत्ता लगाउन पाठ्यक्रम जाँच हुनुपर्छ। ब्रिज कार्यक्रमहरूले कक्षा ६ मा सर्ने विद्यार्थीहरूलाई माध्यमिक विद्यालयका लागि आवश्यक सीपहरूमा ध्यान केन्द्रित गर्न मद्दत गर्नुपर्दछ। कक्षा ५ देखि ६ सम्म सर्ने विद्यार्थीहरूको प्रत्येक समूहमा ट्रान्जिसन मेन्टर हुनुपर्छ, एक शिक्षक जो उनीहरूसँग दुई वर्षसम्म बस्छन् ताकि सिकाइमा कुनै बाधा नपरोस् भनेर सुनिश्चित गर्न सकियोस्। प्रारम्भिक चेतावनी प्रणालीले कक्षा ३ देखि प्रत्येक विद्यार्थीलाई ट्र्याक गर्नुपर्छ। परीक्षाको बिचमा १५ प्रतिशतभन्दा बढी अङ्क झर्ने कुनै पनि विद्यार्थीलाई फ्ल्याग गर्नुपर्छ। उनीहरूका अभिभावकलाई एक हप्ताभित्र बोलाउनु पर्छ र विद्यार्थी सुधार गर्न लिखित योजना बनाउनु पर्छ। वरिष्ठ शिक्षक वा सल्लाहकारहरूले समस्या भोगिरहेका विद्यार्थीहरूलाई सहयोग गर्नुपर्छ।

4.2.2 इनपुट मूल्याङ्कनबाट सिफारिसहरू

इनपुट मूल्याङ्कनले अध्ययन गरिएका सबै चारवटा विद्यालयहरू औसत मापदण्डभन्दा तल सामान्य गुणस्तरको श्रेणीमा रहेको देखाउँछ। यसलाई ठिक गर्न गौपालिका शिक्षा पूर्वाधार चार्टरमार्फत न्यूनतम पूर्वाधार मापदण्ड निर्धारण गर्नुपर्छ। यस चार्टरले प्रत्येक विद्यालयका लागि न्यूनतम आवश्यकताहरू सूचीबद्ध गर्नुपर्दछ: पर्याप्त कक्षाकोठाको फर्निचर, केटीहरू र केटाहरूका लागि चलिरहेको पानी, सुरक्षित पिउने पानी, कम्तिमा ५०० पुस्तकहरू भएको पुस्तकालय, र आधारभूत विज्ञान उपकरणहरू सहितको शौचालय। के हराइरहेको छ भनेर हेर्नका लागि छ महिनाभित्र सबै नौवटा विद्यालयहरूको पूर्ण जाँच गर्नुपर्छ। सुधारका लागि पैसा पहिले सबैभन्दा कम अङ्क प्राप्त गर्ने विद्यालयहरूमा जानुपर्छ, विशेष गरी टिम्मा माध्यमिक विद्यालय जसले पूर्वाधारका लागि ४८ मध्ये २४ मात्र प्राप्त गरेको छ।

शिक्षकको गुणस्तर सुदृढ हुनु आवश्यक छ। एउटा मार्गनिर्देशन कार्यक्रमले त्रिभुवन धर्मोदयजस्ता विद्यालयका अनुभवी शिक्षकहरूलाई न्यून-प्रदर्शन गर्ने विद्यालयहरूमा नयाँ शिक्षकहरूसँग जोड्नुपर्छ। सबै शिक्षकहरूले विषय-विशिष्ट प्रशिक्षण प्राप्त गर्नुपर्छ, विशेष गरी विज्ञानका शिक्षकहरू जो प्रायः नयाँ र अनुभवहीन छन्। शिक्षक उपस्थिति अनुगमन प्रणालीले गौपालिका शिक्षा कार्यालयमा मासिक प्रतिवेदन पठाउनु पर्छ ताकि अनुपस्थित शिक्षकहरूको समस्या चाँडै समाधान गर्न सकियोस्। शिक्षक मान्यता योजनाले धेरै वर्ष काम गरेका शिक्षकहरूलाई मात्र नभई विद्यार्थीहरूले वास्तविक सुधार देखाउने शिक्षकहरूलाई पुरस्कृत गर्नुपर्छ।

सामुदायिक सहभागितालाई सबैभन्दा बढी काम चाहिन्छ किनभने यसले सबैभन्दा कम अङ्क प्राप्त गरेको छ। प्रत्येक विद्यालयमा त्रैमासिक विद्यालय व्यवस्थापन समितिको बैठक हुनुपर्दछ जसको लिखित मिनेट गनपालिकालाई पठाइनु पर्छ। सबै एसएमसी सदस्यहरूलाई उनीहरूको भूमिका र शक्तिहरूमा तालिम दिइनु पर्छ, जसमा विद्यालय बजेट र विकासको निरीक्षण गर्ने तरिका पनि समावेश छ। प्रत्येक वर्ष, विद्यालय र अभिभावकहरूले एउटा सम्झौतामा हस्ताक्षर गर्नुपर्छ जहाँ विद्यालयहरूले केही सुधारहरू गर्ने वाचा गर्छन् र अभिभावकहरूले घरमा सिकाईलाई सहयोग गर्ने वाचा गर्छन्। मिल्दो अनुदान योजनाले स्थानीय लगानीलाई प्रोत्साहित गर्दै विद्यालय विकासका लागि समुदायले

उठाएको पैसासँग मिल्दोजुल्दो गर्न गौपालकालाई पैसा दिनुपर्छ। प्रत्येक वार्डले वार्षिक शिक्षा मेला आयोजना गर्नुपर्छ जहाँ विद्यालयहरूले विद्यार्थीहरूको काम देखाउँछन् र उपलब्धिहरू मनाउँछन्, समुदायको गौरव निर्माण गर्छन्। पूर्वाधार र शिक्षाको गुणस्तरबिचको असंतुलनलाई ठिक गर्नुपर्छ। पशुपति रिमचिम जस्ता विद्यालयहरू जसमा सभ्य भवनहरू छन् तर शिक्षकहरूको कमजोर अङ्गले भवनहरूमा थप पैसा खर्च गर्नु अघि गहन शिक्षण सहयोग पाउनुपर्छ। स्कुलले सार्वजनिक सुधार गर्छ।

4.2.3 कक्षा 5 विद्यार्थी पृष्ठभूमि सर्वेक्षणबाट सिफारिसहरू

कक्षा ५ को सर्वेक्षणले विद्यालय बाहिर के हुन्छ त्यसले सिकाइमा कडा असर पार्छ भनेर देखाउँछ। बालश्रम सबैभन्दा गम्भीर समस्या हो, काम गर्ने विद्यार्थीहरूले अरूको तुलनामा १४ अङ्क कम पाउँछन्। सबै विद्यार्थीहरूले तलबको काम गरिरहेका छन् भनी पत्ता लगाउन र उनीहरूको पारिवारिक अवस्था बुझ्न गाँपालिकाले वडा कार्यालयहरूसँग मिलेर काम गर्नुपर्छ। आपतकालीन छात्रवृत्ति कार्यक्रमले यी परिवारहरूलाई बालबालिकाहरू स्कुल जाने र कम काम गर्ने सर्तमा मद्दत गर्नुपर्छ। बालबालिकाहरूलाई काम गर्न बाध्य पार्ने पैसाको दबाब कम गर्न यी परिवारहरूलाई सामाजिक सुरक्षा जस्ता सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमहरूसँग पनि जोड्नुपर्छ।

स्क्रिन समय कम अङ्कसँग जोडिएको छ, त्यसैले विद्यालयहरूले विद्यार्थी र अभिभावक दुवैलाई मनोरञ्जनका लागि मात्र नभई मोबाइल फोन र इन्टरनेट कसरी प्रयोग गर्ने भनेर सिकाउनु पर्छ। शिक्षकहरूले राम्रो नेपाली भाषाका शैक्षिक भिडियोहरू, एपहरू र वेबसाइटहरू सुझाउ दिनुपर्दछ र तिनीहरूलाई अभिभावक व्हाट्सएप समूहहरू मार्फत साझेदारी गर्नुपर्दछ। विद्यालयहरूमा स्कुलको समयमा र पछि निर्देशित शैक्षिक प्रयोगका साथ कम्प्युटर प्रयोगशालाहरू हुनुपर्छ, ताकि घरमा इन्टरनेट नभएका विद्यार्थीहरूले अझै पनि सिकाइका लागि प्रविधि पहुँच गर्न सकून्।

आमाको शिक्षाले बालबालिकाको अङ्कमा कडा असर पार्छ, त्यसैले गौपालकाले थोरै विद्यालय शिक्षा भएका आमाहरूका लागि आधारभूत साक्षरता र संख्यात्मक कक्षाहरू प्रदान गर्ने आमाको शिक्षा कार्यक्रम सुरु गर्नुपर्छ। यसले आमाहरूलाई घरमा आफ्ना बच्चाहरूको सिकाइमा सहयोग गर्न मद्दत गर्दछ। प्रत्येक विद्यालयमा अभिभावक स्रोत केन्द्र हुनुपर्छ जहाँ अभिभावकहरूले सिकाइ सामग्री र अध्ययनमा सहयोग गर्ने सल्लाह प्राप्त गर्न सक्छन्। नियमित अभिभावक शिक्षा सत्रहरूले घरमा राम्रो अध्ययन वातावरण सिर्जना गर्ने, हानिकारक पदार्थको प्रयोग सीमित गर्ने र सकारात्मक अनुशासन जस्ता विषयहरू समेट्नुपर्छ। धेरै विद्यार्थीहरूले विज्ञान र अङ्ग्रेजी सिक्न सक्छन् भन्ने विश्वास त्यागेका छन्। शिक्षकहरूलाई केही बालबालिकाहरूलाई स्मार्ट र अरूलाई नचाहेको भन्दै प्रयास र रणनीतिको प्रशंसा गर्ने विकास मानसिकता दृष्टिकोणहरू प्रयोग गर्न प्रशिक्षित गर्नुपर्छ। आत्मविश्वास निर्माण गर्ने गतिविधिहरू नियमित पाठको हिस्सा हुनुपर्छ, विशेष गरी अङ्ग्रेजी र गणितमा जहाँ आत्म-शङ्का सबैभन्दा बढी छ। आत्मविश्वासी विद्यार्थीहरूले सङ्घर्षरत सहपाठीहरूलाई मद्दत गर्ने सहकर्मी शिक्षण कार्यक्रमहरूले दुवै समूहहरूलाई फाइदा पुर्याउन सक्छ। बदमाशीले विद्यार्थीहरूको ठूलो सङ्ख्यालाई असर गर्छ। प्रत्येक विद्यालयमा स्पष्ट बदमाशी विरोधी नीति हुनुपर्छ जसमा विद्यार्थीहरूले समस्याहरू सुरक्षित रूपमा रिपोर्ट गर्ने सरल तरिकाहरू हुनुपर्छ। शिक्षकहरूलाई बदमाशी पत्ता लगाउन र सहयोगी तरिकामा प्रतिक्रिया दिन प्रशिक्षित हुनुपर्छ। एक परामर्श रेफरल प्रणालीले बदमाशीको अनुभव गर्ने वा मादक पदार्थ प्रयोग गरेर घरमा बस्ने विद्यार्थीहरूलाई उपलब्ध समर्थन सेवाहरूमा जोड्नु पर्छ।

4.2.4 कक्षा 8 विद्यार्थी पृष्ठभूमि सर्वेक्षणबाट सिफारिसहरू

कक्षा ८ को सर्वेक्षणले माध्यमिक स्तरमा तीव्र चुनौतीहरू देखाउँछ। केटीहरूले ७२ प्रतिशत विद्यार्थीहरू बनाउँछन् र केटाहरूभन्दा लगभग १५ अङ्क बढी प्राप्त गर्छन्। यसले के सङ्केत गर्छ भने केटाहरूले स्कुल छोड्दैछन् र बाँकी रहेकाहरूले सङ्घर्ष गरिरहेका छन्। केटाहरूले किन विद्यालय छोड्दैछन् र उनीहरूलाई व्यस्त राख्न के गर्न सकिन्छ

भनेर गौपालिकाले अध्ययन गर्नुपर्छ। विद्यालयहरूले केटाहरूको समर्थन समूहहरू र समुदायका सफल पुरुषहरूसँग सङ्घर्षरत पुरुष विद्यार्थीहरूलाई जोड्दै मार्गनिर्देशन कार्यक्रमहरू सुरु गर्नुपर्छ। छात्रवृत्ति विशेष गरी गरिब परिवारका केटाहरूसम्म पुग्नुपर्छ। विद्यालयहरूले चाँडै समस्याहरू पत्ता लगाउन प्रत्येक महिना लिङ्गद्वारा उपस्थिति र प्रदर्शन ट्याक गर्नुपर्छ।

बालश्रमले कक्षा ८ का पाँच विद्यार्थीमध्ये एकलाई असर गर्छ, र काम गर्ने विद्यार्थीहरूले ९.४ अङ्क कम प्राप्त गर्छन्। शिक्षक, अभिभावक र स्थानीय अधिकारीहरूसहित वडा स्तरीय समितिमार्फत बालश्रम कानूनको कार्यान्वयनलाई बलियो बनाउनुपर्छ। व्यापक छात्रवृत्तिले काम गर्ने बालबालिकाका लागि सबै लागतहरू समेट्नुपर्छ ताकि परिवारहरूलाई उनीहरूको आम्दानीको आवश्यकता नपरोस्। काम गर्नुपर्ने विद्यार्थीहरूका लागि, विद्यालयहरूले पूर्ण-समय विद्यालय शिक्षामा फर्कने स्पष्ट मार्गका साथ सिफ्ट प्रणाली वा कम घण्टा जस्ता लचिलो व्यवस्था खोज्नुपर्छ।

लामो यात्राले सिकाइमा चोट पुऱ्याउँछ। दुई घण्टाभन्दा बढी यात्रा गर्ने विद्यार्थीहरूले छोटो यात्रा गर्नेहरूको तुलनामा लगभग ११ अङ्क कम प्राप्त गर्छन्। सबैभन्दा लामो यात्रा दूरी भएका वार्डहरूमा थप माध्यमिक विद्यालयहरू खोल्न वा कक्षा ८ लाई समावेश गर्न केही प्राथमिक विद्यालयहरूलाई स्तरोन्नति गर्न गौपालिकाले हेर्नुपर्छ। साइकल वा यातायात अनुदानले एक घण्टाभन्दा बढी यात्रा गर्ने विद्यार्थीहरूलाई सहयोग गर्नुपर्छ। लामो दूरीका यात्रुहरूलाई मद्दत गर्न विद्यालय तालिकाहरू समायोजन गर्न सकिन्छ।

घरमा पदार्थको प्रयोगले विनाशकारी प्रभाव पार्छ, प्रभावित विद्यार्थीहरूले १८.६ अंक कम स्कोर गर्छन्। मादक पदार्थको प्रयोगले बालबालिकाको शिक्षामा कसरी हानि पुऱ्याउँछ भन्ने बारेमा जागरूकता अभियान चलाउन विद्यालयहरूले स्वास्थ्य पोस्ट र सामुदायिक समूहहरूसँग साझेदारी गर्नुपर्छ। शिक्षकहरूलाई प्रभावित घरहरूबाट विद्यार्थीहरू पहिचान गर्न र सेवाहरू समर्थन गर्न परिवारहरूलाई जोड्न तालिम दिनु पर्छ। विद्यालय-आधारित परामर्शले विद्यार्थीहरूलाई घरको चुनौतिहरूको बारेमा कुरा गर्न सुरक्षित स्थान दिनुपर्छ।

खेलकुद सहभागिता कक्षा ८ मा उच्च अङ्कसँग जोडिएको छ, जसमा खेलाडीहरूले लगभग ७ अङ्क बढी प्राप्त गर्छन्। विद्यालयहरूले विद्यार्थीहरूलाई संलग्न र प्रेरित राख्ने तरिकाका रूपमा खेलकुद कार्यक्रमहरूलाई बलियो बनाउनुपर्छ। गणित र विज्ञानमा रहेको आत्मविश्वासको सङ्कटलाई सम्बोधन गर्नुपर्छ। केवल १४ प्रतिशत विद्यार्थीहरूले गणित चाँडै सिक्ने विश्वास गर्छन्, र लगभग आधाले गणित छोडेका छन्। शिक्षकहरूले सफलताका अनुभवहरू सुनिश्चित गर्ने दैनिक विश्वास-निर्माण गतिविधिहरू प्रयोग गर्नुपर्छ। उनीहरूले निपुणता मात्र नभई सुधारको उत्सव मनाउनुपर्छ र विषयहरूलाई थप सान्दर्भिक बनाउन स्थानीय जीवनसँग जोड्नुपर्छ। विकासको मानसिकतामा प्रशिक्षणले शिक्षकहरूलाई विद्यार्थीहरूलाई क्षमता प्रयासले बढ्न सक्छ भनेर देखाउन मद्दत गर्नुपर्छ।

बदमाशीले चार मध्ये एक विद्यार्थीलाई नाम-कल मार्फत र सात मध्ये एकलाई शारीरिक हानिको माध्यमबाट असर गर्छ। विद्यालयहरूलाई स्पष्ट रिपोर्टिङ प्रणाली र बदमाशीका लागि लगातार परिणामहरू चाहिन्छ। वार्षिक विद्यालय जलवायु सर्वेक्षणहरूले बदमाशीलाई ट्याक गर्नुपर्छ र कहाँ समस्याहरू सबैभन्दा खराब छन् भनेर देखाउनु पर्छ। साथी मध्यस्थता कार्यक्रमहरूले विद्यार्थीहरूलाई द्वन्द्व शान्तिपूर्ण रूपमा समाधान गर्न मद्दत गर्न तालिम दिन सक्छ।

4.2.5 कक्षा 5 शिक्षक सर्वेक्षणबाट सिफारिसहरू

कक्षा ५ शिक्षक सर्वेक्षणले विभिन्न विषयहरूका लागि विभिन्न आवश्यकताहरू देखाउँछ। विज्ञान शिक्षकहरूका लागि, जो प्रायः नयाँ र अनुभवहीन छन्, एक मार्गनिर्देशन कार्यक्रमले प्रत्येक प्रारम्भिक-क्यारियर विज्ञान शिक्षकलाई एक अनुभवी सल्लाहकारसँग जोड्नु पर्छ। गहन व्यावहारिक विज्ञान प्रशिक्षणले सरल, स्थानीय रूपमा उपलब्ध सामग्रीहरूसँग कसरी प्रयोग गर्ने भनेर सिकाउनु पर्छ। प्रत्येक विद्यालयले प्रमुख प्रयोगहरूका लागि उपकरणसहित आधारभूत विज्ञान शिक्षण किट प्राप्त गर्नुपर्छ। विज्ञान शिक्षकहरूका लागि प्रमुख प्रतिक्रियाले सामान्य टिप्पणीहरू

मात्र नभई विषय-विशिष्ट शिक्षण विधिहरूमा ध्यान केन्द्रित गर्नुपर्छ। सबै विज्ञान शिक्षकहरूले नियमित गृहकार्य प्रतिक्रिया दिनुपर्दछ, किनकि १२.५ प्रतिशतले हाल यो कहिल्यै गर्दैनन्।

गणित शिक्षकहरूका लागि, जोसँग राम्रो योग्यता छ तर कम दैनिक प्रतिक्रिया दरहरू छन्, दैनिक प्रतिक्रिया ५५.६ प्रतिशतबाट ८० प्रतिशत वा बढीमा बढाउन संरचित दैनिक प्रतिक्रिया प्रोटोकलहरू विकास गर्नुपर्दछ। विद्यार्थीहरूलाई गणितको चिन्ता हटाउन मद्दत गर्न गणितको आत्मविश्वास निर्माण गर्ने सामग्रीहरू सिर्जना गर्नुपर्छ। साथीहरूको सिकाइ सञ्जालहरूले गणितका शिक्षकहरूलाई चासो गुमाएका विद्यार्थीहरूलाई संलग्न गराउनका लागि विचारहरू साझा गर्न दिनु पर्छ। सबै गणित शिक्षकहरू पुरुष हुन् भन्ने तथ्यको अनुसन्धान गर्नुपर्छ, र महिला गणित शिक्षकहरू भर्ती गर्न र राख्ने प्रयास गर्नुपर्छ।

अङ्ग्रेजी शिक्षकहरूका लागि, जो उच्च योग्य र अनुभवी छन्, उनीहरूलाई अन्य विषयहरूका लागि अङ्ग्रेजी भाषाका सल्लाहकारका रूपमा प्रयोग गर्नुपर्छ, जसले विद्यालयव्यापी अङ्ग्रेजी प्रयोग सिर्जना गर्न मद्दत गर्दछ। सम्पूर्ण विद्यालयका लागि पोस्टर, अडियो सामग्री र बोल्ने गतिविधिहरू जस्ता अङ्ग्रेजी विसर्जन स्रोतहरू सिर्जना गर्न सहयोग गर्नुपर्छ। विभेदित निर्देशनको प्रशिक्षणले अङ्ग्रेजी शिक्षकहरूलाई एउटै कक्षाकोठामा सङ्घर्षरत र उन्नत विद्यार्थीहरू दुवैलाई सहयोग गर्न मद्दत गर्नुपर्छ।

व्यावसायिक समर्थन प्रणालीलाई सबै विषयहरूमा सुदृढ पार्नु आवश्यक छ। प्रत्येक शिक्षकलाई वर्षमा कम्तिमा एक पटक स्थानीय शिक्षा अधिकारीद्वारा लिखित प्रतिक्रिया दिएर अवलोकन गर्नुपर्छ। प्रिन्सिपलहरूलाई विषय-विशिष्ट, उपयोगी प्रतिक्रिया दिन प्रशिक्षण चाहिन्छ, विशेष गरी विज्ञानका लागि जहाँ प्रतिक्रिया हाल कम उपयोगी छ। विभिन्न विद्यालयका शिक्षकहरूले चुनौती र समाधानहरू साझा गर्न सक्नु भन्ने क्रस-स्कूल विषय समूहहरू मासिक रूपमा भेट्नु पर्छ। उच्च-प्रदर्शन गर्ने शिक्षकहरूबाट राम्रो अभ्यासहरू कागजात र गौपालिकाभरि साझा गरिनु पर्छ।

गृहकार्य प्रतिक्रियाका लागि सबै शिक्षकहरूले हप्तामा कम्तिमा चार पटक गृहकार्यका बारेमा प्रतिक्रिया दिने गौपालिका-व्यापी मानक चाहिन्छ। यस्तो भइरहेको छ कि छैन भन्ने प्रिन्सिपलहरूले मासिक रूपमा रिपोर्ट गर्नुपर्छ। शिक्षकहरूले धेरै समय खर्च नगरी अर्थपूर्ण प्रतिक्रिया दिन तालिम लिनुपर्छ। निरन्तर राम्रो प्रतिक्रिया दिने शिक्षकहरूलाई वार्षिक पुरस्कारद्वारा मान्यता दिइनु पर्छ।

कम अभिभावकको संलग्नताको बारेमा विश्वव्यापी चिन्तालाई संरचित प्रतिक्रिया चाहिन्छ। प्रत्येक विद्यालयमा त्रैमासिक अभिभावक-शिक्षक सम्मेलन, मासिक लिखित प्रगति प्रतिवेदन र अभिभावक शिक्षा सत्रहरू हुनुपर्छ। शिक्षकहरूलाई आमाबाबुसँग साझेदारको रूपमा कसरी कुरा गर्ने भन्ने बारे प्रशिक्षण चाहिन्छ, समस्याहरूको रिपोर्ट मात्र होइन। अभिभावक स्वयंसेवक कार्यक्रमहरूले विद्यालय सफलतामा लगानी निर्माण गर्न, सीप र समय योगदान गर्न परिवारहरूलाई आमन्त्रित गर्नुपर्छ।

प्रविधिको प्रयोग शिक्षक तयारीबाट विद्यार्थी सिकाइमा सन्तुष्ट। व्यावसायिक विकास अन्तरक्रियात्मक उपकरणहरू, शैक्षिक एपहरू, र विद्यार्थी-केन्द्रित प्रविधि प्रयोगमा केन्द्रित हुनुपर्छ। पाठ्यक्रमसँग जोडिएका नेपाली भाषाका शैक्षिक स्रोतहरूको क्युरेटेड सूची सबै शिक्षकहरूसँग बाँड्नुपर्छ। प्रविधि प्रदर्शन सत्रहरूले शिक्षकहरूलाई सहकर्मीहरूसँग सफल रणनीतिहरू साझा गर्न दिनुपर्दछ।

विद्यार्थी विविधता, एउटा कक्षाकोठामा विभिन्न क्षमताका स्तरहरूको मिश्रण, सबैभन्दा लगातार उद्धृत चुनौती हो। सबै शिक्षकहरूलाई श्रेणीबद्ध कार्यहरू, लचिलो समूहिकरण, र विविध मूल्याङ्कनहरू जस्ता भिन्न निर्देशन प्रविधिहरूमा प्रशिक्षण चाहिन्छ। सङ्घर्षरत विद्यार्थीहरूका लागि उपचारात्मक सामग्री र उन्नत विद्यार्थीहरूका लागि संवर्धन सामग्री उपलब्ध हुनुपर्छ। लचिलो क्षमता समूहले विद्यार्थीहरूलाई विशेष विषयहरूमा उपयुक्त स्तरमा काम गर्न दिनुपर्दछ।

4.2.6 कक्षा 8 शिक्षक सर्वेक्षणका लागि सिफारिस

कक्षा ८ को शिक्षक सर्वेक्षणले अझ बढी चुनौतिहरू देखाउँछ। विज्ञान शिक्षकहरू सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण आवश्यकता हुन्। तिनीहरू सबैभन्दा कम अनुभवी समूह हुन्, जसमा ७५ प्रतिशतले पाँच वर्षभन्दा कम अध्यापन गरेका छन्। आपतकालीन विज्ञान शिक्षक सहायता कार्यक्रमले सबै प्रारम्भिक-करियर विज्ञान शिक्षकहरू, मासिक व्यावहारिक विज्ञान कार्यशालाहरू, र पूर्ण विज्ञान शिक्षण किटहरूका लागि गहन मार्गदर्शन प्रदान गर्नुपर्छ। विज्ञानका शिक्षकहरूलाई अनुभवी सल्लाहकारहरूबाट विषय-विशिष्ट मार्गनिर्देशनका साथ दुई पटक अवलोकन गर्नुपर्छ। विज्ञान शिक्षक सञ्जाल प्रत्येक दुई हप्तामा संसाधनहरू बाँड्न, प्रयोगहरू प्रदर्शन गर्न र सँगै समस्याहरू समाधान गर्न भेला हुनुपर्छ। विज्ञान सिमुलेसन, भिडियो र अन्तरक्रियात्मक सामग्रीले भरिएको ट्याब्लेटसहित प्रविधि लगानीका लागि विज्ञान पहिलो लाइनमा हुनुपर्छ। समर्पित बजेटले रसायन र नमुनाहरू जस्ता उपभोग्य विज्ञान आपूर्तिहरू खरिद गर्नुपर्छ।

गणित शिक्षकहरूका लागि, ७७.८ प्रतिशत चिन्ताको आईसीटी सुविधाको अन्तरलाई गणित-विशिष्ट प्रविधि जस्तै ग्राफिङ उपकरण, ज्यामिति सफ्टवेयर, र अभ्यास एपहरूमा लक्षित लगानीका साथ तय गर्नुपर्छ। विद्यार्थी संलग्नता रणनीतिहरू विशेष गरी गणितको लागि विकसित गरिनु पर्छ ६६.६ प्रतिशत चासोको बारेमा चिन्ता सम्बोधन गर्न। विभेदित निर्देशनमा प्रशिक्षणले विद्यार्थीहरूको हेटेरोजेनिटीमा मद्दत गर्नुपर्दछ, जुन गणित शिक्षकहरूको ७७७ प्रतिशत सम्बन्धित छ। ८८.९ प्रतिशत पुरुषको लैङ्गिक असंतुलनको अनुसन्धान गरी महिला गणित शिक्षकहरूको लक्षित भर्ती र अवधारणाको माध्यमबाट सम्बोधन गर्नुपर्छ।

अङ्ग्रेजी शिक्षकहरूका लागि, प्रविधि प्रयोगमा उनीहरूको शक्ति ५५.५ प्रतिशतले इन्टरनेटलाई शिक्षाको उपकरणको रूपमा प्रयोग गरेर अन्य विषयहरूलाई मार्गनिर्देशन गर्न प्रयोग गर्नुपर्छ। सामाजिक आर्थिक असमानता, जसमा ६६.६ प्रतिशत अङ्ग्रेजी शिक्षकहरू चिन्तित छन्, सामग्री, छात्रवृत्ति, र गृहकार्य सहयोग सहित कम आय भएका विद्यार्थीहरूको लक्षित समर्थन मार्फत सम्बोधन गरिनु पर्छ। विद्यालयव्यापी साक्षरता पहलहरू सिर्जना गर्न सफल अङ्ग्रेजी अभ्यासहरू विस्तार गर्नुपर्छ।

व्यावसायिक सहकार्यलाई बलियो बनाउन आवश्यक छ, विशेष गरी विज्ञानमा जहाँ ५० प्रतिशत शिक्षकहरू मात्र बैठकमा भाग लिन्छन्। नियमित शिक्षक बैठकहरू सबै विषयहरूमा अनिवार्य हुनुपर्छ र सहयोगी समस्या समाधानको वरिपरि संरचित हुनुपर्छ: रणनीतिहरू साझा गर्ने, पाठहरूको सह-योजना बनाउने, र विद्यार्थीहरूको कामको समीक्षा गर्ने। क्रस-स्कुल विषय सञ्जालहरूको मासिक बैठकले अलगाव तोड्न सक्छ, विशेष गरी प्रति विषय एक मात्र शिक्षक भएका साना विद्यालयहरूका लागि महत्त्वपूर्ण छ।

आईसीटी पूर्वाधार सङ्कटले हार्डवेयर, सफ्टवेयर, कनेक्टिभिटी र प्राविधिक सहयोगमा विशिष्ट अन्तरहरू कागजात गर्न सबै माध्यमिक विद्यालयहरूको विस्तृत लेखापरीक्षण आवश्यक छ। तिन वर्षे आईसीटी योजनाले सबै विद्यालयहरूमा भरपर्दो इन्टरनेट, प्रति माध्यमिक विद्यालय कम्तिमा १० कार्यात्मक कम्प्युटर, विषय-विशिष्ट सफ्टवेयर, र विद्यालय समूहहरू बिच साझेदारी गरिएको समर्पित प्राविधिक सहयोग कर्मचारीहरूलाई प्राथमिकता दिनुपर्दछ। मिल्दो अनुदानले आईसीटी लगानीमा सामुदायिक योगदानलाई प्रोत्साहित गर्नुपर्छ।

व्यावसायिक समर्थनको गुणस्तरमा सुधार आवश्यक छ। शिक्षा अधिकारीहरू र प्रिन्सिपलहरूलाई विषय-विशिष्ट, कार्ययोग्य प्रतिक्रिया दिन प्रशिक्षण चाहिन्छ विशेष गरी विज्ञानका लागि महत्त्वपूर्ण जहाँ प्रतिक्रिया हाल कम उपयोगी छ। अवलोकन प्रोटोकलहरूले पर्यवेक्षकहरूमा स्थिरता सुनिश्चित गर्नुपर्छ। शिक्षक सर्वेक्षणहरूले प्रतिक्रिया उपयोगी छ कि छैन भनेर ट्र्याक गर्नुपर्छ।

शिक्षक बैठकहरू अझ उपयोगी हुनु आवश्यक छ। वार्षिक सर्वेक्षणहरूले शिक्षकहरूलाई बैठकको प्रभावकारिता र संरचना र सामग्री सुधार गर्न प्रयोग गरिएका निष्कर्षहरूको बारेमा सोध्नुपर्छ। शिक्षक नेताहरूलाई बैठक सुविधा

प्रशिक्षणको व्यवस्था गर्नुपर्छ। बैठकहरूमा प्रशासनिक घोषणाहरू मात्र नभई व्यावहारिक, तुरुन्तै प्रयोग गर्न सकिने उपायहरू समावेश हुनुपर्छ।

पाठ्यपुस्तकको उपलब्धता उत्कृष्ट छ र यसलाई कायम राख्नुपर्छ। प्रशिक्षणले पाठ्यपुस्तकहरू सक्रिय रूपमा प्रयोग गरिएको सुनिश्चित गर्नुपर्छ, केवल ताकामा बसेर मात्र होइन। पाठ्यपुस्तकहरूलाई विद्यार्थीहरूको जीवनसँग सामग्री जोड्ने स्थानीय सन्दर्भ सामग्रीसँग पूरक बनाउनुपर्छ।

माध्यमिक स्तरमा अभिभावकको संलग्नता तीव्र हुनु आवश्यक छ, किनकि विद्यार्थीहरूको उमेर बढ्दै जाँदा संलग्नता प्रायः घट्छ। माध्यमिक-विशिष्ट संलग्नतामा क्यारियर परामर्श सत्रहरू, विषय चयन मार्गदर्शन, र उच्च शिक्षाको बारेमा जानकारी समावेश हुनुपर्छ। माध्यमिकपछिको योजनामा केन्द्रित अभिभावक-विद्यार्थी-शिक्षक सम्मेलनहरूले आफ्ना बच्चाहरूका लागि आमाबाबुको आशालाई सान्दर्भिक बनाउन सक्छन्।

4.2.7 अभिभावक सर्वेक्षणबाट सिफारिसहरू

अभिभावक सर्वेक्षणले देखाउँछ कि गरिबी सिकाइका लागि सबैभन्दा व्यापक बाधा हो। आवश्यकता-आधारित छात्रवृत्ति कार्यक्रमले वार्षिक एक लाखभन्दा कम कमाउने परिवारका विद्यार्थीहरूलाई विद्यालय आपूर्ति, वर्दी र परीक्षा शुल्कहरू समेट्न मद्दत गर्नुपर्दछ। गरिबीका मूल कारणहरूलाई सम्बोधन गर्न यी परिवारहरूलाई सामाजिक सुरक्षा जस्ता सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमहरूसँग जोड्नुपर्छ। दैनिक कम्तिमा एउटा पौष्टिक भोजन प्रदान गर्ने विद्यालय भोजन कार्यक्रमले पोषणमा मद्दत गर्नेछ र गरिब परिवारहरूलाई अप्रत्यक्ष आय सहयोग प्रदान गर्नेछ। आपतकालीन शिक्षा कोषले बाली विफलता वा जागिर गुमाउने जस्ता अस्थायी सङ्कटको सामना गरिरहेका परिवारहरूलाई शिक्षा अवरोध रोक्न मद्दत गर्नुपर्दछ।

प्रविधिको पहुँच सीमित छ र सँधै सिकाइका लागि राम्रोसँग प्रयोग हुँदैन। डिजिटल साक्षरता अभियानले आमाबाबुलाई बालबालिकाको प्रविधि प्रयोगलाई कसरी निगरानी गर्ने, शैक्षिक सामग्री पत्ता लगाउने, समय सीमा निर्धारण गर्ने र सिकाइका लागि प्रविधि कसरी प्रयोग गर्ने भनेर सिकाउनु पर्छ। नेपाली भाषाका शैक्षिक स्रोतका भिडियो, एप, पाठ्यक्रमसँग जोडिएका वेबसाइटहरू क्युरेट गरी अभिभावकको ह्याट्सएप ग्रुप, स्कुल नोटिस बोर्ड र कम्प्युनिटी रेडियोमार्फत व्यापक रूपमा सेयर गर्नुपर्छ। निर्देशित शैक्षिक प्रयोगका साथ विद्यालय-आधारित प्रविधिको पहुँचले घरको सीमित पहुँचको क्षतिपूर्ति गर्नुपर्छ। शून्य-रेटेड शैक्षिक सामग्रीका लागि दूरसञ्चार कम्पनीहरूसँग साझेदारीले डाटा लागत अवरोधहरू हटाउन सक्छ।

शिक्षक-अभिभावकको सञ्चार निकै कमजोर छ। प्रत्येक विद्यालयले सबै विद्यार्थीहरूका लागि मासिक लिखित प्रगति प्रतिवेदनहरू पठाउनु पर्छ, प्रदर्शन, शक्ति देखाउने, सुधारका लागि क्षेत्रहरू, र घर समर्थनका लागि विशिष्ट सिफारिसहरू। कुनै पनि विषयमा 40 प्रतिशतभन्दा कम अङ्क प्राप्त गर्ने कुनै पनि विद्यार्थीले फोन, बैठक वा मेसेजिङ एप प्रयोग गरेर एक हप्ताभित्र अनिवार्य अभिभावक सम्पर्क सुरु गर्नुपर्छ। त्रैमासिक अभिभावक-शिक्षक सम्मेलनहरूमा प्रगति समीक्षा, सहयोगी लक्ष्य निर्धारण, र विशिष्ट कार्य योजनाहरू सहित संरचित एजेन्डा हुनुपर्छ। सबै अभिभावक सम्पर्कहरू प्रिन्सिपलहरूद्वारा निगरानी गरिएको सञ्चार लगमा कागजात गरी गौपालिका शिक्षा कार्यालयमा रिपोर्ट गर्नुपर्छ। शिक्षकहरूले सञ्चार प्रशिक्षण लिनुपर्छ र जहाँ सम्भव हुन्छ, नियमित सम्पर्कलाई समर्थन गर्न फोन क्रेडिटका लागि सानो भत्ता पाउनुपर्छ।

घरमा मादक पदार्थको प्रयोगले तिन परिवारमध्ये एकलाई असर गर्छ र बच्चाहरूको सिकाइमा हानि पुर्याउँछ। मादक पदार्थको प्रयोगले बालबालिकाको शिक्षामा कसरी असर पार्छ भन्ने विषयमा जागरूकता अभियान चलाउन स्वास्थ्य चौकी, महिला समूह र सामुदायिक संस्थाहरूसँग गौपालिकाले साझेदारी गर्नुपर्छ। शिक्षकहरूलाई प्रभावित परिवारका विद्यार्थीहरूको पहिचान गर्न र उनीहरूलाई सहयोग गर्न, परिवारहरूलाई स्वास्थ्य र सामाजिक सेवामा जोड्न तालिम दिनुपर्दछ। विद्यालय-आधारित परामर्शले विद्यार्थीहरूलाई घरको चुनौतिहरूको बारेमा कुरा गर्न

सुरक्षित स्थान दिनुपर्छ। समुदायका नेताहरूसँग काम गर्दा विशेष गरी बच्चाहरूको उपस्थितिमा मादक पदार्थ प्रयोगको सामाजिक स्वीकृति कम गर्नुपर्छ।

अभिभावकका प्राथमिकताहरूले विद्यालय सुधारलाई मार्गदर्शन गर्नुपर्छ। प्रक्रिया सुधार नियमित मूल्याङ्कन, शिक्षक उपस्थिति अनुगमन, अनुशासन संरचना, अभिभावक सञ्चार पूर्वाधार लगानीभन्दा अघि आउनुपर्छ। सुविधाहरूबाट असन्तुष्ट 33 प्रतिशत अभिभावकहरूको वैध चिन्तालाई वार्षिक अभिभावक सन्तुष्टि सर्वेक्षण, प्रत्येक विद्यालयमा अभिभावक सल्लाहकार समितिहरू, र अभिभावक प्रतिक्रियाको प्रतिक्रियामा गरिएका कार्यहरूको नियमित रिपोर्टिङ मार्फत सम्बोधन गर्नुपर्छ। असन्तुष्ट आमाबाबुले पहिचान गरेको प्रविधि र पूर्वाधार अन्तरलाई लक्षित लगानीमार्फत सम्बोधन गर्नुपर्छ, तर आमाबाबुले प्राथमिकता दिने प्रक्रिया सुधारलाई समर्थन गर्ने रूपमा बनाइएको हुनुपर्छ।

अभिभावकको आवाज र सहभागिता सुदृढ हुनुपर्छ। सबै विद्यालय सुधार योजना समितिहरूमा अभिभावकहरूको प्रतिनिधित्व हुनुपर्छ। अभिभावक स्वयंसेवक कार्यक्रमहरूले अभिभावकहरूलाई शिक्षण सहयोग, मर्मतसम्भार, कार्यक्रम सङ्गठन निर्माण लगानी र विद्यालयहरूले उनीहरूको सहभागितालाई महत्त्व दिन्छन् भनेर देखाउन सहयोग गर्न आमन्त्रित गर्नुपर्छ। वार्षिक शिक्षा मेलाहरूले विद्यार्थी उपलब्धिहरू र विद्यालय सुधारहरू, समुदायको गौरव निर्माण र जवाफदेहिता प्रदर्शन गर्नुपर्दछ। अनुकरणीय अभिभावक संलग्नतालाई वार्षिक पुरस्कारहरू मार्फत मान्यता दिनुपर्दछ, सकारात्मक भूमिका मोडेलहरू सिर्जना गर्नुपर्दछ।

आयमा आधारित उपलब्धि अन्तरलाई ट्र्याक गर्नुपर्छ। बढ्दो अन्तरलाई चाँडै पत्ता लगाउन विद्यार्थीहरूको प्रदर्शनलाई प्रत्येक वर्ष आय स्तरद्वारा विभाजित गर्नुपर्छ। अतिरिक्त समर्थन शिक्षण, सामग्री, मार्गनिर्देशनले सबैभन्दा कम आय भएका विद्यार्थीहरूलाई अन्तर गम्भीर हुनु अघि सक्रिय रूपमा लक्षित गर्नुपर्छ। छात्रवृत्ति र समर्थन कार्यक्रमहरू उपलब्धि र अवधारण दुवैमा प्रभावका लागि कडाईका साथ मूल्याङ्कन गरिनु पर्छ, र प्रमाणको आधारमा समायोजन गर्नुपर्छ।

4.2.8 विद्यालय व्यवस्थापन समिति, अभिभावक समिति र प्रिन्सिपल सर्वेक्षणको सिफारिस

शिक्षा हितधारकहरूको सर्वेक्षणले अन्य समूहहरूबाट धेरै निष्कर्षहरू पुष्टि गर्दछ र थप सिफारिसहरू थप्दछ। भौतिक पूर्वाधारका लागि, हितधारकहरूले कार्य गर्नु अघि उचित योजनाको आवश्यकतामा जोड दिन्छन्। प्रत्येक विद्यालयले आफ्नो पूर्वाधार आवश्यकताको पूर्ण सर्वेक्षण गरी ग्रामीण नगरपालिकालाई स्पष्ट योजना बुझाउनु पर्छ। काम राम्ररी सम्पन्न भएको सुनिश्चित गर्न नियमित अनुगमनको पालना गर्नुपर्छ। जिडब्लुएस, ब्रिटिस कल्याण र कल्याण-भोजपुर जस्ता दाता संस्थाहरूसँग सफलतापूर्वक समन्वय गरेका विद्यालयहरूले साझेदारीले काम गर्न सक्छ भनेर देखाउँछन्। गनपालिकाले अन्य विद्यालयहरूलाई पनि यस्तै साझेदारी निर्माण गर्न मद्दत गर्नुपर्छ।

शिक्षक शिक्षाका लागि, हितधारकहरूले राम्रो शिक्षक प्रशिक्षण र बलियो जवाफदेहिताका लागि आह्वान गर्छन्। शिक्षक बैठकहरू अधिक उत्पादक हुनुपर्छ, केवल जानकारी साझा गर्नुको सट्टा वास्तविक समस्याहरू समाधान गर्नमा केन्द्रित हुनुपर्छ। एक प्रिन्सिपलले प्रयोग गरेको ढिलो भएकोमा शिक्षक र विद्यार्थीहरूलाई जरिवाना गर्ने अभ्यासलाई अन्य विद्यालयहरूले निष्पक्ष रूपमा गरे भने विचार गर्न सकिन्छ। यद्यपि, अझ महत्त्वपूर्ण आवश्यकता भनेको कम प्रदर्शनको मूल कारणहरूलाई सम्बोधन गर्नु हो: शिक्षण सामग्रीको अभाव, सीमित व्यावसायिक विकास, र कमजोर अभिभावक संलग्नता।

सामुदायिक संलग्नताका लागि, हितधारकहरूले दृष्टिकोणमा आधारभूत परिवर्तनको सुझाव दिन्छन्। आमाबाबुले स्कूल आउने पख्वाइ गर्नुको सट्टा स्कूलहरू समुदायमा जानुपर्छ। आमाहरूको समूह, बालबालिकाको क्लब र अन्य स्थानीय संस्थाहरूमा गएर सम्बन्ध र विश्वास निर्माण गर्न सकिन्छ। वित्तीय पारदर्शिता पनि महत्त्वपूर्ण छ। जब अभिभावकहरूले विद्यालय कोषहरू उचित रूपमा प्रयोग भएको देख्छन्, तिनीहरूले विद्यालयलाई विश्वास गर्ने र

समर्थन गर्ने सम्भावना बढी हुन्छ। स्पष्ट एजेन्डा र अनुगमन कार्यहरूको साथ नियमित बैठकहरूले बिस्तारै अभिभावकको सहभागिता बढाउन सक्छ।

हितधारक सर्वेक्षणले स्थानीय समस्याहरूको स्थानीय समाधानको आवश्यकतालाई पनि प्रकाश पार्छ। त्याम्के मैयुमको विशिष्ट भूगोल, संस्कृति र चुनौतिहरू बुझ्ने व्यक्तिहरू योजना र निर्णय प्रक्रियामा संलग्न हुनुपर्छ। बाहिरी विज्ञहरूले मद्दत गर्न सक्छन्, तर स्थायी समाधान समुदायभित्रबाट आउनुपर्छ।

4.2.9 अतिरिक्त सिफारिसहरू

यस क्षेत्रका विद्यार्थीहरूको शैक्षिक प्रदर्शन चिन्ताजनक छ, उल्लेखनीय सङ्ख्यामा विद्यालयपछि श्रम काममा संलग्न छन्। कक्षा ८ मा, नौ विद्यार्थीहरू जसले श्रम काम गर्छन् औसत १९.६० को तुलनामा २९.०३ को तुलनामा काम गर्दैनन्। कक्षा ५ मा, पाँच विद्यार्थीहरू (११.१ प्रतिशत) स्कूल पछि श्रम कार्य गर्छन्, काम नगर्नेहरूका लागि २६.७ को तुलनामा १२.६७ को धेरै कम स्कोर औसत। यस्तो अवस्थामा गाउँपालिकाले काठमाडौँजस्ता सहरी स्थानमा यी विद्यार्थीहरूको शिक्षालाई सहयोग गर्ने उद्देश्यले छात्रवृत्ति कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गर्ने अवसर पाएको छ। विद्यार्थीहरूले आफ्नो शिक्षा पूरा गरेपछि प्रतिस्पर्धात्मक तलबका लागि दक्ष व्यवसायीका रूपमा पालिकामा फर्कन र काम गर्न आवश्यक पर्ने खण्डहरू यी छात्रवृत्तिहरूमा समावेश गर्नु गनपालिकाका लागि बुद्धिमानी हुनेछ। यस दृष्टिकोणले दुवैले सुविधाविहीन विद्यार्थीहरूको तत्काल शैक्षिक आवश्यकताहरू पूरा गर्नेछ र कुशल स्थानीय जनशक्तिको विकास गरेर समुदायका लागि लगानीमा प्रतिफल सुनिश्चित गर्नेछ।

कक्षा ५ बाट कक्षा ८ मा परिवर्तनले शिक्षाको गुणस्तरमा उल्लेखनीय गिरावट देखाएको छ। कक्षा ५ मा गणितको स्कोर २५.३ बाट घटेर कक्षा ८ मा २१.५ मा झरेको छ। विज्ञान स्कोर २२.५ बाट घटेर १६.९ मा झरेको छ। अंग्रेजी भाषा ३६.४ बाट १२.७ मा झरेको छ। यो गिरावट शिक्षक अनुभवसँग जोडिएको छ, जुन औसत ५ वर्षभन्दा कम हो। शिक्षकको सीप, प्रविधि र अनुभव शैक्षिक विकासमा महत्वपूर्ण अवरोध भएकोमा अभिभावकहरूले चिन्ता व्यक्त गरेका छन्। पालिकाभित्रका शिक्षा विकास समितिले स्थानीय व्यक्तिहरूको अवधारणालाई प्राथमिकता दिनुपर्छ र स्थानीय जनसांख्यिकी, भूगोल र सान्दर्भिक मुद्दाहरूको बुझाइको आधारमा थप भर्तीमा विचार गर्नुपर्छ। यस स्थानीय अन्तर्दृष्टि बिना, शिक्षामा इच्छित परिणामहरू प्राप्त गर्न चुनौतीपूर्ण हुनेछ।

सामुदायिक संलग्नता र लगानीको सन्दर्भमा, मूल्याङ्कन परिणामहरूले जाँच गरिएका सबै विद्यालयहरूमा औसत गुणस्तरभन्दा तल देखायो। विभिन्न ग्रेड र विषयका शिक्षकहरूले विद्यालय गतिविधिहरूमा अभिभावकहरूको कम सहभागिताको बारेमा चिन्ता उठाए। इनपुट मूल्याङ्कनले शिक्षक र अभिभावक दुवै बैठक र छलफलहरूमा राम्रोसँग संलग्न छैनन् भनेर पत्ता लगायो। लगभग सबै विद्यालयहरूले १ को सामुदायिक संलग्नता स्कोर रिपोर्ट गरे। १ अङ्कका साथ सामुदायिक लगानी अलि कम छ। शिक्षकहरूले सङ्कलन गरिएको मूल्याङ्कनमा कक्षा ५ का लगभग ८०% शिक्षक र कक्षा ८ का ८५% शिक्षकहरूको सहभागिताको कमी रहेको उल्लेख गरे। विद्यालयहरूमा भौतिक पूर्वाधारका समस्याहरू समाधान गर्न, स्थानीय सरकार वा "पालिका" ले "श्रम दान" कार्यक्रम सुरु गर्ने बारेमा सोच्न सक्छ। यस कार्यक्रमले आमाबाबुलाई आफ्नो श्रम स्वयम्सेवा गर्न र काठ र बाँस जस्ता स्थानीय सामग्रीहरू बाड्न लगाउन प्रयोग गर्न आमन्त्रित गर्नेछ। यसले कक्षाकोठाहरू, डेस्क बेन्चहरू, भित्ता चित्रहरू, र बगैँचाका बगानहरू सुधार गर्न पनि मद्दत गर्न सक्छ।

पालिकाभित्रका शिक्षा विकास समितिका कर्मचारीहरूले स्थानीय व्यक्तिहरूको अवधारणालाई प्राथमिकता दिनुका साथै उनीहरूको वंशानुगत अधिकारका आधारमा थप भर्तीबारे विचार गर्नुपर्छ। पालिकाको संरचना विशिष्ट स्थानीय जनसांख्यिकी, भूगोल र विभिन्न सान्दर्भिक मुद्दाहरूसँग जटिल रूपमा जोडिएको हुनाले, यसमा संलग्न व्यक्तिहरूले

यी कारकहरूको गहिरो समझ राख्न आवश्यक छ। यस स्थानीय अन्तर्दृष्टि बिना, रोजगार र व्यापक शैक्षिक उद्देश्यहरूमा इच्छित परिणामहरू प्राप्त गर्न चुनौतीपूर्ण हुन सक्छ।

4.2.10 गौपालिका-स्तरीय सिफारिसहरूको सारांश

सबै खण्डहरूमा भएका निष्कर्षहरूले तत्काल र समन्वित कार्य आवश्यक पर्ने छवटा प्राथमिकताका क्षेत्रहरूतर्फ औल्याएका छन्।

Table 63: गौपालिका-स्तर सिफारिसहरूको सारांश

Priority Area	Key Actions	Who Should Do It
Foundational Skills Recovery	Catch-up curriculum for grades 3-5, remedial classes for students below 30 percent, early warning system to catch problems early, bridge programs from grade 5 to 6	Schools, teachers, Gaunpalika education office
Teacher Quality and Support	Mentoring for early-career teachers especially in science, regular classroom observations with helpful feedback, subject-specific teacher networks meeting monthly, more daily homework feedback	Gaunpalika education office, principals, lead teachers
Parental Engagement	Monthly written progress reports for all students, parent contact within one week for any student below 40 percent, quarterly parent-teacher conferences, parent education programs	Schools, teachers, School Management Committees
ICT Infrastructure	Full audit of all schools' technology needs, three-year plan for internet and computers, technical support shared among schools, educational content in Nepali	Gaunpalika, provincial government, development partners
Economic Barrier Mitigation	Scholarships for students from families earning less than one lakh, school feeding program, linking poor families to social protection, emergency education fund, labor donation program for infrastructure	Gaunpalika, ward offices, social welfare section
School Accountability	Annual publication of school performance, school improvement planning with clear targets, recognition for high-performing schools and teachers, regular monitoring of lowest-performing schools	Gaunpalika education office, School Management Committees

यस मूल्याङ्कनको प्रमाण अध्ययन गरिएका सबै समूहहरूमा स्पष्ट र सुसंगत छ। गौपालिकाका विद्यालयहरू शैक्षिक आपतकालिन अवस्थामा छन्। विद्यार्थीहरूले पर्याप्त सिक्दै छैनन्, र उनीहरूले कक्षा ५ मा भन्दा कक्षा ८ मा कम जान्दछन्। विद्यालयहरू बिचको अन्तर ठुलो र अनुचित छ। शिक्षकहरूले गम्भीर चुनौतीहरूको सामना गर्छन्, विशेष गरी विज्ञानमा जहाँ अधिकांश नयाँ र अनुभवहीन छन्। आमाबाबुले गरिबीसँग सङ्घर्ष गर्छन् र प्रायः आफ्ना बच्चाहरूको शिक्षाको बारेमा सञ्चारबाट टाढा रहन्छन्। सामुदायिक लगानी र सहभागिता निकै कम छ।

तर निष्कर्षहरूले महत्त्वपूर्ण शक्तिहरू पनि देखाउँछन्। विद्यार्थीहरूले विद्यालयमा सुरक्षित र हेरचाह महसुस गर्छन्। शिक्षकहरू योग्य र प्रतिबद्ध छन्। केही विद्यालयहरूले अझ राम्रो परिणामहरू सम्भव छन् भनेर देखाउँछन्। के सुधार गर्नुपर्छ भन्ने बारे आमाबाबुसँग स्पष्ट, उचित विचारहरू छन्। आमाको शिक्षा र बाल शिक्षा बिचको बलियो सम्बन्धले के देखाउँछ भने आज केटीहरूलाई सहयोग गर्नले भोलिपल्टको पुस्तालाई मद्दत गर्नेछ। केही विद्यालयहरूले दाता संस्थाहरूसँग सफलतापूर्वक साझेदारी गरेका छन्, जसले समन्वित प्रयासले प्रगति सम्भव भएको देखाउँछ।

अगाडिको बाटो स्पष्ट छ। आमाबाबु र अन्य हितधारकहरूले पहिचान गरेका आधारभूत कुराहरूमा ध्यान केन्द्रित गर्नुहोस्: विद्यार्थी प्रगतिको नियमित मूल्याङ्कन, राम्रोसँग देखा पर्ने र पढाउने शिक्षकहरू, लगातार अनुशासन र दिनचर्या, परिवारहरूसँग राम्रो सञ्चार, र सबैभन्दा कमजोर विद्यार्थीहरूका लागि लक्षित समर्थन। यी कुराहरूका लागि ठुलो बजेटको आवश्यकता पर्दैन। उनीहरूलाई स्कुलका प्रिन्सिपलहरू, शिक्षकहरू, शिक्षा अधिकारीहरू, अभिभावकहरू र गौपालिका नेतृत्व जस्ता सबैबाट प्रतिबद्धता, पर्यवेक्षण र अनुगमन चाहिन्छ। यी प्राथमिकताहरूमा केन्द्रित तत्काल र निरन्तर प्रयासका साथ, तलतिरको प्रवृत्ति उल्टाउन सकिन्छ। त्याम्के मैयुम गौपलीकाका नानीहरूले आफूले पाउने योग्य शिक्षा प्राप्त गर्न सक्छन्। अब कार्य गर्ने समय आएको छ।

References

CEHRD. (2019). National Assessment of Student Achievement (NASA) 2019: Main Report. Sanothimi, Bhaktapur: Center for Education and Human Resource Development, Government of Nepal.

Hanushek, E. A., & Woessmann, L. (2008). The role of cognitive skills in economic development. *Journal of Economic Literature*, 46(3), 607-668.

MOEST. (2019). Education in Figures 2019: Flash Report. Kathmandu: Ministry of Education, Science and Technology, Government of Nepal.

UNESCO. (2020). Global Education Monitoring Report 2020: Inclusion and Education – All Means All. Paris: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.

World Bank. (2018). World Development Report 2018: Learning to Realize Education's Promise. Washington, DC: The World Bank.

Appendix

Figure A1: Program Inauguration

Figure A2: Student Assesment Program

